

Säkerhetsrapporter vecka 11 2022-vecka 12 2023

Vecka 12

Spannmålsavtal förlängs

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan tillkännagav förra veckan att spannmålsavtalet för att tillåta export av spannmål från Ukraina har förlängts.

"Efter samtal med de två parterna, har vi säkrat förlängningen av avtalet som skulle gått ut den 19 mars", sa presidenten i en tv-sänd kommentar dagen innan avtalet skulle ha löpt ut, enligt TT och Di.

Tidigare under förra veckan kom uppgifter om att Ryssland förlänger avtalet, men med en ny tidsfrist på 60 dagar. Då sade Ukraina att det ryska beskedet stred mot tidigare avtal, men förkastade inte förlängningen.

Enligt Ukraina är det nu 120 dagar som gäller, och landets infrastrukturminister tackar FN och Turkiet efter helgens besked.

"Svartahavsavtalet är förlängt i 120 dagar. Är tacksam gentemot António Guterres, FN, president Recep Tayyip Erdogan, minister Hulusi Akar (Turkiets försvarsminister) och våra partner för att ha hållit sig till överenskommelsen", skrev den ukrainske infrastrukturministern Oleksandr Kubrakov på Twitter.

Spannmålsavtalet slöts för första gången mellan Ukraina och Ryssland på initiativ av FN och Turkiet i slutet av juli i fjol. Avtalet innebar att spannmål, olja och majs får lämna jordbrukslandet Ukraina genom tre ukrainska hamnar – Odessa, Pivdennyj och Tjornomorsk.

Kina uppges ha skickat vapen till Ryssland

Kina har skickat automatvapen, skyddsutrustning och drönardelar till Ryssland, rapporterar Politico med hänvisning till tulluppgifter.

Exporten ska ha pågått mellan juni och december förra året. Bland annat ska automatvapen märkta som "civila jaktgevär" ha skickats från Kinas största statsägda försvarskoncern till ett ryskt företag som handlar med den ryska Försvarsmakten.

Tolv laster med drönardelar och över tolv ton skyddsutrustning uppges ha exporterats via Turkiet i slutet av förra året. Andra laster ska ha skickats via Förenade arabemiraten. USA har de senaste veckorna anklagat Kina för att överväga att sälja vapen till Ryssland för användning i kriget i Ukraina. Om

Politicos uppgifter stämmer vore det den första bekräftade exporten av vapen och skyddsutrustning.

Staten måste ta ansvar för drivmedelsberedskapen
Kriget i Ukraina har aktualiserat frågan kring hur den svenska drivmedelsförsörjningen är vid kris. Det anser Jessica Alenius och David Sällh på Drivkraft Sverige i en debattartikel i SvD.

De menar att drivmedelsbranschen under lång tid har tagit stort ansvar för beredskapen. Men nu pågår en stor omställning från fossilt till fossilfritt.

”Samtidigt står det militära och civila försvaret för ökade och nya behov av drivmedel för att kunna hantera en kris- eller krigssituation. Det leder till en ohållbar situation när kostnaderna för branschen väntas öka i takt med högre krav på robustheten i drivmedelsförsörjningen”, skriver de.

För att säkerställa en långsiktig resurs- och kostnadseffektiv försörjningsberedskap har de tre förslag. Det handlar om att regeringen bör etablera en nationell plan, att sektorsmyndigheterna får ökat mandat och staten tar det fulla finansiella ansvaret.

”Rysslands invasion av Ukraina påvisar att vi lever i en allt oroligare omvärld och att vi behöver stärka vår beredskap. Beredskapen får inte äventyras av kortsiktiga lokala beslut, utan här måste staten ta ett tydligt nationellt ansvar”.

Drivkraft Sveriges rapport Förstärkningsresurser för drivmedelsberedskapen – En del av totalförsvaret går att läsa [här](#).

Två av tre företag utsatta för dataintrång utanför kontorsmiljön
En global forskningsstudie presenterad i Aktuell Säkerhet från cybersäkerhetsföretaget Fortinet visar att en klar majoritet av företagen upplevt dataintrång vid arbete utanför kontoret. Samtidigt finns en ambition att investera mer i cybersäkerhet anpassad för hybridarbete. Covid-19 pandemin resulterade i en förändrad arbetsstruktur för företag och deras anställda. När rekommendationerna mildrades återvände många till kontoren, samtidigt som fler tillät sina anställda att fortsätta arbeta på valfritt plats.

Men hybridarbete är också något som medför risker kring cybersäkerheten. I en nyligen publicerad undersökning från Fortinet uppger 62 procent av respondenterna att de råkat ut för någon form av säkerhetsincident under de senaste åren som i någon mån beror på medarbetare som befunnit sig utanför kontorets nätverk.

Undersökningen bygger på svar från 570 företag med fler än 100 anställda över hela världen.

”Ur ett säkerhetsperspektiv innebär hybridarbete att organisationen får ytterligare attackvektorer att hantera och att det introduceras nya faktorer som säkerhetsavdelningen inte har kontroll över, till exempel medarbetarnas egna nätverk. Det krävs ett strukturerat cybersäkerhetsarbete för att hantera det på ett tillförlitligt sätt”, säger Lars Berggren, Sverigechef på Fortinet.

Undersökningen visar att fyra av tio (40 procent) har återinrättat regelverk som inte tillåter distansarbete, att 3 procent valt att inte öppna sina kontor igen efter pandemin. Övriga respondenter tillåter följaktligen distansarbete i någon mån. Det är i ljuset av dessa siffror man behöver se utvecklingen mot en allt större flexibilitet, det som tidigare var en lyx för somliga har i det närmaste blivit norm för en majoritet av företagen. 94 procent av de tillfrågade företagen uppger också att de kommer utöka sin säkerhetsbudget för att kunna hantera det ökade distansarbetet.

”Det är bra att man ser behovet, men bakom den ökade budgeten finns den utbredda bristen på kompetens som gör det svårt för företag och organisationer att nå sina mål gällande cybersäkerhetsarbetet”, säger Lars Berggren.

Försvarsmakten och FMV ska upphandla effektivare
Regeringen föreslår i en proposition att Försvarsmakten ska få samma möjlighet som Försvarets materielverk, FMV, att i vissa fall besluta om undantag från bestämmelserna i lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFS, när det är nödvändigt med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Beloppsgränsen för när Försvarsmakten och FMV får besluta föreslås höjas till 200 miljoner kronor. Mot bakgrund av det säkerhetsläge som Europa befinner sig i, så behöver Försvarsmaktens och FMV:s upphandlingsmöjligheter förenklas och effektiviseras. Därför ska Försvarsmakten ges samma möjlighet som FMV, att i vissa enskilda fall besluta om undantag från LUFS som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen. I vanliga fall hade dessa beslut krävt regeringens godkännande. Regeringen föreslår också att beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen, ska höjas till 200 000 000 kronor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2023.

Vecka 11

Ryssland uppger att man vill förlänga det avtal som är tänkt att möjliggöra export av ukrainskt spannmål.

Men förlängningen blir enligt förslaget hälften så lång som väntat, något som får Ukraina att reagera. Uppgifterna om att Ryssland vill förlänga Svartahavsavtalet kom efter att landets vice utrikesminister Sergej Versjinin samtalat med FN-företrädare på måndagen.

”Ryssland motsätter sig inte ytterligare en förlängning av spannmålsavtalet när uppgörelsen löper ut en andra gång den 18 mars. Men förlängningen görs bara för 60 dagar”, skriver han i ett uttalande.

Inför veckans förhandlingar har den ryska delegationen skickat blandade signaler om huruvida man skulle gå med på en förlängning. Bland annat meddelades att inget avtal kommer slutas innan vissa sanktioner mot ryskt jordbruk hävs. På tisdagen meddelade Kremls talesperson att de villkoren i avtalet måste förtydligas innan avtalet skrivs på. Ukrainas infrastrukturminister Oleksandr Kubrakov skriver på Twitter att han är missnöjd med att avtalet endast förlängs med 60 dagar.

”Det motsäger det tidigare avtalet som skrevs under av FN och Turkiet”, skriver han.

De enskilda samtalen med vardera parten avslutades på måndagen och nu kommer förhandlingar med samtliga parter hållas innan ett slutligt avtal skrivs under, rapporterar DN och Reuters.

Robur försökte rädda ryska värdepapper – fick tummen ned
Robur har försökt att rädda ryska värdepapper genom att begära undantag från EU:s sanktioner, skriver Di.

Men manövern föll platt – och nu kastar Swedbanks fondbolag in handduken i myndighetsprocessen. Innan invasionen av Ukraina var Robur en av de större spelarna gällande Rysslandsfonder på den svenska marknaden. Vid utgången av 2021, knappt två månader före krigsutbrottet, hade fondbolagets Rysslandsfond ett förvaltad kapital på 6,6 miljarder kronor. Efter invasionen tvingades fonden stänga för uttag då den ryska aktiemarknaden i praktiken skars av från västerländska investerare.

Hårda sanktioner följde i krigets spår – men också motangrepp från Kreml. Förutom att förbjuda utlänningar från så kallade ovänligt sinnade nationer från att föra ut pengar från Ryssland antog landet i fjol också en lag som stipulerar att de ryska företagens depåbevisprogram ska avvecklas. Det innebär att depåbevisen, alltså certifikat som är listade utanför

Moskvabörsen, måste konverteras till de underliggande ryska aktier som de representerar. Problemet är att den ryska värdepapperscentralen NSD, som sköter konverteringen, är föremål för EU:s sanktioner. Av det skälet skickade Robur i höstas in en ansökan till Kommerskollegium om att få göra ett undantag från sanktionerna.

”En konvertering av depåbevis med stöd av tillståndsbestämmelsen hade underlättat en framtida avveckling av våra ryska investeringar när den ryska marknaden blir tillgänglig för utländska ägare igen”, skriver Roburs presschef Carina Sesser Nylund i ett mejl.

Men försöket att konvertera de ryska depåbevisen föll platt. I februari kom myndigheten fram till att kraven för att få göra ett undantag från sanktionerna inte var uppfyllda. Tiden för att överklaga avslaget har nyligen löpt ut.

”Vi respekterar Kommerskollegiums beslut och vår bedömning är att ett eventuellt överklagande skulle ha lett till ett likadant avslag”, skriver Carina Sesser Nylund.

Inget annat fondbolag har gjort någon motsvarande ansökan hos myndigheten.

Livsmedel för världen

Rysslands invasion av Ukraina har förvärrat den globala livsmedelskrisen. Att upprätthålla leveranserna av spannmål från Ukraina till utvecklingsländerna är fortfarande helt centralt för att trygga den globala livsmedelsförsörjningen. EU och EU-länderna står enade mot Ryssland och stöder de länder där livsmedelsbrist råder.

Läs mer om vad EU:s medlemsstater vidtar för åtgärder för att mildra de negativa effekterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. [Food for the world](https://europa.eu/food/food/food_security/food_security_en) (europa.eu).

Försvarets materielverk – värd för Nato Industry Forum 2023

Regeringen ger Försvarets materielverk i uppdrag att vara värd för evenemanget Nato Industry Forum 2023. Forumet ska arrangeras under hösten 2023.

Nato Industry Forum är Natos viktigaste plattform för samarbete med industrin, ett samarbete som är långvarigt och viktigt. Det är ett evenemang som samlar många deltagare från medlemsländernas försvarsmakter, industrin, regeringar, Natos ledningsstrukturer med flera. Det är ett centralt forum för den strategiska dialogen mellan Nato, dess medlemsländer och

industrin i frågor om Nato:s förmågeplanering och förmågeutveckling och hur dessa konkret kan realiseras.

Sverige har av Nato tillfrågats om att stå värd för Nato Industry Forum 2023. Forumet kan komma att innehålla seminarier och diskussioner med talare, inklusive medlemsländers ministrar, Nato-ambassadörer, försvarsmateriieldirektörer samt representanter på koncernnivå från större och mindre företag inom såväl försvarsindustrin som från andra högteknologiska företag.

Forumet arrangeras av Nato men med Sverige som värdland. Nato kommer att bära huvuddelen av kostnaden, men vissa kostnader kommer att falla på Sverige. Det kan röra sig om transporter, vissa säkerhetsfrågor, viss infrastruktur med mera.

Vecka 10

Flera drönarincidenter vid skyddsobjekt senaste året
En rad känsliga skyddsobjekt har haft incidenter med drönare sedan invasionen av Ukraina. Händelserna har skett vid såväl militära anläggningar som vid andra viktiga samhällsfunktioner.

”Vi bygger nu upp vår förmåga att hantera hotet”, säger Carl-Johan Edström, chef för operationsledningen vid Försvarsmakten till DN.

Dagens Nyheter har granskat drönarincidenter i Sverige under 2022 med hjälp av offentliga polisanmälningar. Kartläggningen visar 35 fall där drönare flugit över skyddsobjekt. Det rör sig om skyddsvärda verksamheter inom flera olika sektorer, till exempel försvarsindustrin, energiförsörjning, kommunikation, fängelser och militära anläggningar.

I Karlskoga, försvarsindustrins hjärta, finns en rad dokumenterade fall vid olika företag. På Bofors Test Center testas vapensystem, till exempel artillerisystemet Archer som regeringen lovat skicka till Ukraina. Sedan januari 2022 har Bofors Test Center haft ett tiotal överflygningar av drönare. De utgör en av anmälningarna i DN:s underlag.

”Observationerna hos oss började i fjol, strax före Ukraina-kriget. De iakttagelser vi haft är sådana som vi bedömer som verifierade. Det handlar inte om budgetprylar, utan om större och dyrare drönare. De har flugit på relativt låg höjd över vårt område”, säger Stefan Krol, vd på Bofors Test Center.

Även inom energisektorn finns flera drönarincidenter, enligt DN:s genomgång.

I oktober 2022 anmälde statliga Vattenfall en händelse vid Stornorrfors i Västerbotten, den anläggning som producerar mest el av alla Sveriges vattenkraftverk. Ett annat exempel är från Västergötland. I juni 2022 fick en polispatrull i Alingsås syn på en drönare som flög över en transformatorstation. Även Svenska kraftnät finns bland de drabbade. En incident i mars 2022 dokumenterades på film av två anställda: "Drönaren flög fram till skyddsobjektet och svävade en stund innan den flög iväg", står det i polisanmälan. "Efter några minuter kom drönaren tillbaka i hög hastighet för att stanna tvärt vid skyddsobjektet".

66 procent av ukrainarna i Sverige har inte fått jobb
Efter Rysslands invasion av Ukraina har 24 000 vuxna ukrainare fått uppehållstillstånd i Sverige via massflyktsdirektivet. 66 procent av dessa har fortfarande inte ett arbete, enligt en ny undersökning. Undersökningen visar även att 91 procent av ukrainarna söker jobb och 3 procent har fått jobb via Arbetsförmedlingen.

"Det finns kompetent ukrainsk arbetskraft, hela 74 procent av dem är högskoleutbildade, som inget hellre vill än att börja arbeta omgående och bidra till det Sverige som generöst tagit emot dem. Här finns en möjlighet att med genomtänkta insatser snabbt råda bot på den skriande kompetensbrist många branscher lider av", säger Fredrik Hillelson, vd Novare och initiativtagare till Ukrainian Professional Support Center, i ett pressmeddelande.

Svenska bolag som stöttar Ukraina

När kriget i Ukraina bröt ut för ett år sedan följde en lång rad utmaningar för många svenska företagare. Men många bolag har också använd entreprenörskapet för att stötta landet och dess invånare. Di har träffat tre företagare runt om i Sverige som bidragit med allt från att anställa krigsflyktingar till att hålla företag i Ukraina i gång.

Läs hela artikeln [här](#):

Omfattande globalt beroende av Kina vad avser spetsteknologier
Australian Strategic Policy Institute har sammanställt de länder som leder utvecklingen av spetsteknologier. Sammanställningen visar att demokratierna i västvärlden är på väg att förlora den globala tekniska konkurrensen, inklusive kapplöpningen om vetenskapliga och forskningsgenombrott, samt förmågan till kompetensförsörjning.

Sammanställningen visar att Kina har skapat förutsättningar för att positionera sig som världens ledande vetenskaps- och teknisksupermakt, genom att etablera ett ibland omfattande försprång inom spetsforskning inom de flesta kritiska och framväxande teknikområdena. Kinas globala

försprång inkluderar 37 av 44 teknologier och täcker en rad viktiga teknikområden som spänner över försvar, rymd, robotik, energi, miljö, bioteknik, artificiell intelligens (AI), avancerade material och nyckelområden inom kvantteknologi.

Sammanställningen visar att, för vissa områden, är de 10 ledande forskningsinstitutionerna baserade i Kina och genererar tillsammans nio gånger mer relevanta forskningsartiklar än det land som rankas tvåa (oftast USA). Sammanställningen visar också att Kinas teknikutvecklingen i stor omfattning är kopplat till en effektiv talang- och kunskapsimport. En femtedel av de mest relevanta publicerade rapporterna inom spetsteknologi är författade av kinesiska forskare som har sin forskarutbildning från Australien, Kanada, Nya Zeeland, Storbritannien eller USA.

USA vill kunna sanktionera Kina om de förser Ryssland med militärt stöd
USA håller på att sondera med sina allierade om möjligheterna att införa sanktioner mot Kina om Peking förser Ryssland med militärt stöd till kriget i Ukraina, skriver Di med hänvisning till Reuters.

Samtalen, som är i ett tidigt skede, sker främst inom G7-länderna. Det är inte känt vilken typ av sanktioner som kan bli aktuellt. Washington och dess allierade har under de senaste veckorna varnat för att Kina överväger att ge vapen till Ryssland, vilket Peking förnekar. Medarbetare till president Joe Biden har ännu inte lagt fram bevis för detta. Varningarna har även framförts direkt till Kina vid flera tillfällen, bland annat vid det globala säkerhetsmötet i München. En talesperson för det nationella säkerhetsrådet sade att Rysslands krig försvårar relationen mellan Kina och Europa och andra, och att det är ett möjligt "slag mot deras internationella relationer som de inte vill ha".

Vecka 9

Beslut om nya EU-sanktioner mot Ryssland

Som tidigare rapporterats i denna uppdatering har nu EU formellt tagit beslutet att införa ett tionde sanktionspaket mot Ryssland. Det är det första sanktionspaketet som antas under Sveriges EU-ordförandeskap. De nya sanktionerna består bland annat av en utökning av exportförbudet på teknik och industrivaror som är vitala för den ryska ekonomin eller krigsförmågan. Sanktionerna utökas till att omfatta komponenter som kan användas i ryska vapensystem. Sanktionerna riktas nu inte bara mot Ryssland utan även mot Iran. För att försäkra att dessa komponenter inte hittar andra vägar till Ryssland utökas exportförbudet även till att omfatta bland annat delar av Irans revolutionsgarde som har levererat de robotar som används i attackerna mot civil infrastruktur i Ukraina.

Utöver de ekonomiska sanktionerna utvidgas sanktionslistningarna med nästan 100 personer och enheter. Sanktionerna riktas mot bland annat militära och politiska beslutsfattare, företag som stödjer eller verkar inom militärindustrin samt befälhavare inom Wagnergruppen. Dessutom förbjuds transaktioner med några av Ryssland största banker.

Belarusisk Ikea-kopia vill etablera sig i Ryssland

Den belarusiska inrednings- och möbelkedjan Swed House som säljer Ikea-liknande produkter planerar att öppna tio butiker i Moskva, rapporterar den statligt kontrollerade ryska nyhetsbyrån Tass, återgivet i internationell media.

Med en gul och blå logga och välbekanta produktnamn planerar Ikea-kopian Swed House att etablera sig i Ryssland. Det belarusiska bolaget har tecknat avtal med ett ryskt bolag, som samlar landets köpcentrum, om att öppna upp till tio butiker i Moskva under 2023, skriver Tass.

Under kommande år finns planer på att öppna upp till 50 butiker runt om i landet och förhandlingar pågår gällande hyresavtal med köpcentrum under varumärket Mega, enligt nyhetsbyrån.

Mega-varuhusen drivs av Ikea-sfären genom Ingka Centres. Swed House beskrivs som ett bolag som tillverkar produkter som liknar Ikeas vilket också blir tydligt vid en titt på vad som verkar vara bolagets konto på appen Instagram. Där är Ikeas logga synlig i Swed Houses profilbild. I inlägg postade under de senaste veckorna finns bland annat den välkända Ikea-byrån Malm och förvaringslösningen Trofast. Det framgår inte om det är faktiska Ikea-produkter som säljs eller produkter som tillverkats för att likna Ikeas.

Säpo: Ryssland försöker placera insiders i totalförsvaret

Just nu pågår arbetet med att bygga upp och stärka det svenska totalförsvaret som en reaktion på det förändrade säkerhetsläget. Det är något Ryssland prioriterar i sitt spionage mot Sverige, uppger Säpo enligt Ekot.

”Man vill kartlägga vad Sverige kommer ha för förmåga vad gäller både de militära och civila delarna”, säger Daniel Stenling, chef för kontraspionage på myndigheten.

”Ryssland använder sig av en rad metoder för att försöka få insyn i arbetet – däribland cyberangrepp, signalspaning, värvning av agenter och kartläggning av terräng, vägar och broar. Därtill försöker man placera insiders i totalförsvarets olika delar”, tillägger Stenling.

Det ryska intresset avser hela regionen, Östersjöregionen och Arktis. Sverige är enligt SÄPO en mycket intressant arena för Ryssland att skaffa den teknik de behöver för att bygga upp sin krigsmakt, enligt Daniel Stenling.

Svenska företag är möjliga mål för spionage och teknologianskaffning, och på dem vilar ett tungt ansvar. Sedan 2019 har Sverige en ny säkerhetsskyddslag som skärptes på flera punkter i slutet av 2021. Där hittar man en rad krav på anmälningsskyldighet, processer och funktioner i företag med säkerhetskänslig verksamhet.

Enligt SÄPO:s chef Charlotte von Essen har dock företag en stor hemläxa att göra.

”Det finns väldigt mycket mer att göra”, säger hon.

”Det handlar om brister i flera olika avseenden. Till en börja med att man inte gjort en ordentlig säkerhetsskyddsanalys och då vet man inte riktigt vad som är skyddsvärt. Men sedan kan det vara brister i informationssäkerheten, i personalsäkerheten och i den fysiska säkerheten”, säger Charlotte von Essen.

Utmaningar för ukrainare i Sverige

I en artikel i Di intervjuas Anna och Oleksii Martynenko från Ukraina. De flydde tillsammans med sina fyra barn samma dag som Ryssland invaderade Ukraina. Efter några veckor hamnade de i Sverige. Men trots att båda har funnit arbete känner de sig inte helt välkomna.

Bland problemen Anna Martynenko lyfter fram är att ukrainare inte erbjuds undervisning i svenska. De erbjuds endast tillfälligt uppehållstillstånd i Sverige, enligt massflyktsdirektivet.

Det berättigar dem inte till personnummer, utan endast samordningsnummer. Därmed får de inget bank-id, vilket är en nyckel för att fungera fullt ut i det svenska samhället.

”Vi kan till exempel inte ställa oss i bostadsköer”, säger Anna Martynenko.

Läs hela artikeln [här](#):

Regeringen bjuder in till det nya tvärsektoriella näringslivsrådet. Regeringen skickade under tisdagen ut inbjudan till nyligen inrättade Näringslivsrådet. Ett mycket viktigt och lovande steg i den fortsatta utvecklingen av Sveriges krisberedskap och totalförsvar.

Förväntningarna och ambitionerna är höga hos de deltagande aktörerna för att detta råd ska bli konkret och tillföra en ny dimension av samarbete. Näringslivsrådets syfte är att öka kunskapen hos deltagarna om tvärsektoriella frågor och om de olika förutsättningar som gäller för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten, till exempel genom att utbyta lägesinformation med varandra.

Rådet leds av ministern för civilt försvar och regeringen representeras även av försvarsministern, energi- och näringsministern samt landsbygdsministern. Även Försvarsmaktens överbefälhavare samt generaldirektören för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ingår i rådet. När det gäller vilka övriga aktörer som bjudits in att delta har utgångspunkten för regeringen varit att skapa en balans mellan arbetsgivarorganisationer, branschorganisationer och arbetstagarorganisationer samt att det finns en representation från de nya beredskapssektorerna.

Inbjudan har skickats till följande aktörer:

- Almega
- Byggföretagen
- Energiföretagen
- Lantbrukarnas Riksförbund
- Lif – de forskande läkemedelsföretagen
- LO – Landsorganisationen i Sverige
- SACO – Sveriges akademikers centralorganisation
- SOFF – Säkerhets- och försvarsföretagen
- Svenska Bankföreningen
- Svensk Handel
- Svenskt Näringsliv
- Transportföretagen
- TCO – Tjänstemännens centralorganisation
- Teknikföretagen

Deltagarna utgör en bred representation av organisationer, som alla kan bidra med ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor avseende totalförsvar och krisberedskap. Ytterligare organisationer kan komma att bjudas in till rådets möten när detta påkallas och beroende av vilka områden som diskuteras. De aktörer som tackar ja till att medverka i Näringslivsrådet kommer att bli inbjudna till ett första möte den 29 mars 2023. Regeringen fattade beslut om att inrätta Näringslivsrådet på regeringssammanträdet den 12 januari 2023.

Vecka 8

Rysk ekonomi överraskar – trots sanktioner

Sanktioner mot Ryssland ska dränera Vladimir Putins krigskassa och bestraffa de ansvariga för Ukrainakriget. Men den ryska krigsmaskinen maler på och BNP-nedgången blev mindre än väntat i fjol skriver Tidningen Näringslivet.

I år tror en del till och med på rysk tillväxt – även om det råder delade meningar om framtidsutsikterna.

”Sanktionerna ger effekt. Det ser vi. Men det finns länder som fortfarande är väldigt villiga att göra stora affärer med Ryssland, på energisidan till exempel”, säger sanktionsexperten Mattias Hedwall, partner på advokatbyrån Baker McKenzie.

”Kina och andra asiatiska länder fortsätter ju att göra affärer med Ryssland i stor utsträckning. Det gör även länder i Sydamerika och en del europeiska länder – utanför EU. Det pågår ganska mycket ryska affärer fortfarande2, tillägger han.

Inför det tionde sanktionspaketet från EU har mycket av diskussionerna kretsat kring hur man ska få ett mer enhetligt sanktionssystem på plats. Det finns kryphål i form av tolkningsutrymme på nationell nivå, bland annat vad som gäller för att få undantag från sanktionerna. Dessutom ser regelverket olika ut i olika EU-länder när det gäller straff och böter för sanktionsbrott. Samma sanktionsbrott kan till exempel ge fängelse i Sverige, men bara böter i andra EU-länder, enligt Hedwall.

I teorin kan det vara så, ja, säger han, men påminner om att det än så länge finns väldigt få rättsfall att gå på när man gör denna bedömning. Han tror att årtionden av globalisering och frihandel kulminerat. Numera krävs det att svenska företag, som är vana vid frihandelsmiljön, har beredskap och resurser att hantera snabba geopolitiska förändringar och nya handelsrestriktioner.

”Detta är en omställning”, säger han.

Läs hela artikeln [här](#):

Ryska och turkiska hackare samverkade efter koranbränning

Efter Rasmus Paludans bränning av en koran utanför Turkiets ambassad i Sverige förra månaden, har Sverige hamnat under attack från turkiska och ryska hackare, enligt Microsoft som gjort spårningen, rapporterar Aftonbladet.

Teknikjätten har noterat att det rört sig om koordinerade aktiviteter.

”Vi har sett kopplingen mellan turkiska och ryska hackare i olika communities, hur de har samverkat som svar på koranbränningen och agerat ihop i närmast gemensamma överbelastningsattacker mot svenska företag och myndigheter”, säger Mikael Tofvesson, avdelningschef för operativa avdelningen på Myndigheten för psykologiskt försvar.

Attackerna har fortsatt under helgen och drabbat flera sajter, däribland Kivra, Vattenfall och PTS, Post- och telestyrelsen. Anonymous Sudan har tagit på sig attackerna som ett svar på koranbränningen.

Men enligt cybersäkerhetsexperten Marcus Murray är det sannolikt ryska hackergruppen Killnet som ligger bakom Anonymous Sudan.

”Vår teori är att ryska staten använder sig av Killnet eller andra kriminella grupperingar och låtsas vara Sudan som i sin tur angriper Sverige”, säger han till SVT.

Så hanterade svenska företag den ryska invasionen
När ryska trupper anföll Ukraina 24 februari 2022 flydde miljontals ukrainare utomlands. Snart ett år senare är läget ett annat: mer än hälften har återvänt och i Kiev har företagen anpassat sig till den nya normaliteten.

”Har vi klarat av 2022 så ska vi också klara 2023 och 2024”, säger Andreas Flodström på it-företaget Beetroot.

Läs hela artikeln [här](#):

USA: Kina överväger vapenstöd till Ryssland
USA oroas över uppgifter om att Kina funderar på att skicka vapen till Ryssland som kan användas i kriget i Ukraina. Utrikesminister Antony Blinken säger till NBC News att Kina åtminstone överväger flera typer av stöd, inklusive vapen. Blinken träffade den kinesiska toppdiplomaten Wang Yi i samband med säkerhetskonferensen i München på lördagen. Den amerikanske utrikesministern varnade då Kina för att stöd till Ryssland skulle leda till allvarliga konsekvenser för relationen USA–Kina, skriver Reuters.

Ministern var tydlig när han varnade för vad som kan ske om Kina ger materiellt stöd till Ryssland eller hjälper Ryssland att systematiskt undvika sanktionerna”, sade en talesperson vid utrikesdepartementet till flera medier, enligt Reuters.

Relationen har redan försämrats efter att Washington anklagat Kina för att ha flugit en spionballong över USA, som sköts ned av amerikanskt stridsflyg på order av president Biden.

Wang Yi, tidigare kinesisk utrikesminister, sade till Blinken vid mötet att USA måste reparera skadan på relationen som uppkommit efter att USA använt "urskillningslöst våld", enligt det kinesiska utrikesdepartementet.

USA har på senare tid sett en oroväckande trend när det gäller Kinas stöd till Rysslands militär och det finns tecken på att den kinesiska ledningen vill trappa upp detta i det fördolda, säger även källor till CNN.

Vad det handlar om för uppgifter är oklart, men det ska vara så pass oroande att underrättelserna har delats med andra länder i München. Även den amerikanske vicepresidenten Kamala Harris tog upp Kina vid sitt tal i Tyskland på lördagen.

"Vi oroas över att Peking har fördjupat sin relation med Moskva sedan kriget inleddes", sade hon.

Wang Yi har under konferensen i München sagt att Kina vill se en fredlig lösning i Ukraina. Samtidigt har Kina inte velat fördöma kriget eller kalla det en invasion.

Försvarsmakten: Fem prioriterade områden för det civila försvarets förmåga
Det civila försvaret ska ha förmåga att bidra till det militära försvaret vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. Det civila försvaret behöver öka sin samlade förmåga att stödja det militära försvaret. Den kraftsamlingen kommer att medföra betydande investeringar, förmågeutvecklingen kommer att ta tid och därför är det mycket viktigt med tydliga prioriteringar av vad som behöver påbörjas redan här och nu.

Detta konstaterar Försvarsmakten i sitt svar till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Uppdraget var att redovisa synpunkter på rapporten Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans som skrivits av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB). Försvarsmakten har utifrån krigsorganisationsvärderingen och krigsorganisationsprognosen 2021-2022 och MSB:s rapport identifierat fem områden som är av särskild vikt:

Energiförsörjning och reservkraft

Transporter

Personalförsörjning

Sjukvård

Elektroniska kommunikationer

Försvarsmakten visar på att Sveriges kommande medlemskap i Nato kommer att innebära en övergång till gemensam försvarsplanering, där Sverige kommer att ingå i ett av Natos operationsområden. Det lägger grunden för den militära uppgiften, vilket kommer att påverka behovet av civilt stöd till Försvarsmakten. Prioriteringen av åtgärdsförslag kan behöva kompletteras.

”Det är viktigt att Försvarsmakten tydliggör sitt behov av stöd från det civila försvaret. I takt med att det civila försvaret ökar sin förmåga att bidra till det militära försvaret kommer vår operativa förmåga att öka. Detta gäller särskilt vid mobilisering, världlandsstöd eller vid höjd beredskap”, säger Jenny Marklund, sektionschef för totalförsvar och samhällsplanering på Försvarsmaktens försvarsstab.

Även kommunernas roll och ansvar behöver tydliggöras.

”Ett exempel är i de fall båda vårdnadshavarna är krigsplacerade, då behöver barnomsorg finnas tillgänglig dygnet runt för att vår personal ska kunna tjänstgöra tryggt och uthålligt”, säger Jenny Marklund.

Övriga områden som bör prioriteras är att lyfta kommuners kärnverksamhet men också deras förutsättningsskapande roll vad gäller det militära försvarets möjlighet att bedriva operationer, som till exempel evakuering, skydd av civilbefolkningen och omhändertagande av befolkningsförflyttningar. Kommunernas och regionernas uppgifter inom det civila försvaret behöver prioriteras högre och rekommenderas därför föras över till lag och förordning, i stället för som idag regleras genom överenskommelser.

För att genomföra den önskade förstärkningen av det civila försvarets stöd är ansvarsprincipen en viktig del, där ordinarie budgetprocess bör användas för effektiv styrning och fördelning av medel för att öka den samlade förmågan. Världlandsstöd, försörjningsberedskap och näringslivets deltagande i totalförsvarsplaneringen är andra prioriterade områden för att stärka Sveriges försvar.

Finland föreslår gemensamma beredskapslager med Sverige
Finland och Sverige kunde framöver komplettera respektive lands nationella försörjningsberedskap med hjälp av gemensamma lager som utplaceras i bägge länderna. Försörjningsberedskapscentralen gjorde en initial utredning om saken under fjolåret och ska i år fortsätta med att utreda den juridiska och avtalsmässiga aspekten av gemensamma lager i två länder.

”Det ska också utredas vad det skulle kosta, hur allt skulle fungera i praktiken och vilka förnödenheter som det vore ändamålsenligt att lagra gemensamt”, säger Försörjningsberedskapscentralens vd Janne Känkänen till STT, rapporterar svenska Yle.

Enligt Känkänen inverkar det förändrade säkerhetsläget på att man planerar dylikt tillsammans med svenska civilberedskapsmyndigheten MSB.

”Frågan om gemensamma lager för förnödenheter har dryftats länge och det slutliga initiativet kom från Finland”, säger Känkänen.

Utgångspunkten är den gemensamma nyttan. För Finlands del är nyttan framför allt att lagringen av kritisk materiel sprids ut geografiskt. En annan fördel är att materiel inte kommer åt att föråldras lika lätt och att materiel kan återanvändas effektivare. Nu funderar man på lämplig materiel att lagra tillsammans, och en av utgångspunkterna i det arbetet är att se vilka företag inom försörjningskritiska branscher som fungerar i bägge länderna.

Lämpliga kandidater finns inom den kemiska industrin och möjligen inom primärproduktion och livsmedelsförsörjning. Också läkemedel kunde samförvaras. Finland har upprätthållit sin försörjningsberedskap även i fredstid på grund av sin krigsbakgrund. Sverige som nedmonterat sitt system har nu börjat utveckla det på nytt.

”Det är bra att vår nära samarbetspartner bygger upp ett fungerande försörjningsberedskapssystem till en sådan nivå som det nuvarande säkerhetsläget förutsätter”, säger Känkänen.

I och med Natomedlemskap kommer de två ländernas försvar att samarbeta ännu tätare samman och därmed är det enligt Känkänen naturligt att man samarbetar intimt också kring frågor som gäller civilsamhället. Det är till Finlands fördel, påpekar han.

I beredskapslagren förvaras bland annat läkemedel och medicinsk utrustning, importerat bränsle samt spannmål. Finlands försörjningsberedskap baserar sig på samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn. Samarbetet med Sverige i denna fråga skulle enligt experter ge en ytterligare säkerhetsdimension vid kriser och andra samhälleliga störningar.

Kinesiska militärforskare på svenska universitet
Svenska skattemedel ska inte gå till projekt med forskare från kinesiska militärinstitut. Det säger utbildningsminister Mats Persson (L) om SvD:s granskning.

Han utesluter inte nya riktlinjer till myndigheterna. Svenska lärosäten har bedrivit forskningssamarbeten med kinesiska forskare från försvarsuniversitet och militära forskningsinstitut. Vissa har haft militärgrad, andra har vunnit armépriser i Kina. En del av dem har varit på plats på svenska universitet. Det har SvD kunnat visa i en granskning.

”Jag ser väldigt allvarligt på detta. Det är uppenbart att vi vet att Kina utgör ett säkerhetspolitiskt hot och det är uppenbart att det har funnits en naivitet i Sverige gällande synen på Kina”, säger Mats Persson.

SvD har även avslöjat att svenska skattemedel har gått till forskningsprojekt där en eller flera forskare kommit från kinesiska försvars- eller militärinstitutioner. Pengarna har kommit från bland andra Rymdstyrelsen och Vetenskapsrådet.

”Det visar på problematiken med den naivitet som har funnits. Det har saknats en strategi att hantera den här typen av frågor. Politiken har varit för passiv i den här typen av frågor och nu är det slut med det”, säger Mats Persson.

Vecka 7

Ett eventuellt tionde sanktionspaket mot Ryssland
Rysslands största privata bank, asfaltsexportörer och Kremlvänliga journalister ingår bland dem som EU-kommissionen vill få in i ett tionde sanktionspakt kring kriget i Ukraina. Hur det blir med kärnkraft och diamanter är mer oklart. Arbetet med paket nummer tio sattes i gång under helgen i hopp om att nå enighet bland EU:s medlemsländer i god tid till årsdagen av den förnyade ryska invasionen, den 24 februari.

Enligt nyhetssajten Politico Europe har Björn Seibert, kabinettschef hos kommissionsordförande Ursula von der Leyen, informerat ländernas ambassadörer gruppvis under helgen. Nu ligger bollen hos dem för att förhandla fram resultatet.

Paketet kommer att innehålla ytterligare exportförbud till ett värde av mer än tio miljarder euro. Det här kommer att ytterligare svälta den ryska militära maskinen och fortsätta skaka om grundvalarna i dess ekonomi, lovade von der Leyen på en av presskonferenserna under förra veckans EU-toppmöte i Bryssel.

Läckta uppgifter till Politico talar bland annat om sanktioner mot storbanken Alfa Bank, grundad av oligarken och mångmiljardären Michail Fridman. På listan över personer och företag vars eventuella EU-tillgångar ska frysas föreslås ytterligare minst 130 namn, bland andra i form av militära ledare

och ryska journalister från statliga medier men också personer i Mali och Iran med kopplingar till Wagnergruppen och vapenförsäljning till Ryssland.

Mer kontroversiellt är förslaget om att också slå mot ett befraktningsbolag i Förenade arabemiraten som utpekats för att ha köpt upp ett stort antal ryska oljetankfartyg för att på så vis kunna kringgå förbudet för ryska företag att skicka olja till EU. På handelssidan föreslås åtgärder också mot ryska gummi- och asfaltsexportörer och exporten från EU av lastbilar och allehanda maskiner i byggsektorn. Däremot är det fortsatt oklart om EU kommer att slå mot den ryska diamantindustrin. Inte heller kärnkraften nämns i nuläget, trots ukrainska påtryckningar om att EU ska agera mot åtminstone ryska kärnkraftsmyndigheten Rosatom, som anklagas för att tvångsanvända sig av ukrainsk personal.

”Det är ett sorts modernt slaveri. De tvingar dem att byta nationalitet. De tar deras barn som gisslan och skickar dem till Ryssland”, sade president Volodymyr Zelenskyj i Kiev i början av februari när von der Leyen och EU:s rådsordförande Charles Michel besökte Ukraina.

Under ett inledningsanförande den 10 februari av försvarsminister Pål Jonson, vid konferensen om säkerhet och försvar inom ramen för Sveriges ordförandeskap i EU, konstaterade försvarsministern att det är tydligt att försvarsindustrin i Europa spelar en allt viktigare bidragande roll i fråga om att göra EU till en starkare geopolitisk aktör. Sverige är redo att ta vidare arbetet med förhandlingarna om instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (EDIRPA).

Under det svenska ordförandeskapet kommer regeringen att belysa vikten av väl avvägda förslag i trepartssamtalen med Europaparlamentet och kommissionen. Vi kommer att verka för en starkare försvarsindustribas i Europa som präglas av spetskompetens. Det bästa sättet att nå dit är genom konkurrensutsättning och mångfald. En konsolidering kommer att äga rum, om och när kundbeteendet ändras. Försvarsministern konstaterade att det Sverige behöver just nu är en dynamisk försvarsindustribas som kan säkra försörjningstryggheten och snabb och punktlig leverans av plattformar och system.

Läs anförandet [här](#):

Brå ska kartlägga hur kriminella påverkar beslutsfattare
Brottsförebyggande rådet ska få i uppdrag att utreda hur kriminella påverkar beslutsfattare, sa justitieminister Gunnar Strömmer under en pressträff på den 14 februari.

Sverige står inför en unik situation på så sätt att demokratin hotas från flera olika håll, konstaterade justitieminister Gunnar Strömmer. Bland annat yttre hot, till exempel i form av terror och påverkanskampanjer från andra länder.

Men det finns även inre hot, som kommer från den grova organiserade brottsligheten som visar sig genom olika uttryck, enligt justitieministern.

Han sa vidare att problemen kan vara större än vad som redan är sant, men att det redan i dag finns exempel på hur myndigheter och partier drabbats av otillbörlig påverkan. Därför kommer Brottsförebyggande rådet få i uppdrag att analysera vilka systemhotande aktörer som finns i Sverige och försöker påverka förtroendevalda och politiska församlingar.

EU-stöd till Ukraina

EU fortsätter att ge Ukraina starkt politiskt, ekonomiskt, militärt, finansiellt och humanitärt stöd så länge det behövs. Hittills har EU:s medlemsländer gett minst 67 miljarder euro i bistånd till Ukraina och dess befolkning.

EU står fast vid sitt åtagande att stödja den makroekonomiska stabiliteten i Ukraina. Europeiska rådet välkomnade under ett extra möte i Europeiska rådet den 9 februari det arbete som Europeiska kommissionen och europeiska investeringsbanken, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och Världsbanken har gjort med projekt för att snabbt öka användningen av solidaritetskorridorerna och för att förbättra handelsmöjligheterna inom alla sektorer. Europeiska rådet upprepade vid mötet också sitt åtagande att stärka stödet för fördrivna personer, både i Ukraina och i EU, bland annat genom lämpligt och flexibelt finansiellt stöd till de medlemsländer som bär den största bördan i fråga om sjukvårds-, utbildnings- och levnadskostnader för flyktingar.

Nya jordartsmetaller gör stor skillnad för svensk industri

De sällsynta jordartsmetaller som LKAB nyligen meddelade att de hade hittat skulle göra stor skillnad för svensk industri. Det konstaterar flera näringslivsföreträdare i Magasin t:.

”Att kunna köpa råmaterial som har tagits fram i Sverige skulle göra stor skillnad. Vi skulle då kunna ha en ökad spårbarhet och transparens för hur dessa material har tagits fram”, säger Linnea Petersson, ansvarig för hållbart material på Volvo Cars, till Magasin t:.

Jordartsmetallerna behövs bland annat för elbilstillverkning. Men den ökande osäkerheten i världen gör att många företag ser över sina leveranskedjor.

”Det globala säkerhetsläget har skärpts och covid visade vilka sårbarheter som finns. Där vi tidigare hade en fungerande global världshandel finns det nu en rörelse mot att skaffa sig kontroll, lokal försörjning men även ökat krav kopplat till hållbarhet”, säger Christina Jönsson som är avdelningschef på forskningsinstitutet RISE till Magasin t:.

Stora brister i skydd av samhällsviktiga verksamheter
I säkerhetsföretagets Basalts årliga rapport ”Svensk Säkerhetsindex” svarar 7 av 10 beslutsfattare att de upplever en allvarlig hotbild mot den egna verksamheten. Det skriver Basalt i ett pressmeddelande.

Samtidigt som hotbilden är tydlig spår 8 av 10 att den kommer att öka än mer framöver. Och, skriver organisationen, ”paradoxalt nog saknar fortfarande tre av fyra samhällsviktiga verksamheter ett heltäckande verksamhetsskydd för att motverka inre och yttre hot”.

Det allmänna säkerhetsläget är en högt prioriterad fråga. Senaste tiden har vi bevittnat en rad cyberattacker mot samhällsviktig verksamhet och bristerna är stora, visar årets kartläggning.

Årets index visar även att allmänhetens förtroende för beslutsfattarnas förmåga är rekordlångt. ”Endast 3 procent har mycket stor tilltro till att beslutsfattarna klarar att skydda viktig infrastruktur”, framgår av pressmeddelandet.

Basalt är ett säkerhetskonsultbolag specialiserade inom verksamhets- och säkerhetsskydd och gick i somras samman med cybersäkerhetsbolaget Omegapoint, för att, som företagen själva beskriver det, bättre kunna möta de mer sofistikerade och tekniskt avancerade cyberhoten. Svenskt Säkerhetsindex 2023 har tagits fram av Kantar Sifo på uppdrag av Basalt. 200 beslutsfattare har intervjuats och 1 000 personer ur allmänheten.

Vecka 6

EU enas om pristak för ryska petroleumprodukter
Rådet beslutade den 4 februari om två pristak för petroleumprodukter som omfattas av KN-nummer 2710 och som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland. Detta är det högsta pris per fat vid vilket Ryssland får leverera petroleumprodukter via sjötransport till länder utanför EU och ge tekniskt bistånd, förmedlingstjänster eller finansiering eller finansiellt bistånd när det gäller sjötransport av petroleumprodukter till länder utanför EU.

Det första pristaket för petroleumprodukter som handlas under priset på råolja är 45 dollar per fat, medan det andra pristaket för petroleumprodukter som handlas över priset på råolja är 100 dollar per fat. Taket fastställdes i

nära samarbete med pristakscoalitionen och börjar tillämpas den 5 februari 2023. En övergångsperiod på 55 dagar planeras för de fartyg som transporterar ryska petroleumprodukter som köpts och lastats på fartyget före den 5 februari 2023 och lossats före den 1 april 2023.

Dessutom kommer rådet att återuppta översynen av pristaksmekanismen för råolja i mitten av mars, och översynen kommer att göras regelbundet varannan månad. Gentemot Rysslands anfallskrig står EU beslutsamt på Ukrainas och ukrainarnas sida. EU står också fast vid sitt orubbliga stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser, samt Ukrainas naturliga rätt till självförsvar mot det ryska angreppet.

Ryska oljeexporten ökar med hjälp av "spökflotta"

Trots sanktionerna ökar den ryska oljeexporten, skriver SvD. En hel industri har byggts upp för att kringgå de europeiska importförbuden. Bland annat har hundratals "skuggskepp" börjat frakta ryska drivmedel. Den 4 februari införde EU ett totalstopp för raffinerade ryska oljeprodukter som fraktas till havs, ett beslut som man hoppas ska sänka den ryska krigskassan. Sedan i december är det förbjudet att skeppa rysk råolja till unionen. Samtidigt har G7-länderna, EU och Australien infört ett pristak på 60 dollar fatet för bolag som vill handla med rysk olja. På kort sikt var det ett slag i magen på den ryska ekonomin. Men nu är den på väg att återhämta sig.

Enligt Economist var den ryska oljeexporten uppe i 3,7 miljoner fat per dag i januari 2023, den högsta nivån sedan juli i fjol – och mer än vid något tillfälle under 2021. Ryssland stod för 10 procent av världens export av olja i fjol, skriver tidningen.

Det finns flera förklaringar till detta. Först och främst finns det gott om andra villiga köpare. Sedan kriget i Ukraina började har den ryska exporten till Kina och Indien ökat markant, två länder som tar emot över hälften av all rysk olja.

"Indien köper våldsamma mängder rysk olja", säger energianalytikern Christian Kopfer på Handelsbanken.

Priset på den ryska oljan är i dag omkring 35 procent lägre än för riktmärket Brent-oljan, så den ryska staten tjänar inte lika mycket som den kunde hoppas. Men enligt Economist handlas oljan i allt högre grad utanför de vanliga, observerbara kanalerna, så det är svårt att veta vad den egentligen kostar.

Sanktionerna har blivit en guldgruva för en del oljerederier, eftersom den ryska oljan nu måste fraktas till havs, och inte via ledningar till Europa, som i huvudsak var fallet före kriget.

Enligt Ben Luckock, chef för oljehandel på bolaget Trafigura, har antalet oljeskepp som sysslar med "uppenbart ryska affärer" ökat till över 600 stycken.

"20 procent av alla tankfartyg handlar främst med rysk olja", säger han till Bloomberg.

Samtidigt har en hel gråzonsindustri uppstått kring sanktionerna. Äldre oljefartyg har köpts upp och gjorts om till "spökskepp" av affärsmän som vill sko sig på sanktionerna. Över 200 bulkfartyg bytte ägare i fjol, enligt skeppsmäklaren SSY.

Spökskeppen kan färdas utan transponders, byta namn mitt på havet och målas om flera gånger under sina rutter. Liknande metoder användes tidigare för att kringgå embargon mot Venezuela och Iran.

"Du har de gamla dagarna med Venezuela och Iran, med ganska små skuggflottor. Men det ryska flödet är betydligt större. Det är enormt", säger Ben Luckock till Bloomberg.

Exakt var den ryska oljan hamnar i slutändan är oklart. Enligt Economist brukar spökskeppen anlöpa större, välbesökta hamnar där den ryska oljan blandas med andra leveranser, så att den blir svårare att upptäcka. Ute på havet utanför Gibraltar har även mindre fartyg lastat över råolja till oljetankers från Gulfländerna, skriver tidningen, och länder som Förenade Arabemiraten och Oman har börjat importera rysk olja – som sedan blandas upp och säljs till Europa.

Före kriget brukade den ryska oljan säljas av ryska producenter och västerländska olje- och råvarujättar. Men i dag handlas den i högre grad av nystartade bolag i Dubai och Hongkong, som misstänks vara fronter för ryska bolag, skriver Economist.

"Sanktionerna utgör också en möjlighet för länder utanför EU att köpa rysk olja, raffinera den till diesel eller bensin och sen sälja den vidare till Europa", säger Christan Kopfer.

Det kan bli så att EU köper in rysk olja ändå, men via Indien. Men sanktionerna är en balansgång för västländerna. De ska vara kännbara för Rysslands ekonomi, men för att oljepriset ska vara stabilt behövs ändå den ryska oljan på världsmarknaden, enligt Christian Kopfer.

”Ryssland är en otroligt viktig spelare för den globala balansen på oljemarknaden. Den senaste tiden har oljepriset minskat, vilket haft en mildrande effekt på inflationen. Men om Ryssland helt skulle sluta exportera skulle priserna skjuta i höjden, vilket skulle leda till att inflationen tar fart igen. Väst vill absolut inte ha någon skenande inflation igen”, säger Christian Kopfer.

Han tror att det nya importstoppet inte behöver leda till att Ryssland exporterar mindre olja, utan att handelsmönstren ritas inom.

”Det kan bli så att Europa köper mer från länder i Mellanöstern, och att de säljer mindre till Kina.

Kina hjälper Ryssland med militär spetsteknologi
Kina skickar högteknologiskt militärt bistånd till Ryssland som kan användas i kriget i Ukraina, uppger Wall Street Journal.

Enligt tidningen sker exporten i strid med internationella sanktioner. En granskning av data från den ryska tullen som den amerikanska finansstidningen Wall Street Journal har gjort visar på stor handel med militärt användbar materiel från Kina till Ryssland.

Enligt genomgången har statsägda kinesiska bolag inom sektorn krigsmateriel exporterat navigationsutrustning, störsändare och delar till stridsplan till Ryssland. Om mindre än tre veckor har det gått ett år sedan Ryssland invaderade Ukraina, den 24 februari. Den ideella organisationen C4ADS har för Wall Street Journals räkning gått igenom tiotusentals sändningar av produkter med dubbla användningsområden som Ryssland har importerat sedan invasionen.

Kina stod för merparten av materielen. Landets militära stöd till Ryssland var tänkt att tas upp på ett möte mellan USA:s försvarsminister Antony Blinken och hans kinesiska motparter under helgen. Besöket i Beijing ställdes emellertid in efter att USA upptäckt en kinesisk höghöjdsballong på amerikansk mark tidigare i veckan.

Ryssland är beroende av avancerad teknologi som halvledare för att komplettera den egna vapenproduktionen. Länder som Turkiet och Förenade Arabemiraten anklagas för att bryta den internationella blockaden mot Moskvaskrigsmaskin.

Cyberkriget mot Sverige trappas upp – så skyddar du dig
Redan innan turerna kring Natomedlemskapet så trappades cyberattackerna mot Sverige upp. Nästa fas i hybridkriget är här och skyddet måste stärkas, menar experter.

”Det är inte slumpen som avgör vem som angrips”, säger digitaliseringsexperten Patrik Sandgren till Tidningen Näringslivet.

Sverige halkar efter när det gäller cybersäkerhet. I och med att fler system både kopplas upp mot nätet och samman med varandra ökar även sårbarheterna i system som är samhällskritiska. Med kriget i Ukraina som spiller över mer på Europa ökar risken för allvarliga cyberattacker. Sverige har också på kort tid hamnat i omvärldens blickfång i och med det uppseglande medlemskapet i Nato och en rad händelser, däribland en uppmärksammas koranbränning och avbildning av Turkiets ledare.

Sverige befinner sig i en allt skörare säkerhetspolitisk situation. Säkerhetsfrågor har hamnat högre upp på många organisationers agendor under senare tid. Den globala cyberbrottsligheten kostar mycket för företag och samhällen. Här i Sverige har självbilden av att vara en ledande it-nation fått sig en törn då den höga digitaliseringsgraden inte har matchats av ett robust cyberskydd.

Sverige rankas återkommande i den absoluta toppen av mätningar som rör digitalisering medan vi halkar efter i flera säkerhetsindex som till exempel Global Cyber Security Index, där Sverige kommer på 26:e plats globalt och 15:e plats i Europa. Detta är något som också Stockholms Handelskammare lyft i rapporten ”Cyberbrott mot svenska företag” (2022).

En majoritet av Teknikföretagens medlemsföretag har under det senaste året drabbats av digitala angrepp av olika slag och mönstret är sannolikt likartat för hela näringslivet, enligt Patrik Sandgren, digitaliseringsexpert på Teknikföretagen.

”De konsekventa underinvesteringar som gjorts i säkerhet under en lång rad av år gör att vi idag har genuint osäkra produkter och vidöppna system på marknaden. Det skapar allvarliga sårbarheter”, säger han.

Läs hela artikeln [här](#):

Vecka 5

Förlängda EU-sanktioner med anledning av det fortsatta anfallskriget mot Ukraina

Rådet har beslutat att förlänga de restriktiva åtgärderna mot vissa ekonomiska sektorer i ryska federationen med sex månader, till och med den 31 juli 2023. Sanktionerna infördes 2014, med anledning av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina, och har utvidgats kraftigt efter februari 2022, till följd av Rysslands oprovocerade och ooberättigade militära angrepp mot Ukraina.

De består för närvarande av en lång rad sektorsvisa åtgärder, bland annat restriktioner vad gäller handel, finansiering, teknik och varor med dubbla användningsområden, industri, transport och lyxvaror. I sanktionerna ingår även ett förbud mot import eller överföring av råolja sjövägen och vissa petroleumprodukter från Ryssland till EU. Dessutom har flera ryska banker stängts av från Swift, och ett tillfälligt stopp för sändningsverksamhet och licenser har införts för flera Kreml-stödda mediekanaler som sprider desinformation.

Italien i historiskt gasavtal med Libyen

Italiens premiärminister Giorgia Meloni reste i helgen till Libyens huvudstad Tripoli tillsammans med Claudio Descalzi, vd för det italienska olje- och gasbolaget Eni, för att underteckna avtalet, som är värt 8 miljarder dollar, motsvarande 83 miljarder kronor, skriver Dagens Industri.

Överenskommelsen mellan Libyens nationella olje- och gasbolag NOC och Eni är ytterligare ett steg på Italiens väg mot att frigöra sig från beroendet av rysk gas och kallas för historiskt.

”Det är vår största affär inom energisektorn på 25 år, ett stort ögonblick”, sa Fahrat Bengdara, vd för NOC, till media.

”Italien kan och vill spela en viktig roll i att hjälpa de afrikanska länderna att utvecklas. Det här är en del i det”, kommenterade Giorgia Meloni.

Libyen har störst gastillgångar i Afrika efter Nigeria, Algeriet, Mocambique och Egypten och avtalet innebär att Eni kommer att göra stora investeringar i Libyens gasanläggningar. Det finns redan nu en gasledning mellan staden Mellitah och Gela, på Sicilien, som heter Green Stream och som byggdes 2003.

Enligt beräkningarna i det nya avtalet ska Libyen kunna leverera 8,7 miljarder kubikmeter gas om året till Italien, de kommande 25 åren.

”Det här avtalet kommer att möjliggöra viktiga investeringar i Libyens energisektor och bidra till lokal utveckling och arbetstillfällen”, säger Enis vd Claudio Descalzi.

Italien importerar hela 95 procent av sin gas och före kriget i Ukraina kom 42 procent av den från Ryssland. Nu vill den nya italienska regeringen bli helt oberoende av rysk gas och har redan tidigare slutit nya gasavtal med Algeriet och Qatar.

I höstas meddelade man också att man på nytt ska börja utvinna mer av den egna gasen som finns på havsbotten i Adriatiska havet. Det nya

gasavtalet med Libyen får både ris och ros på hemmaplan i Italien. Även den tidigare regeringen, under ledning av Mario Draghi, fick kritik för att den slöt överenskommelser med länder med bristande demokrati och politisk instabilitet och samma sak hörs nu kring regeringen Meloni.

”Vi kommer att arbeta för en stabilare situation och demokratiska val i Libyen”, försäkrar den italienska premiärministern som svar.

Nya amerikanska sanktioner mot Ryssland

Den 27 januari tillkännagav USA:s finansdepartementet nya sanktioner mot åtta individer och 16 entiteter och fyra flygbolag. Sanktionerna riktar sig mot infrastruktur som nyttjas för ryska operationer mot Ukraina. Att notera är att USA dessutom nu kategoriserar Wagnergruppen som en transnationell brottslig organisation.

IEA räknar med rekord i efterfrågan på olja

Efterfrågan på olja är på väg upp till en historisk rekordnivå senare i år, enligt en månadsrapport från den internationella energirådgivaren IEA.

Kinas slopade covid-19-restriktioner pekas ut som en avgörande faktor.

IEA:s prognos är att efterfrågan ökar med 1,9 miljoner fat per dag i år, upp till rekordhöga 101,7 miljoner fat per dag. Utbudet väntas dock överstiga efterfrågan med omkring 1 miljon fat per dag under årets första tre månader, men sedan tar efterfrågan fart i Kina. Kina måste först ta sig igenom vad som väntas bli några tuffa månader ekonomiskt och både med- och motvind på vägen ut ur nästan tre års covid-19-restriktioner, enligt IEA.

Ryssland fortsätter samtidigt att producera nästan som vanligt, trots Ukrainakriget. I december uppmättes den ryska oljeproduktionen till nästan 11 miljoner fat per dag, trots att en del av EU-sanktionerna mot ryska oljeprodukter redan trätt i kraft. Under årets första kvartal – när fler sanktioner mot ryska oljeprodukter träder i kraft – väntas den ryska produktionen falla med 1,5 miljoner fat per dag. Detta kan i kombination med ökad efterfrågan i Kina senare i år snabbt förändra förhållandena mellan utbud och efterfrågan på oljemarknaden globalt, enligt IEA, som varnar för prislyft.

Bland större producenter räknar IEA att oljeproduktionen ökar i länder som USA, Brasilien, Norge och Kanada i år, medan de så kallade Opec-plusländerna – där länder som Saudiarabien och Ryssland ingår – sammantaget väntas minska produktionen med 870 000 fat per dag. Råoljepriset på världsmarknaden steg kraftigt våren 2022, i skuggan av den ryska attacken mot Ukraina. Utvecklingen toppade i september, varefter priserna har pressats nedåt och pendlat kring 80 dollar per fat i år. I onsdagens handel kostar ett terminskontrakt för leverans av så kallad

brentolja nästa månad drygt 87 dollar per fat, vilket kan jämföras med bottennapp i december, under 77 dollar per fat.

Påverkanskampanjerna mot Sverige blivit fler och varit mer aggressiva. Vid regeringens pressträff den 31 januari om säkerhetsläget i Sverige deltog Mikael Tofvesson, chef för operativa avdelningen på Myndigheten för psykologiskt försvar.

Enligt Tofvesson har kampanjerna mot Sverige blivit fler och varit mer aggressiva nu än i våras. Det handlar om hat och hot och vilseledande budskap. Han bedömer att det kommer fortsätta, "en lång tid framöver", även om det i dagsläget inte föreligger en tydlig eskalation av situationen.

Vecka 4

Indien fortsätter köpa den ryska oljan

Indien har 33-faldigat importen av rysk olja sedan Ryssland invaderade Ukraina. Att Ryssland får avsättning för sin olja i Indien försvagar effekten av västvärldens sanktioner – men Indien har sina skäl att köpa, skriver Dagens Industri.

Bränslepriserna har varit relativt stabila i Indien det senaste halvåret. En anledning är att Indien köper rysk olja till rabatterat pris, när den bojkottas av andra länder på grund av kriget i Ukraina. Så i takt med att EU:s import av rysk olja minskat, så har den ökat till Indien. Ryssland är nu Indiens största leverantör och de senaste sju månaderna har Indien betalt lika mycket oljepengar till Ryssland som under de senaste tio åren.

"Indiens ekonomi är extremt känslig för priset på olja, eftersom vi importerar nästan allt. Därför kan indiska val vinnas eller förloras på grund av just oljepriset", säger finansmannen Ramesh S Damani när Di träffar honom på hans kontor i bankkvarteren i Bombay.

"Så när det finns chans att köpa olja till 30 eller 40 procents rabatt vore det politiskt självmord att inte passa på", säger Ramesh S Damani.

Olja är Indiens största importvara, och historiskt har prishöjningar fått den indiska ekonomin att braka samman. Så när kriget i Ukraina fick priserna att stiga, var den indiska finansministern Nirmala Sitharaman tydlig med att importen av billig rysk olja var en del av Indiens inflationshantering. Från indiskt håll försvarar man också beslutet med att eftersom Ryssland är en av världens största oljeproducenter, går det inte att plötsligt ta bort den ryska oljan från världsmarknaden utan att riskera ekonomiskt kaos.

Kina kritiseras av USA för fortsatt stöd till Ryssland

Vita huset sa den 24 januari att man kommer att fortsätta utöva påtryckningar på Kina när det gäller stöd till Ryssland.

Enligt Time Magazine finns det tecken på att kinesiska statligt ägda företag skickar pengar och material till Ryssland. Tidningen skriver vidare att Bidenadministrationen anser att de statligt ägda företagen förser Ryssland med vad som kallas "icke-dödliga vapen" och ekonomiska medel, något som skulle kunna ses som ett brott mot de sanktioner som väst lagt mot Ryssland. Kina har valt att gå en egen väg och sagt sig stå neutralt i kriget mellan Ryssland och Ukraina.

Enligt nyhetsbyrån Reuters har USA kommit fram till att vissa statligt ägda kinesiska företag skickar materiel till Ryssland som sedan används i kriget mot Ukraina. Enligt källor till nyhetsbyrån är det inte klart om den kinesiska regimen känner till företagens stöd.

Frågan om stödet till Ryssland har tagits upp av USA i kontakterna med Kina och Vita huset har varnat för de återverkningar ett sådant stöd skulle kunna få, skriver Time.

Enligt källor nära Bidenadministrationen, som tidskriften talat med, kan det röra sig om ett aktivt stöd från de statliga företagen. På tisdagskvällen svensk tid sa Vita huset i ett uttalande, som relaterades av Reuters, att man kommer att "fortsätta föra fram vilka återverkningar ett stöd i form av materiel till den ryska krigsinsatsen mot Ukraina" kan komma att få.

Nedskrivning av nettotillgångar av verksamheten i S:t Petersburg i det fjärde kvartalet 2022

Den tilltänkta köparen av den ryska verksamheten, G-Group, har inte erhållit nödvändiga tillstånd från ryska myndigheter varför kontraktet har annullerats. Bonava beskrev att denna risk var högst sannolik i ett pressmeddelande den 17 november 2022. Beslutet att lämna Ryssland ligger fast och försäljningsprocessen har återstartats. Osäkerheten avseende både tid och belopp för en sådan försäljning gör att Bonava fattat beslutet att skriva ned nettotillgångar av verksamheten i S:t Petersburg i det fjärde kvartalet till noll.

De projektfinansieringsgarantier som Bonava AB ställt till förmån för sitt dotterbolag i S:t Petersburg regleras i samband med överlämning av bostäder och minskar enligt plan varför ingen reservering av dessa poster bedöms nödvändig. Detta är majoriteten av de garantier som Bonava AB utställt.

Svenska banker lyckas inte ta sig ur Ryssland

Det har blivit svårare för västerländska banker att avveckla sina filialer i Ryssland. Varken SEB eller Ikea-sfärens Ikano Bank har ännu lyckats stänga sina verksamheter, trots avsiktsförklaringar för länge sedan. Trots att snart ett år har passerat sedan Ryssland invaderade Ukraina har bara ett fåtal banker med säte i västländer lyckats avsluta sina affärer i Ryssland.

Enligt Financial Times har också ett dekret nyligen utfärdats där försäljningar av utländsk bankverksamhet måste godkännas av president Vladimir Putin själv.

”Mäktiga ryssar med nära band till Kreml försöker utnyttja sitt inflytande för att roffa åt sig verksamheter från flyende utlänningar”, säger en källa med insyn i förhandlingar till FT.

Från Sverige är det bara SEB, av de fyra storbankerna, som har kvar verksamhet i landet.

SEB håller fortfarande på att ”skala ned” verksamheten, uppger Niklas Magnusson, pressansvarig för banken, i ett mail.

”Detta är en process som fortgår, och som behöver ske på ett ansvarsfullt och ordnat sätt och i enlighet med regulatoriska och legala skyldigheter. Den kommer därför att ta viss tid”, skriver han till Di.

I oktober 2022 informerade Ikano Bank Ryssland på sin hemsida kunderna att deras skulder måste regleras senast den 20 november och att korten skulle sluta att fungera den 26 december. Men affären har ännu inte godkänts, och den ryska hemsidan upplyser om kundtjänstens bemanning under januari, vilket indikerar att verksamheten pågår som tidigare.

”Vi kan bekräfta att Ikano Banks ägare har ansökt om tillstånd att sälja banken till Credit Europe Bank i Ryssland. För närvarande fortsätter Ikano Bank att operera och fullgöra alla skyldigheter gentemot kunder”, uppger Marie Gällstad, koncernansvarig för kommunikation på Ikano till Di.

Konferens den 31 januari om uppbyggnad och investeringar i Ukraina

Den 31 januari organiserar Ukraine-Luxembourg Business Club (ULBC) en internationell konferens om återuppbyggnaden av Ukraina med deltagande från både näringsliv, politiken och organisationer. För eventuellt deltagande, registrering på följande [länk](#):

Stabila godsmängder 2022 enligt Sjöfartsverket

Trots krig, inflation och skenande bränslepriser var 2022 ett stabilt år för sjöfarten, för både gods- och passagerartrafik. Hamnarna i Helsingborg och Göteborg toppar Sjöfartsverkets statistik. Trots skenande bränslepriser, hög inflation och krig i Europa står sjöfarten stabilt när det gäller godsl leveranser till och från de svenska hamnarna. Även passagerartrafiken har återhämtat sig efter nedgången till följd av pandemin.

Två hamnar toppar Sjöfartsverkets statistik för sjöfarten 2022. Efter en kraftig nedgång på grund av pandemin ser Sjöfartsverket att trenden är uppåtgående när det gäller passagerartrafiken.

”Passagerartrafiken har börjat öka igen de senaste två åren och börjar nu närma sig de nivåer vi såg innan pandemin. Det är färjetrafiken som står för den största delen av ökningen”, säger Niclas Härenstam, kommunikationsdirektör på Sjöfartsverket.

Sett till antal överstiger fjolårets kryssningar 2019 års volym. Men antalet passagerare på kryssningar är ännu inte tillbaka på samma nivåer. Detta skulle kunna vara en konsekvens av att färre turister utanför Europa väljer kryssningar i Sveriges närområde efter Rysslands invasion av Ukraina. De senaste åren har sjöfarten utsatts för prövningar. Containerbrist efter pandemin, stängningar av kinesiska hamnar, försenade leveranser efter stopp i Suezkanalen, krig i Ukraina med sanktioner mot Ryssland, brist på bemanning och drivmedelspriser som vissa dagar varit uppe på nivåer som motsvarar det tredubbla än för ett år sedan. Trots detta visar Sjöfartsverkets siffror att godsvolymer varit stabila, med endast små förändringar, från 2008 och framåt.

”Sammantaget över åren ser vi tydligt att viljan att använda sjöfart inte påverkas. Nio av tio varor går via sjöfart till och från Sverige och det är glädjande att leveransen av basvaror fungerar så väl trots allt”, säger Niclas Härenstam.

Det totala antalet anlop ökade något under 2022, från 71 264 året innan till 75 083. Mest trafikerad bland Sveriges hamnar var Helsingborg, följt av Göteborg, Trelleborg och Ystad. Störst antal passagerare hade Helsingborgs hamn, följt av Stockholm, Ystad och Strömstad. När det gäller gods är det i Göteborg som störst mängd lastas och lossas, därefter Brofjorden, Trelleborg och Helsingborg.

Företag utgör kärnan i det svenska totalförsvaret men har ingen skyldighet att krigsplacera i fredstid

I takt med att allt fler svenskar krigsplaceras ökar frågorna bland arbetstagare och arbetsgivare. Under veckan har bland annat MSB

intervjuats av media avseende krigsplaceringar inom privata bolag vilket föranlett behov av förtydliganden från Svenskt Näringsliv.

Under måndagen intervjuades jag av SVT där jag underströk att privata företag, till skillnad från civil- och värnplikt, inte har några skyldigheter att förbereda verksamheten under fredstid. Det som dock är möjligt idag är att man på frivillig basis ser över resurssättning av personal i händelse av kriser och krig. Det är först när regeringen beslutar om höjd beredskap och föreskriver allmän tjänsteplikt som företag är skyldiga att anpassa verksamheten, vilket kan innebära såväl krigsplacering av anställda som omprioriteringar.

Ordet krigsplacering är ett begrepp som syftar till plikt och tvång, med strafföreläggande om man bryter mot det. Den möjligheten föreligger inte i fredstid. Näringslivet spelar en central roll i totalförsvaret och har en skyldighet att delta i planering och tillhandahållande av information. I händelse av ett försämrat säkerhetsläge är det viktigt att företagen har en tydlig uppfattning om hur verksamheten ska prioriteras. Här är det emellertid fortfarande väldigt mycket som återstår i dialogen med ansvariga myndigheter. Behovsbilden till företagen behöver fortsatt tydliggöras. Företagen vet att de har en roll och är beredda att bidra. Inte minst under pandemin såg vi att väldigt många företag gjorde bra mycket mer än vad man hade förväntat sig gällande omställning av produktion.

Se intervjun [här](#):

Vecka 3

Efter juluppehåll kommer Svenskt Näringsliv åter att publicera uppdateringar kring konsekvenser av Rysslands krig i Ukraina och uppbyggnaden av totalförsvaret i Sverige med relevans för näringslivet. För dem som inte hade möjlighet att följa Folk och Försvars Rikskonferens i Sälen i januari kan de olika anförandena ses på [Folk och Försvars webbplats](#).

Mild vinter dämpar Rysslands energikrig mot Europa

En mild vinter och säkrade lager av flytande naturgas, LNG, har dämpat Rysslands energikrig mot Europa. Men än är faran inte över, menar energianalytiker Samuel Cisuk, enligt Bloomberg. Europa har haft medvind i vinter vad gäller energifrågan. De exceptionellt milda vintern har lett till ett mindre energibehov än väntat. Dessutom har Europa kunnat säkra leveranser av flytande naturgas, LNG. Mycket tack vare minskat konkurrens från Kina och i spåren av landets restriktiva covid-politik.

Nu har vi tagit oss förbi den första fasen, men än återstår frågetecken hur vi löser energibehovet för 2023 och 2024, menar Samuel Cisuk, medgrundare till energianalysfirman ELS analytics. "Vi kanske kan hoppas på att första kapitlet inte blir så katastrofalt som det skulle kunna bli, men då måste vi börja förbereda oss till kapitel två som är 2023. Och sedan kommer kapitel 2024. Då kanske vi har en ekonomisk tillväxt igen", säger han.

Även om energikrisen har sporrat flera europeiska länder att påskynda sina satsningar på förnybara och alternativa energilösningar, kommer LNG att vara en av de viktigaste lösningarna på kort sikt. Men säkringen av LNG-lagren kommer inte vara lika självklar som tidigare. I takt med Kinas återkomst i ekonomin måste Europa konkurrera alltmer om leveranserna. Dessutom riskerar vi att se mindre leveranser från den stora gasexportören Norge då landet förr eller senare måste ta itu med nödvändigt underhåll som har skjutits fram under en längre tid.

Ukraina uppmanar till skapandet av ett "Cyber United Nations"

Yurii Shchyhol, chef för Ukrainas statliga tjänst för särskild kommunikation och informationsskydd, föreslog i en intervju med Politico att FN inrättar en global organisation för cybersäkerhet i syfte bidra till informationsdelning om cyberhot. Det föreslagna "Cyber United Nations" är ett av ett antal förslag som ukrainska tjänstemän hoppas att det globala samfundet kommer att utveckla som följd av det ryska angreppet på Ukraina.

Brittiska stridsvagnar till Ukraina

Storbritannien kommer att skicka stridsvagnar av typen Challenger 2 till Ukraina, bekräftar premiärminister Rishi Sunak enligt BBC. Det handlar om runt tolv stridsvagnar och beskedet ska ha lämnats av premiärministern till Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj i förra helgen. "Jag tackar för detta beslut som inte bara kommer att göra oss starkare på slagfältet, utan även skicka rätt signaler till andra samarbetspartner", kommenterar Zelenskyj på Twitter.

De två ledarna talade också om vikten av att fortsätta trycka tillbaka Ryssland på slagfältet och sänka den ryska moralen. Därutöver ska Storbritannien förse det krigsdrabbade landet med ytterligare artillerisystem. Ukraina hoppas också det brittiska beslutet ska göra att Tyskland till slut godkänner att andra länder exporterar deras Leopard 2-stridsvagn.

Gasterminal i Finland ersätter rysk gas

Ett fartyg för att ta emot flytande fossilgas (LNG) anlände i början av januari till Ingå hamn väster om Helsingfors. Den flytande terminalen har hyrts in av

Finland för att ersätta den gas som tidigare har importerats från Ryssland. Det 291 meter långa och 43 meter breda fartyget har en kapacitet på 68 000 ton flytande gas. Fartyget kommer att ta emot och omvandla LNG till gas som sedan matas in i det finländska nätet för distribution främst till industrin samt energiproduktion. Terminalen väntas vara i drift i mitten av januari 2023.

”Finland kommer permanent att fasa ut sitt beroende av rysk gas och kommer att avsevärt förbättra samhällets försörjningstrygghet”, säger Olli Sipilä, vd för statliga Gasgrid Finland, som har hyrt in terminalen från amerikanska Excelerate Energy.

Terminalen kommer också att möjliggöra gasleveranser till de baltiska staterna och möjligtvis även till Polen genom en rörledning i Östersjön mellan Finland och Estland. Ryssland stoppade gasleveranserna till Finland i maj. Anledningen var att Finland vägrat betala i rubel efter Rysslands invasion av Ukraina. Fram tills dess importerades nästan all gas från Ryssland. Fossil gas står för cirka fem procent av den totala energiförbrukningen i landet.

Energikrisen ännu värre nästa vinter

Energikrisen blir svår i vinter, men nästa kan bli ännu mycket värre. Varningen kommer från IEA:s chef Fatih Birol i en intervju med SvD som lägger ett stort ansvar på Sverige under ordförandeskapet i EU.

Det är lätt att missa det internationella energiorganet IEA:s betydelse. Organisationen sitter i en märkligt brutal betongbyggnad med en oansenlig entré mitt bland Paris vackra klassiska arkitektur, i skuggan av Eiffeltornet. Dess högsta chef, ekonomen Fatih Birol, är en timid man som talar eftertänksamt och tystlåtet. Han höjer sällan rösten. Men när han talar lyssnar världens ledare. När SvD intervjuar Fatih Birol har han precis haft den japanske premiärministern på besök och nästa vecka är han en av huvudtalarna på det ekonomiska toppmötet World Economic Forum i Davos.

IEA bildades 1974 för att hantera oljekrisen, men idag har organisationen synpunkter om det mesta från kärnkraft (att vi behöver mer), solpaneler (att Kina tillåtit dominera den marknaden fullständigt) och klimatet (att utsläppen måste minska mycket snabbare än de gör idag). Den fråga alla ställer just nu är dock hur vi ska hantera energikrisen som uppstod i samband med Rysslands invasion av Ukraina.

Fatih Birol varnade redan förra våren för att världen stod inför den svåraste energikrisen i historien. ”Till skillnad från oljekrisen handlar den här inte

bara om olja utan också om naturgas och kol”, sa han i en intervju med SvD före sommaren. Och om det känns tufft med skyhöga priser på el och drivmedel har Fatih Birol inga lugnande besked att komma med. Det kommer snarare att bli värre.

Just nu har vi tur mitt i allt elände, menar IEA-chefen och pekar på att vi haft en ovanligt mild vinter, konkurrensen om flytande naturgas är svag globalt på grund av låg efterfrågan i Kina och Ryssland exporterar ändå en del gas även i år. ”Nästa vinter kan komma att bli mycket tuffare om vi får mer normala temperaturer, om den kinesiska ekonomin kommit igång efter covid och om importen från Ryssland stoppat helt”.

Han har ett tydligt budskap till den svenska energiministern Ebba Busch, som ska leda EU:s arbete med frågan under det svenska ordförandeskapet det kommande halvåret: ”Sverige har en viktig uppgift i att förbereda Europa för nästa vinter. Europa måste vidta kortsiktiga åtgärder för att så långt som möjligt minska gapet mellan utbud och efterfrågan”, säger Fatih Birol och fortsätter: ”Det kan handla om åtgärder för energieffektivisering och ni måste accelerera penetrationen av förnybar energi och värmepumpar som kan ersätta gas för uppvärmning”.

Och så återkommer han till en av sina käpphästar: ”Länder som vill stänga ner kärnkraft bör behålla den i drift ytterligare några månader”. Han förutspår att det kommer att ta flera år för Europa att helt bygga bort beroendet av rysk energi, men redan vintern 2024/25 kan bli lite bättre. ”Det pågår redan nu en massa projekt som vi kommer att se resultatet av ganska snart. Till exempel har Tyskland imponerande snabbt ökat takten i utbyggnad av vind”, säger Fatih Birol.

LKAB:s gruva gör Sverige till stormakt igen – om spaden får sättas i marken

LKAB:s nya gruvfyndighet kan göra Sverige till en stormakt på kritiska mineraler och snabbt minska beroendet av Kina, menar Maria Sunér, vd på Svemin. Men svensk byråkrati kan sätta stopp, varnar experter. Sverige har fått en gruvfyndighet som kan förse elbilsindustrin med nya jordartsmetaller utan bli beroende av Kina. Problemet är att det tar 10-15 år till att gruvan är i drift.

Enligt LKAB är fyndigheten av sällsynta jordartsmetaller det största fyndet i Europa. En miljon ton kan komma att brytas invid LKAB:s gruva i Kiruna. Jan Moström, vd för statligt ägda gruvjätten LKAB, anser att de sällsynta jordartsmetallerna blir helt nödvändiga för att kunna göra bland annat batterier och elmotorer. I Kiruna handlar det om Per Geijer-området, som är tänkt att bli LKAB:s nästa brytningsplats. ”Det är Europas största nu kända

fyndighet. Fyndet vid Norra kärr vid Vättern är stort, men det här är större", säger Jan Moström.

Järnmalmerna vid Per Geijer-området i Kiruna innehåller ovanligt rikliga mängder av de sällsynta jordartsmetallerna. Totalhalten i fyndet är 0,18 procent. Eftersom dessa metaller brukar räknas i ppm, som innebär miljondelar, så är det lätt att förstå att fyndet är stort. De sällsynta jordartsmetallerna är helt nödvändiga för att kunna genomföra skiftet från fossil energi till el, förklarar Jan Moström.

De finns i allt från batterier till vindkraftssnurror. Men som det är nu kommer de nödvändiga metallerna från Kina. "I dag finns ett utbudsproblem, men utbudet måste nu öka", säger Jan Moström och fortsätter. "Kina är helt dominerande, både för gruvdrift och raffinering".

Beroendet innebär en risk, som LKAB nu hoppas kunna hjälpa till att undanröja. Jan Moström berättar att EU-kommissionen i mars ska lägga fram en plan för hur tillgången på kritiska råvaror ska säkras, Critical Raw Material Act. Tillgången på ämnena är helt avgörande, konstaterar Jan Moström, och Europa är sårbart. Idag kommer cirka 90 procent av alla jordartsmetaller från Kina.

Även Maria Sunér lyfter fram betydelsen av den framtida Per Geijer-gruvan. Det handlar om att säkra sällsynta jordartsmetaller som är centrala för klimatomställningen, men även för till exempel försvarsändamål. Idag har Kina monopol på dessa råvarumaterial. "Europa är helt beroende av kinesisk import i dagsläget. Det finns en stor riskfaktor kopplat till det. Den här fyndigheten får stor betydelse för Europas självförsörjningsförmåga när det gäller just sällsynta jordartsmetaller", säger hon.

Om man räknar in fyndet vid Norra kärr så förstår man omfattningen av de sällsynta jordartsmetaller som LKAB nu har funnit: "Tillsammans med fyndigheten i Norra kärr skulle Sverige kunna vara en stormakt på jordartsmetaller", säger Maria Sunér. En annan fördel med den framtida gruvan är det har hittats fler mineraler där: "När man kan utvinna de sällsynta jordartsmetallerna samtidigt med järn så är det mycket lättare att få ekonomi i projektet", säger Maria Sunér.

Ett tvärsektoriellt näringslivsråd ska tillsättas för att stärka försörjningsberedskapen

För att stärka försörjningsberedskapen i landet har regeringen för avsikt att fatta beslut om att inrätta ett tvärsektoriellt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet kommer att vara ett forum på strategisk nivå för informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för

näringslivet, arbetstagarorganisationer och staten om totalförsvaret och krisberedskap.

”En väl fungerande försörjning av varor och tjänster till befolkningen är centralt för samhällets motståndskraft. Ett näringslivsråd för samverkan och informationsutbyte mellan offentliga och privata aktörer har efterfrågats och kommer att underlätta beredskapen både för fredstida kriser och vid krig”, säger ministern för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin.

Rådets syfte är att öka kunskapen hos deltagarna i rådet om tvärsektoriella frågor avseende de olika perspektiv och förutsättningar som gäller för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten till exempel genom att utbyta lägesinformation och lägesbilder med varandra både på kort och lång sikt. Det kan till exempel handla om frågor som rör lagerhållning, försörjningskedjor och produktionsomställning. Det kan också beröra andra områden som är relevanta om återuppbyggnaden av totalförsvaret och utformningen av krisberedskapen.

Ministern för civilt försvar ska vara ordförande i det tvärsektoriella näringslivsrådet för totalförsvaret och krisberedskap. Från regeringen ska även försvarsministern, energi- och näringsministern och landsbygdsministern ingå. Om frågor inom andra statsråds ansvarsområden ska behandlas vid rådets möten ska även dessa statsråd få möjlighet att närvara. I näringslivsrådet ska vidare deltagare ingå som är verksamma inom bland annat arbetsgivarorganisationer, branschorganisationer och arbetstagarorganisationer av vikt för totalförsvaret och krisberedskapen och som kan bidra med olika sektors perspektiv.

Generaldirektören vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt överbefälhavaren för Försvarsmakten ska också ingå i rådet. Regeringen har för avsikt att fatta beslut om att inrätta näringslivsrådet på regeringssammanträdet på torsdag 12 januari. Ett första möte med rådet ska sammankallas så snart som möjligt under början av 2023

Vecka 51

Med denna uppdatering görs nu ett uppehåll under helgerna. Nästa uppdatering sker under vecka 1, 2023. Önskar er alla en riktigt God Jul och Gott Nytt År!

Europeiska unionens råd antog den 16 december det nionde sanktionspaketet mot Ryssland sedan den fullskaliga invasionen av Ukraina inleddes i februari. Det nionde sanktionspaketet innehåller sanktioner mot nära 200 personer och enheter samt ett antal sektoriella åtgärder. Utöver

Sveriges förslag på en sanktionslista över nyckelpersoner ansvariga för deportation av ukrainska barn till Ryssland, riktas sanktioner dessutom mot politiska partier och andra personer och organisationer som tydligt stödjer Rysslands olagliga och brutala krig. Även företag inom det ryska militärindustriella komplexet omfattas av de nya sanktionerna.

De sektoriella åtgärderna omfattar bland annat en utökning av exportförbuden, tjänsteexportförbudet samt transaktionsförbudet med vissa typer av enheter som nu omfattar den Ryska Regionala Utvecklingsbanken. Sanktionerna omfattar även förbud för unionsmedborgare att inneha styrelseposter i ryska statsägda eller statligt kontrollerade aktörer, en utökning av det tillfälliga sändningsförbudet till ett antal mediekkanaler som stödjer aggressionen samt förbud mot nya investeringar i gruvsektorn.

EU-ländernas energiministrar är överens om ett pristak på gas, på 180 euro per megawatt-timme. Resultatet är en marknadskorrigeringsmekanism – det formella namnet på pristaket – som ska träda i kraft om priset når upp i 180 euro per megawatt-timme under minst tre arbetsdagar, samtidigt som skillnaden mellan priset på gasbörsen TTC i Nederländerna är minst 35 euro högre än priset på naturgas på världsmarknaden i sin helhet. I lösningen ingår också en rörlig bit för att se till att inte systemet missbrukas.

”Mekanismen garanterar att inte priset skjuter i höjden. Det är alltså inte ett fast tak, utan mer ett dynamiskt. Det handlar också om att se till att mekanismen inte äventyrar leveranssäkerheten”, enligt Tjeckiens industriminister Jozef Síkela.

EU-kommissionen föreslog i november en marknadskorrigeringsmekanism som skulle träda i kraft automatiskt om och när priset på den nederländska gasbörsen TTF överstiger 275 euro per megawattimme under två veckors tid och priserna är minst 58 euro högre än referenspriset på flytande naturgas under minst tio dagar i följd. Flera EU-länder protesterade högljutt mot nivåerna – och efter flera extrainsatta energiministermöten finns nu enighet om att sätta gränsen på 180 euro per megawatt-timme under tre dagars tid, och med 35 euro som marginal till referenspriset. Mekanismen ska gälla för såväl enmånadskontrakt som kontrakt på tre månader och på ett år. Mekanismen ska börja fungera från den 15 februari 2023. Dessförinnan ska EU-myndigheterna Acer (för energi) och Esma (för finansmarknaden) presentera rapporter inför starten och även avrapportera effekterna till kommissionen till den 1 mars.

Cementverksamhet på Gotland viktig för totalförsvaret. Den 13 december beslutade MSB att bergtäkterna Filehajdar och Västra Brottet, transportvägen mellan bergtäkterna samt Cementas anläggning i Slite på Gotland utgör ett mark- och vattenområde som har betydelse för

totalförsvarets civila del. Området ska därför så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

MSB har ett ansvar för att utveckla och stödja uppbyggnaden av det civila försvaret samt för att värna samhällets funktionalitet och har enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken mandat att peka ut områden som har betydelse för totalförsvarets civila del. Cement är en nödvändig basråvara i framställningen av betong som i sin tur är avgörande för bland annat byggnation av ny infrastruktur såsom vägar, järnvägar, hamnar samt anläggningar för vatten och avlopp. Cement behövs också för byggnation av bland annat sjukhus, skolor, bostäder, skyddsrum samt utvecklingen av vind- och vattenkraft. Flera sektorer som bedriver samhällsviktig verksamhet behöver därmed tillgång till cement för byggnation, underhåll och reparationer. Beredskapshänsyn är en viktig del i avvägningen mellan olika intressen i samhällsplaneringen och genom att peka ut området som ett område som har betydelse för totalförsvarets civila del behöver aktörer såsom länsstyrelsen och regionen ta hänsyn till beslutet vid exempelvis planering av ny bebyggelse eller bildande av naturreservat.

”Det är viktigt att ta beredskapshänsyn i samhällsplaneringen och inte förhindra eller bygga bort möjligheten till en inhemsk kalkbrytning och produktion av cement, då analyser visar att det inte finns någon annan möjlig lösning på kort sikt”, säger Charlotte Petri Gornitzka, GD, MSB.

Tillverkningen i Slite på Gotland står i dagsläget för cirka 60 procent av den cement som används i Sverige, utöver detta exporteras en viss del av produktionen. Import av cement står för cirka 10–15 procent. Ungefär hälften av allt byggande i landet är i dag direkt beroende av fabriken i Slite. Mellan åren 2015 och 2019 ökade användningen av cement i Sverige med omkring 30 procent. MSB bygger sin bedömning på analyser och rapporter som har tagits fram på uppdrag av regeringen avseende förutsättningar för cementförsörjning i Sverige.

Nya rapporter med rekommendationer om cybersäkerhet från Nationellt cybersäkerhetscenter. I två nyuppdaterade rapporter beskriver Nationellt cybersäkerhetscenter varför cybersäkerhet är ett så viktigt område för vårt samhälle och listar ett antal rekommendationer kring hur man skyddar sig mot angrepp. Vi är redan, och blir än mer, beroende av digitala lösningar. Alla nätverk och enheter som är kopplade till internet är utsatta för konstanta intrångsförsök, även om angriparnas mål, resurser och metoder varierar. Men genom goda säkerhetsåtgärder kan de angrepp som antagonister varje dag försöker genomföra eller förbereda mot enskilda, företag och viktiga samhällsfunktioner förebyggas och förhindras.

[Läs rapporterna här:](#)

Rekommendationer:

- Installera säkerhetsuppdateringar så fort det går.
- Förvalta behörigheter och använd starka autentiseringsfunktioner.
- Begränsa och skydda användningen av systemadministrativa behörigheter.
- Inaktivera oanvända tjänster och protokoll (härda systemen).
- Gör säkerhetskopior och testa om informationen går att läsa tillbaka.
- Tillåt endast godkänd utrustning i nätverket.
- Säkerställ att endast godkänd mjukvara får köras (vitlistning).
- Segmentera nätverken och filtrera trafiken mellan segmenten.
- Uppgradera mjuk- och hårdvara.
- Säkerställ en förmåga att upptäcka säkerhetshändelser.
- När du upptäckt en säkerhetshändelse var beredd att hantera det oväntade.

Vecka 50

Ryska investeringar och ekonomiska intressen i Sverige är titeln på en rapport som FOI publicerade förra veckan.

I rapporten konstateras att det saknas sedan tidigare sammanställd öppen statistik om ryska investeringar och ekonomiska intressen i Sverige. I denna studie kartläggs ryska investeringar och ekonomiska intressen baserat på en mängd olika källor. De ekonomiska intressen som undersöks är ryskt fastighetsägande och andra tillgångar, ryskägda företags medverkan i offentlig upphandling och rysk-svensk handel med fokus på kritiska insatsvaror.

Vidare har säkerhetskONSEKVENSERNA av detta analyserats. I rapporten redovisas en lista med 128 företag i Sverige med ryskt ägande vars totala tillgångar uppgår till drygt 34 mdkr. Under 2022 har hittills 18 av företagen antingen bytt huvudman till en icke-rysk medborgare, likviderats, gått i konkurs eller på annat sätt upphört med sin verksamhet. Återstående företags tillgångar uppgår till 15,8 mdkr.

Studien innehåller ett antal fallstudier av ryska investeringar och presenterar nya data om ryskt fastighetsägande och ryska företags deltagande i upphandling. De säkerhetskONSEKVENSER som identifieras är ett visst beroende av rysk konstgödsel och aluminium, samt möjliga risker för oönskad tekniköverföring och olovlig underrättelseverksamhet kopplat till företag med ryskt ägande.

Läs hela rapporten [här](#):

Cementas ansökan om miljötillstånd beviljas. Cementa meddelades ett beviljat och utökat täktillstånd av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt i dag tisdag. Beslutet är både mycket positivt och av stor vikt och innebär att Cementa får grönt ljus att fortsätta att bryta kalk på Gotland i fyra år till.

”Cementa har redovisat ett tillräckligt underlag för den prövning som mark- och miljödomstolen ska göra, och det underlaget visar att fortsatt grundvattenbortledning under fyra års tid inte kommer att skada livsmiljöerna i Natura 2000-områdena och inte heller äventyra dricksvattenförsörjningen”, säger rättens ordförande rådmannen Karin Röckert i ett pressmeddelande.

Domstolens besked innebär att denna regering inte behöver hantera samma typ av krissituation som den föregående stod inför i fjol. Då varnade branschorganisationen Byggföretagen att ett brytningsstopp i Slite kunde ge ett investeringsbortfall på 20 miljarder i månaden med konsekvensen att 280 000 jobb var i fara.

En undersökning från IT-konsultföretaget TCS visar att för att hålla jämna steg med cyberkriminella behöver företag inte större budgetar, problemet är bristen på medarbetare med relevant kompetens inom IT-säkerhet.

Hotet från cyberattacker är större än någonsin tidigare och därmed även behovet av personal med rätt kompetens inom området. En undersökning utförd av IT-konsultföretaget Tata Consultancy Services (TCS) visar att företag i EU och Storbritannien rankar svårigheterna med att anställa personal med rätt kompetens som det största hindret för it-säkerhetsarbetet. Undersökningen omfattade personer i ledningsposition med ansvar för it- och informationssäkerhet. Att jakten på nya medarbetare med rätt kompetens har hög prioritet är tydligt enligt undersökningen.

Här svarar 60 procent av de tillfrågade att de planerar att rekrytera inom it-säkerhetsområdet. För enbart Norden är siffran ännu högre enligt undersökningen. 70 procent säger sig vara på jakt efter nya talanger inom området. 58 procent av företagen i Norden och 45 procent för EU och Storbritannien totalt har svårt att rekrytera spetskompetens.

”Norden ligger i många fall i absolut framkant av den tekniska utvecklingen men det krävs förbättringar i flera avseenden om vi ska behålla den positionen även fortsättningsen”, säger Avinash Limaye, Norden chef för TCS.

Med det rådande läget har cybersäkerhet blivit högprioriterat av företag världen över men det kräver spetskompetens, något som nordiska företag

söker efter med ljus och lykta vilket inte ser ut att ändras inom den närmaste framtiden. Det handlar dock inte enbart om att anställa rätt kompetens, företagen måste samtidigt kunna behålla den personal de redan har, vilket 44 procent av respondenterna svarade. Siffran för de nordiska respondenterna ligger till och med något högre, där 48 procent säger att de har svårt att behålla personal med it-säkerhetskompentens.

Norden skiljer sig även på andra områden i undersökningen. På frågan om vad företagets högsta prioritet inom området är blev svaret "att skapa och anta en omfattande modell för cybersäkerhetsstyrning" högst rankat – 29 procent jämfört med 15 procent för EU och Storbritannien totalt. De största hindren för de nordiska företagens säkerhetsinitiativ är förändringar och krav från arbetsstyrkan, till exempel distansarbete och att använda egna enheter, samt att fortfarande förlita sig på legacy-system i stor omfattning.

Vidare svarade 29 procent av de nordiska cheferna att företagets ledningsgrupp samt affärsenhetsansvariga endast diskuterade säkerhet och cyberrisker när cyberattacker redan har drabbat verksamheten. Tio procent svarade dessutom att styrelsen aldrig, eller nästan aldrig, har haft it-säkerhetsrisker på agendan under de senaste tolv månaderna. I andra änden av spektret svarade 41 procent att de tog upp ämnet under varje styrelsemöte. På frågan om vilka hot som kommer att vara mest oroande fram till 2025 svarade de nordiska cheferna att attacker med hjälp av AI och maskininlärning ligger som nummer ett, följt av bot-nät och attacker med hjälp av social ingenjörskonst.

Dagens Industri publicerade i helgen en intervju med Janne Känkänen, vd för den finska försörjningsberedskapscentralen Nesa.

Finska försörjningsberedskapsmyndigheten Nesa arbetar med kontinuitets- och försörjningsplaneringen i det finska näringslivet. I slutet av november besökte vd:n Janne Känkänen svenska MSB. Han berättar att hans verksamhet har ett omfattande samarbete med det finska näringslivet.

"Vi koordinerar, upprätthåller och utvecklar ett nätverk av företag som anses vara kritiska för försörjningen och motståndskraften i samhället. Våra kritiska sektorer är telekommunikation, livsmedel, energi och hälsa, säger Janne Känkänen som haft posten sedan 2020.

Varje sektor samlar en rad branscher. Totalt finns 25 olika branscher representerade i Nesas nätverk.

"Sammanlagt har vi över 1 000 företag och andra relevanta aktörer i vårt nätverk", säger Janne Känkänen och understryker vikten av att ha företagen med i arbetet.

”För att vi ska ha tillräckligt med motståndskraft måste vi försäkra oss om att företagen som har det faktiska ansvaret är representerade. Vi har inte ett extra samhälle som vi kan ta fram från någon hylla om det blir problem”, säger han.

”Företag utgör en viktig del av den nationella motståndskraften”, säger Janne Känkänen.

Han berättar att företagen möts på regelbunden basis i sina branscher tillsammans med anställda från Nesa, det finska försvaret och myndighetsfolk från den specifika branschen. Om det handlar om livsmedel är till exempel en tjänsteman från det finska livsmedelsverket med på mötet. Nesa står för alla merkostnader. Bolagen går in med sin tid och personal.

”Inget bolag är tvunget att delta, men deltagandet ingår som en del i företagets CSR-arbete”, säger han.

”Under träffarna utbyter de information kring försörjningsläget och pratar om kontinuitetsplanering. Motståndskraften är förmågan för dessa företag att inte bara förutspå svåra tider och kriser, utan även hur de klarar att organisera sig när krisen slår till”, fortsätter Janne Känkänen.

Utmaningar med insiderproblematiken som uppstår för börsnoterade bolag och risken för kartellbildning hanteras enligt Janne Känkänen genom en specifik reglering som stipulerar vad de kan prata om på dessa möten. De får till exempel inte prata om marknadssituationen. Däremot kan de prata om hur värdekedjorna fungerar internationellt och hur situationen ser ut från säkerhetssynpunkt.

”De kan prata om klassificerad information och konfidentiell information men inom vissa gränser”, säger han.

Vi tror att motståndskraften ökar när företagen möts och lär sig att samarbeta. Vi finansierar och organiserar också övningar inom olika sektorer. I höstas hade vi en simulering av ett stort cyberhot med över 500 deltagare. Vi har övat på ett scenario där elnätet i Helsingfors havererade”, berättar han.

Nesa är även ansvarigt för lagerhållningen av strategiska varor i händelse av kris eller krig. Det rör bland annat om drivmedel, spannmål och gödningsmedel, så att landet kan vara självförsörjande.

”Det räcker för landets behov i över ett halvår”, säger han.

Dessa är utplacerade på hemliga ställen i Finland och lagerhållningen roteras så att de är användbara skulle de behövas. Varorna finns i underjordiska rum.

”Jag vet var de finns, men det är information vi inte pratar om”.

Lager av viktig sjukvårdsutrustning svarar finska läkemedelshandelsbolag för. Myndigheten kan också träffa avtal med företag om lagring.

”Vi pratar normalt inte om det men det skulle kunna vara material som plast som är viktig för att göra paket för mat”, säger han.

”Att involvera företagen är viktigt, eftersom de är reellt ansvariga. Sedan måste ni vara extremt tydliga med vilka roller alla har”, säger Janne Känkänen.

”Det här är baserat på en särskild lagstiftning”, säger han.

Regeringen presenterade den 13 december uppdrag till Försvarsberedningen. Sverige står inför den största säkerhetspolitiska omställningen på 200 år. Regeringen har därför beslutat att ge Försvarsberedningen ett nytt uppdrag. Inom ramen för uppdraget ska Försvarsberedningen bland annat analysera viktiga förändringar i den internationella utvecklingen, redovisa en bedömning av omvärldsutvecklingens konsekvenser för svensk försvars- och säkerhetspolitik, analysera följderna av ett svenskt Natomedlemskap samt överse försvarspolitiska utgångspunkter och mål för det civila och det militära försvaret.

”Vi befinner oss i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget med en europeisk stormakt som för ett anfallskrig mot ett grannland. Regeringens fokus är att stå upp för demokratiska värderingar och värna svenska intressen. Försvarsberedningen kommer analysera omvärldsutvecklingen med särskild betoning på närområdet. Det är av stor vikt i det här kraftigt försämrade säkerhetsläget”, säger statsminister Ulf Kristersson.

Försvarsberedningen kommer att lägga grunden för Sveriges nya försvars- och säkerhetspolitik. Regeringens ambition är att totalförsvaret fortsatt ska stärkas och det civila försvaret utvecklas.

Utvecklingen av det civila och det militära försvaret måste ske i balans för att uppnå maximal förmåga i totalförsvaret. Det civila samhället behöver vara robust och motståndskraftigt och kunna stödja det militära försvaret i

deras uppgifter samtidigt som de viktigaste samhällsfunktionerna behöver säkerställas och civilbefolkningen skyddas.

I arbetet med att stärka totalförsvaret måste Sverige dra lärdom från det ryska anfallskriget på Ukraina. Erfarenheterna från Ukraina visar att det civila försvaret inte bara behövs för att stärka det militära försvaret. Utvecklingen av det militära och civila försvaret behöver även ske inom ramen för de planer, åtaganden och andra inriktningar som kommer med ett Natomedlemskap. Som Natomedlemmar kommer Sverige och Finland att bidra till säkerhet och stabilitet i hela Europa.

Regeringen har tillsatt riksdagsledamot Hans Wallmark (M) som ordförande i Förvarsberedningen. Hans Wallmark har erfarenhet av arbete med att stärka svenskt totalförsvaret och varit drivande för att söka breda uppgörelser om svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Förvarsberedningen kommer också att få kompetensstöd från Regeringskansliet och berörda myndigheter. Förvarsberedningen ska presentera en första rapport med fokus på säkerhetspolitik, analys av hur försvarsbeslutet 2020 förverkligas samt långsiktiga ekonomiska planeringsramar, i juni 2023 med en delrapport i april 2023. En andra rapport med fokus på totalförsvarets fortsatta inriktning och utformning ska presenteras i april 2024.

Vecka 49

Rysk olja: EU enas om pristak

Rådet har beslutat att fastställa ett oljepristak på 60 US-dollar per fat för råolja och oljor erhållna ur petroleum eller ur bituminöst mineral (KN-nummer 2709 00) som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland.

Taket fastställdes i nära samarbete med pristakskoalitionen och började tillämpas den 5 december 2022. Pristaket för rysk olja kommer att begränsa prisökningar som orsakas av exceptionella marknadsförhållanden och kraftigt minska Rysslands oljeintäkter som en konsekvens av landets olagliga anfallskrig mot Ukraina. Det kommer också att bidra till att stabilisera de globala energipriserna och samtidigt mildra de negativa konsekvenserna för energiförsörjningen till länder utanför EU.

Den 6 oktober 2022 antog rådet ett beslut om förbud mot sjötransport av rysk råolja (från och med den 5 december 2022) och petroleumprodukter (från och med den 5 februari 2023) till länder utanför EU och mot tillhandahållande av tekniskt bistånd, förmedlingstjänster, finansiering eller ekonomiskt bistånd som rör sådan transport. Genom beslutet införde rådet

också ett undantag från de här förbuden för råolja eller petroleumprodukter som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland och som köps till ett pris som är lika med eller understiger ett i förväg fastställt pristak som pristakskoalitionen kommit överens om.

Dagens beslut fastställer nivån för undantagen och inför en övergångsperiod på 45 dagar för fartyg som transporterar råolja med ursprung i Ryssland, som köpts och lastats på fartyget före den 5 december 2022 och som lossats i den slutliga destinationshamnen före den 19 januari 2023. Eftersom pristaket kan ses över regelbundet för att anpassas till marknadssituationen fastställs i beslutet också en övergångsperiod på 90 dagar efter varje ändring av pristaket. Syftet är att se till att pristaket tillämpas på ett enhetligt sätt av alla operatörer.

Pristaksmekanismens funktion kommer att ses över varannan månad för att reagera på utvecklingen på marknaden, och pristaket ska vara minst 5 procent lägre än det genomsnittliga marknadspriset för rysk olja och ryska petroleumprodukter, beräknat på grundval av data från Internationella energiorganet.

Rådet införde också en "nödlausul" som gör det möjligt att transportera råolja som överskrider pristaket eller tillhandahålla tekniskt bistånd, förmedlingstjänster, finansiering eller ekonomiskt bistånd som rör transport, när detta är nödvändigt för att snabbt förhindra eller begränsa en händelse som sannolikt skulle få allvariga och betydande konsekvenser för människors hälsa och säkerhet eller för miljön, eller som en insats i samband med en naturkatastrof. Gentemot Rysslands anfallskrig står EU beslutsamt på Ukrainas och dess folks sida. EU står också fast vid sitt orubbliga stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser.

EU och Norge undertecknar avtal till stöd för Eumam Ukraina

EU och Norge har undertecknat ett administrativt avtal om ett frivilligt ekonomiskt bidrag från Norge till Europeiska unionens uppdrag för militärt bistånd till Ukraina (Eumam Ukraina) för 2023. Den 31 oktober meddelade den norska regeringen sitt beslut att stödja Eumam Ukraina med ett frivilligt ekonomiskt bidrag på 150 miljoner norska kronor (cirka 14,5 miljoner euro) till den europeiska fredsfaciliteten. Denna utfästelse har nu formaliserats, och därigenom säkerställs att avtalet kan träda i kraft och att Norge effektivt kan bidra till att utbilda och utrusta den ukrainska Försvarsmakten inom ramen för EU:s militära biståndsuppdrag. Detta är första gången någonsin som ett tredjeland ger ett ekonomiskt bidrag till den europeiska fredsfaciliteten och är en bekräftelse på Norges nära samarbete med EU i

säkerhets- och försvarsfrågor och landets fasta stöd för Ukrainas försvar av sin frihet och suveränitet.

MSB om it-angreppen: Ser inget samband

På bara några dagar har både Försvarsmakten och fler andra offentliga aktörer utsatts för it-attacker. Hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ser man allvarligt på händelserna.

”Men vi ser inga tecken på att de skulle hänga ihop på något sätt”, säger Anna Lagerkvist på MSB till TT.

På fredagsförmiddagen kom beskedet att samtliga a-kassor stänger sina system tillfälligt efter att en a-kassa, oklart vilken, utsatts för en it-relaterad incident tidigare i veckan. Kort därefter meddelade Försvarsmakten att man drabbats av en attack som ledde till att webbplatsen var otillgänglig under tio minuter.

I Norrköping har kommunen gått upp i stabsläge och förbereder sig nu för att kunna arbeta utan it-stöd till följd av ett angrepp.

”Det är förstås allvarligt när samhällsviktig verksamhet påverkas eller riskerar att påverkas på olika sätt. Men vi ser inga tecken på att de skulle hänga ihop något sätt”, säger Anna Lagerkvist, handläggare på Cert-se, som är en del av MSB och har till uppgift att hantera och förebygga it-incidenter.

Hon vill inte kommentera de tre fallen specifikt, men säger att man från myndighetens håll följer händelserna.

Ett av MSB:s uppdrag är att vara råd- och stödgivande inom informations- och cybersäkerhet. Till följd av angreppen har Cert-se publicerat en uppmaning till offentliga verksamheter att se över sina it-säkerhetsrutiner. På listan över rekommenderade åtgärder finns bland annat tvåstegsautentisering och att se över vilka tjänster i nätverket som är uppkopplade mot internet.

Anna Lagerkvist anser att offentliga aktörer i Sverige generellt sett har en god beredskap på cyberområdet.

”Men sedan finns det förstås alltid förbättringspotential, oavsett om det gäller utbildning av personal eller tekniska insatser.”

I våras meddelade MSB att man observerat flera cyberattacker efter Rysslands invasion mot Ukraina.

Enligt Anna Lagerkvist har man dock inte noterat någon påtaglig ökning av antalet incidenter de senaste månaderna.

”Det händer saker hela tiden, men det är inget utöver det vanliga”, säger hon.

Angreppet mot Försvarsmakten var en så kallad överbelastningsattack, som är en av de vanligaste metoderna vid it-säkerhetsincidenter.

”Där handlar det ofta om att väcka uppmärksamhet eller att skapa störningar på olika sätt”, säger Anna Lagerkvist.

En annan vanligt förekommande metod är utpressningsattacker, där angriparen försöker komma över känslig information. Det var det som drabbade Kalix kommun i slutet av förra året, vilket ledde till att stora delar av kommunens kritiska system för bland annat hemtjänst, hemsjukvård och löneutbetalningar under en period inte gick att komma åt.

”Syftet med de här attackerna är att använda den information man kommit över på olika sätt. Ofta handlar det i slutändan om att kräva verksamheten på pengar. Riskerna med cyberangrepp har fått allt större uppmärksamhet, och det finns risker för allvarlig påverkan när offentliga verksamheter utsätts.”

”Om det är ett sjukhus som drabbas och upplever störningar kan det ju ha påverkan på liv och hälsa. För en kommun kan det handla om exempelvis löneutbetalningar, men kanske framför allt tillgängligheten till information”, säger Anna Lagerkvist.

Sällsynta metaller har blivit den nya oljan

Kampen om ämnena orsakar geopolitiska spänningar och riskerar att trigga väpnade konflikter. Det lyfts bland annat fram som en orsak till Rysslands intresse för Centralafrika, där den Kremlkopplade privatarmén Wagnergruppen opererar, skriver DN.

Enligt Samuel Ramani, statsvetare vid Oxfords universitet, är det inte förvånande att Ryssland har valt länderna med de största oljereserverna, största reserverna av sällsynta jordartsmetaller och den största utvinningen i allmänhet, som av guld och diamanter, för att genomföra sina operationer.

Wagnergruppen har också tillhandahållit personal som fungerar som vakter för de här gruvorna så att de kan säkra och smuggla ut de här tillgångarna för vinst, både för egen del och för Rysslands del.

Läs hela artikeln [här](#):

Merkel har blivit slagpåse i Tyskland

Vidräkningen med Angela Merkel är i full fart i Tyskland, skriver SvD.

Och den är inte nådig. Den tyska politiska eliten pekar finger – och tycks ha drabbats av minnesförlust. Det är inte länge sedan hon hyllades som den fria världens ledare. Sedan förlorade hennes kristdemokrater valet i september förra året, och hon försvann från den offentliga arenan. Merkel mumlade något om att hon skulle ta det lugnt, läsa mycket och fundera över framtiden.

Nu är hon tillbaka i rampljuset igen. Rättare sagt, hennes politiska arv. Allt det som en gång i tiden förknippades med Angela Merkel nagelfars obarmhärtigt i ljuset av kriget mot Ukraina och Tysklands beroende av Ryssland.

I öppet ett brev i tidningen Bild, adresserat "Kära Angela Merkel", skriver kolumnisten Franz Josef Wagner: "Där har vi er Rysslandspolitik, där har vi Nordstream 2, de slitna gatorna och klimatpolitiken. Vad är det för ett Tyskland som ni efterlämnat åt oss?". "Med hela denna last – hur lever ni i dag?"

Angela Merkel lever i allt väsentligt ett helt vanligt liv. Går och handlar, lagar mat och håller på att skriva en biografi tillsammans med sin förtrogna Beate Baumann som ledsagat henne i tre årtionden.

En väg tillbaka till politiken har Merkel kategoriskt uteslutet. Först på sistone har hon trätt fram i medierna. I två, tre intervjuer har hon förklarat sina beslut – och så gott det går försökt försvara sig mot kritiken som nu haglar från opinionsbildare och från tidigare partikamrater som Kristdemokraternas grå eminens Wolfgang Schäuble.

På frågan om Merkel, som styrt landet i tre mandatperioder, kan räknas som en av Tysklands stora ledare, jämförbar med Konrad Adenauer och Helmut Kohl, svarade han nyligen i en intervju med Handelsblatt: "Om Merkel tillhör denna skara är för tidigt att säga." Anmärkningsvärt, tillägger han, är i alla fall att hon inte kan medge att hon har begått fel i relationerna till Ryssland. Ryssland, gasen från Gazprom och Vladimir Putin – det är vad allt kretsar kring i den nu pågående tyska nyorienteringen. Alltså det som förbundskansler Olaf Scholz kallar "Zeitenwende", ett epokskifte och en tillnyktring efter årtal av försök att påverka Kreml.

Vad lägger man Merkel till last?

När Nato på toppmötet 2008 i Bukarest var på väg att ge Ukraina och Georgien medlemskap i försvarsalliansen, ett av dåvarande amerikanske presidenten George W Bushs initiativ, stoppades det av Merkel, med stöd av Frankrike och Italien. Sett i backspegeln var det förmodligen fel. När Ryssland 2014 invaderade Krimhalvön satsade hon tillsammans med Frankrike på diplomati och förhandlingar som inte ledde någonstans. I stället för massiva sanktioner. Och in i det sista trodde hon att Putin skulle leverera gas oavsett alla dispyter. Hon borde ha vetat bättre. Men hon var långt ifrån den enda. Stora delar av den politiska eliten i Tyskland, i synnerhet de nu regerande Socialdemokraterna, var övertygade om att handel, öppna kommunikationskanaler och ömsesidiga intressen gagnade världsfreden.

Men det handlade också om mer pekuniära intressen. Den tyska industrin, och i grund och botten hela den tyska ekonomiska modellen, var liksom knarkare beroende av billig rysk energi. Hjulen i exportindustrin snurrade allt snabbare, och Tyskland solade sig länge i glansen av avundad "exportvärldsmästare".

Alla beklagar nu felen som begåtts. Förre CDU-ledaren Annegret Kramp-Karrenbauer säger ångerfullt.

"Jag är så förbannad på oss."

Men ytterst ansvarig, det är budskapet i debatten, var ändå Angela Merkel. Det är hennes "gigantiska misslyckande", som historikern Michael Wolffsohn skriver.

Fast riktigt så var det inte. Merkel var den personifierade kompromissen. Hon lyssnade, läste av stämningarna och de politiska styrkeförhållandena och fattade sedan beslut som bars upp av en bred majoritet. Att nu attackera henne, det är som att rikta fingret mot sig själv.

Vecka 48

Klädbolaget H&M kommer att stänga sin flaggskeppsbutik i Moskva den 30 november, enligt ett uttalande till ryska nyhetsbyrån Tass.

Butiken ligger på Tverskajagatan och ansluter till de 114 av totalt 146 butiker som H&M HM B -0,09% redan stängt i Ryssland. H&M avvecklar sina butiker i spåren av Rysslands invasion av Ukraina. Bolaget har sagt att detta kommer att ske gradvis.

Stoltenberg manar till mer stöd till Ukraina. Vinner Putin i Ukraina kommer alla av oss att få betala ett högt pris för det framöver, varnade Natos

generalsekreterare Jens Stoltenberg inför mötet med Natoländernas utrikesministrar i Bukarest.

Också Sverige och Finland är inbjudna till mötet där ökat stöd till Ukraina är huvudnumret och målet. Stoltenberg konstaterar att Nato-länderna och deras befolkning har sett levnadskostnaderna öka som en följd av Rysslands attack på Ukraina. Men ukrainarna betalar i blod, framhåller han.

"Och nu använder Putin vintern som ett vapen", säger Jens Stoltenberg när han anländer till Nato-mötet och syftar på de ökade och många attackerna på sådant som elnät och vattenförsörjning.

"Budskapet från mötet blir, det är jag övertygad om, att vi är enade och att det är i vårt intresse att fortsätta stödja Ukraina", säger Stoltenberg i ett gemensamt uttalande med USA:s utrikesminister Anthony Blinken.

Blinken säger att han också räknar med stort stöd för Ukraina från mötet.

"Nato är mer enat än vad jag kan minnas", säger Blinken och jämför med den tid han varit med i Nato-sammanhang, det vill säga 30 år.

Enligt Jens Stoltenberg är det i Natos långsiktiga intresse att stödja Ukraina. En seger eller framgång för en sådan som den ryske presidenten Putins attack på Ukraina skulle visa att attacker likt den på Ukraina lönar sig, att omvärlden låter det ske. Det skulle göra världen farligare, enligt Natochefen.

Den tyska utrikesministern, Anna-Lena Baerbock, säger att omvärlden måste göra vad den kan för att Rysslands övergrepp och attacker på Ukraina inte ska knäcka ukrainarna. Hon säger att hon inte kunnat föreställa sig de brott mot folkrätt och civilisation som Ryssland nu utsätter den ukrainska befolkningen för, genom att förstöra infrastruktur, uppvärmning el- och vattenförsörjning.

"Föreställ er hur länge man klarar sig i en familj utan el, vatten och värme", säger Baerbock på väg in till mötet och tillägger att Putins taktik är med törst, hunger och kyla tvinga ukrainarna på knä.

Jens Stoltenberg påminner, i ett tal några timmar före mötet, att Sverige och Finlands utrikesministrar deltar på tvådagarsmötet i den rumänska huvudstaden. Han talar om vikten av att de sista hindren för ett svenskt och finländskt medlemskap i försvarsalliansen undanröjs så snart det går. Det förändrar spelplanen i säkerhetspolitiken i Europa, hävdar generalsekreteraren om de båda ländernas planerade medlemskap.

Den dominerande frågan på Nato-mötet var Rysslands invasion och krig mot Ukraina och det överhängande behovet av mer stöd till ukrainarna för de ska kunna stå emot och driva tillbaka ryssarna. Ukrainas utrikesminister Dmytro Kuleba deltar vid en informell arbetsmiddag för att tala om vad som behövs, både akut och mer långsiktigt. Högst upp på önskelistan står ökat skydd mot ryska robotar, stridsvagnar och ökad produktion av krigsmateriel i väst för att möta upp behovet i Ukraina. Men Stoltenberg har sagt att han också väntar sig löften från medlemsländerna om utökade leveranser av annat när Ukraina nu står inför en lång och kall vinter.

En fjärdedel av ryska budgeten går till kriget, enligt en artikel i SvD.

Sedan Ryssland inledde sitt angreppskrig mot Ukraina i februari beräknas landet ha lagt 82 miljarder dollar på kriget, motsvarande 850 miljarder kronor, rapporterar ukrainska utgåvan av amerikanska Forbes.

Enligt tidningen utgör det en fjärdedel av Rysslands årliga budget. Uppskattningen inkluderar bara de direkta kostnaderna för krigsföringen, inte försvarsutgifter eller ekonomiska förluster orsakade av sanktioner från väst.

”Den totala kostnaden för kriget kan därför vara betydligt högre”, säger Ilmari Kähkö, universitetslektor och docent i krigsvetenskap vid Försvarshögskolan.

”En uppskattning är att det här kriget kostar runt 1 miljard dollar per dag för Ryssland och nu när kriget har fortsatt i nio månader närmar det sig 300 miljarder totalt.”

Forbes beräknar att Ryssland skjutit 10 000 till 50 000 granater per dag till en kostnad av cirka 1 000 dollar styck. Efter 275 dagars krig blir det mellan tre och 14 miljoner granater. Det låter som enorma mängder. Som en jämförelse – hur många granater har Sverige?

”Jag måste säga att jag inte vet, och om jag hade vetat hade jag nog inte fått säga hur många. Men i Sverige diskuterades ammunition som en av de första saker som Försvarsmakten behövde fylla på i början av kriget”, säger Ilmari Kähkö.

Sedan februari har Ryssland även avfyrat över 4 000 robotar mot Ukraina. Den genomsnittliga kostnaden för en rysk missil är tre miljoner dollar.

”Vissa bedömer att ammunitionen snart tar slut i Ryssland. Men det här påverkas av hur mycket stöd de får utifrån från exempelvis Iran, Belarus och Nordkorea”, säger Ilmari Kähkö.

”Och samtidigt måste man komma ihåg hur mycket pengar Ryssland hade sparat inför det här kriget. De hade runt 650 miljarder dollar i strategiska reserver, och då är 82 miljarder något som de kan hantera. Den som snarare får ta den stora ekonomiska smällen är Ukraina”, säger Ilmari Kähkö.

Enligt vissa uppskattningar kostar kriget mellan tre och fyra miljarder dollar för Ukraina per dag. Det beror på att kriget nästan enbart förs på ukrainsk mark.

”Den stora frågan är vem som kan hålla på längst. Utan stöd från externa parter är det självklara svaret Ryssland, men med stöd är det ett helt annat läge”, säger Ilmari Kähkö.

Europeiska rådet lägger till restriktiva åtgärder i förteckningen över EU-brott. Rådet har enhälligt antagit ett beslut om att lägga till brott mot restriktiva åtgärder i förteckningen över EU-brott i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

EU har antagit ett antal restriktiva åtgärder i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina och det är mycket viktigt att dessa åtgärder genomförs fullt ut. I dagsläget tillämpar medlemsländerna skilda definitioner av vad som utgör en överträdelse av sanktioner och vilka påföljder som bör tillämpas vid överträdelser. Detta kan leda till att sanktioner efterlevs i olika hög grad och också riskerar att kringgå. På så vis kan personer som är föremål för sanktioner fortsatt ha tillgång till sina tillgångar och stödja regimer som omfattas av EU-åtgärder. Införandet av överträdelser av restriktiva åtgärder i förteckningen över ”EU-brott” är det första av två steg för att säkerställa en liknande grad av efterlevnad av sanktioner i hela EU och avskräcka försök att kringgå eller bryta mot EU:s sanktioner. Efter antagandet av detta beslut kommer EU-kommissionen att lägga fram ett förslag till direktiv med minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder för överträdelser av EU:s restriktiva åtgärder. Utkastet till direktiv ska sedan diskuteras och antas av rådet och Europaparlamentet.

EU vill investera frysta ryska tillgångar och ge vinsten till Ukraina. På längre sikt bör återbördandet av frysta ryska tillgångar villkoras till ett fredsavtal med kompensation till Ukraina, föreslog EU-kommissionen den 30 nov.

Startupbolagen måste få hjälp med cybersäkerhet. Vi i Sverige stoltserar gärna med vår digitala förmåga. Men i bakvattnet hamnar säkerhet och insikter kring sårbarhet för cyberangrepp. Det menar it-säkerhetsexperten Anne-Marie Eklund Löwinder och startup-profilen Ronja Koepke i en artikel på Di Debatt.

”Digitaliseringsmognad och säkerhetsmognad ligger långt ifrån varandra. Startups och scaleups riskerar att drabbas hårt av cyberangrepp vilket i förlängningen kan drabba vårt samhälle och infrastruktur”, skriver debattörerna på Di Debatt.

De menar att Sverige är beroende av nya idéer och nya företag. Därför vill de att startupbolagen får stöd från politiken kring cybersäkerheten.

”Med en ny regering på plats så vill vi se en högre prioritering av cybersäkerheten i Sveriges nya bolag. Vi vill se en politik som fortsätter stärka bolagens konkurrenskraft, vilket numera måste innefatta cybersäkerhet. Sveriges ekosystem för techindustrin behöver medel för att öka unga bolags kompetens inom cybersäkerhet. Politikerna behöver agera nu, ju längre vi väntar, desto fler sårbara bolag som riskerar drabbas av allvarliga it-incidenter”, skriver Anne-Marie Eklund Löwinder och Ronja Koepke.

FMV beställer lastbilar från Scania och Volvo. För att täcka Försvarsmaktens behov beställer FMV uppemot 300 lastbilar av olika slag, med optioner på ytterligare 260 fordon, från Scania och Volvo. Kontrakten är värderade till cirka 460 miljoner kronor och planerad levereras är under 2023–2024.

De nu beställda lastbilarna ska täcka behov av underhållsfordon, utan större specialanpassning, i logistikkedjan för samtliga förband. Beställningen görs från ett befintligt ramavtal, men i förnyad konkurrens.

”Sedan tidigare i år finns ett nytt ramavtal för anskaffning av icke-militariserade tunga lastbilar med leverantörerna Scania och Volvo”, säger Roger Hillerbo, programledare tunga hjulfordon, FMV.

Leverantörerna fick under hösten lämna anbud i enlighet med de villkor som angavs i ramavtalet och i beskrivningen i det nya förfrågningsunderlaget. Utifrån det beställer FMV nu tre typer av lastbilar från Volvo och en från Scania.

Vecka 47

Gazprom har sagt att gastransporterna genom den sista kvarvarande gasledningen via Ukraina till Moldavien kan stoppas nästa vecka. Ledningen används också för transporter av gas till Europa. Sedan Gazproms hot att stänga av gastransporterna den vägen steg förväntningarna på framtida gaspriser med över 4 procent, enligt Bloombergs sammanställning.

Neddragningen kommer samtidigt som temperaturerna nu nått en bra bit under det vanliga för säsongen. Gaspriserna är redan nu fyra gånger så höga som samma tid i fjol, men gaslagren i EU är ändå välfyllda.

Exportavtalet för spannmål i Svarta havet förlängs, men Ryssland vill ha mer om export av gödselmedel. Ett avtal som syftade till att lindra den globala livsmedelsbristen genom att hjälpa Ukraina att exportera sina jordbruksprodukter från hamnar i Svarta havet förlängdes med fyra månader den 17 november, även om Ryssland sa att dess egna krav ännu inte var helt åtgärdade. Avtalet, som ursprungligen nåddes i juli, skapade en skyddad transitkorridor och utformades för att lindra bristen genom att tillåta export att återupptas från tre hamnar i Ukraina, en stor producent av spannmål och oljeväxter.

I stället för pristak på gas föreslår nu EU-kommissionen en "nödbroms" för att hjälpa i energikrisen. Frågan är bara om den någonsin kommer att användas. Formellt är nödbromsen döpt till något så namnmässigt behändigt som en marknadskorrigeringsmekanism. Det-som-inte-kallas-pristak ska träda i kraft automatiskt när priset på den nederländska gasbörsen TTF överstiger 275 euro per megawattimme under två veckors tid och priserna är minst 58 euro högre än referenspriset på flytande naturgas under minst tio dagar i följd.

"Det här är inte ett reglerande ingrepp för att sätta priset på gasmarknaden till en konstlat låg nivå. Det är en åtgärd som kan användas som sista utväg", säger EU:s energikommissionär Kadri Simson på en presskonferens inne i EU-parlamentet i Strasbourg.

"Det här är ingen magisk lösning som tar ner priserna, men det är ett kraftfullt verktyg som vi kan använda när det behövs", säger Simson.

Förslaget kommer inför ännu ett extrainsatt energiministermöte för EU-länderna i Bryssel på torsdag. En lång rad medlemsländer har länge och intensivt manat EU-kommissionen att komma med någon form av pristaksförslag. Kommissionen har emellertid tvekat, bland annat av oro för att ett tak ska leda till att leverantörerna söker sig till andra marknader i stället.

"Det (priset) måste också vara högt nog för att undvika ett läge där gaskonsumtionen ökar igen", säger Simson.

Om den nya mekanismen godkänns ska den träda i kraft redan från den 1 januari 2023. Samtidigt är det högst oklart om den någonsin kommer att behöva användas. De villkor som nämns i förslaget har endast varit aktuella under en ytterst kort period under den värsta prishetsen i augusti. Som

mest låg då priset runt 320 euro per megawattimme. Just nu är TTF-priset runt 120 euro.

Pansarvärnsroboten "Saint Javelin", svenska granatgeväret Carl Gustaf och närpansarvärnsroboten NLAW. De är några av vapnen som fått kultstatus i Ukraina – där kriget har blivit en unik chans att visa upp vapensystem i skarpt läge. Javelin har i Ukraina blivit så populär att den numera kallas Saint Javelin. På webben säljs det t-shirts med ett helgon som bär pansarroboten i sin famn som motiv. Det ukrainska försvarsdepartementet publicerade i somras en lista på Twitter som kallades Ukraine's Thirteen, med en anspelning på Steven Soderberghs film "Ocean's thirteen". Den visar de 13 mest hyllade vapensystemen från väst med bland annat Saabs närpansarvärnsrobot NLAW, granatgeväret Carl Gustaf, roboten Javelin och det amerikanska raketartilleri-systemet Himars. Vapenleveranserna från väst har sedan dess inte bara ökat i volym utan också kommit att omfatta alltmer avancerade system. Tyskland har exempelvis börjat leverera luftvärnssystemet Iris-T SLM som inte ens tyska försvarsmakten förfogar över. "En ny epok i Ukrainas luftvärn har inletts", jublade försvarsminister Oleksij Reznikov. Tyskland har tidigare redan levererat bandhaubitsen PZH 2000 och luftvärnskanonvagnen Gepard.

Läs hela artikeln [här](#):

Ryssland har återlanserat tillverkningen av forna Sovjet-bilmärket Moskvitj vid en före detta Renault-fabrik, enligt Di. Det uppger lastbilstillverkaren Kamaz, skriver CNBC.

Fabriken räknar med att producera 600 bilar i slutet av 2022, varav 200 kommer att vara elektriska. Året därpå ska minst 50 000 bilar att monteras, varav 10 000 kommer att vara elektriska. 2024 är målet att tillverka 100 000 bilar, där återigen en femtedel ska vara elektriska. Återlanseringen kommer i en tid när Ryssland strävar efter en självförsörjande ekonomi eftersom landets ekonomi fortsätter att kvävas av västerländska sanktioner. Renault sålde sin ryska verksamhet till ryska biltillverkaren Avtovaz för en rubel. Avtovaz sålde i sin tur vidare verksamheten till ryska staten för samma symboliska summa. Renaults vd Luca de Meo sa att beslutet att sälja var "svårt men nödvändigt" och att det var det "ansvariga valet gentemot de 45 000 anställda i Ryssland."

Trend Micro presenterar den 22 november en sammanfattande cybersäkerhetsrapport över första halvåret 2022. Rapporten Cyber Risk Index är sammanställd av Ponemoninstitutet på uppdrag av Trend Micro och baseras på intervjuer med över 4 100 företag från Nordamerika, Europa, Syd- och Latinamerika, och Asien-Stillahavsregionen.

Av resultatet framkommer att 32 procent av företag världen över har fått sina kundregister attackerade flera gånger under de senaste 12 månaderna. Detta samtidigt som man kämpar med att överblicka och försvara en växande attackyta. Andelen företag som utsatts för minst en "framgångsrik" cyberattack ökade från 84 till hela 90 procent under samma period. Inte helt överraskande, har andelen som förväntar sig bli utsatta för attacker under kommande år också ökat från 76 till 85 procent. Ur ett företagsperspektiv är det största orosmolnet obalansen mellan cybersäkerhetsteam (CISO:s) och resten av företagsledningen. Genom att ta itu med bristen på kunnig säkerhetspersonal, och samtidigt få förbättrade processer samt tekniska verktyg på plats, kan företagen avsevärt minska sina sårbarheter och i förlängningen risken för attacker.

"Du kan inte skydda det du inte ser, och vartefter allt fler antar en hybrid arbetsmodell med utspridda it-miljöer, har många företag svårt att få grepp om säkerheten och lösa sina visibilitetsproblem", säger Jean Diarbakerli, säkerhetsrådgivare på Trend Micro.

För att undvika att tappa kontroll över situationen behöver de kombinera övervakning av hela it-miljön med verktyg för upptäckt och åtgärd av säkerhetshot på en samlad plattform. Bland de cyberhot som företagen uppgav som mest framträdande under första halvan av 2022 återfinns:

Vd-bedrägerier, även kallat Business Email Compromise (BEC)

Clickjacking

Fillösa attacker

Ransomware

Inloggningsattacker (stöld av inloggningsuppgifter)

TechSverige varnar för en omfattande it-kompetensbrist i Sverige och pekar på att det 2024 kommer att saknas 70 000 it-experter på den svenska marknaden om inte kraftiga åtgärder vidtas. Istvan Beres, vd för annonsteknikföretaget DanAds, bekräftar till TN allvaret i situationen och vittnar om hur kompetenskrisen håller på att slå håll på "it-nationen Sverige". Svårigheterna med att hitta rätt kompetens i Sverige har gjort att DanAds, liksom flera andra techbolag, har anlitat arbetskraft i andra länder, däribland Ukraina, som ligger i framkant vad gäller it-kompetens och utbildningar. Han ser växande problem för techföretagen som får betala alltmer för utvecklare men samtidigt får allt mindre för det som de betalar för.

”Sverige är ett mycket framgångsrikt techland och vi har verkligen dammsugit upp de bästa resurserna”, säger Istvan Beres.

Han menar samtidigt att Sverige behöver agera mer för att kunna fortsätta utvecklas som it-nation. Samtidigt spår han att kompetensflykten, där utbildade söker arbete i andra länder, kommer att fortsätta öka om inte mer görs för att attrahera och behålla specialisterna här.

”It-utvecklare är verkligen dagens ”superstars” och de duktiga kan kräva höga löner. Det blir ett problem för de mindre företagen med mindre plånböcker och lägre tillväxt. Som mindre företag får man ibland nöja sig med sämre utvecklare eftersom de bästa finns på de stora internationella bolagen”, säger Istvan Beres.

Qatar och Kina eniga om gaskontrakt. Qatar och Kina har enats om ett 27 år långt avtal gällande export av så kallad flytande naturgas (LNG) till Kina. Avtalet ska, enligt Qatar, vara det ”längsta någonsin” som skrivits under. Fyra miljoner ton ska exporteras årligen. Asiatiska länder som Kina, Japan och Sydkorea har varit en huvudmarknad för Qatars export, och leveransen ska nu ske från ett av Qatars nya gasfält, ”North Field East”. Därifrån ska den distribueras vidare till det statliga kinesiska energibolaget Sinopec.

Hybridhot: EU avslutar övningen EU Integrated Resolve 2022. EU har slutfört EU Integrated Resolve 2022, en gemensam övning som leds tillsammans av Europeiska unionens råd, EU-kommissionen och Europeiska utrikestjänsten.

Under de tre senaste månaderna har EU testat sin beredskap och förmåga att effektivt hantera komplexa, sektorsövergripande kriser. Övningen har bidragit till att stärka EU:s förmåga att reagera på en komplex hybridkris med en både intern och extern dimension. Övningen inleddes den 19 september och var uppdelad i två etapper. Den första var inriktad på planeringen av en militär insats inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) och ett civilt uppdrag.

Under den andra etappen, den 14–18 november, genomfördes en simulering av olika hybridhot mot EU. EU:s institutioner, byråer och organ samt 20 medlemsländer deltog i simuleringen. Under denna etapp stod EU:s beslutsprocess i centrum för övningen. En debatt fördes mellan medlemsländernas EU-ambassadörer, och rådets arrangemang för integrerad politisk krishantering (IPCR) aktiverades. Under övningen genomfördes sedan den GSFP-insats och det GSFP-uppdrag som planerats under den första etappen. Detta omfattade en skarp militär övning som genomfördes av stridsgruppen Helbroc, EU:s stridsgrupp med Grekland som ramnation och Bulgarien, Rumänien, Cypern, Ukraina,

Serbien och Republiken Nordmakedonien som truppbidragande länder, samt en evakueringsövning i en EU-delegation.

EU Integrated Resolve 2022 bidrog också till att stärka EU:s samarbete med Nato. Parallellt med den andra etappen av EU Integrated Resolve 2022 genomförde Nato den 14–18 november skrivbordsövningen PACE 2022. Under denna period utbytte Natos och EU:s personalinformation om beslutsförfarandena i båda organisationerna. Detta utgjorde en möjlighet att testa organisationernas respektive krishanteringsförfaranden och att genomföra samordning på flera olika personelnivåer. På det hela taget erbjöd EU Integrated Resolve 2022 ett värdefullt och lägligt tillfälle att testa EU:s svar på hybridkampanjer, efter antagandet av rådets slutsatser om en samordnad EU-reaktion på hybridkampanjer.

Övningen låg också i linje med EU:s strategiska kompass, som tillhandahåller en gemensam bedömning av potentiella hot och en vägledning för EU:s insatser. EU står inför en situation som vi aldrig tidigare upplevt och detta kräver enighet, ett smidigt beslutsfattande och snabba, effektiva och samordnade europeiska insatser. Denna framgångsrika och storskaliga övning är en av de konkreta åtgärder som vidtagits för att förbättra EU:s beredskaps- och insatsmekanismer och därmed sammanhängande beslutsprocesser.

Vecka 46

Regeringen går fram med ett vinterpaket till Ukraina. Paketet är det största hittills och innehåller militärt och humanitärt stöd samt stöd för rehabilitering av kritisk infrastruktur. Det militära stödpaketet är större än alla de tidigare åtta stödpaketerna med militär materiel tillsammans, och det humanitära paketet är det största som hittills har skickats.

”Vi skickar nu ett rekordstort stödpaket till Ukraina, både humanitärt och militärt. Försvaret av Ukrainas frihet är vår tids mest avgörande utrikespolitiska uppgift”, säger statsminister Ulf Kristersson.

Det nya militära stödpaketet planeras innehålla ett kvalificerat vapensystem för luftförsvar inklusive kvalificerad ammunition, samt kvalificerad ammunition till ytterligare luftförsvarssystem, personterrängbilar, personlig utrustning inklusive vinterutrustning och kroppsskydd, riktmedel, tält och maskeringsnät. Innehållet i det planerade militära stödpaketet uppgår till en summa av cirka tre miljarder kronor. Detta är en miljard mer än summan av alla tidigare stödpaket med militär materiel tillsammans (cirka två miljarder).

Det nya humanitära och akuta biståndsstödet omfattar Ukraina och Moldavien och uppgår till cirka 720 miljoner kronor. Stödet ska bidra till att

hjälpa Ukraina och Moldavien att ta sig igenom en vinter som av allt att döma kommer att bli tuff för länderna. Det ska hjälpa de allra mest utsatta med tillgång till mat, vatten och sanitet, vinterutrustning, filter, och värmekällor. Stödet ska också bidra till att börja lägga en grund för det enorma återuppbyggnadsarbete av samhällsinfrastruktur som väntar i Ukraina. Det akuta biståndspaketet kommer att betalas ut genom väletablerade partners till Sverige såsom WFP, Världsbanken och rödakorsrörelsen. Det sker i form av centrala bidrag som öronmärks specifikt för insatser i Ukraina.

Så fördelas det akuta biståndet:

- World Food Programme – 250 miljoner
- Fonder hos Världsbanken för Ukraina respektive Moldavien – 140 miljoner + 40 miljoner
- Nordiska Miljöfinansieringsbolagets Ukraine Green Recovery Programme – 110 miljoner
- Ukrainska och moldaviska Röda Korset – 50 miljoner + 20 miljoner
- Minröjning genom Danska flyktingrådet – 10 miljoner
- Energifond vid givarkonferens för Moldavien – 100 miljoner

Sverige kommer också fortsätta stödja Ukraina inom ramen för vårt EU-medlemskap. Sverige planerar för deltagande i EU:s kommande träningsinsats EUMAM som ska utbilda Ukrainas väpnade styrkor. Sverige driver också på för att de åtta sanktionspaket som hittills beslutats genomförs och respekteras, och för att EU ska kunna enas om ett nionde sanktionspaket. Av stor vikt framåt är också säkerställd funktion av solidaritetskorridorerna för export av ukrainska jordbruksprodukter, hittills har 15 miljoner ton av spannmål och andra jordbruksprodukter exporterats. Under det kommande svenska ordförandeskapet i EU, våren 2023, kommer fortsatt stöd till Ukraina tillsammans med ett upprätthållet starkt tryck mot Ryssland att vara högt prioriterade frågor för regeringen.

I princip samtliga svenska bolag har nu lämnat Ryssland och den svenska handeln med Ryssland har mer eller mindre upphört. Ett fåtal finns fortsatt på plats för att avveckla verksamheten. Under tredje kvartalet minskade importen från Ryssland ordentligt, från drygt 7 miljarder kronor 2021 till 0,5 miljard 2022 – en nedgång med 93 procent. Även den svenska exporten av varor till Ryssland har minskat, från drygt 5 miljarder till 1,4 miljarder – en minskning med 73 procent. Och allt pekar på att utvecklingen kommer att fortsätta.

Industrisatsningarna i norr hotas av spionage – polisen vädjar om hjälp. Polisen varnar nu för att industrisatsningarna i norr hotas av utländskt spionage, uppger SVT.

Med anledning av industrisatsningarna i Norrbotten vädjar nu polisen om hjälp att hålla koll på omgivningarna för att motverka spioneri. Detta efter en rad händelser i Norge med misstänkt ryskt spionage.

Samhällsomvandlingen i Kiruna har medfört att omkring 3 000 gästarbetare från 40 olika länder vistats i kommunen.

”Det är omöjligt för oss att ha koll på samtliga, så därför måste vi ha få hjälp från allmänheten om de upptäcker något som ser misstänkt ut”, säger Patrik Ström, beredskapshandläggare på polisen, till SVT.

Iran lär Ryssland sina knep för att kringgå oljesanktioner. Iran förbereder sig för att ge Kreml ritningarna för sitt mest effektiva vapen mot väst: det underjordiska finansiella nätverk som landet förlitar sig på för att undvika sanktioner, skriver Politico.

I årtal har den islamiska republiken utmanat amerikanska ansträngningar att isolera Iran och svälta ut ekonomin genom att bygga ett parallellt universum av bulvanföretag och utländska banker – inklusive stora finansinstitut baserade i Europa och USA – som iranska företag använder för att undvika internationella kontroller och bedriva verksamhet utomlands. När Ryssland står inför en ökande internationell isolering över kriget i Ukraina har Iran, som redan förser Moskva med vapen, erbjudit sig att dela med sig av sin expertis inom konsten att undvika sanktioner, säger västerländska diplomater.

En rad möten nyligen mellan höga ryska och iranska tjänstemän, inklusive iransk centralbankschef Ali Salehabadi och biträdande ekonomiminister Ali Fekri, involverade att lägga grunden för det samarbetet, hävdar diplomaterna.

Om Moskva lyckas kopiera det iranska systemet hoppas man kunna trubba av effekterna av många av de sanktioner som landet står inför, särskilt inom olje- och gassektorn, som utgör ryggraden i dess ekonomi. Ett sådant system skulle ge Rysslands president Vladimir Putin mycket mer flexibilitet – och tid – att fortsätta föra sitt krig mot Ukraina genom att hålla oljeintäkterna flödande.

Ett flertal svenska bolag deltog i den delegation som medföljde statsminister Ulf Kristersson vid hans möte med den turkiske regeringen och presidenten angående ett svenskt kommande medlemskap i Nato. Bolagen som deltog vid en långlunch med Turkiets närings- och teknologiminister Mustafa Vara var Autoliv, Atlas Copco, Ericsson, Munters, Saab och SKF.

I en intervju med DN underströk FAM:s vd Håkan Buskhe vikten av att visa upp att vi är engagerade och att det finns något utanför det här Natomedlemskapet.

”Att det finns starka band affärsmässigt mellan Turkiet och Sverige”, säger han.

”Från vår sfär så tycker vi att när riksdagen har tagit det här beslutet att gå in i Nato, så är det viktigt att vi kommer med i Nato och det är viktigt för våra företag. De behöver också säkerhet”, sa han vidare.

Saabs vd: Stor möjlighet med Nato-medlemskap. Efter en mycket stark utveckling på börsen tidigare i år har det gått brant utför för krigsmaterielltillverkaren Saab den senaste veckan. Men vd:n Micael Johansson tycks ändå optimistisk inför bolagets möjlighet att öka sin försäljning i framtiden. Efter Rysslands invasion av Ukraina har många länder valt att rusta upp sin försvarsförmåga och det ökar möjligheterna för svensk vapenexport, menar han.

”Att länder spenderar mer på försvar skapar ju en större marknad för oss. Det ser man i Europa, alla länder går ju mot 2 procent av sin BNP, eller bortom 2 procent”, säger Micael Johansson i en intervju med Sveriges Radio.

Även ett svenskt medlemskap i Nato skapar nya affärsmöjligheter för Saab.

”Jag har svårt att se något negativt. Det skapas många möjligheter, det finns en upphandlingsorganisation som är stor som heter NSPA inom Nato, som upphandlar ett hundratal saker om året”, säger Micael Johansson till Sveriges Radio.

”Nu kommer vi att komma in i den processen och få ta del av de upphandlingarna. Så det är en stor möjlighet”, fortsätter han.

Micael Johansson efterlyser även ett ökat exportstöd för den svenska försvarsindustrin från svenska politiker.

Sverige rasar i globala mineralracet – tar 22 år att starta gruva. Svenska mineraler kan bana väg för framtidens elfordon, fossilfria energikällor och mobiltelefoner. Men vi stoppas från att bryta.

”Stor okunskap hindrar Sveriges möjligheter”, säger utredaren Peter Åkerhammar till TN.

Sverige vilar på en lång tradition av gruvverksamhet. Den första svenska gruvdriften kan spåras tillbaka till perioden före Kristus. På den vägen har

det fortsatt. Idag är Sverige EU:s största producent av järnmalm och en betydande producent av basmetallerna koppar, bly och zink, och ädelmetallerna silver och guld.

I takt med den aktuella gröna industriella revolutionen ökar dock efterfrågan på helt andra mineraler och metaller. För att tillverka fler elbilar, utrustning för fossilfri el och batterier för energilagring behövs kritiska råvaror, så kallade CRM. Hit hör bland annat kobolt, litium, grafit och sällsynta jordartsmetaller (REE) samt vanadin. Och här är Sverige inte längre bäst i klassen. Inte heller EU för den delen.

”För 70 år sedan var Europa den näst största gruvkontinenten i världen. Men vi har blivit omsprungna av länder i Asien, Sydamerika, Nordamerika, Afrika och Oceanien som har utökat sin brytning av råvaror” förklarar Peter Åkerhammar, utredare på Sveriges geologiska undersökning, SGU.

Kina har det största övertaget. Idag står landet för en betydande andel av den globala mineral- och metallproduktionen av kritiska råvaror.

”För tio år sedan stod Kina för 95 procent av världsproduktionen av REE. Nu är det en lägre andel, men det är fortfarande högt. Det är helt enkelt billigare att bryta de här metallerna där än i västvärlden”, fortsätter Peter Åkerhammar.

Europa har snarare fokuserat på den senare delen av förädlingskedjan. Men med tiden har det skapat en stor obalans ur ett självförsörjningsperspektiv. I Europa konsumerar vi ungefär en fjärdedel av världens råvaror, men producerar endast tre procent. Sett till de globala trenderna inom hållbarhet och energiförsörjning kommer behoven och efterfrågan på de kritiska råvarorna att öka drastiskt framöver. Det gör oss väldigt beroende av import och sårbara om leveransen skulle slås ut i andra länder.

Ryssland är till exempel en stor exportör av grundämnet vanadin, som framför allt används i flödesbatterier och för att jämna ut energiproduktionen i vind- och solkraft. Men på grund av kriget i Ukraina och sanktioner mot Ryssland har efterfrågan på råvaran skenat. Nu måste EU hitta sätt att säkra sin egen tillgång till vanadin.

”Kriget i Ukraina sätter frågan om importberoende högt på agendan. Därför måste vi sikta på självförsörjning för att konkurrera och överleva”, säger Peter Åkerhammar.

Det här är en högt prioriterad fråga för EU. Därför har EU-kommissionen listat 30 CRM:er som bedöms som kritiska för vårt samhälle och för välfärden.

Sverige har jättestor potential att tillgodose oss och Europa med CRM:er som är absolut vitala för den gröna omställningen. Man brukar säga att Sverige är hemlandet för sällsynta jordartsmetaller.

Läs hela artikeln [här](#):

Kan slutligen rekommendera följande artikel av Daniel Korski (fd. senior rådgivare till Storbritanniens tidigare premiärminister David Cameron och grundare av samt vd för techföretaget PUBLIC i Storbritannien. [“The march of Ukraine’s tech nerds, Ukraine’s government and its private sector have harnessed digital tools skilfully in modernizing – and in fighting Russia”](#).

Vecka 45

Polisen varnar nu för att industrisatsningarna i norr hotas av utländskt spionage, uppger SVT.

Med anledning av industrisatsningarna i Norrbotten vädjar nu polisen om hjälp att hålla koll på omgivningarna för att motverka spioneri. Detta efter en rad händelser i Norge med misstänkt ryskt spionage. Samhällsomvandlingen i Kiruna har medfört att omkring 3 000 gästarbetare från 40 olika länder vistats i kommunen.

”Det är omöjligt för oss att ha koll på samtliga, så därför måste vi ha få hjälp från allmänheten om de upptäcker något som ser misstänkt ut”, säger Patrik Ström, beredskapshandläggare på polisen, till SVT.

Turkiets president tonar ned betydelsen av utlämningar för att Sverige ska bli Natomedlem. Samtidigt säger Recep Tayyip Erdogan att Sverige behöver bli tydligare i att bekämpa terrorister på svensk mark för att vetot ska släppas.

Statsminister Ulf Kristersson (M) och Recep Tayyip Erdogan höll en gemensam pressträff efter mötet.

”I vår diskussion så var målet att se Sveriges attityd i kampen mot terrorism. Och dessa siffror, 30, 70 eller 100, de är separata och diskutabla frågor”, sade presidenten på en fråga från TT:s utsände om de utlämningar som Turkiet tidigare tryckt så hårt på.

Det var i samband med att Sverige, Finland och Turkiet i somras undertecknade ett samförståndsavtal som Erdogan helt plötsligt på en pressträff utbrast att Sverige lovat att lämna ut 73 personer som en del i Natoprocessen. Nu trycker han snarare på Sveriges kamp mot terrorism och nämner de kurdiska och av Turkiet terrorstämplad organisationerna PKK, YPG, PYD och Gülenrörelsen. Samtidigt nämnde presidenten en specifik person och sade att det är av största vikt att denna "terrorist" utlämnas till Turkiet. Erdogan tog upp länder som Danmark, Tyskland och Nederländerna dit "terrorister" flytt.

"Jag är ganska säker på att min kära vän KristerSSon förstår mig i den här frågan nu. Vad gäller vapenexport, som tidigare varit en fråga som Turkiet sagt att Sverige måste ta uti med, uppger president Erdogan att Sverige har tagit viktiga steg. Under samtalet med presidenten fick KristerSSon också förtydliga att utlämningsbeslut inte är politiska utan ytterst beslut som fattas av Högsta domstolen.

"Det har jag varit väldigt tydlig med. Svensk lag gäller", säger han.

7 november tog regeringen emot en utredning som har haft i uppdrag att se över hur det fysiska skyddet av civilbefolkningen ska se ut om krigshandlingar drabbar Sverige. I händelse av höjd beredskap och ytterst krig är det en central uppgift för det civila försvaret att värna civilbefolkningen. Ett väpnat angrepp mot Sverige med krigshandlingar på vårt territorium skulle leda till stora påfrestningar för civilbefolkningen på flera sätt. Det behövs därför en planering för hur civilbefolkningen kan skyddas. Utredningen har kommit fram till följande:

Tillgången till skyddsrum i Sverige är god, men det behövs en grundlig genomgång av de befintliga skyddsrummen för att upptäcka och åtgärda fel och brister. Det finns även behov av en viss nybyggnation.

Berörda myndigheter som MSB, länsstyrelserna och samtliga kommuner i landet behöver ha en tydlig plan för genomförandet av utrymning med efterföljande inkvartering på annan plats.

Det bör inrättas en statlig beredskapsorganisation som kan förstärka den kommunala räddningstjänsten. Civilplikten behöver återaktiveras, och den statliga beredskapsorganisationen ska bemannas med civilpliktiga. Trots att mycket av det civila försvaret avvecklades under många år, finns det fortfarande drygt 64 000 skyddsrum med plats för 7 miljoner personer i Sverige. Detta är unikt stora antal, jämfört med övriga världen, och en viktig tillgång för det civila försvaret.

”Civilbefolkningen drabbas alltid hårt i samband med krig, något som vi ser tydligt i Ukraina. Det civila försvaret måste ha förmåga att skydda befolkningen i Sverige. Jag ser därför fram emot att ta del av utredningens förslag inom det här oerhört viktiga området”, säger ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin.

Det försämrade säkerhetsläget i ljuset av den ryska aggressionen mot Ukraina kräver att upprustningstakten av totalförsvaret ökas utöver det som fastlagts i regeringens proposition. Totalförsvaret 2021–2025 (2020/21:30) och i överenskommelsen mellan samtliga riksdagspartier från den 16 mars 2022.

Både det militära och civila försvaret behöver utvecklas för att totalförsvaret ska kunna få full effekt. De lagar, regler och processer som styr försvarets möjligheter att växa ska vara ändamålsenliga och anpassade efter säkerhetsläget. Sveriges förmåga att möta hybridhot som exempelvis cyberattacker, desinformation, sabotage samt ekonomisk och politisk påverkan behöver utvecklas. Under hösten 2022 planeras en ny Försvarsberedning att tillsättas som kommer att få en viktig uppgift såväl när det gäller att analysera genomförandet av det innevarande försvarsbeslutet som att ta fram förslag till nästa försvarsbeslut.

Under regeringens inriktning framgår bland annat att cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande och ökar. Inrättandet av det nationella cybersäkerhetscentret innebär att Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot stärks. Regeringen avser att under 2023 ta ställning till hur cybersäkerhetscentrets verksamhet fortsatt bör inriktas och bedrivas framgent. Regeringen avser att 1 januari 2023 inrätta en ny myndighet för totalförsvarsanalys, med uppgifter att följa upp och utvärdera utvecklingen i totalförsvaret. Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla systemet för styrning och samordning inom totalförsvaret. Vad avser näringslivets roll inom totalförsvaret har emellertid regeringen inte någon mer konkret inriktning i BP 2023 utan konstaterar endast att regeringen anser att det är viktigt att den svenska försörjningsberedskapen utvecklas och att det är angeläget att näringslivet involveras i arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Frihandeln klarade det svåra testet under pandemin. Nu bidrar den till att hantera Putins strypgrepp på Ukraina och Europa, visar en ny rapport.

”Det ser ut som varuhandeln ökar till en all time high i år”, säger debattören Johan Norberg.

Det finns också tecken på att frihandeln klarar av nästa utmaning, det ryska anfallskriget mot Ukraina. Enligt den senaste WTO-bedömningen ökar den globala varuhandeln under 2022 med 3,5 procent jämfört med förra året.

”Ännu en gång ser vi hur snabbt den globala handeln håller på att anpassa sig. Det ser ut som varuhandeln ökar till en all time high i år”, sade Johan Norberg under ett seminarium arrangerat av Frivärld.

”Det är positivt att handeln faktiskt ökar. Dels handlar det om anpassningsförmågan, hur framför allt svenska bolag har varit fantastiska på att ställa om under pandemin och avsluta sina verksamheter i Ryssland. Det ger mig hopp om framtiden. Den anpassningsförmågan kommer att vara central för att hantera toppar och dalar även framöver”, sade Frida Wallnor, ledarskribent på DI.

[Läs hela rapporten här:](#)

Ny intern kritik mot Putin efter spannmålsavtalet. Den 2 november meddelade Vladimir Putin att Ryssland återupptar spannmålsavtalet med FN och Ukraina. Ukraina välkomnade beskedet, men i Ryssland har det väckt intern kritik mot den ryska presidenten. Flera högt uppsatta militärbloggare i landet kritiserar Vladimir Putin, rapporterar New York Times.

”Denna svaghet kommer att ha en negativ inverkan på allt” skriver Yuri Podolyaka, militärbloggare med 2,8 miljoner följare på Telegram.

Komsomolskaya Pravdas journalist Aleksander Kots kallar det ”oklokt” att återuppta avtalet och anklagar Ukraina för att inte uppfylla sin del av avtalet. Politiska kommentatorn Sergej Markov skriver på Telegram att Ryssland visar sig svagt. ”Ser allt detta ut som ett förödmjukande nederlag för Moskva? Ja” skriver han.

Kinesiska företag tvingas bort från investeringar i kritiska metaller. Kanadas regering har beordrat tre kinesiska företag att avyttra sina investeringar i kanadensiska mineralföretag med fokus på kritiska metaller, med hänsyn till nationell säkerhet. Det uppger Reuters.

De tre företagen är Sinomine Rare Metals Resources Co Ltd och Chengze Lithium International Ltd, båda baserade i Hongkong, samt Zangge Mining Investment i Chengdu.

Regeringen gav order om avyttringen efter ”rigorös granskning” av utländska företag utförd av Kanadas nationella säkerhet och

underrättelsetjänst, meddelar landets industriminister Francois-Philippe Champagne i ett pressuttalande.

”Medan Kanada fortsätter att välkomna utländska direktinvesteringar kommer vi att agera beslutsamt när investeringar hotar vår nationella säkerhet och våra kritiska mineralförsörjningskedjor, både hemma och utomlands”, sade Champagne.

Kanada har stora fyndigheter av kritiska mineraler som nickel och kobolt, av avgörande betydelse för renare energi och annan teknik. Efterfrågan på mineralerna förväntas öka avsevärt under de kommande decennierna. Tidigare i år etablerade Kanada, USA, Storbritannien och några andra länder ett nytt partnerskap som syftar till att säkra tillgången på kritiska mineraler när den globala efterfrågan på dem ökar.

Vecka 44

Naturgaspriset på den holländska råvarubörsen fortsätter att sjunka på tisdagen. På förmiddagen föll priset med runt 5 procent. Priset har sjunkit en bra bit sedan toppen i slutet av augusti och ligger nu på samma nivå som i juni. Ett skäl till det är milt väder i Europa under oktober. Vädret har skjutit upp tiden då folk behöver börja värma upp sina hus. Ett annat skäl kan vara att energisparkampanjer som bland annat den tyska regeringen lanserat, har gett effekt. En ny rapport visar att tyska hushåll drog ner sin energikonsumtion med 36 procent i september och att företagen drog ner energikonsumtionen med 19 procent. De tyska gaslagren är nu fyllda till 99 procent, vilket ger en buffert inför kallare väder.

Tolv fartyg med spannmål har lämnat ukrainsk hamn, trots Rysslands beslut att dra sig ur exportavtalet med Ukraina. Fartygen lämnade Ukraina under måndagsmorgonen, skriver landets infrastrukturminister Oleksandr Kubrakov på Twitter.

”I dag har tolv fartyg lämnat ukrainsk hamn. Delegationer från FN och Turkiet har deltagit med tio inspektionsteam för att leva upp till spannmålsavtalet. Inspektionerna har godkänts av Ukraina. Den ryska delegationen har informerats”, skriver Kubrakov.

Avtalet om att Ukraina under kriget ska kunna fortsätta att exportera bland annat spannmål slöts på initiativ av FN och Turkiet. Turkiets president Recep Tayyip Erdogan säger att landet kommer att fortsätta ansträngningarna för att avtalet ska upprätthållas, trots Rysslands besked i helgen att dra sig ur. I ett tal under måndagen sade Erdogan att landet kommer att fortsätta försöken att ”tjäna mänskligheten”. Enligt FN ska

ytterligare inspektioner göras, men att delegationerna numera består bara av FN och Turkiet, inte Ukraina eller Ryssland.

Svenska företag som vill dra sig ur Ryssland har ett tufft läge om motparten pekar på ingångna avtal. Men enligt flera experter Di konsulterat finns ett antal vägar att pröva.

”Det är definitivt inte svartvitt”, säger Jori Munukka, professor i juridik och specialist på avtalsrätt, till Di.

Enligt Joel Samuelsson, professor i civilrätt vid Uppsala universitet, går det i svensk avtalsrätt att hävda att ett avtal har blivit oskäligt till följd av ändrade förhållanden.

”Förutsättningen är typiskt sett att de förändrade förhållandena har lett till en obalans mellan parterna som gör att det är oskäligt att utkräva prestationen”, säger han till Di.

[Läs hela artikeln här:](#)

Det svenska försvaret behöver förändras på flera sätt när Sverige blir medlem i Nato. Det anser överbefälhavaren, ÖB, Micael Bydén som på tisdagen presenterade Försvarmaktens råd till regeringen om vad som bör ske.

Råden går bland annat ut på att flygvapnet snabbt bör ingå i den luftövervakning som Nato har, bland annat över de baltiska länderna som saknar eget stridsflyg. Sverige bör även delta i Natos marina styrkor och kunna fungera som bas för styrkor från andra Nato-länder. Men förändringen gör också att det krävs mer militär utrustning.

”Det finns en del förmågor som vi behöver förstärka omgående. Det handlar bland annat om ett integrerat luft- och missilförsvar och ledningssystem. Där har vi ett investeringsbehov och det handlar om betydande belopp”, säger Micael Bydén.

När det gäller samordningen av luft- och missilförsvaret med Nato berör det bland annat flygvapnet, luftvärnets nya Patriot-robotar och på sikt också flottans korvetter som ska utrustas med luftvärnsrobotar.

”Vi förstärker också på ubåtssidan och fortsätter satsa på sensorer och stridsflyg”, säger Micael Bydén.

Det handlar kort sagt om en prioritering av de områden där svenska försvarsindustriföretaget Saab redan har en stark ställning. Micael

Johansson, vd för Saab, var också nöjd med de råd som ÖB nu lämnat till regeringen.

”Det finns en långsiktighet och det är positivt. På alla områden ligger det mycket pengar i materielanskaffning. Förutsättningarna för Saab att växa har aldrig varit bättre än de är nu.”

Senast 2030 bör politikerna, enligt Försvarmakten, fatta beslut om Sverige än en gång ska ta fram ett eget nytt stridsflyg via Saab.

Alternativen är att samarbeta med andra länder om saken eller helt enkelt köpa färdiga plan från något annat land. Många västländer har nu stort behov av att bygga upp sina egna lager efter att de skickat mycket vapen och annan utrustning som stöd till Ukraina. Till det kommer att flera relativt stora länder som Polen, Tyskland och Storbritannien också siktar på att bygga ut sitt eget försvar. Likadant gör flera mindre stater. Tjeckien och Slovakien har till exempel nyligen bestämt sig för att göra inköp i mångmiljardklassen av stridsfordon från svenska BAE Systems Hägglunds i Örnsköldsvik.

Effekten har blivit att försvarsindustrin som i många år fått vänja sig vid stadiga nedskärningar nu är hårt pressad av ökade beställningar. Forskare har också varnat för att industrin får svårt att klara militärens behov eftersom företagen har begränsningar både när det gäller produktionskapacitet och kompetenser.

”Om inte industrin ökar produktionen har vi ett bekymmer. För det är många just nu som har stora behov vad gäller materielsystem, ammunition med mera. Här är risken att den som hamnar långt bak i kön blir utan”, säger Micael Bydén.

Men Micael Johansson på Saab lovar att de kommer att klara leveranserna.

”Vi har redan investerat kraftigt och bara i år har vi rekryterat 500 personer och siktar på ytterligare 1 000 personer.”

1 november redovisade MSB sin slutrapport ”Civilt försvar mot 2030- ett totalförsvar i balans” till regeringen. I denna redovisning finns förslag för att konkret stärka det civila försvarets förmåga, som uppskattas kosta uppemot 27 miljarder kronor årligen från 2026 fram till 2030. De grundläggande slutsatserna och förslagen i rapporten:

- Det civila försvaret bygger på att samhället fungerar i vardagen. Brister och sårbarheter i samhällets funktionalitet påverkar Sveriges beredskap.

- All verksamhet och allt beslutsfattande måste i större utsträckning beakta totalförsvarets krav och det civila försvaret behöver en tydlig och sammanhållen styrning.
- Åren som kommer behöver vi ta oss över en investeringspuckel bestående av nödvändiga investeringar i kommuner och regioners beredskap, beredskapslager, infrastruktur och räddningstjänst som är några av rapportens mest omfattande områden.
- Trovärdighet kring Sveriges försvarsförmåga kräver långsiktighet avseende inriktning och ekonomiska ramar och en förmåga att anpassa planering och rutiner till ett stundande Nato-medlemskap.
- Samhällets funktionalitet är beroende av privata företag som äger, förvaltar och driver samhällsviktiga verksamheter. Företag behöver involveras än mer i utvecklingen av totalförsvaret.

I rapporten konstateras att en stor del av den samhällsviktiga verksamheten bedrivs idag av företag och andra privata aktörer. Även om dialogen mellan privata och offentliga aktörer har förbättrats under senare år behöver ytterligare steg tas för att involvera företagen i utvecklingen av civilt försvar, såväl avseende försörjningsberedskapen som upprätthållandet av samhällsviktig verksamhet.

MSB föreslår i denna redovisning inte några medel för näringslivets deltagande i arbetet eller för ersättning av kostnader för beredskapsåtgärder, utan avvaktar detta till att utredning om nationell samordning av försörjningsberedskapen ska redovisas i maj 2023.

[Läs hela rapporten här:](#)

Finanssektorn är utvald till ett pilotprojekt för att utveckla samverkan kring cybersäkerhet med svenska myndigheter. Projektet som startar i dagarna drivs av Nationellt cybersäkerhetscenter.

”Vi bedömer att finanssektorn är en skyddsvärd sektor sett ur rikets säkerhetsperspektiv. Finanssektorn har också jobbat aktivt med cybersäkerhet genom åren; den har gjort hemläxan, vilket gör att det finns en mognad som vi kan ta vara på för att utveckla metoderna för den samverkan vi ska bygga upp”, säger Thérèse Naess, chef för cybersäkerhetscentret.

[Läs hela artikeln här:](#)

Långvariga nationella elavbrott tillsammans med tillgänglighetsattacker mot flera teleoperatörer utgör de största riskerna mot elektronisk kommunikation, konstaterar Post- och telestyrelsen (PTS) i en risk- och sårbarhetsanalys. PTS har inte sett att Rysslands invasion av Ukraina har

haft någon direkt påverkan på Sverige vad gäller säkra elektroniska kommunikationer. Inom postområdet har PTS identifierat sårbarheter som bristfällig reservkraftförsörjning, avskaffade drivmedelslager samt bristande legala förutsättningar för prioritering av vissa försändelser vid en störning. Kortare avbrott i tjänsterna utgör de huvudsakliga sårbarheterna. Några av de brister som kan få en betydande påverkan på samhället handlar om hur de verksamheter som förlitar sig på tjänsterna påverkas av ett längre avbrott. Säkerhetsincidenter, som blir alltmer omfattande och vanliga, kan också utgöra ett allvarligt hot mot nätverks- och informationssystemens funktion, konstaterar PTS.

DN skriver om att experter varnar för att Europa blivit än mer beroende av Kinas kritiska mineraler. Det har pekats ut som en av de allra största sidovinsterna med utfasningen av fossila bränslen: att beroendet av diktaturer som Ryssland och Saudiarabien minskar. Men nu höjs oroliga röster inom EU för att omställningen från Putins gas leder till ett allt större beroende av Kina.

Oron grundar sig framför allt på en samling ämnen som kallas sällsynta jordartsmetaller, som är avgörande i allt från mobiltelefoner och försvarsmateriel till elbilar och vindkraft. EU:s beroende av Kina när de gäller de sällsynta jordartsmetallerna är mycket större än beroendet av Putins gas. Långt över 90 procent av de raffinerade sällsynta jordartsmetaller som EU importerar, kommer från Kina. Och till skillnad från gasen, ökar beroendet av Kinas mineraler mycket snabbt. EU:s behov av sällsynta jordartsmetaller väntas femfaldigas redan till 2030, främst som en följd av utbyggnaden av förnybar energi. Samtidigt har bland andra det internationella energiorganet IEA varnat för en växande global brist på de avgörande mineralerna. Detta kan, enligt vissa bedömare, leda till en ny geopolitisk mardröm.

"Det finns all anledning att vara orolig", säger Erika Ingvald vid myndigheten SGU, Sveriges Geologiska Undersökning, till DN.

EU:s förslag: att tvinga medlemsländer att själva bryta de eftertraktade resurserna. I mitten av september varnade EU-kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, för riskerna i sitt så kallade linjetal. Samtidigt påpekade hon att det i grunden är positivt att efterfrågan på sällsynta jordartsmetaller ökar. För att kapa beroendet till Kina lanserade hon i talet en "Critical raw materials act", som ska presenteras i början av 2023. Därefter ska det förhandlas med parlamentet och medlemsländerna. Lagförslaget väntas både skapa ekonomiska incitament och öka kraven på medlemsländer att bryta de strategiska resurserna och att öka återvinningen av de resurser som redan finns i omlopp.

Statsägda kinesiska rederiet Coscos planerade förvärv i hamnen i Hamburg möter växande motstånd i Tyskland.

”Varje kinesiskt fartyg är ett örlogsfartyg” säger Kinaexperten Jonathan Holslag, i en intervju med SvD.

På ytan ser affären inte ut att vara mycket för världen. Kinesiska Cosco tar över 35 procent av containerterminalen Tollerort, en av flera containerterminaler i hamnen i Hamburg som är ett nav för kinesisk handel i Europa. Men i tyska regeringen, i oppositionen och bland experter rasar en het debatt om Kinas växande inflytande över strategiskt viktiga samhällssektorer.

”Affären berör på ett avgörande sätt landets säkerhetsintressen”, varnade häromdagen oppositionsledaren Friedrich Merz och pekade på risken för att Kina får tillgång till kritiska data om fraktströmmar.

Och det vid en tidpunkt, framhöll han, då kommunistpartiet i Kina skärper sina redan nu aggressiva tongångar i utrikespolitiken och hotar med krig mot Taiwan. Tidigare i år varnade också EU-kommissionen för att Kina får tillgång till känsliga data. Enligt tyska Handelsblatt ska EU dessutom ha pekat på att hamnen inte bara har civil utan också militär betydelse.

Varje år sedan 1946 genomför Folk och Försvar Rikskonferensen: Sveriges främsta forum för diskussion om säkerhetspolitik, försvar och samhällets krisberedskap. Att frågor om vår säkerhet rör oss alla är både den organisatoriska grundstommen till Folk och Försvar liksom den övertygelsen genomsyrar organisationens hela verksamhet. Rikskonferensen samlar varje år cirka 350 deltagare och 70 talare under tre dagar för kunskapsspridning, samtal och debatt.

I fokus står världens säkerhet, Sveriges försvar, människors trygghet och samhällets krisberedskap. Konferensen uppmanar till möten mellan politiker, aktiva inom organisationer i civilsamhället – inte minst ungdomsorganisationer – liksom representanter för fackliga organisationer, näringsliv och myndigheter. Därtill finns en stor och växande medienärvaro. 2023 års upplaga går av stapeln den 8-10 januari och går att följa för vem som helst utan kostnad. Missa inte att ta del av det viktiga samtalet om vår gemensamma säkerhet.

[Läs mer:](#)

[Läs mer:](#)

Vecka 43

Svenskt Näringsliv gick den 20 oktober ut med information om att ett flertal stölder genomförts mot industriföretag i Sverige under den senaste tiden. Stölderna är av den karaktären att det inte kan uteslutas att det finns kopplingar till det förmågebehov av komponenter, materiel och utrustning som uppstått till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Informationen har fått en nationell spridning och bidragit till ökad vaksamhet och uppmärksamhet bland företag.

Det tål att upprepas att Sverige liksom övriga Europa befinner sig i en mycket allvarlig säkerhetspolitisk situation som inte kommer blåsa över inom en nära framtid. Säkerhetsskydd för företag är av stor vikt och om man utsätts för någon av typ av brott är det av vikt att polisanmälan görs.

Efter ökade hot – elbolag skärper sin säkerhet. Svenska elnät är högtintressanta objekt i påverkanskampanjer.

”Vi är mycket mer på tårna nu i alla delar av verksamheten”, säger Anders Östlund, vd och koncernchef för Öresundskraft, till Sydsvenskan.

Öresundskraft har höjt sin ambition med flera hundra procent med anledning av den ökande hotbilden mot Sverige, berättar Anders Östlund.

”Det händer saker som är annorlunda, risknivån har blivit högre, den saken är helt klar. En sådan här situation har vi och andra elbolag också förberett oss för i flera år.”

Han kan inte prata om hur skyddet ser ut.

”Men i grund och botten handlar det om bevakning av anläggningar. Vi skärper säkerheten i alla ändar, och sedan har vi jobbat väldigt mycket med cybersäkerhet för att bättre kunna identifiera olika manövrar utifrån, säger han till Sydsvenskan.

Med bara drygt sex veckor kvar tills EU:s nya sanktioner gällande transport av rysk olja träder i kraft är osäkerheten stor kring vad som ska hända, skriver Bloomberg.

Mycket tyder på att en ny flotta av begagnade skepp byggs upp, men en utbudschock kan ändå vänta. Det senaste sanktionspaketet från EU som presenterades för några veckor sedan handlar både om ett pristak på rysk olja och petroleumprodukter, samt om ett förbud mot att tillhandahålla sjötransporter av rysk råolja och petroleumprodukter till länder utanför EU (och relaterade tjänster som exempelvis försäkringar), om pristaket inte följs. Tanken är att minska Rysslands oljeintäkter.

Nu skriver Bloomberg att det finns stora frågetecken kring vad som kommer att hända. Enligt nyhetsförmedlaren har en skuggflotta byggts upp, men hur stor den är och vem som äger skeppen är höljt i dunkel.

”Om man tittar på hur många skepp som sålts de senaste sex månaderna till hemliga köpare står det klart att en flotta byggs för att sköta transporten”, säger Christian Ingerslev som är chef för Maersk Tankers till Bloomberg.

Enligt Bloomberg är den stora frågan huruvida skuggflottan är tillräckligt stor för att ta hand om oljan. Behovet för att föra över olja mellan skepp förutspås också öka. Nyhetsförmedlaren skriver också att USA varnat för att alltför långtgående sanktioner kan leda till en utbudschock.

Iran fortsätter att förneka att man har försett Ryssland med drönare. Landets utrikesminister menar att det inte finns bevis för att iranska drönare har använts, men att man inte skulle vara likgiltiga om det visar sig vara fel, rapporterar TT.

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj påstår att Ryssland har beställt omkring 2 000 drönare från Iran, av samma typ som Kiev säger att Moskva har använt i sina senaste attacker mot Ukraina.

”Under kriget i Ukraina är vi emot att beväpna både Ryssland och Ukraina”, säger utrikesminister Hossein Amir-Abdollahian i ett videotal som har publicerats av lokala medier.

”Vi har inte försett Ryssland med några vapen eller drönare för användning i kriget mot Ukraina”, fortsätter han samtidigt som han medger att de två länderna har ett försvarssamarbete.

Han menar att Iran är villigt att föra direkta samtal med Ukraina i frågan och säger att detta är något som redan har förmedlats till EU:s utrikeschef Josep Borrell.

”Jag betonade för herr Borrell att om det blir klart för oss att Ryssland har använt iranska drönare i kriget mot Ukraina, kommer vi definitivt inte att förhålla oss likgiltiga i denna fråga.”

Ukraina och dess västerländska allierade har upprepade gånger anklagat Moskva för att använda iransktillverkade drönare i attacker mot Ukraina de senaste veckorna. Iran har tidigare avisat anklagelserna om att de har försett Ryssland med vapen ”som ska användas” i Ukraina. USA har också påstått att iransk militärpersonal befinner sig på marken på ryskockuperade Krim för att hjälpa Moskva att utföra drönarattacker i Ukraina. Något som Iran förnekar.

Bönder spår allt sämre tider. Framtiden ser dystert ut – trots att många bönder upplever bättre lönsamhet, skriver TT.

En oro som drivs på av energikris, stigande räntor och högre priser på diesel och gödsel. Så lyder resultatet av höstens Lantbruksbarometer.

”De upplever en förbättrad lönsamhet men är fortfarande pessimistiska inför framtiden”, säger Filip Olsson som är segmentchef för skog och lantbruk på Ludvig & Co – tidigare LRF konsult – som står bakom Lantbruksbarometern i samarbete med Swedbank och Sparbankernas Riksförbund.

500 lantbrukare har under september månad tillfrågats om lönsamhet, ekonomi och upplevelsen av konsumenternas förtroende. Resultatet? 40 procent av de tillfrågade bönderna tycker att lönsamheten är ganska god eller mycket god, vilket är en ökning med 10 procentenheter jämfört med vårens lantbruksbarometer. På samma gång svarar 57 procent att lönsamheten är ganska dålig eller mycket dålig – det är stora skillnader både inom och mellan olika segment. Nöjdast är mjölk- och växtodlingsföretagarna, medan köttproducenter – och då framför allt grisproducenter – upplever sämre lönsamhet, uppger Filip Olsson för TT.

Ränteläget samt högre kostnader för el, diesel och gödsel oroar, och framtidstron är låg inom samtliga näringar, enligt Lantbruksbarometern.

Lantbrukarnas skulder tickar också på. Den totala skuldsättningen ökade med 17,6 miljarder, cirka 5 procent, under 2021 jämfört med 2020. Totalt uppgick skulderna till 357 miljarder förra året.

”Det är enorma summor. I kombination med räntorna snart både tre och fyrdubblats kommer det ha en direkt påverkan på räntekostnaderna”, säger Filip Olsson.

66 procent uppger att man upplever att konsumenterna har förtroende för dem, 8 procentenheter högre än förra hösten. Detta trots allt högre priser på livsmedel i våra butiker.

”Jag tror att det finns en förståelse hos Konsumenter att spannmålspriserna har ökat markant och det har inte gått att producera på de villor som var tidigare”, säger Filip Olsson.

”Konsumenterna är med och köper svenskt.”

Xi historisk efter omval – möblerar om i toppen. Kinas president Xi Jinping har valts om för en tredje mandatperiod som Kommunistpartiets generalsekreterare. Med nytillsatta bundsförvanter i den inre kretsen – det ständiga utskottet – befäster ledaren sin makt. I och med söndagens återval

skrotar partiet den gräns på två femåriga mandatperioder som varit rådande sedan 1982. Den 69-årige Xi cementerar därmed sin position som Kinas mäktigaste ledare sedan Mao Zedong.

"Jag vill rikta ett uppriktigt tack till hela partiet för ert förtroende", sade Xi Jinping till ett samlat pressuppbåd i Folkets stora hall i Peking.

Flera av Xis närmaste allierade valdes in i partiets högst beslutande organ, politbyråns sju ledamöter starka ständiga utskott. Li Qiang, partisekreterare i Shanghai och nära lierad med Xi, tar över som utskottets nummer två. Han ser därmed ut att bli ny premiärminister. De övriga nya ledamöterna Ding Xuexiang, Cai Qi och Li Xi är även de nära bundsförvanter till presidenten.

"Det är Xis folk rakt igenom", säger Alfred Wu Muluan, Kinaexpert på National university i Singapore, till nyhetsbyrån AFP.

Xi Jinping kom till makten 2012 och väntas av en del bedömare försöka sitta kvar livet ut. Söndagens utnämningar är enligt Wu Muluan en signal om hans ambition att sitta kvar bortom sin tredje mandatperiod.

Han får medhåll av Neil Thomas, Kinaanalytiker på Eurasia group.

"Det nya utskottet är en slutgiltig bekräftelse på att Xi har konsoliderat makten i toppen av Kommunistpartiet på ett sätt som inte har skådats sedan Maos tid", säger han till AFP.

Redan under lördagen kom indikationer på att presidenten skulle möblera om i den yttersta toppen för att stärka sitt grepp om partiet. Då petades fyra ledamöter, däribland andra namnet Li Keqiang och Wang Yang. De båda männen tillhörde en gruppering med koppling till Kommunistpartiets ungdomsförbund, som ses som konkurrenter till Xi Jinpings egen falang.

Årets kongress blev historisk ur ytterligare en synpunkt. För första gången på 25 år blir politbyrån, partiets verkställande utskott, helt utan kvinnliga ledamöter. Detta sedan den tidigare politbyråns enda kvinnliga ledamot, Sun Chunlan, går i pension. Av de 205 medlemmarna i Kommunistpartiets nya centralkommitté är endast elva kvinnor.

På söndagsmorgonen skickade Rysslands president Vladimir Putin sina "varmaste gratulationer" till Xi Jinping, enligt ett uttalande från Kreml. Putin sade sig vidare se fram emot att ytterligare fördjupa relationen mellan länderna, som i februari undertecknade ett avtal om ett "partnerskap utan gränser".

Vecka 42 - extra uppdatering

Svenskt Näringsliv har erhållit information om att ett flertal stölder har genomförts mot industriföretag i Sverige under den senaste tiden. Stölderna är av den karaktär att det inte kan uteslutas att det finns kopplingar till det förmågebehov av komponenter, materiel och utrustning som uppstått till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Vi uppmuntrar således våra medlemsföretag att se över säkerhetsskydd och i övrigt iakttä ökad försiktighet och uppmärksamhet.

Vecka 42

I takt med att kriget går allt sämre för Ryssland och sanktionerna biter allt hårdare, strömmar företag till grannländer som Armenien, Kazakstan, Uzbekistan och Georgien, skriver DN.

"Tidigare var Moskva ett regionalt centrum för bearbetning av marknaderna i Centralasien och Kaukasus - och till och med Ukraina", säger Heniz Sjögren, vd för Svensk-ryska handelskammaren.

"Nu har de flyttat till länder som Kazakstan och Uzbekistan. Det är rätt stora länder med stor befolkning", tillägger han.

Många av de ryska företagen i grannländerna är små eller medelstora företag som tidigare enbart har verkat på den ryska marknaden. Men genom att öppna verksamhet i ett grannland kan de sköta sina affärer och betalningar utan att bli kraftigt påverkade av sanktionerna.

Ukrainian Professional Support Center hjälper ukrainare som har flytt att få jobb i Sverige, skriver Besöksliv.

Innan sommaren hade 70 personer fått jobb inom besöksnäringen. Och arbetet fortsätter. Ukrainian Professional Support Center startades av humankapitalbolaget Novare för att få in ukrainare i arbete. Fram till september 2023 drivs projektet med medel från Europeiska Socialfonden, ESF.

"När vi gick ut i våras och erbjöd tjänsten var det många bolag som hörde av sig om att de hade lediga tjänster. Utifrån det skapar vi annonser om tjänsten på ukrainska med hjälp av fyra ukrainare som jobbar i projektet", säger Malin Crona, som är projektledare på Ukrainian Professional Support Center (UPSC), till Besöksliv.

Besöksnäringen är en intressant bransch. Branschen saknar många medarbetare efter pandemin och många gånger räcker det med att kunna engelska för att jobba inom hotell och restaurang, menar hon.

”Det gör givetvis att vi har många kandidater att tillgå som kan göra jobbet. Det finns många nyanlända ukrainare som har en bra bakgrund inom serviceyrken, som exempelvis restaurang och kafé, och kan börja här och nu”, säger Malin Crona.

Putin prövar placerares policy, skriver Di.

Ofta tenderar man att dra alltför långtgående slutsatser av de senaste händelserna, alldeles oavsett vad det handlar om, som om de ändrar allt för alla, för alltid. ”Recency bias” kallas det på engelska. Ett bra exempel är konsekvenserna efter den 11 september år 2001 när marknaden sänkte alla reserelaterade aktier eftersom den dagen var tänkt att markera slutet på just resandet. För vem vill sätta sig i ett flygplan efter att ha bevittnat tragedin i New York när planen flög in i tvillingtornen?

Några månader senare var resandet på normala nivåer igen. Finanskrisen år 2008 är ett annat exempel när de finansiella marknaderna inte såg någon utväg. Om alla banker känner misstro mot andra banker och sina kunder, så kommer ingen bank att låna ut pengar. Då blir det en härds smälta i världsekonomin. Eländes elände. Hur man skulle komma ur detta var en gåta för de allra flesta.

Krisen blev också djup, men några år senare var kreditgivningen ganska frikostig, kanske inte som år 2007 när även hundar kunde utrustas med kreditkort, men det mesta hade normaliserats. I dag kan vi glädjas av finanskrisens positiva konsekvenser när bankerna står bättre rustade att möta svåra tider, mycket beroende på högre kapitalkrav i finanskrisens kölvatten. Oftast ändras inte långsiktiga beteenden eller globala megatrender av krig eller andra kriser. Men det finns undantag och man skulle kunna tänka sig att pandemin och Vladimir Putins krig får vissa mer långtgående konsekvenser även för näringslivet och de finansiella marknaderna.

Energiförsörjningen är en given sådan där det kommer att dröja länge innan vi sätter oss i samma beroendeförhållande igen till en diktatur, eller kanske till och med innan vi accepterar att vara så avhängig av ett enskilt land, oavsett vilket det är. Sannolikt ändrar det även vår syn på risk under lång tid framöver. Att börser kan falla snabbt vet de flesta sedan tidigare. Det har hänt förr. Synen på diktaturer kommer under lång tid att vara annorlunda. Den ryska börsen har under decennier handlats till extremt låga p/e-tal, till alla Rysslandsfonders förtret. Marknadens kollektiva vishet visade sig än en

gång hållbar när många valde att avstå från rean i Moskva. Fler röster höjs om det omoraliska och riskabla i att köpa kinesiska aktier, bland annat beroende på pandemihanteringen.

Två delar är värda att uppmärksamma: dels finns det en betydande risk att fler tänker så här, att större pensionsförvaltare därför väljer att lämna Kina, vilket i sig leder till säljtryck och därmed en lägre värdering, dels finns det en risk att Kina invaderar Taiwan. Om det sker lär västvärldens respons och sanktioner bli minst lika omfattande som de vi ser mot Ryssland i dag. Att det skulle leda till börsfall över hela världen råder det inget tvivel om, och framför allt i Kina, så klart. Tidigare har investerare åtminstone kunnat motivera köp av aktier i diktaturer som går i rätt riktning, länder vars ledning tar små steg mot mer av frihet, mer av marknadsekonomi. Risken är nu att fler väljer att avstå och i stället dra tillbaka sina pengar för att man uppmärksammar att riskerna är alltför stora att styret helt plötsligt ändrar strategi, lite som Kina för tio år sedan när den nyttillträdde presidenten ändrade kurs mot mer av centralstyre. Det kan hända på fler ställen och riskerna är allra störst i icke-demokratier. Parallellt har de stora institutionella förvaltarna äntligen börjat fundera över sina ESG-riktlinjer, alltså hur de ska hantera miljö (Environment), sociala frågor (Social) och bolagens styrning (Governance). Under de senaste åren har allt detta spretat som ett söndrigt paraply.

Änglakören vill kvotera in minoritetsgrupper i styrelser, ägna sig åt biologisk mångfald och i praktiken ignorera aktieägarnas intresse. I sin iver att göra gott har allt möjligt kunnat motiveras vid investerings- (eller sälj-) beslut. Kriget mot Ukraina har ändrat filosofin, mest tydligt var det när vissa fonder helt plötsligt får köpa aktier i Saab eftersom det numera betraktas som en del av försvarsindustrin. Och ryska aktier går bort. Nästa steg är sannolikt att fokusera mer på riskerna i alla former av diktaturer. Det kan leda till säljtryck där och större köp av aktier i demokratier. Man ska vara försiktig med att tro på vändningar av globala megatrender även när något dramatiskt och tragiskt händer. Med de politiska riskerna och därmed delar av globaliseringen är det annorlunda. Synen på dessa risker har ändrats, vilket minskar intresset att investera i flera så kallade tillväxtländer. Fördelarna med demokrati har sällan visat sig så tydliga, både för medborgarna och ur ett krasst investerarperspektiv. Landets styrelseskick spelar faktiskt en roll även för bolagsstyrningen. Det räcker inte längre med en fin tillväxtkurva för att förmå oss att ta stora politiska risker. Borta bra, men hemma bäst – ibland är det så enkelt.

Det misstänkta sabotaget mot Nord Stream kan komma att snabba på en redan pågående upprustning på havets botten. Men att övervaka och försvara tusentals mil av viktig infrastruktur är ett svårt, för att inte säga omöjligt, uppdrag. Efter sabotaget i Östersjön blev allmänheten påmind om

sårbarheten i infrastrukturen under vattnet. Lika oumbärliga ledningarna är i att förse jordens befolkning med elektricitet, telefoni och olja – lika utsatta är de för någon som vill orsaka stor skada.

”Det finns en generell sjöblindhet i västvärlden. Vi föreställer oss att havet och farlederna fungerar utan problem med alla leveranser, men hoten mot dem finns”, säger Niklas Granholm, forskningsledare vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).

Det uppskattas att 97 procent av den globala kommunikationen överförs med kablar under vattnet. Utöver det bereder havets botten även väg för infrastruktur som rör stora delar av energiförsörjningen, med pipelines från oljeplattformar och kablar från havsbaserad vindkraft som leder in till land. Det strategiska och inte minst ekonomiska intresset att övervaka och försvara undervattensnätet har lett till att det i dag pågår en upprustning under ytan. Utvecklingen går snabbt och med många satsade miljarder blir det svåröverbakade havet sakta men säkert mer genomskinligt.

”Likt drönare i luften utvecklas för havet obemannade autonoma undervattensfarkoster. De kan man programmera för att simma längs med de här långa ledningarna och se till att det inte pågår något fuffens. De har sensorer som signalerar om de upptäcker att någonting finns där”, säger Niklas Granholm.

Tidigare i år publicerade Frankrike något så unikt som en militär strategi för just havsbotten, med målet att kunna kontrollera områden ner till 6 000 meters djup. Seabed warfare som det kallas, krigföring på havsbotten, förväntar sig många kommer att bli allt vanligare i framtiden.

Underhållsskulden i Sveriges infrastruktur kommer att landa på 137 miljarder år 2033, visar beräkningar från Svenskt Näringsliv.

Samtidigt finns en stor kritik mot att den nationella planen för infrastrukturen inte räcker till för våra framtida transportbehov. Finns det brister i beslutsprocessen som rör den nationella planen för transportinfrastrukturen och vilka förväntningar har näringslivet på Sveriges nya regering? Frågorna diskuterades på ett seminarium arrangerat av Svenskt Näringsliv nyligen.

I juni antog regeringen en nationell plan som ska gälla mellan 2022 och 2033. Trots en historiskt stor ekonomisk ram på över 799 miljarder kronor har den nya planen mötts av kritik i olika delar av landet.

”Det är många som anser att det tar allt för lång tid att utveckla infrastrukturen för att hålla jämna steg med tillväxt och befolkningsökning. Vårt budskap till regering och riksdag är att våga prioritera rätt och göra rätt

bedömningar”, sa Nils Paul, ansvarig för infrastruktur på Svenskt Näringsliv på seminariet.

I den nuvarande nationella planen kommer underhållsskulden att fördubblas från dagens 70 miljarder till 137 miljarder kronor 2033, enligt beräkningar från Svenskt Näringsliv.

– Tyvärr är underhåll idag nedprioriterat. Det handlar om både järnvägar och vägar där underhållsskulden ökar och vi kommer inte i kapp. Den här situationen drabbar företagen på väldigt konkreta sätt, sa Nils Paul.

Han lyfte även fram tre budskap till den kommande regeringen: Upprätta en långsiktig och finansierad underhållsplan för väg och järnväg, återta hela det eftersatta underhållet senast 2030 och nyttja möjligheten till alternativ finansiering av infrastruktur.

”För att kunna få ordning på investeringarna så ser vi gärna att nästa regering tar ett omtag när det gäller planeringsprocesserna.”

Jonas Eliasson, måldirektör för tillgänglighet på Trafikverket, menar att dagens planeringsmodell fungerar ”skapligt”.

”Det är svårt att komma ifrån att man behöver både vara flexibel samtidigt som ledtiderna är långa och att det är många aktörer som ska försöka synkronisera.”

Han lyfte även fram att underhåll sparar pengar på längre sikt.

”Om man inte underhåller sin infrastruktur så kommer det att bli dyrare sett över tid.”

Maria Börjesson, professor på VTI, menar att det är viktigt att den kommande regeringen vågar ompröva beslut.

”När saker blir mycket dyrare än vad man tänkt i planen är det viktigt att faktiskt börja ompröva. Det tror jag är jätteviktigt för planprocessen. Planeringsprocessen har ”gått i stå”, menar Gustaf Engstrand, näringspolitisk chef på Tåg företagen.

”Det är en fyraårscykel. Man börjar med prognoserna, sedan kommer inriktning och planering och efter det en nationell plan. Det här synkar exakt med mandatperioderna och vi ser att vi är låsta i ett system där vi inte får något att byggas klart.”

”Vi har en nationell plan med enorma resurser men av de stora objekten så byggs ingenting klart under planperioden och det blir svårt att räkna hem de värden som samhället behöver”, sa Gustaf Engstrand.

Carl Bergkvist, näringspolitisk expert på Stockholms Handelskammare, lyfte under seminariet fram vikten av politisk samsyn och tog upp höghastighetstågen som ett exempel. Han hänvisar till den politiska processen där en regering, med ett mandats övervikt, la fram en plan för ett projekt som kan kosta så mycket som 400 – 500 miljarder kronor. Nu vill den nya regeringen skrota planen.

”Med den typen av infrastrukturplanering där allt ändras vart fjärde år, och där företag, kommuner och regioner ska investera, det funkar inte”, sade han.

Näringslivet behöver engagera sig mer i cybersäkerhet – och dela information om attacker med varandra och myndigheter. Annars hotar ”en brandskattning av Sveriges konkurrenskraft”, enligt Håkan Buskhe som lägger fram en ny rapport.

Sverige attackeras varje dag. Samtidigt ligger vi efter många andra länder när det gäller att skydda oss mot cyberhot. Vi tar inte heller hotet på tillräckligt stort allvar, klarar inte kompetensförsörjningen, och inser inte sambandet mellan cybersäkerhet och konkurrenskraft. Det är inte en ljus bild av läget som målas upp i rapporten ”Cybersäkerhet för ökad konkurrenskraft”.

Håkan Buskhe är till vardags vd på Wallenbergfamiljens ägarbolag FAM, och har lett arbetet med att ta fram rapporten. Trots mörkret ser han goda möjligheter till förbättring.

”Det finns en väldigt stor vilja hos myndigheter och företag, man tar mycket ansvar och försöker göra rätt saker. Problemet är att vi arbetar i silos. Vi måste koordinera oss bättre och dela information”, säger han till SvD.

Tillsammans med en rad andra experter från både myndigheter och näringsliv har Håkan Buskhe tittat på hur andra länder arbetar med cybersäkerhet. Vid en jämförelse med länder som Frankrike, Storbritannien, Finland och Estland går att läsa: ”Näringslivet är också, jämfört med Sverige, engagerade på en helt annan nivå och med mycket större intensitet i olika delar av säkerhetsarbetet”.

”Många andra länder har kommit ganska långt i att utbyta information mellan myndigheter och företag, för att skapa sig en mycket bättre bild av hotet”, säger Håkan Buskhe.

[Läs hela rapporten här:](#)

Nya bud i brittisk utrikespolitik – Kina kan klassas som hot. Storbritannien håller på att omorientera sig vad gäller relationen till Kina. Det skriver The Guardian som gör en jämförelse mellan det gamla och det nya brittiska politiska ledarskapet. Medan Kina under Boris Johnsons tid beskrivits främst som en rivaliserande nation, slår Liz Truss in på en mer kritisk linje gentemot stormakten. Skillnaderna mellan hur Storbritannien förhåller sig till Ryssland och Kina, kan därför som tidningen skriver, komma att krympa.

Enligt uppgifter så kan en ny uppdaterad Kina-strategi som är tänkt att fungera som en vägledning för den brittiska politiken i stort finnas på plats inom kort. Det konservativa partiets Iain Duncan Smith välkomnar den striktare hållningen mot stormakten och säger till tidningen att det är hög tid att ”sluta fjanta runt” och inse att ”Kina utgör ett hot mot hur vi lever våra liv”.

Vecka 41

Den 6 oktober fattade Europeiska rådet beslut om ett nytt sanktionspaket mot Ryssland med anledning av den olagliga annekteringen av regionerna Donetsk, Luhansk, Zaporizjzja och Cherson i Ukraina. Genom det paket som man enats om införs i EU-lagstiftningen en rättslig grund för att kunna införa ett pristak kopplat till sjötransporter av rysk olja till länder utanför EU och ytterligare restriktioner för sjötransport av råolja och petroleumprodukter till länder utanför EU.

Dessa åtgärder ska fungera på följande vis:

Det blir förbjudet att tillhandahålla sjötransporter och tillhandahålla tekniskt bistånd, förmedlingstjänster eller finansiering eller finansiellt bistånd som rör sjötransport till länder utanför EU av råolja (från december 2022) eller petroleumprodukter (från februari 2023) som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland. Undantaget med pristak gör det möjligt att tillhandahålla transport och dessa tjänster om oljan eller petroleumprodukterna köps upp till, eller under, ett i förväg fastställt pristak.

Det nya förbudet för EU-fartyg att tillhandahålla sjötransporter för sådana produkter till länder utanför EU gäller från och med den dag då rådet enhälligt beslutar att införa pristaket. Pristaket kommer att drastiskt minska Rysslands oljeintäkter trots att landets olagliga krig mot Ukraina har blåst upp de globala energipriserna. Oljepristaket kan också bidra till att stabilisera de globala energipriserna. När det gäller handel utvidgar EU importförbudet för stålprodukter som antingen har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland. Ytterligare importrestriktioner införs också för

pappersmassa och papper, cigaretter, plast och kosmetika samt sådana varor som används i smyckesindustrin såsom ädelstenar och ädla metaller. Sammantaget genererar dessa produkter betydande intäkter för Ryssland.

Försäljning, leverans, överföring eller export av ytterligare varor som används inom luftfartssektorn kommer också att begränsas.

Det paket som man enats om omfattar också följande. Sanktioner mot enskilda personer och enheter som har spelat en roll i anordnandet av olagliga skenomröstningar, företrädare för försvarssektorn och kända personer som sprider desinformation om kriget. Rådet beslutade också att utvidga de kriterier för uppförande på förteckningen som kan ligga till grund för specifika uppföranden på förteckningen, i syfte att inkludera möjligheten att rikta in sig på dem som underlättar kringgående av EU:s sanktioner.

Utvidgning av förteckningen över artiklar som omfattas av restriktioner och som kan bidra till att stärka Rysslands militära och tekniska förmåga eller landets försvars- och säkerhetssektor. Förteckningen kommer nu att omfatta vissa elektroniska komponenter, ytterligare kemikalier och varor som kan användas vid verkställande av dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling. Förbud mot att sälja, leverera, överföra eller exportera civila skjutvapen och väsentliga delar till dessa och ammunition, militärfordon och militär utrustning, paramilitär utrustning och reservdelar.

Förbud för EU-medborgare att inneha tjänster i vissa ryska statligt ägda eller kontrollerade juridiska personers, enheters eller organs styrande organ.

Uppförande i förteckningen över statsägda enheter som omfattas av transaktionsförbudet av det ryska sjöfartsregistret, en till 100 procent statligt ägd enhet som bedriver verksamhet som gäller klassificering och inspektion, även på säkerhetsområdet, av ryska och icke-ryska fartyg.

Fullständigt förbud mot tillhandahållande av plånbokstjänster, konto- eller förvaringstjänster för kryptotillgångar till ryska personer och personer bosatta i Ryssland, oavsett det totala värdet av dessa kryptotillgångar.

Förbud mot att tillhandahålla arkitekt- och ingenjörstjänster samt it-konsulttjänster och juridisk rådgivning till Ryssland.

Rådet beslutade också att det geografiska tillämpningsområdet för de restriktioner som infördes den 23 februari, särskilt importförbudet för varor från de icke-regeringskontrollerade områdena i länen Donetsk och

Luhansk, ska utvidgas till att även omfatta de icke-kontrollerade områdena i länen Zaporizjzja och Cherson.

G7-ledarna håller videokonferens 11 oktober för att diskutera det eskalerande kriget i Ukraina samt ansträngningar för att få ner gaspriserna – bara några dagar efter att Tysklands förbundskansler Olaf Scholz presenterade sådana globala samtal som ett alternativ till ett EU-pristak för gasimport.

Politico rapporterade under fredagen den 7 oktober att Scholz föreslagit en plan för att få ner gaspriserna genom att bilda en köparallians med energihungriga länder i Asien för att övertyga stora exportörer att sänka kostnaderna. Enligt planen skulle Tyskland använda sitt ordförandeskap i G7-gruppen, som de innehar fram till slutet av året, för att främja globala samtal om prissänkningar – inklusive med de två stora exportörerna av flytande naturgas inom G7, USA. och Kanada. Dessutom försöker Tyskland utvidga samtalen till andra länder som antingen är gasexportörer, som Norge, eller gasimportörer, som Sydkorea. Tyska tjänstemän betonar dock att dessa ansträngningar inte bör kallas "G7 plus", som en diplomat hade uttryckt det, utan i stället förstås som gasprissamtal som är öppna för alla länder.

Norge storsatsar på ökad produktion av fossilgas i kölvattnet på Ukrainakriget, enligt den norska regeringens budget. TT rapporterar att bara i år ska gasproduktionen öka med 8 procent och den ska ligga kvar på en hög nivå till 2030, är planen.

"Det viktigaste Norge kan bidra med nu för att hjälpa våra grannar i Europa är att upprätthålla en hög daglig produktion och investera i ny produktion på sockeln", skriver Norges olje- och energiminister Terje Aasland i en kommentar till regeringens budget för 2023.

Produktionsökningen i år beräknas till 8 procent eller 100 terawattimmar jämfört med i fjol. Och de norska investeringarna i gasproduktion beräknas 2022 uppgå till 182 miljarder norska kronor. Samma nivå på investeringar ligger i planerna för 2023. Enligt Norges regering görs det hela tiden investeringar i gasfält som är i drift och nya gasfält som byggs ut – och det väntas komma in nya investeringsprojekt före årsskiftet. Investeringarna väntas fortsätta uppåt till mitten av 2020-talet.

"De nya utbyggnadsprojekten kommer också bidra till att Norge kan upprätthålla en relativt hög produktionsnivå fram till 2030 och därmed fortsätta vara en stabil leverantör av energi till Europa", skriver den norska regeringen i ett pressmeddelande.

Konflikten kring det viktiga gas- och oljeprojektet Sakhalin 1 fördjupas, i och med att Rysslands president Vladimir Putin på lördagen skrev under en order om att i princip förstatliga verksamheten, enligt Bloomberg.

Sedan 2003 har borrhningar efter gas och olja pågått vid ön Sakhalin på Rysslands östkust, i norra Stilla Havet. Fyndigheterna har stor vikt för bland annat Japan, som importerar över 90 procent av sin olja från Mellanöstern. Efter Rysslands invasion av Ukraina försökte oljejätten Exxon Mobile, som äger 30 procent av det internationella konsortium som drivit exploateringen, sälja sin andel. Det förbjöds dock genom ett dekret undertecknat av Rysslands president Vladimir Putin. Som en konsekvens skrev Exxon Mobile ned sina ryska tillgångar med motsvarande 38 miljarder kronor efter första kvartalet. På lördagen mörknade utsikterna ytterligare för att få tillbaka något av insatsen.

Då skrev enligt nyhetsbyrån Bloomberg Vladimir Putin under ett beslut som för över alla rättigheter till ett nybildat ryskt bolag. Enligt beslutet har parter i det nuvarande konsortiet – Exxon, statligt kontrollerade Rosneft, japanska Sodeco och indiska ONGC Videsh – en månad på sig att meddela om de vill delta i det nya bolaget. Gör de inte det kommer de få ansöka om kompensation. En liknande manöver genomfördes i juli kring gasprojektet Sakhalin 2.

Delägaren Shell sa enligt Bloomberg att det var ”fullkomligt osannolikt” att bolaget skulle ta en andel i det nya bolaget. För Japan är läget mer prekärt. Ö-landet är starkt beroende av olja, efter beslutet att avveckla kärnkraft i spåren av Fukushima-katastrofen. På söndagen meddelade Japans finansminister Yasutoshi Nishimura att man ännu inte fattat något beslut om en officiell position, utan först behövde konsultera med andra intressenter i projektet.

”Det är ett mycket viktigt projekt vad gäller Japans stabilitet i energiförsörjningen”, sade han till tv-kanalen NHK.

USA begränsar Kinas möjligheter att köpa och tillverka högteknologiska chip. Det rör sig om chip som används i en del extremt avancerade superdatorer, men också utrustning som används vid halvledartillverkning. Enligt USA är målet att förhindra att Kina får tillgång till känslig utrustning som kan användas militärt. Reglerna, som meddelades av USA:s handelsdepartement, väntas ytterligare anstränga de kyliga relationerna mellan länderna.

Det ryska kravet på insyn i den svenska brottsutredningen om gasläckorna i Östersjön möts av kalla handen av statsminister Magdalena Andersson (S),

rapporterar TT. Men det står andra fritt att själva göra undersökningar i området, konstaterar hon.

Rysslands premiärminister Michail Misjustin har i ett brev till Magdalena Andersson begärt att ryska myndigheter och Gazprom ska få insyn i den svenska utredningen av Nord Stream-läckorna. Men det kan inte den svenska regeringen tillmötesgå, enligt den avgående statsministern.

"I Sverige råder förundersökningssekretess i våra förundersökningar och det gäller naturligtvis också i det här fallet."

Hon kallar detonationerna vid gasledningarna för "en exceptionell händelse". Nyligen besökte hon marinbasen i Karlskrona och Kustbevakningen, dels för att informera sig, dels för att uttrycka sin tacksamhet över ett snabbt agerande från svenska myndigheters sida. Hon lyfter särskilt det täta samarbetet mellan olika myndigheter.

"Det är viktigt framåt också. Vi behöver tyvärr vara förberedda på att andra incidenter också kan inträffa."

Det kvarvarande utsläppet från Nord Stream 2 har under helgen minskat ytterligare. Den mindre läckan i svensk ekonomisk zon mäter nu 15 meter i diameter, enligt Kustbevakningens senaste flygobservation.

"Tendensen är att det minskar, men sjö- och vågbilden gör det svårt att säga exakt hur snabbt det går. Därför har vi ingen prognos för när det kan upphöra", säger Mattias Lindholm, presstalesperson på Kustbevakningen.

Vecka 40

Ett åttonde sanktionspaket är under framtagande i Bryssel och förväntas antas av rådet i närtid.

Paketet består av

- Införande av ett pristak på rysk olja för tredjeland – överenskommet mellan G7, vilket kommer att införas parallellt med förbudet mot import av fartygstransporterad rysk råolja i EU dvs. från och med den 5 december 2022
- Fler individer och enheter kommer att listas
- Nya importförbud för ryska produkter, vilket bedöms kosta Ryssland ytterligare 7 miljarder euro i intäkter.

- Utvidgning av exportförbud, omfattande insatsvaror för flyg, elektroniska komponenter och specifika kemiska ämnen. Förbudet gäller bland annat motorer, delar och reservdelar till bilar, tåg, fartyg, flygplan och rymdraketer. På sanktionslistan finns också olika typer av järn-, stål- och metallprodukter, liksom kemikalier och råvaror som används till tillverkningsprocesser. De nya sanktionerna gäller också halvledare. Utöver dessa föreslås också exportförbud av skönhets- och hygienprodukter som smink, tvål, rakdon, deodoranter och toalettpapper samt cigaretter, kylskåp och varmvattenberedare.
- Ytterligare förbud mot att tillhandahålla europeiska tjänster/service till Ryssland.
- Ett förbud för EU-medborgare att sitta i styrelser för ryska statliga företag
- Åtgärder mot kringgående av sanktioner, vilket ger EU möjlighet att lista individer

EU bör öka ansträngningarna för att köpa in naturgas gemensamt och reformera elmarknaden. Det sade Tysklands finansminister Christian Lindner till journalister när han anlände till ekofinmötet på tisdagen. Han försökte parera den omfattande kritiken som har riktats mot Tysklands stora energistödprogram på 200 miljarder euro.

”Det har skett ett missförstånd. Igår under eurogruppens möte kunde jag förklara vår skyddsköld”, sade han.

”Våra åtgärder är riktade. De är avsedda under åren 2022, 2023 och 2024. Och vårt paket är inte oproportionerligt stort om man jämför med storleken på Tysklands ekonomi”, fortsatte han.

Andra EU-länder har kritiserat Tyskland för att motsätta sig ett pristak på naturgas och sedan bjuda över dessa länder för att tillgodose Tysklands gasbehov. Gemensamma inköp av gas skulle kunna vara ett alternativ till pristak för att förhandla ner priset och minska konkurrensen mellan europeiska köpare.

Woolpower i Östersund kan anställa 40 ukrainska sömmerskor idag, men Migrationsverket hindrar flyktingarna från att flytta till Jämtland.

”Om någon på ett flyktingboende i Norrköping har kompetens som behövs i Östersund är det väl bara att ge den personen en tågbiljett hit?”, säger vd Linus Flodin.

Östersunds företaget Woolpower, som bland annat tillverkar underställ i ull, är ett av få företag som fortfarande har hela tillverkningsprocessen från

garn till färdigt plagg i Sverige. Företaget växer så att det knakar och behöver rekrytera 40 personer av sin största yrkeskategori – sömmerskor. Men de blir allt svårare att hitta, enligt vd:n Linus Flodin.

”Industrisömmerskor som är utbildade eller har rätt erfarenhet går nästan inte att få tag i längre. Det leder till att vi får anställa personer utan erfarenhet och lära upp dem själva”, säger han.

Ukraina har däremot fortfarande en sömnadsindustri och många flyktingar som har kommit till Sverige har sömnadskunskap. Woolpower har därför haft kontakt med ett flertal av dem. De bor idag på flyktingboenden på olika platser i landet, men har kommit till fabriken i Östersund för intervjuer och för att testsy.

”De skulle med bara en mindre utbildningsinsats snabbt kunna komma i gång och jobba. Vi vill anställa dem och de vill jobba här, men Migrationsverkets processer hindrar dem att byta flyktingboende och de har ju svårt att hitta en bostad på egen hand. Östersund har reserverade flyktingboenden med lediga platser och som bara väntar på att bli tilldelade ukrainska flyktingar”, förklarar Linus Flodin.

Men Migrationsverkets regler gör att ett byte av flyktingboende är mycket komplicerat och tidskrävande. Om det ens går, tillägger han.

”Jag kanske är naiv men om någon på ett flyktingboende i Norrköping har kompetens som behövs i Östersund är det väl bara att ge den personen en tågbiljett hit? Insatsen borde inte vara så stor för att lösa det, så att personen får ett jobb. Men det fungerar inte nu och det är frustrerande. Om den som bor på ett flyktingboende får ett jobb ökar möjligheterna markant att i nästa steg ta sig därifrån och bli en del av samhället”, påpekar Linus Flodin.

”Skulle det komma en ny flyktingvåg framöver vore det bra om processerna förfinats så att det inte bara ses som ett problem utan också som ett sätt att skapa möjligheter.”

Han efterfrågar en bättre matchning när flyktingar anländer till Sverige, att Migrationsverket samarbetar mer med Arbetsförmedlingen och för att bättre mappa kompetens med det kompetensbehov som finns i olika regioner.

Explosionerna vid Nord Stream har satt fokus på säkerheten kring undervattensledning. Men gasledningar är långt ifrån det enda av värde som ligger på havets botten. Där går även el- och internetkablar, i princip utan skydd. Nu har rädslan för sabotage fått ägare av de största

internetkablarna att hemlighålla information om hur de är byggda, skriver SvD.

Svenska försvars- och säkerhetsföretag visade under fjolåret en försäljningsökning som nådde upp till kalla krigets dagar. Och allt talar för fortsatt kraftig efterfrågeökning i Ukrainakrigets spår, enligt Dagens Industri.

Den svenska försvars- och samhällssäkerhetsbranschen omsatte i fjol knappt 48 miljarder kronor. Det var en ökning med nästan 13 procent, den näst största ökningen efter kalla krigets slut. Det visar branschstatistik från Säkerhets och försvarsföretagen, SOFF.

Den totala omsättningen motsvarar försäljning inom försvars- och samhällssäkerhet till svenska och utländska myndigheter. Den stora ökningen kan delvis förklaras av den stiltje som rådde under 2020 på grund av pandemin. Men statistiken påverkas också av enstaka större projekt under 2021, som större svenska investeringar inom bland annat renovering och uppgradering av försvarsmateriel som stridsfordon 90 och stridsvagn 122, ammunition, lastbilar och Gripen E.

Försäljningen till det svenska försvaret har återhämtat sig ordentligt. Från bottenåret för fem år sedan, då försäljningen var knappt 10 miljarder kronor till fjolårets nästan 25 miljarder. En siffra som torde fortsätta öka med tanke på de fortsatta satsningarna på att rusta upp det svenska försvaret med målet om försvarsanslag på 2 procent av BNP, nära nog en dubbling från bottennoteringarna. Exporten för de svenska försvars- och säkerhetsföretagen påverkades dock i fjol negativt av framför allt pandemin där nedstängningen av resandet och karantänsrestriktioner starkt påverkade internationell försäljning. Exportmöjligheterna för försvars- och säkerhetsföretagen torde dock ha tagit fart igen med tanke på läget i omvärlden. Redan med Rysslands invasion av Ukraina 2014 såg flera av de svenska företagens nyckelmarknader ökande behov av försvarsförmågor, vilket de sista fem åren lett till betydande försvarsinvesteringar.

Effekten började synas ordentligt i fjol med ökade leveranser på tidigare beställningar och investeringar. Redan innan Rysslands fullskaliga invasion i år, aviserade dessutom flera för svenska företag viktiga marknader ytterligare förstärkningar av sina försvarsbudgetar för de kommande åren.

”Vi gör ingen prognos för 2022, men noterar att Rysslands utökning av kriget i februari i år även har inneburit ytterligare försvarsinvesteringar från Sverige, våra partnerländer och strategiska marknader”, kommenterar Robert Limmergård, generalsekreterare för SOFF.

Den amerikanska försvarsmarknaden är den i särklass största för de små- och medelstora svenska företagen. Norden, Nederländerna, Storbritannien och Tyskland är andra betydande marknader.

Kinesiska energibolag som köper in flytande naturgas från USA har börjat sälja vidare denna till bland annat Europa för stora vinster. Det rapporterar Wall Street Journal.

Det handlar om gasöverskott som bolagen säljer av, också till grannländerna Sydkorea och Japan. Enligt WSJ tjänar bolagen hundratals miljoner dollar per last. Och det är mycket frakt som har omdirigerats från USA till de nya konsumenterna, vilket syns tydligt i statistiken. Under årets första månader har bara 19 LNG-fartyg från USA dockat i Kina, jämfört med 133 förra året. Samtidigt som de kinesiska energibolagen kammar hem storvinster ökar gasimporten från Ryssland. Den ryska gasandelen uppgår till närmare 30 procent i år. Kina har kunnat köpa gasen till rejält rabatterade priser, enligt data.

Mellan den 24 april och 11 maj 2023 genomförs övningen Aurora 23. Med ett deltagarantal på över 26 000 personer från armén, marinen, flygvapnet, hemvärnet och militära enheter från ytterligare 14 länder gör övningen till en av de största i Sverige på många år. Över 26 000 soldater deltar i vårens storövning Aurora 23. Försvarsmakten har skiftat fokus från internationella insatser till ett nationellt försvar, något som kommer att märkas tydligt under Aurora 23. Övningen kommer att synas över hela landet, främst i södra Sverige och på Gotland. Stridsmomenten genomförs i huvudsak på Försvarsmaktens övnings- och skjutfält, men de deltagande förbanden kommer också att befinna sig på andra platser i samhället.

”Syftet med Aurora 23 är att höja Försvarsmaktens samlade förmåga att möta ett väpnat angrepp mot Sverige och att tillsammans med andra kunna bidra till stabilitet i närområdet”, säger överstelöjtnant Henrik Larsson, planeringschef för övningen.

I Aurora 23 kommer allt från beredskapshöjning till mobilisering och värdlandsstöd till stora samordnade anfall på marken, i luften och till sjöss kommer att övas. Ett exempel på Försvarsmaktens nya fokus är hur armén organiseras under övningen då armén ska ha förmågan att kunna leda brigader med en divisionsledning. En armébrigad består av runt 5 000 soldater och officerare. Att styra enheter av den här storleken har Försvarsmakten inte övat på under många år, men övningen bidrar till att höja Sveriges förmåga att försvara sig mot ett väpnat angrepp. Det krävs en brigad för att kunna slå tillbaka en kvalificerad fiende.

"Under Aurora 23 får vi tillfälle att öva hela kedjan från beredskapshöjning med mobilisering till att ta emot tredje part för värdlandsstöd, och slutligen genomföra offensiva anfall på marken, i luften och till sjöss. Det vi kommer att lära oss är av högsta vikt kopplat till försvaret av Sverige", säger Henrik Larsson.

Även civila myndigheter kommer att delta i Aurora 23, en viktig del då det civila och det militära försvaret tillsammans måste fungera i händelse av att Sverige angrips.

"Övningen är en viktig pusselbit för att höja den svenska försvarsförmågan, men kommer också att stödja vår resa mot ett Natomedlemskap", säger Henrik Larsson.

Just nu fortsätter detaljplaneringen inför övningen för att ge alla deltagare relevanta utmaningar för att vi tillsammans ska bli bättre.

Undersökning visar ökad oro för att utsättas för it-relaterad brottslighet. I en undersökning om allmänhetens beteenden och inställning till frågor som rör it-relaterad brottslighet uppger 43 procent av respondenterna att de det senaste året upplever ökad oro för att utsättas för it-relaterad brottslighet. Undersökningen visar också att mer positiva beteendeförändringar mot säkrare internetvanor har etablerats.

I oktober arrangeras varje år EU:s informationssäkerhetsmånad. I Sverige anordnar MSB och Polisen kampanjen "Tänk säkert". Med kampanjen vill man öka medvetenheten om informations- och cybersäkerhetsfrågor samt att stärka förmågan för privatpersoner och företag att skydda sig mot brott. I år har MSB tillsammans med Polisen fått ett utökat uppdrag av regeringen att stärka kunskapen i samhället om informations- och cybersäkerhetsfrågor. Kampanjen pågår därför från juni till november, med olika teman under tidsperioden.

"Det märks att informations- och cybersäkerhetsfrågor har blivit allt mer aktuella under det senaste året. Det är ett stort steg att vi nu ser att allt fler ändrar sina vanor och beteenden. Alla kan bidra till att stärka Sveriges och sin egen cybersäkerhet med relativt enkla åtgärder. Fortfarande finns mycket att göra men det ser hoppfullt ut att allt fler privatpersoner och organisationer tar frågan på stort allvar", säger Marianne Rilde Björkman, informationssäkerhetsspecialist på MSB.

Undersökningen i korthet:

Ökad oro för att drabbas av it-relaterad brottslighet, där 43 procent av de tillfrågade i den senaste undersökningen uppger att de är mer oroad

jämfört med för ett år sedan. Fler använder skärmlås på sina mobiler. Årets undersökning visar att 94 procent använder skärmlås mot 88 procent år 2020. Fler verkar hantera sin e-legitimation säkrare.

Cirka en tredjedel av respondenterna använder lösenordshanterare mot jämfört med tidigare en femtedel 2020. De flesta i undersökningen anser sig känna till hur de ska skydda sig i den digitala världen.

”Trots att så många anser sig känna till hur de ska skydda sig mot digitala brott anmäls över 200 000 brott årligen. Det är oerhört viktigt att arbeta med alla länkar i brottskedjan, från systemen till brottsoffren och vidare till gärningspersonerna. Årets kampanj ska stärka brottsoffren i varför och ge konkreta tankar om hur det ska gå till att skydda sig mot it-relaterad brottslighet”, säger Lotta Mauritzson, projektledare från Polisens nationella bedrägericentrum.

Vecka 39

Svenska regeringen har kallat till krismöte med anledning av gasläckorna på Nord Stream och Nord Stream 2 i Östersjön. Försvarsminister Peter Hultqvist uppger att svenska regeringen har kontakt med den danska regeringen.

”Vi tar allvarligt och seriöst på situationen”, säger Hultqvist till TT.

Danska försvaret har publicerat bilder på gasbubblorna utanför Bornholm vid en av gasläckorna. Till Reuters har danska Energistyrelsen sagt att det rör sig om bubblor som har en diameter på cirka 100 meter, rapporterar TV2 Nyheter.

Danmarks statsminister Mette Frederiksen (S) kommenterade under ett besök i Polen på tisdagen misstankarna om att det skulle kunna röra sig om ett sabotage.

”Vi kan i varje fall inte utesluta det. Det är för tidigt att dra några slutsatser, men det är en extraordinär situation. Det rör sig om tre läckor, och därför är det svårt att föreställa sig att det skulle vara en tillfällighet”, säger Mette Frederiksen till Danmarks Radio.

Den danska energimyndigheten har bett statliga elföretaget Energinet att höja beredskapsnivån för el- och gassektorn till den näst högsta nivån efter läckorna, rapporterar Danmarks Radio. Det innebär att energiföretag ska vara uppmärksamma på säkerheten kring sina anläggningar. Svenska Sjöfartsverket har skickat ut navigationsvarningar på Navtex och VHF om att fartyg ska hålla sig borta från området. Det är även varningar utfärdade

för flygplan med 1 000 meters säkerhetshöjd. Gaspriset steg idag tisdag med 3,3 procent i Europa efter rapporter om läckor, efter att ha fallit fyra dagar i rad.

Under den senaste veckan har det i media skrivits om att svenska företagare blir uppringda av ryska nyhetsbyrå RT angående bland annat elpriser. Kommunikationschef Mikael Östlund, vid Myndigheten för Psykologiskt Försvar, MPF, konstaterar att myndigheten sett uppgifterna och inte har någon anledning att betvivla dem även om myndigheten inte kan bekräfta att det verkligen är RT som tagit kontakt.

RT är en rysk statskontrollerad och statsfinansierad mediekanal som bedriver påverkan åt Kreml. Agerandet är inte osannolikt, även om det inte hör till vanligheterna. Metoden att vara påstridig och hotfull fungerar normalt sett dåligt i den svenska informationsmiljön. Det är fullt förståeligt att man kan känna oro både efter ett enskilt samtal som varit påstridigt och aggressivt, och för risken att bli en del av den ryska informationspåverkan. Dock behöver nog ingen vara särskilt rädd för att ha blivit uppringd.

Om man känner sig hotad ska man emellertid givetvis kontakta polisen. Desinformation från Ryssland riktad mot väst och Sverige, handlar både om att minska trovärdigheten för myndigheter och att framhäva väst som aggressiva motståndare till Ryssland. Andra narrativ är att den svenska staten sviker befolkningen och syftet är att minska trovärdigheten för staten och våra myndigheter. Även försök att öka polarisering mellan olika grupper av befolkningen är vanligt förekommande. Även den aktuella utmaningen med energiförsörjningen och priserna som orsakar oro i västländer, som i Sverige, är del av den ryska informationspåverkan.

Målet är att skapa ökad osäkerhet genom att spä på oron. Ett uttalande kan lätt kläs i ett sammanhang som den som intervjuas inte är medveten om, som ett led i att sprida vilseledande information. Målgruppen kan vara både vi i Sverige och den inhemska ryska befolkningen. Det här agerandet hänger sannolikt ihop med att man försöker driva en påverkanskampanj mot Europa rörande energiförsörjningen i vinter. Det hör ihop med kriget i Ukraina och en orsak kan vara att minska stödet för sanktionerna mot Ryssland. Det finns anledning att förvänta fler försök till påverkan från ryskt håll kopplat till energiförsörjningen i vinter.

Dagens Industris analysredaktion kommenterar OECD:s beräkning av Ukrainakrigets kostnad. Genom att jämföra prognoserna från december 2021 mot sina uppdaterade bedömningar, ringar de in storleken på utebliven tillväxt i världsekonomin på grund av Rysslands invasion av Ukraina med efterföljande energikris.

Den beräknade krigsnotan 2,8 tusen miljarder dollar, motsvarande 32 tusen miljarder kronor, motsvarar gapet mellan förväntad global BNP 2023 såsom framtiden bedömdes före krigsutbrottet, jämfört med vad OECD räknar med i sin uppdaterade prognos. Det betyder att kriget på mindre än två år väntas innebära globala inkomstbortfall i storleksordningen Frankrikes hela BNP, eller sex gånger Sveriges. Men det är inte allt. Organisationen ser "stora risker" för att prognosen ändå är alltför optimistiskt inför nästa år, särskilt vad det gäller Europa.

OECD påpekar att deras prognoser bygger på antaganden om att Europas energikris gradvis lättar under nästa år, och att kriget i Ukraina inte förvärras eller breddas. Euroländernas BNP-tillväxt väntas tvärnita från 3,1 procent i år till 0,3 procent nästa år och den globala ekonomin växla ned från 3,0 till 2,2 procent. Redan det är magert, men vid ett upptrappat energikrig med Ryssland och akut brist på framför allt gas i vinter, hotar i stället omkring 1 procents BNP-tapp för euroländerna och endast 1,7 procents global tillväxt 2023.

Samtidigt skulle euroländernas inflation i stället för att svalna något till 6,2 procent, fastna på årets nivåer vid dryga 8 procent även 2023. En situation där Europa tvingas ransonera tillgången på gas skulle inte bara utlösa produktionsnedläggningar i europeisk industri utan ge ytterligare fart åt energipriser och även kyla ekonomin via brantare fall i konsumtion och företagsinvesteringar, betonar ekonomerna.

USA och Kina berörs mindre av energikrisen, men även världens två största ekonomier vacklar. USA saktar in från 1,5 procents BNP-tillväxt år till endast 0,5 procent 2023. Kinas växer med historiskt låga 3,2 procent i år, tyngt av pandeminedstängningar, men väntas växla upp ett snäpp till 4,7 procent nästa år med hjälp av stimulanspolitik. I sammanfattning bekräftas OECD vad mängder av konjunkturdata och prognosmakare på internationella storbanker sett i korten sedan tidigare. En tuff vinter väntar, framför allt i Europa. Och varje eskalering av energikrisen slår stenhårt mot en europeisk ekonomi, som redan står vid randen till recession. Så länge centralbankerna har inflationen att hålla ögonen på, faller ansvaret blytungt på finanspolitiken som behöver hålla många saker i huvudet samtidigt. Utsatta hushåll och företag behöver skydd undan risken för gigantiska energiräkningar, men utan att underblåsa inflationsbrasan ytterligare. OECD inskräpper samtidigt att EU:s jakt på alternativ till rysk energi, behöver ske utan att tappa bort klimatomställningen.

Den 22 september fördömde EU:s utrikesrepresentant i ett uttalande Rysslands senaste upptrappning av landets olagliga, oprovocerade och ooberättigade aggression mot Ukraina. Trots många uppmaningar från det internationella samfundet till Ryssland att omedelbart upphöra med sin

militära aggression mot Ukraina har den ryska ledningen tyvärr beslutat annorlunda. Den 21 september valde Ryssland konfrontationens väg genom att tillkännage delmobilisering i Ryssland, genom att stödja anordnande av olagliga "folkomröstningar" i de ukrainska territorier som för närvarande är ockuperade av Ryssland och genom att återigen hota med att använda massförstörelsevapen.

EU upprepar sitt starkaste fördömande av planerna på att anordna olagliga "folkomröstningar" som syftar till rysk annektering av delar av regionerna Donetsk, Cherson, Luhansk och Zaporizjzja – områden i Ukraina som för närvarande är ockuperade av Ryssland. Dessa olagliga "folkomröstningar" är ytterligare en flagrant kränkning av Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet och ett allvarligt åsidosättande av FN-stadgan. Rysslands agerande i Ukraina fortsätter att hota freden och säkerheten i Europa och världen över och får allvarliga globala konsekvenser i form av ökad livsmedelsotrygghet och stigande energipriser. EU upprepar sin uppmaning till Ryssland att respektera principerna i FN-stadgan och att dra tillbaka dessa olagliga planer. Ryssland, dess politiska ledarskap och alla som deltar i anordnandet av dessa "folkomröstningar" samt andra kränkningar av folkrätten och internationell humanitär rätt i Ukraina kommer att ställas till svars. Ytterligare restriktiva åtgärder mot Ryssland kommer också att införas så snart som möjligt i samordning med våra partner. EU och dess medlemsländer kommer aldrig att erkänna dessa områden som något annat än en del av Ukraina och kommer att fortsätta att stödja Ukrainas ansträngningar att återställa sin territoriella integritet så länge det är nödvändigt.

[Ukrainska militära underrättelsetjänsten](#) har på Twitter skrivit om att Ryssland förbereder cyberangrepp mot energisektorn i Ukraina, Polen samt Baltikum i form av DDOS-attacker. Informationen är inte verifierad genom andra källor i dagsläget.

Med relevans för säkerhetsläget i stort kan noteras att Polismyndigheten och de största bankerna, samt Bankföreningen har ingått en överenskommelse om samverkan för att förebygga, förhindra och försvåra ekonomisk brottslighet som till exempel bedrägerier.

"Överenskommelsen innebär att vi kommer arbeta tillsammans med bankerna för att minska den organiserade brottslighetens handlingsutrymme och vinster, och förhindra möjligheten att omsätta vinster från bedrägerier i annan allvarlig brottslighet", säger rikspolischef Anders Thornberg.

Målet med samverkan är att identifiera framgångsfaktorer i brottsbekämpningen och sårbarheter i de finansiella systemen. Det första

steget är att ta fram en gemensam lägesbild och gemensamma prioriteringar över den ekonomiska brottsligheten, med fokus på bedrägerier i Sverige. Lägesbilden ska bland annat ligga till grund för det fortsatta arbetet med att förebygga brott och skapa ännu bättre förutsättningar för operativa åtgärder.

”De digitala brotten, där bedrägerierna ingår som en stor del, förändras kontinuerligt, vilket ställer höga krav på vår förmåga att ställa om verksamheten. Genom det utökade samarbetet med bankerna kommer våra förutsättningar att möta de föränderliga digitala brotten förbättras avsevärt”, säger Johan Olsson, chef nationella operativa avdelningen.

Parterna i överenskommelsen är Polismyndigheten, Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank, Nordea, Handelsbanken och Svenska Bankföreningen i egenskap av representant för de övriga bankerna.

Sist men inte minst kan följande artikel [”Hur skulle Sveriges ekonomi påverkas av ett krig?”](#), publicerad av Folk och Försvar.

Vecka 38

I konjunkturbrevet för andra kvartalet 2022 rapporterade de svenska livsmedelsproducenterna en rekordstor kostnadsökning två kvartal i rad. Sedan dess har det mesta blivit värre, förklarar Eckerdal i ett pressmeddelande.

”Putin har stängt av gasen till Europa, Ringhals 4 har tagits ur drift och energipriserna skenar. Det finns nu prognoser som tyder på att en kilowattimme i södra Sverige i vinter kan kosta uppemot tio kronor. Det går knappt att ta in”, säger han.

Ett annat orosmoment är när många av livsmedelsproducenternas bundna avtal för el och råvaror löpet ut vid årsskiftet.

”Det innebär att företagen inom kort kommer drabbas av ännu större kostnadsökningar än vi har sett hitintills. Så tyvärr måste jag konstatera att för en stor del av den svenska livsmedelsindustrin kommer det bli mycket värre innan det blir bättre”, säger Carl Eckerdal.

Det innebär i sin tur att konsumenterna får räkna med högre matpriser. Branschens nästa konjunkturbrev släpps i november.

Prisökningstakten för livsmedel och alkoholfria drycker uppgick under augusti till 14 procent jämfört med samma tid i fjol, och är alltså fortsatt historiskt hög enligt SCB:s Konsumentprisindex.

Försäljningen i dagligvaruhandeln ökade med 9,1 procent under augusti 2022, jämfört med samma månad 2021, enligt branschorganisationen Svensk Dagligvaruhandels Dagligvaruindex.

Försäljningen i dagligvaruhandeln ökade med 9,1 procent i augusti i år jämfört med förra året, men det var den höga inflationen som drev tillväxten och den prisjusterade försäljningsutvecklingen beräknas till minus 4,9 procent – en trend vi sett de senaste månaderna.

”Dagligvaruhandeln påverkas fortsatt i stor utsträckning av den underliggande inflationen på energi- och bränslepriser som med viss eftersläpning påverkar matpriserna”, säger Karin Brynell, vd på Svensk Dagligvaruhandel, i ett pressmeddelande.

Kalendereffekten för augusti beräknas till 0,2 procent och den kalenderkorrigerade försäljningsutvecklingen uppgick därmed till 8,9 procent under augusti månad.

Nu är det dags för metallbranschen att förhandla om kontrakt på metaller för nästa år. Det talas om frivilliga sanktioner från metallköpare i väst. I vanliga fall brukar Ryssland vara en stor leverantör, men enligt Bloomberg är köparna ovilliga att teckna avtal med Ryssland efter angreppskriget mot Ukraina. Det talas om en slags frivilliga sanktioner från metallköpare i väst, även om handeln eller metallbolagen inte omfattas av sanktioner så vill inte köparna handla med ryssarna. Nu befaras den uteblivna handeln med ryska bolag innebära störningar i marknaderna i väst, och också ge upphov till schismer mellan de som vill fortsätta att handla med Ryssland och de som inte vill.

Tysklands beslut att försätta Rosnefts tillgångar under förvaltare är illegalt och beslutet kommer att utmanas i rätten, skriver Rosneft.

Det var i förra veckan som tyska regeringen gav beskedet att Rosneft Deutschland och RN Refining & Marketing sattes under förvaltare av tyska myndigheter. Rosneft står för omkring tolv procent av Tysklands oljebehandlingskapacitet och är således en av de största raffinaderibolagen i landet.

”Vi är redo att diskutera Rosneft Deutschlands kontrakt med förvaltaren såvida betalning för råmaterialleveranser garanteras”, skriver bolaget.

Övertagandet av raffinaderierna, som är belägna i Karlsruhe, Schwedt och Vohburg, motiveras av energikrisen som följt i spåren av Rysslands krig i Ukraina.

Vid sidan av Shanghai Cooperation Organisation (SCO) toppmöte i Uzbekistan den 14 september hölls ett bilateralt möte mellan Vladimir Putin och Kinas ledare Xi Jinping. Något överraskande konstaterade Putin efter mötet att Kinas ledare Xi Jinping hade "frågor" och "bekymmer" om kriget i Ukraina. Detta erkännande av att det finns vissa spänningar mellan länderna över kriget i Ukraina är en tydlig omsvängning från februari när Putin, strax före invasionen, reste till vinter-OS i Kina för att utropa ett "no-limits partnerskap" med Xi.

Vid torsdagens möte i Samarkand, sade Putin att han uppskattade "våra kinesiska vänners balanserade ställning i samband med krisen i Ukraina." Peking avstod dock för att kommentera Putins uttalande. Xi lovade dock att fördjupa handeln, jordbruksbanden och förbindelserna med Ryssland. Peking nämnde också Putins stöd vad avser Taiwan. "Xi berömde Ryssland för att ha anslutit sig till One China-principen och betonat att Taiwan är en del av Kina".

Tidningen Näringslivet skriver om Helene Åkerström Hartman, vd på Orbaden Spa & Resort som hjälper ukrainska flyktingar in på den svenska arbetsmarknaden. En av dem är 25-åriga Tetiana Hupalo som har flytt krigets fasor i Ukraina i våras, skriver Företagarna.

"Jag är glad över att ha fått jobb här i Orbaden. Det är en jättefin plats och människorna här är trevliga. Det enda problemet är att det tar väldigt lång tid att få alla dokument från myndigheterna", säger Tetiana Hupalo.

Helene Åkerström Hartman har drivit hotellet i 20 år är sedan tidigare känd för sitt ovanligt stora engagemang för mångfald och mänskliga rättigheter. Hon har bland annat tagit initiativ till den 2 000 kvadratmeter stora ekoodlingen utanför hotellet. Här har hon hjälpt flera nyanlända kvinnor från Syrien och Afrika in på den svenska arbetsmarknaden. Helene Åkerström Hartman tror att mindre regelkrångel hos myndigheterna skulle uppmuntra fler företag att anställa nyanlända.

"Vi behöver verkligen arbetskraft i Sverige. Om det fanns större stöd från myndigheterna, till exempel i form av sänkta arbetsgivaravgifter, tror jag att fler företag skulle våga anställa ukrainska flyktingar."

Venezuelas president Nicolás Maduro är beredd att öppna landets olje- och gaskranar.

"Venezuela är redo och villigt att fylla sin roll och på ett stabilt och säkert sätt försörja olje- och gasmarknad som världsekonomin behöver", säger han.

Uttalandet kom vid en tillställning i samband med att Opecs generalsekreterare Haitham al-Ghais besökte Caracas. Venezuelas produktion har krympt till omkring 700 000 fat per dag, jämfört med 2,3 miljoner dagligen år 2002, till följd av bland annat amerikanska sanktioner. Men i maj meddelade USA att man skulle lätta en del av sanktionerna, till följd av de skenande energipriserna på grund av kriget i Ukraina. Maduro hävdar att energikrisen orsakats av vad han beskriver som orättvisa sanktioner mot Ryssland. Maduro är en av få världsledare som försäkrat den ryske presidenten Vladimir Putin om sitt stöd efter den storskaliga invasionen av Ukraina. al-Ghais beskriver vid besöket de utmaningar som Opec står för som de mest allvarliga och kritiska man stått över sedan oljekartellen bildades för 62 år sedan.

Slutligen vad avser Kina-Taiwan så har en kommitté i USA:s senat tagit det första steget för att landet direkt ska kunna förse Taiwan med militärt bistånd. USA har i årtionden sålt vapen till Taiwan, men den nya lagstiftningen innebär ett ytterligare steg genom att det förser landet med amerikanskt stöd för 4,5 miljarder dollar, motsvarande 48 miljarder kronor, över fyra år. Lagstiftningen innebär också att sanktioner kommer införas mot Kina om landet försöker ta över ön med våld. Båda partierna stöttade lagstiftningen.

Bob Menendez, som är demokraternas toppnamn i senatens utrikespolitiska utskott, säger att USA "inte strävar efter krig eller ökade spänningar till Peking", men behöver vara "klarsynt".

Vecka 37

USA hotar med sanktioner mot de som köper rysk olja utan att följa det pristak som G7-länderna är på väg att införa. Det framgår av riktlinjer presenterade av USA:s finansdepartement. Bidenregeringens riktlinjer riktar sig till alla köpare av rysk olja, oavsett i vilka länder de finns. Sanktionerna från USA kan bland annat innebära att företag som trotsar pristaket inte får tillgång till försäkringstjänster för sjöfrakt.

"Principen är att rysk olja ska fortsätta nå världsmarknaden, givet att köparna och tjänstesektorn följer pristaket", sade Wally Adeyemo, biträdande finansminister i USA, i ett tal på Brookings Institution i fredags.

Han tillade att han tror att det blir svårt för Ryssland att straffa ut länder som följer pristaket, bland annat då den ryska lagringskapaciteten är begränsad och en stor del av utrustningen är utdaterad.

"Det gör det svårt för dem att stoppa produktion och sedan starta upp den igen utan att det medför betydande kostnader", säger Adeyemo.

G7 siktar på att börja tillämpa pristaket i december, men vilken nivå det föreslagna pristaket ska ligga på har ännu inte beslutats.

Turkiets president Recep Tayyip Erdogan säger att "västs provokationer" är att skylla för Rysslands beslut att kväva flödet i gasledningen Nordstream 1, U enligt TT.

Under ett besök i serbiska Belgrad säger han till reportrar att han förstår Putins beslut att kapa energitillförseln till Tyskland.

"Jag kan säga tydligt att jag inte tycker att västs attityd – ingen anledning att nämna namn – är korrekt, eftersom de för en politik som baseras på provokationer", säger han.

"Den som försöker föra ett "provokationskrig" kommer inte att få de resultat den vill ha", tillägger den turkiske presidenten.

Erdogan har bibehållit en god relation med Vladimir Putin under kriget i Ukraina, men samtidigt försökt förhålla sig neutral till konflikten och förse den ukrainska armén med vapen och stridsdrönare. De två ledarna tros mötas under ett toppmöte i Uzbekistan i nästa vecka, där även Kinas ledare Xi Jinping enligt uppgifter väntas närvara.

Kinesiska China National Petroleum Corporation har skrivit ett avtal med Gazprom om gasledningen Power of Siberia. Det rapporterar Reuters. Avtalet är ett tillägg till "Sino-Russia Eastern Route Natural Gas Purchase and Sale Agreement". Den östra ruten är också känd under namnet Power of Siberia, och togs i drift 2019. I tisdags sade Gazprom att man skulle börja ta betalt i yuan för sina gasleveranser till Kina, i stället för dollar.

EU:s finansministrar och centralbankschefer träffade företrädare för Europeiska kommissionen och ECB vid Ekofinrådets informella möte i Prag den 9 september. Finansministrarna diskuterade effekterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina på de europeiska ekonomierna och stödde ett snabbt antagande av ytterligare ekonomiskt stöd till Ukraina på 5 miljarder euro. Efter överenskommelsen i juli om stöd på 1 miljard euro enades EU-ländernas finansministrar i Prag om att påskynda nästa delutbetalning av makroekonomiskt stöd till Ukraina på 5 miljarder euro. När detta ekonomiska stöd väl antagits blir det ett komplement till annat EU-stöd till Ukraina på det humanitära området, utvecklingsområdet, tull- och försvarsområdet. Under debatten om ekonomiskt stöd till Ukraina diskuterade finansministrarna även Ukrainas återuppbyggnad efter kriget.

Livsmedelsproducenter kämpar för att hålla näsan ovanför ytan, larmar Livsmedelsföretagen.

Och matpriserna väntas öka ännu mer framöver.

Det rusande elpriset har tvingat många företag i branschen att lägga ner eller stoppa verksamheten, visar Livsmedelsföretagens senaste konjunkturbrev.

”Den stora frågan är hur länge framför allt små- och medelstora producenter kan hålla ut. Regeringens aviserade högkostnadsskydd kan möjligtvis hjälpa företagen att ta sig igenom vintern, förutsatt att stödet betalas ut snabbt. Men skyddet löser inte de fundamentala brister som präglar dagens svenska elsystem”, säger Carl Eckerdal, chefekonom på Livsmedelsföretagen i en kommentar.

Dessutom noteras det hittills lägsta uppmätta värdet för producenternas lönsamhetsutveckling.

Skyhöga elpriser riskerar bromsa nyinvesteringar och omställningsförmågan hos många företag inom jordbrukssektorn, skriver Sydsvenskans ledarredaktion.

Den skånska livsmedelsindustrin är central för den svenska självförsörjningen och 15 procent av regionens arbetstillfällen finns i matindustrin, enligt redaktionen.

”De förödande elpriserna riskerar att leda till mer än bara dyrare matkassar. Minskad lönsamhet sätter käppar i hjulet för nyinvesteringar och minskar företagens omställningsförmåga till hållbar produktion. Varsel, verksamhetsflytt eller i värsta fall konkurs vinner ingen på. Och den livsmedelsproduktion som försvinner är mycket svår att få åter”, skriver de.

Sveriges enda sockerfabrik flyttar delar av sin produktion till en oljeeldad fabrik i Danmark.

”Gasbristen har tvingat oss att ta ett steg tillbaka i vårt klimatarbete”, säger Jesper Thomassen, vd på Nordic Sugar, till TN.

Med hjälp av gas tillverkas insatsvaror som behövs i andra delar av väldigt viktiga industrier, säger Patrik Strömer, näringspolitisk expert på Livsmedelsföretagen, till TN.

Nordic Sugar har, som Sveriges enda sockerproducent, ett viktigt uppdrag att leverera råvaror till producenter inom nästan alla grenar av livsmedelsindustrin. I Norden och Baltikum förser företaget cirka 30 miljoner konsumenter med socker under varumärket Dansukker. För att företaget ska klara sitt uppdrag behövs stabila förutsättningar men bristen på naturgas som uppstått i kölvattnet av kriget i Ukraina har förändrat läget

drastiskt. Nordic Sugar flyttar nu delar av sin produktion från fabriken i Örtofta utanför Lund till en fabrik i Danmark för att minska gasberoendet.

”Det är klart att det blir en dyrare lösning att skeppa våra betor till Danmark och de arrangemang som nu görs jämfört med om allt var som vanligt. Men för oss handlar det om att ta ansvar så att våra kunder får sin råvara och kan köra sin produktion”, säger Jesper Thomassen, vd på Nordic Sugar.

Fabriken i Örtofta ställde om till naturgas på 1980-talet. Den danska fabriken eldas med olja där leveranserna är säkrare. Olja påverkar dock miljön mer negativt än gas.

”Gasbristen har tvingat oss att ta ett steg tillbaka i vårt klimatarbete och tänka i två spår. Det är en synnerligen svår och komplex situation inte bara för oss utan för hela industrin. Dagens läge med kriget i Ukraina, sanktioner och skenande energipriser har inte kunnat förutses”, säger Jesper Thomassen.

De senaste fem åren har Nordic Sugar investerat massivt i Örtofta. Fabriken ska bli en av de modernaste sockerfabrikerna i Europa med en tydlig klimatprofil. Hela den svenska verksamheten ska samlas till en enda fabrik. Totalt handlar det om en satsning på en miljard kronor. För att möta den nuvarande osäkra situationen planerar Nordic Sugar att i år konvertera två pannor till lättolja i Örtofta för att säkerställa den produktion som ska ske i Sverige. Under nästa år planerar företaget att investera i fler konverteringar till lättoljeeldning.

”Med denna omställning kan vi säkerställa att vi från nästa år kan avverka hela den svenska sockerproduktionen om situationen på gasmarknaden inte förändras”, säger Jesper Thomassen.

Bedömningen är att de svenska priserna på socker kommer att öka kraftigt.

Läsvärt, om än inte direkt kopplad till Rysslands anfallskrig mot Ukraina, är den globala studie som genomförts av it-säkerhetsföretaget Sophos där det framgår att mer än nio av tio (92 procent) drabbade detaljhandelsföretag säger att angreppet påverkat deras förmåga att fungera samtidigt som nästan lika många (89 procent) anger att attacken fått organisationen att förlora affärer och intäkter.

När andelen drabbade ligger på den här nivån är det inte en fråga om utan när företaget utsätts för ett ransomware-angrepp. Utvecklingen drivs på av att det blivit väldigt enkelt för cyberkriminella utan några egentliga förkunskaper att genomföra attacker.

”De kan antingen skaffa sig tillgång till ett nätverk med hjälp av så kallade Initial Access Brokers eller använda färdiga paket, det vill säga Ransomware-as-a-Service”, kommenterar Per Söderqvist, säkerhetsexpert på Sophos.

Årets undersökning visar att endast 28 procent av de angripna detaljhandelsföretagen lyckades förhindra kryptering av data.

”Det visar på en ganska dålig motståndskraft som sannolikt beror på en kombination av undermålig säkerhetsteknik och brist på experter som dels kan arbeta proaktivt, dels kan sättas in när angreppet väl är ett faktum”, fortsätter Per Söderqvist.

Samtidigt som angreppen ökat i omfattning visar studien att den totala genomsnittliga kostnaden för detaljhandelsföretag att åtgärda en ransomware-attack minskat från 1,97 miljoner USD till 1,27 miljoner USD.

Vecka 36

Dagens industri skriver om att marknaderna skakade på måndagen efter Rysslands besked att man på obestämd tid stoppar gasleveranserna genom Nordstream 1.

Gaspriset rusade med som mest över 30 procent på måndagen efter beskedet att ryska Gazprom på obestämd tid förlängt stoppet av gasleveranser genom ledningen Nordstream 1. Beskedet kom kort efter att G7 i fredags meddelade att man snarast vill införa ett pristak på rysk olja. Det ryska gasstoppet fick elpriserna i norra Sverige att fyrfaldigas till drygt två kronor per kilowattimme.

”Det är ett allvarligt läge med tydliga risker för svensk och europeisk industri. Det är angeläget att gå från ord till handling och att Sverige nu snabbt skapar förutsättningar för att tillföra planerbar och fossilfri energiproduktion. Sverige måste få till ett balanserat energisystem med ökad distributionskraft,” säger Jacob Wallenberg, ordförande i Investor och ordförande Svenskt Näringsliv.

Jan Moström, vd på LKAB, säger att ”min bedömning är att vi kommer att få ett antal år som blir rejält tuffa. Vi har ännu inte tagit alla konsekvenser av kriget mellan Ryssland och Ukraina vilket kommer att få delar av den tunga, elintensiva industrin att endera stänga ned eller i ett värsta scenario gå i konkurs. Det i sin tur riskerar att leda till en kraftfull nedåtgående spiral där vi får en krympande industri i Europa.”

För LKAB är dock de direkta konsekvenserna av elpriserna jämförelsevis små eftersom verksamheten bedrivs i norra Sverige och med långa elavtal. Bolaget påverkas i stället av att kunder i Europa stänger ned på grund av det höga kostnadsläget, vilket minskar efterfrågan på järnmalm.

Jan Moström ser behov av flera åtgärder för att rädda basindustrin.

”I Europa finns inget alternativ till gas så det första är att lösa den akuta krisen och ersätta den ryska gasen. Det kommer att kräva kapital som egentligen borde gå till att bygga en hållbar elproduktion. Den stora utmaningen blir därför att hålla i klimatomställningen. Samtidigt måste man få till en prismekanism på energimarknaden som ger stabilitet och som gör att vi inte får de här absurda priserna”, säger han.

Fredagens besked om att förlänga stoppet av gasleveranserna genom ledningen Nord Stream 1 på obestämd tid får nu omedelbara konsekvenser. En kraftig uppgång med upp till 35 procent har blivit konsekvensen. Från ryskt håll var det sagt att Nord Stream skulle startas under lördagen men ett oljeläckage i en turbin har gjort att man tvingats pausa. Kremls talesperson Dmitrij Peskov meddelar enligt ryska nyhetsbyrån Interfax att ”problemen med gasleveranser kommer att fortgå tills att sanktionerna som påverkar reparationsarbetet har lyfts”.

Eurobarometerundersökningen från sommaren 2022 visar på ett ökat förtroende, och ett fortsatt tydligt stöd för EU:s insatser mot Rysslands aggression mot Ukraina. En överväldigande majoritet av EU:s befolkning stöder investeringar i förnybar energi och åtgärder för att minska EU:s beroende av ryska energikällor.

Stödet för euron har nått sin högsta nivå någonsin. Dock ökar människors oro alltmer för den ekonomiska situationen i EU och i det egna landet. Eurobarometern, som genomfördes under juni–juli 2022, visar att 65 procent av EU:s invånare är optimistiska inför EU:s framtid, vilket är en ökning med tre procentenheter jämfört med en liknande undersökning som genomfördes i januari–februari, före Rysslands aggression mot Ukraina.

Den positiva bilden av EU ligger nu på 47 procent (+3 procentenheter) – den högsta nivån sedan hösten 2009. Samtidigt håller sig 36 procent av de svarande neutrala och 16 procent har en negativ bild av EU. Dessutom menar 49 procent av invånarna att de har förtroende för EU (+2 procentenheter) och 34 procent har förtroende för sin nationella regering. I linje med tidigare undersökningar bekräftas det tydliga stödet för EU:s insatser mot Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Av EU:s olika åtgärder är det humanitära stödet det mest uppskattade (92 procent), följt av EU:s mottagande av ukrainare som flyr kriget (90 procent). 78 procent av EU:s

invånare stöder de ekonomiska sanktioner som EU infört mot den ryska regeringen och mot ryska företag och privatpersoner. Nästan sju av tio svarande (68 procent) är positiva till att finansiera leverans av militärutrustning till Ukraina. En absolut majoritet är nöjd med insatserna från både EU (57 procent) och det egna landets regering (55 procent). En överväldigande majoritet håller med om att EU bör investera i förnybara energikällor (87 procent), minska sitt beroende av ryska energikällor (86 procent) och att gaslagren i EU-länderna snabbt bör fyllas på för att möjliggöra kontinuerlig gasförsörjning under vintern (86 procent). Dessutom anser 85 procent att en ökad energieffektivitet kommer att göra oss mindre beroende av energiproducenter utanför EU, medan 83 procent är för att EU-länderna tillsammans köper in energi från andra länder för att kunna få ett bättre pris. 78 procent säger att de nyligen har vidtagit åtgärder för att minska sin energiförbrukning eller att de planerar att göra det inom en snar framtid.

Vid årsskiftet kommer de ryska styrkorna i princip att ha förbrukat alla sina granater, artilleripjäser och pansarfordon, uppger den granskande sajten The Insider. Sanktionerna gör det samtidigt svårt att fylla på lagren. Enligt den ryska oberoende nättidningen The Insider, som har gjort en uppskattning av fordons-, vapen- och ammunitionstillgången, finns det en utbredd uppfattning att Ryssland har ett omfattande lager av artilleriutrustning som härstammar från Sovjetunionen. Men problemet är att granater har en begränsad livslängd samtidigt som styrkorna gör av med en hel del ammunition.

Dagar med högintensiva strider beräknas de förbruka uppemot 40 000–60 000 olika slags granater – det innebär att Ryssland bör ha gjort av med minst sju miljoner granater sedan i februari. Om striderna fortsätter att vara lika intensiva kommer styrkorna att ha påtaglig brist på granater i slutet av året och tvingas dra ned på artilleribeskjutningen för att spara ammunition. Västs sanktioner gör det svårt för Ryssland att tillverka ny krigsmateriel och fylla på lagren. Enligt The Insider är det möjligt att man kan behålla samma produktionstakt som de senaste åren även under 2022-2023, men därefter är nedgången oundviklig.

Ryssland överväger att köpa kinesiska yuan och andra valutor från välvilligt inställda länder för motsvarande 70 miljarder dollar. Syftet skulle primärt vara att bromsa den ryska rubelns kraftiga lyft på valutamarknaden. Kinas yuan lyfte något mot dollarn efter uppgifterna. Även den turkiska liran och Indiens rupie fick draghjälp.

Planen har redan godkänts av regeringstjänstemän och företrädare för centralbanken i Moskva, med centralbankschefen Elvira Nabiullina i spetsen, rapporterar Bloomberg med hänvisning till anonyma källor.

Som tidigare kommunicerats pausade Electrolux sin verksamhet i Ryssland när kriget började i Ukraina. Electrolux har nu beslutat att lämna Ryssland och avyttra det ryska dotterbolaget till den lokala ledningen. Beslutet beskriver bolaget som en ansvarsfull och kontrollerad exit. Försäljningen medför en realisationsförlust om 350 miljoner kronor som påverkar resultatet under det tredje kvartalet. Bolaget uppger att Rysslands invasion av Ukraina och följande sanktioner gjort det omöjligt för Electrolux att fortsätta sin verksamhet i landet.

Det avyttrade bolaget kommer att fortsätta att serva utrustning som tidigare sålts av Electrolux i Ryssland. Electrolux har ingen produktion i Ryssland och kommer inte att leverera någon ny utrustning till det avyttrade företaget. Under 2021 stod Electrolux försäljning i Ryssland för 4 procent av affärsområde Europas försäljning och för 1,6 procent av koncernens försäljning.

”Europa har lämnat den nya oredans tid och kommit in i de nya farornas tid. Och den regering som blir resultatet av riksdagsvalet kommer att ha att hantera en utrikes- och säkerhetspolitiska situation under de kommande åren mer utmanande än på åtskilliga decennier”, skriver Carl Bildt.

Läs hela artikeln [här](#).

Vecka 35

Regeringen annonserade den 29 augusti ytterligare stöd till Ukraina. Den första delen är ett nytt militärt stödpaket på 500 miljoner kronor. Den andra delen avser stöd till Ukrainas ekonomi, motståndskraft och återhämtning, inte minst genom hantering och återanvändning av förstörd infrastruktur, med ytterligare 500 miljoner kronor.

Stödet inkluderar köp av ukrainskt vete. Därtill kommer Sverige ge finansiering till FN:s världslivsmedelsprogram för att köpa, flytta och leverera vete som för närvarande har fastnat i Ukraina till länder som riskerar att drabbas av svält. Det innebär att det svenska bidraget möjliggör avgång av ett fullastat fartyg, innehållande cirka 30 000 ton ukrainskt vete.

Cyberattackerna har ökat och kommuner är ofta måltavlor. Trots nya lagkrav kring kommunernas cybersäkerhet är många ännu inte redo, visar den kartläggning som Advenica låtit göra bland Sveriges kommuner, enligt Aktuell Säkerhet.

I kartläggningen uppger närmare sju av tio kommuner, 69 procent, att man har blivit utsatt för en cyberattack någon gång under de senaste fem åren. Närmare nio av tio säkerhetsansvariga, 88 procent, är oroliga för att

kommunen ska bli utsatt för en cyberattack. En majoritet, 56 procent, tror dock att kommunen kan hantera en cyberattack, resterande 44 procent är osäkra. Två tredjedelar, 67 procent, av de säkerhetsansvariga upplever att cybersäkerheten inte tas på tillräckligt stort allvar bland de kommunanställda tjänstemännen.

”Det är en förvånansvärt hög andel av de säkerhetsansvariga som upplever att de inte har tjänstemännens fulla uppmärksamhet kring cybersäkerheten”, säger Björn Mogren, Cybersäkerhetsspecialist på Advenica.

Det är tjänstemännen och politikerna som fördelar resurserna och otillräckliga preventiva investeringar i cybersäkerhet kan medföra större kostnader än för förebyggande åtgärder.

Rysk medelklass om sanktionerna:

Vi märker inte av alla förändringar än. De höga oljepriserna håller än så länge den ryska ekonomin under armarna. Gatubilden i Moskva har inte förändrats, med undantag för alla stängda affärer. För övrigt ser staden lika välmående ut som tidigare. Men en mycket stor del av konsumtionsvarorna i Ryssland är importerade, och så småningom kommer det att märkas i medelklassens konsumtionsvanor.

[Läs hela artikeln här:](#)

Norska Yara, en av världens största gödseltillverkare, meddelade i torsdags att man minskar sin produktion av ammoniak i Europa till 35 procents kapacitet, vilket innebär att en årlig produktion motsvarande 3,1 miljoner ton ammoniak och 4 miljoner ton färdiga gödselprodukter försvinner från den europeiska marknaden.

”Det här innebär risker för matproduktionen över hela Europa under 2023”, säger Berenbergs analytiker Adrien Tamagno, som bland annat bevakar Yaras akie. Bakgrunden är de höga priserna på naturgas, som enligt Adrien Tamagno har gjort det olönsamt att producera ammoniak i Europa.

Enligt Dagens Industri har Peab fortsatt med, och ökat, inköpen av oljeprodukter med ursprung i Ryssland. Enligt Peab handlar det om gamla avtal som måste fullföljas och bolaget lovar att de ryska leveranserna fasas ut innan årets slut. Leveranserna innehåller bitumen, som används vid asfaltstillverkning, visar fraktdata som Di har tagit del av.

”Vi har fått bitumen enligt avtal som är upprättade före krigets utbrott. Vi har många olika leverantörer, alla är erkända internationella leverantörer, och vi

får också bitumen från flera olika ställen. Ryssland har varit ett av de ställena och det har aldrig varit kontroversiellt före krigets utbrott”, säger Håkan Jacobsson, vd på Peab Asfalt Norden, och tillägger att Peab inte har några avtal direkt med ryska aktörer.

Fraktdatan som Di har tagit del av visar vidare att Peabs inköp från Ryssland har ökat under krigsåret 2022, jämfört med 2021, 2020 och 2019. Håkan Jacobsson bedyrar att Peab inte har fått några konkurrensfördelar genom att fortsätta inköpen av bitumen med ursprung i Ryssland. Han säger vidare att det är leverantörsavtalen som avgör var bitumenet kommer ifrån. Peab har inte velat avbryta avtalen som levererar de ryska produkterna, med hänvisning till kunder och leverantörers behov och förväntningar, enligt Håkan Jacobsson. Enligt Håkan Jacobsson arbetar Peab nu med att försöka fasa ut oljeprodukter med ryskt ursprung och målet är att bolaget ska vara i hamn i oktober.

Nederländerna vill tillfälligt undantas från EU:s sanktioner mot Ryssland. Anledningen är att staden har svårt att hitta en leverantör som kan ersätta den ryska gasjätten Gazprom. Haag kommer nu ansöka om dispens för att skjuta datumet till den 1 januari 2023, rapporterar Euronews.

Den värmebölja som hållit Kina i sitt grepp under de senaste veckorna fortsätter att förvärra energisituationen, med ihållande störningar inom tillverkningskedjorna. Vattenreservoarer sjunker och produktionen av vattenkraft har minskat avsevärt, enligt Dagens Industri.

Myndigheterna har varit så desperata att de vidtagit ”vädermodifiering”, som att skjuta upp raketer och drönare med kemikaliska ämnen för att skapa regnmoln, enligt Pekingbaserade analyshuset Trivium.

Kina ökar samtidigt inköpen av energi från Ryssland till rekordnivåer. Joseph Cheng Yu-shek, tidigare professor i kinesisk statsvetenskap vid City University i Hong Kong, säger dock att den rådande energibristen inte är den främsta anledningen till Kinas ökade energiköp från Ryssland.

”Kina köper energi från Ryssland för att visa strategiskt och diplomatiskt stöd. Kina kan köpa energi för lågt pris på grund av rabatter från Ryssland. Det innebär också att Kina nu kan bygga en strategisk oljereserv. Den nuvarande elbristen är alltså inte den främsta anledningen”, säger han.

Kinas inköp av rysk olja, gas och kol ökade med över 50 procent i juli, jämfört med samma månad året innan, enligt Bloomberg.

Ökningen beror delvis på stigande råvarupriser, men också på ökade volymer. Inköp av rysk gas var 20 procent högre i juli än samma månad

året innan. Samtidigt var Kina Rysslands största importör av olja för tredje månaden på raken i juli, enligt Reuters.

Kinas ökade inköp av rysk energi är ytterligare ett slag mot de västerländska sanktionerna mot Ryssland. Men även företag från Japan och Sydkorea ökar sina intressen i ryska energisektorn, rapporterar Asia Times.

Sydkoreanska Korea Hydro & Nuclear Power har nyligen skrivit avtal om att leverera komponenter för motsvarande 25 miljarder kronor till ett kärnkraftverk i Egypten som byggs av ryska Rosatom. Samtidigt har japanska Mitsui och Mitsubishi bekräftat fortsatt samarbetet med ryska gasprojektet Sakhalin II, enligt nyhetsbyrån Kyodo News.

Statskontrollerade medier i Kina uppger nu att energibristen börjat lätta i Sichuanprovinsen, där värmeböljan varit som värst, då temperaturen sjunker och hushållen kan skruva ner nivåerna på luftkonditioneringsmaskinerna. Experter varnar dock för att energikrisen kommer hålla i sig på grund av låga vattennivåer. Störningarna i tillverkningskedjorna har varit omfattande. Internationella bolag som Toyota, Volkswagen och Iphone-tillverkaren Foxconn har tvingats reducera eller stoppa produktion, enligt medieuppgifter.

Mindre fabriker kommer nu kunna återgå till normal verksamhet, medan större tillverkare fortsatt kommer gå på sparlåga, enligt kinesiska tv-bolaget CCTV.

De mest energiintensiva industrierna står sist i kön. Torkan väntas också ha negativ påverkan på höstskörden i regionen, enligt medieuppgifter.

Slutligen, för er som ännu inte tagit del av denna så rekommenderas följande läsning från Myndigheten för Psykologiskt Försvar om otillbörlig informationspåverkan från främmande makt inför valet: [Bli inte lurad](#)

Vecka 34

Det ryska gasmonopolet Gazprom kommer i månadsskiftet, att under tre dagar strypa allt flöde av gas till Europa via gasledningen Nordstream 1. Stoppet pågår 31 augusti-2 september, och beror enligt Gazprom på underhåll av ledningen och beskrivs som en rutinåtgärd.

Beskedet kommer tre veckor efter att Ryssland minskat naturgasflödet via Nordstream 1 till motsvarande 20 procent av den totala leveranskapaciteten. Gazprom uppgav då att de minskade leveranserna berodde på tekniska

problem. Tyskland, som är beroende av rysk gas, har anklagat Ryssland för att använda gasen som ett påtryckningsmedel i krigsdiplomatin.

”Det är inte Putin som saboterat elsystemet, det har vi klarat av helt själva”, säger Ola Ringdahl, vd på Lindab med drygt 1 000 anställda.

Nu varnar han för att de ”absurda” elpriserna omöjliggör satsningar och att investeringar lämnar landet.

Elpriserna fortsätter att ticka uppåt. Under måndagen låg elpriset i södra Sverige, elområde SE4, på rekordhöga 5,8 kronor per kilowattimme, enligt data från elbörsen Nordpool. I elområde SE3 landade priset på 4 kronor per kilowattimme, medan elen i norra Sverige däremot handlades för runt 8 öre.

Ett av de företag som drabbas av de höga elpriserna är Lindab Group, en internationell koncern som servar byggbranschen med ventilationslösningar. Lindab har fyra fabriker, 1 100 anställda i Sverige och med huvudkontor och största delen av sin svenska verksamhet i Skåne.

”Den största påverkan just nu är att kostnaderna ökar kraftigt såklart. Men nu lurar även risken för blackouts runt hörnet, vilket är något vi måste tänka på. Den svenska industrins konkurrenskraft har tidigare byggt på tillförlitlig elförsörjning, och relativt låga elpriser, nu har vi varken eller. Det är en katastrof för svenskt näringsliv”, säger Ola Ringdahl, vd på Lindab.

”På bara några år har våra elkostnader ökat med flera hundra procent, vilket innebär många miljoner som vi drabbas av i form av ökade kostnader. Sedan kriget bröt ut har begreppet ”Putinpriser” blivit återkommande i den svenska debatten, vilket innebär att Rysslands invasion av Ukraina drivit upp priserna på gas och i förlängningen de svenska elpriserna.”

”Det går att skylla en del av prisökningarna på Rysslands krig i Ukraina. Men den största förklaringen är att man stängt ned sex kärnkraftsreaktorer i Sverige, bara på några år. Att man försöker skylla detta på Putin är lågt, man kan skylla mycket på honom och det förfärliga kriget. Men det är inte Putin som saboterat elsystemet, det har vi klarat av helt själva”, säger Ola Ringdahl.

Han ser framför sig en mycket mörk och tuff vinter.

”Europas energikrig har inte ens börjat”, skriver Jenny Nordberg i SvD, och fortsätter:

”Det blir en extremt dyr vinter i Europa. Men hur stor är risken att energin faktiskt inte räcker till alla, och att solidariteten inom EU återigen får prövas – liksom lojaliteten med Ukraina? Det är nu, mitt i värmeböljan, som Europa

skulle ha bunkrat ordentligt: olja, gas och kol, för att klara vintern. För att stå emot Putin och vara mindre beroende av energi från Ryssland. Utan i stället låta sanktionerna puttra på, hinna rusta upp Ukraina ännu mer och fortsätta ge dem en chans mot en övermäktig fiende. Det var planen, men svetten i Europa gör det svårare att samla energi i den mängd som skulle behövas för att säkra det närmaste halvåret. Vattennivåerna är för låga och floderna som ska bära kolpråmarna för torra. Hälften av Frankrikes kärnkraftverk står stilla, och resten har fått köras på halvfart eftersom vattnet som kyler dem har blivit för varmt. Inte ens i Norge råder fullt blås, och de kan inte öka gasexporten. Att smälla upp nya vind- och solkraftverk är inget som heller kan göras i en handvändning.”

[Läs hela analysen här:](#)

Två veckor efter att den första spannmålslasten, efter Rysslands invasion, lämnat Ukraina visar satellitbilder att fraktfartyget Razoni anläpt Tartus, den syriska hamn där Ryssland har sin enda bas vid Medelhavet. Detta efter att ha anläpt flera hamnar utan att få lossa hela sin last. 30 fartyg har ansökt om att komma till Ukraina under de kommande två veckorna för att exportera spannmål, rapporterade Reuters på tisdagen. Hittills har sammanlagt cirka 600 000 ton spannmål skeppats ut från Ukraina sedan avtalet ingicks.

De senaste månaderna har varit tuffa för såväl Icas kunder som för företaget, säger företagets vd Per Strömberg till Expressen. Situationen är extrem, understryker han, och beteenden påminner om de som märks under en lågkonjunktur.

”Vi får räkna med en fortsatt hög matinflation i år och säkert nästa år”, säger han till tidningen.

Matprisernas utveckling beror på flera faktorer, enligt Per Strömberg.

”Vår bedömning är att de kommer fortsätta upp något men det är svårt som alltid att ge en långsiktig prognos. Det beror på utvecklingen i Ukraina, det beror på hur skördarna kommer att komma in, det är väldigt många faktorer som spelar in men det är rimligt att tro att matinflationen på helårsbasis kommer att hamna på tio procent eller över”, säger han till Expressen.

Såväl Kinas president Xi Jinping som Rysslands president Vladimir Putin väntas delta i G20-toppmötet i Indonesien i november. Det uppger Indonesiens president Joko Widodo enligt Bloomberg News. Om de båda ledarna dyker upp öppnar det för en konflikt med USA:s president Joe Biden, som vill utesluta Ryssland ur G20 efter den ryska invasionen av Ukraina. G20-toppmötet väntas hållas den 15-16 november.

Ryska robotar som slår ner i Ukraina kan målstyras med hjälp av teknologi från väst, visar en ny kartläggning. Trots de omfattande sanktionerna har Ryssland metoder för att få fram komponenterna. Ryssland har trots historiskt omfattande sanktioner lyckats hålla liv i sina mer avancerade vapensystem. Putins underrättelsetjänst kommer fortfarande över avancerad mikroelektronik med hjälp av bolag i andra länder, visar en omfattande kartläggning av den brittiska försvars-tankesmedjan RUSI (Royal United Service Institute).

”Det är intressant att Ryssland är beroende av komponenter från väst för att kunna ha en modern militär. Det här visar att de inte lyckats få i gång en egen inhemsk produktion av teknologin, säger Gary Somerville, forskare på RUSI.

[Läs hela rapporten här:](#)

Slutligen, så har regeringen givit Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, i uppdrag att kartlägga dels utländskt ägande och investeringar i utbildningsväsendet, dels utländska investeringar inom folkbildningen. Studien ska belysa risker och bidra till ökad kunskap om utländskt direkt och indirekt ägande samt investeringar inom utbildningsområdet. Det finns ingen anledning att ifrågasätta själva uppdraget utan det är troligen på alla sätt relevant med dels den allvarliga säkerhetspolitiska situation som råder med ett Ryssland som på alla sätt försöker påverka sin omvärld och där till med anledning av de avslöjanden som gjorts med bland annat skolor kopplade till islamistiska predikanter, stöd till organisationer som Al-shabaab etcetera.

Det som dock är mycket problematiskt är vad statsminister Magdalena Andersson och skolminister Lina Axelsson Kihlblom anför på presskonferensen där de kopplar detta till ”sönderprivatiseringen”, vinstintresset”; ”läcker skattepengar till skatteparadis”. ”så här blir det när marknadsintresset går i första rummet”, ”mäktiga lobbyister”, värsta avarten av marknadsskola” etcetera.

Smutskastningen av privat ägda och drivna skolor tar därmed ett jättekliv där man kopplar samman vinstintresse med antagonistisk påverkan från främmande makt och terroristfinansierade skolor. Ett populistiskt och farligt lågvattenmärke i den politiska debatten som förhoppningsvis upphör framöver.

Vecka 33

Den 20 juli ändrade EU-kommissionen den tillfälliga krisramen för statligt stöd med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Ändringarna är

främst ägnade att möjliggöra finansiering av åtgärder för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi och utfasningen av fossila bränslen i industrin, i linje med målen i REPowerEU-planen. Krisramen får därmed allt större fokus på att hantera den energikris som kriget har lett till i Europa och som kan förväntas öka till kommande vinter, snarare än att mer generellt undsätta företag som drabbats särskilt av sanktionerna med mera.

Stödtyper som inkluderas är:

- Åtgärder för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi:
Medlemsstaterna kan inrätta system för investeringar i förnybar energi, däribland förnybar vätgas, biogas och biometan, lagring och förnybar värme, bland annat genom värmepumpar.
Systemen kan ha förenklade anbudsförfaranden som går att genomföra snabbt, och innehålla tillräckliga garantier för att lika villkor ska tryggas. Medlemsstaterna kan framför allt utforma system för en viss teknik som kräver stöd med tanke på den särskilda nationella energimixen.
- Åtgärder för att underlätta utfasningen av fossila bränslen i industriprocesser: För att ytterligare påskynda diversifieringen av energiförsörjningen kan medlemsstaterna stödja investeringar för att fasa ut fossila bränslen, särskilt genom elektrifiering, energieffektivitet och övergång till användning av förnybar och elbaserad vätgas som uppfyller vissa villkor.
Ändringen kommer att sätta medlemsstaterna i stånd att antingen i) inrätta nya anbudsbaserade system eller ii) direkt stödja projekt, utan anbudsförfaranden, med vissa begränsningar gällande andelen offentligt stöd per investering. Särskilda tilläggsbonusar kommer att finnas för små och medelstora företag samt för särskilt energieffektiva lösningar.
Därutöver höjs det generella taket för stöd till krisdrabbade företag från 400 000 till 500 000 euro. Krisramen gäller fortsatt fram till årsskiftet, med undantag för stöd till utbyggnad av förnybar energi och utfasning av fossila bränslen i industrin, till vilka stöd får beviljas fram till slutet av juni 2023. Kommissionen kommer under hösten att ta ställning till om förlängningar är nödvändiga.

Västerländska företag lämnar nu Ryssland ett efter ett. Bland annat handlar det om storföretagen Apple, Ikea och McDonalds. I samband med Rysslands invasion i Ukraina har flera storföretag valt att lämna den ryska marknaden i protest. Svenska företag som Ikea och H&M var tidigt ute med att stänga ner butiker och varuhus. I samband med att bolagen nu lämnar den ryska marknaden anordnas stora utförsäljningar för att bli av med varor i landet. Ikea och H&M att rea ut sina ryska produktlager, enligt TN.

Ikea meddelade i mars att de tillfälligt stoppar all export och import från landet, liksom den produktion som finns där. Möbelkedjan har totalt 17

butiker i Ryssland som kommer att stängas ner. De letar även efter nya ägare till sina fyra fabriker i landet.

H&M har valt att anordna en stor utförsäljning i en av sina butiker i ett shoppingcentrum i Moskva. Under tisdagen var trycket stort på utförsäljningen och många unga ryssar var besvikna på att klädkedjan stänger ner i landet, enligt besökare som AP pratade med.

– Jag kommer att börja kolla mer på ryska klädmärken, säger Anya som handlade på rean till AP.

Sedan kriget i Ukraina inleddes har företag efter företag börjat planera för att lämna landet, vilket inte går över en natt. Vissa bolag har saktat ner sin verksamhet medan andra säljer delar av företagen till ryssar. Bland annat sålde McDonalds sina 850 restauranger till en rysk franchiseägare. Snabbmatskedjan planerar att återöppna under namnet Vkusno-i Tochka.

Enligt en undersökning av amerikanska Yale University har över 1 000 företag uppgett att de lämnat eller skalat ner sin verksamhet i Ryssland, och dessutom gått längre än vad sanktionerna kräver. Samtidigt har en rad internationella bolag valt att fortsätta att verka i landet. De svenska storföretagen H&M och Ikea har båda uppgett att tusentals anställda kommer att påverkas. Ikea har 15 000 anställda i Ryssland och Belarus, men har inte sagt hur många som kommer att sägas upp. Däremot har bolaget lovat lön i en halvårsperiod för de drabbade. H&M uppger att 6 000 anställda i Ryssland kommer att drabbas och att de ser över hur de kan stötta dem i ytterligare några månader.

Frågan om en eventuell beredskapsskatt har tagits upp av regeringsföreträdare vid ett flertal tillfällen under de senaste månaderna. Retoriken oroar företagare som redan nu påverkas av det tuffare ekonomiska läget och förslagen möter kritik från flera håll. Maria Mattsson Mähl, grundare och vd för utbildnings- och matchningsföretaget AlphaCE, understryker till Tidningen Näringslivet att det rådande kostnadsläget slår mot såväl privatpersoner som företag.

– Regeringen måste vara oerhört nyanserad i sina beslut och se till att man inte lägger till ytterligare kostnader. Därför är det ytterst bekymmersamt att man pratar om fler skatter i det här oerhört ansträngda läget. Vi vet inte än hur ränteökningarna och ökade energikostnader kommer att slå mot svenska företag och då måste man vara oerhört försiktig med att prata om ökade skatter, säger hon till TN.

Pandemin innebar en tuff tid för tillverkningsföretaget Svalson. Familjeföretaget, som har 55 anställda i Öjebyn och i Luleå, har drabbats

hårt av materialbristen. Vd:n Maud Spencer oroar sig för fler pålagor framöver.

– Mitt företag, precis som många andra, har haft det fruktansvärt tungt under en lång period under pandemin. Svalson är ett tillverkande företag som har fått göra många anpassningar av verksamheten för att kunna driva den vidare vilket lett till många fördyringar. När pandemin klingade av kom nästa stora utmaning i form av materialbrist och stora prisökningar, säger hon till TN.

Christian Ekström, vd på Skattebetalarna, ser en risk för höjd skatt på kapital framöver.

– Om man vill få in betydande summor måste breda delar av skattekollektivet omfattas, eftersom höjd inkomstskatt har visat sig göra det olönsamt att jobba. Då återstår bara någon form av fastighetsskatt eller höjda kapitalskatter och det drabbar företagets finansiering. Sannolikheten för att vi får höjda skatter på antingen sparande och investeringar eller fastigheter bedömer jag som väldigt stor, säger han till TN.

Finansminister Dambergs pressekreterare Per Strängberg menar att svenskar med de absolut högsta inkomsterna måste räkna med skattehöjningar. Däremot finns i dagsläget, enligt honom, inga planer på en ny förmögenhetsskatt, värnsskatt eller högre skatt på vinst på sparande, till exempel ISK.

Internationella energimyndigheten, IEA, höjer sin prognos för efterfrågan på olja i myndighetens månadsrapport. Oljeefterfrågan väntas under 2022 uppgå till 99,7 miljoner fat per dag (99,2 i förra rapporten). För 2023 ser IEA en efterfrågan på 101,8 miljoner fat per dag (101,3), en uppgång som för efterfrågan upp över nivån före pandemin.

IAEA konstaterar att ökad användning av olja för kraftproduktion och skifte från gas till olja har ökat efterfrågan generellt. Denna uppgång döljer dock en inbromsning i andra sektorer, och efter en efterfrågeökning på 5,1 miljoner fat per dag i början av året (i årstakt) väntas endast +100.000 under fjärde kvartalet.

Samtidigt så får de skenande gaspriserna Norge att slå sitt tidigare rekord i handelsöverskott med utlandet. I juli landade det norska överskottet i handeln med utlandet på 153 miljarder norska kronor, 75 procent högre än i juni och 258 procent högre än för ett år sedan. Det tidigare rekordöverskottet från i mars låg på strax under 140 miljarder kronor, enligt norska statistikbyrån. Bara gasinkomsterna från utländska kunder landade på 128 miljarder kronor i juli, fyra gånger högre än juli i fjol och 14 procent

högre än det tidigare rekordet från mars i år. Även tre gånger högre intäkter från elexporten, jämfört med juli i fjol, bidrog till det ökande handelsöverskottet.

Årets spannmålsskörd ser ut att blir god, vilket kan bli räddningen för många lantbrukare eftersom driftkostnaderna ser ut att öka kraftigt. Den förväntade skörden täcker hela Sveriges behov, menar Lantmännens spannmålschef Mikael Jeppsson.

– Men den skörden i ryggen har vi en god marginal för att försörja oss själva, säger han till SVT.

Enligt Jordbruksverkets prognos kommer 5,5 miljoner ton spannmål att produceras i Sverige. Det är 11 procent mer än förra året, men på det stora hela klassas det som en normalstor skörd. Enligt prognosen, som bygger på att vädret under återstoden av sommaren bli normalt, kommer skörden av oljeväxter bli den bästa under hela 2000-talet. Totalt väntas den uppgå till 0,42 miljoner ton.

En färsk rapport från VMware visar att 65 procent av säkerhetsteamen upplever ett ökat antal cyberattacker sedan Rysslands invasion av Ukraina, enligt Aktuell Säkerhet. Vid Black Hat USA 2022 lanserade VMware sin årliga Global Incident Response Threat Report som gör en djupdykning i de utmaningar som säkerhetsteam står inför världen över. Förutom att peka på att en majoritet upplever att antalet cyberattacker har ökat sedan Ryssland gick in med våld i Ukraina visar även rapporten på att deepfakes och attacker riktade mot API:er är framväxande hot.

Måndag den 15 augusti deltog statsminister Magdalena Andersson i ett informellt nordiskt statsministermöte i Oslo. Under mötet diskuterade statsministrarna bland annat frågor som försvar, hållbar havsförvaltning och grön omställning. Tysklands förbundskansler Olaf Scholz anslöt till mötet på eftermiddagen för ett separat tysk-nordiskt möte med de nordiska statsministrarna. På presskonferensen efter det första mötet konstaterade statsminister Magdalena Andersson att hela Norden kommer att ingå i samma försvarsallians när Sverige och Finland ansluter till Nato. Något som då stärker möjligheterna att samarbeta i kring försvar i regionen.

– Men säkerhet handlar inte endast om militär kapacitet. Rysslands krig i Ukraina visar hur nödvändigt det är att skydda och stärka våra samhällen genom att påskynda den gröna omställningen, sa hon på en presskonferens.

Den finska regeringen vill begränsa den ryska turismen, enligt DN. Skälet är att ryssar har kunnat resa vidare till andra europeiska länder genom Finland

- något som tar udden av EU:s sanktioner mot det krigförande Ryssland. Finlands regering diskuterar olika juridiska möjligheter, men helst vill statsminister Sanna Marin ha resesanktioner på EU-nivå.
- Det är inte rätt att ryska medborgare kan leva som om allt var normalt, resa i Europa, turista, medan Ryssland för ett aggressivt, grymt anfallskrig i Europa, säger hon i en intervju för Yle.

Vecka 32

Tysklands förbundskansler Olaf Scholz konstaterade under ett besök vid företaget Siemens Energy i Mülheim an der Ruhr att Tyskland kanske inte stänger sina sista atomreaktorer i vinter trots allt. Det "kan vara vettigt" att fortsätta driften, i ljuset av den energikris som drabbar Europa i och med Ukrainakriget", framhöll han.

Han inspekterade där en turbin som beskrivs som avgörande för gasledningen Nordstream 1:s fortsatta drift. Ryssland har strypt gasleveranserna med hänvisning till att turbinen har varit på service i Kanada, men Scholz anklagar Moskva för att problemet inte är löst nu. Turbinen är startklar nu, och kan levereras så fort ryssarna hör av sig, menar han.

Frågan om kärnkraftens framtid är intensivt debatterad i Tyskland och det officiella beskedet från regeringen har hittills varit att ett "stresstest" av det nationella elnätet ska göras, och att ett definitivt beslut fattas därefter.

Tyska Berenberg Bank skriver i sitt marknadsbrev, återgivet bland annat av Di, att konsumentförtroendet i euroområdet redan kollapsat till rekordlåga nivåer och att företagsförtroendet också vänt ned tydligt på senare tid, där de ekonomiska utsikterna nu framför allt avgörs av pris på och utbud av gas. "Riskerna mot vår prognos att ekonomin kommer att krympa med totalt två procent under de kommande fyra kvartalen ligger på nedsidan efter den nya uppgången i gaspriserna i juli. Om Ryssland helt stoppar sin gasexport till EU och gas därmed måste ransoneras under vintern kan lågkonjunkturen bli upp till dubbelt så kraftig som vi nu räknar med", skriver Berenberg.

Efter vinter och kyla finns det dock hopp om en rekyl upp igen under loppet av 2023, bedömer de. Gassituationen bör förbättras med varmare väder och samtidigt gynnas hushållens inkomster och konsumtion av högre löneökningar och lägre inflation, där baseffekter och sjunkande råvarupriser bör ta ned inflationen till två procent igen i slutet av 2023 eller början av 2024. Detta i sin tur stärker såväl arbetsmarknad som investeringar, där den stora bristen på arbetskraft dessutom talar för att arbetslösheten inte

behöver stiga så mycket i en recession. Till detta kommer att ett minskat beroende av rysk gas kommer att kräva stora investeringar och att recessionen dessutom kan lätta på en del utbudsstörningar.

Berenberg påpekar att pandemin visat att en snabb rekyl upp igen är möjlig, men att prognosen om en rask uppgång igen vilar på att gaspriserna vänder ned under 2023 och att det inte finns någon risk för nya bristsituationer efterföljande vinter 2023/24. De tillägger att mycket dessutom avgörs av vilken politik som kommer att föras. "Beslutsfattare bör till exempel inte hålla ned ökningen av gaspriserna för hushållen i en sådan utsträckning att konsumenterna inte har starka incitament att använda mycket mindre gas. Generösa stöd till de genuint behövande är ett mycket bättre sätt att stödja konsumenterna än pristak", skriver Berenberg. Dessutom måste man snabba upp processerna kring nya investeringar i energisektorn. "Annars skulle utsikterna efter recessionen vara mycket mer dämpade", skriver de.

Lars Calmfors, professor emeritus i internationell ekonomi och forskare vid Institutet för Näringslivsforskning, menar att de ekonomiska följderna av kriget slår mycket hårdare mot Ryssland än mot EU. Och diskussionen om sanktionernas effekter har fokuserat alldeles för mycket på den ryska gasen. Han konstaterar bland annat att alltför mycket av diskussionen om sanktionseffekterna har ägnats åt Rysslands exportintäkter. De reala resurser som kan användas såväl till kriget som till konsumtion och investeringar är ju den inhemska produktion som inte exporteras plus importen.

Den kraftiga nedgången av importen från väst innebär en direkt minskning av tillgängliga resurser som är svår att kompensera genom ökad import från andra håll. Det uppkommer också en indirekt effekt därför att inhemsk produktion – också i olje- och gassektorn – är beroende av teknik som importeras från väst. Och det ryska näringslivets förmåga till importsubstitution, alltså att ersätta utebliven högteknologisk import med egen produktion, är sannolikt begränsad. Läs hela artikeln [här](#).

Från 1 juli till 31 juli ökade matpriserna med i genomsnitt 1,5 procent. Det är den näst högsta prisökningen på en månad som Matpriskollen har registrerat. Bara i maj var prisökningen något högre.

– Det kanske inte låter så mycket, men det är väldigt mycket. Ser man till enskilda produkter och kategorier har ökningen varit betydligt högre, säger Ulf Mazur, vd och grundare av Matpriskollen, till TT som jämför priser i dagligvaruhandeln. Bland de varor som ökade mest förra månaden fanns lantkorv och avokado som steg med närmare 10 procent. Även ost och

mjölk, som redan sett en kraftig prisökning, steg med sju respektive fem procent.

Sedan i januari har priserna på matrelaterade produkter ökat med i genomsnitt 10,3 procent. Anledningen är de ökade kostnaderna för råvaror, energi och transporter till följd av pandemin och Rysslands invasion av Ukraina. Den allt svagare svenska kronan gentemot dollarn och euron pressar också upp matpriserna. Ulf Mazur tror att priserna kommer att fortsätta stiga och att den genomsnittliga matprisökningen kommer att hamna på 15 procent i år.

Mattias Svensson skriver på SvD ledarsida att en åtgärd som skulle göra mycket för att mildra en hotande global hungerkris är en internationell uppgörelse om att avstå från exportrestriktioner för livsmedel. Politiska åtgärder höjer priser och förvärrar hungern helt i onödan, eftersom de utlöser en politiskt skapad brist snarare än en verklig. En uppgörelse inom WTO om att få bort den här typen av handelsrestriktioner ligger i världens långsiktiga intresse.

”Ju fler flaskhalsar som kan tas bort och varukedjor som kan sammanlänkas, desto mer pressas priserna. Då räcker lönen längre också för människor i en västvärld som inte riskerar att svälta. Vi kan med samma åtgärd bekämpa både Putin och inflationen”, skriver Mattias Svensson. Läs hela artikeln [här](#).

Enligt Politico kommer USA:s finansdepartement att öka takten i arbetet att implementera och få globalt stöd för ett pristak på rysk olja. Avsikten är att implementera pristaket från den 5 december, samma datum som nya restriktioner börjar gälla mot Ryssland. Rapporter som Politico har tagit del visar att pristaket kan landa någonstans mellan 40 och 60 dollar per fat. Rysslands produktionskostnader är i dagsläget cirka 45 dollar per fat och pristaket ska helst ligga över det så Ryssland fortfarande har incitament att producera, menar tjänstemän på finansdepartementet.

Robert Limmergård, generalsekreterare för de svenska säkerhets- och försvarsföretagen, intervjuas i DN om att om svensk försvarsindustri ska kunna fortsätta hjälpa Ukraina krävs snabba beslut från politikerna så att produktionen kan ökas.

– Det är inte givet att man på alla områden kommer att kunna bibehålla produktionskapaciteten om kriget fortsätter som det gör. Att ställa om den svenska försvarsindustrin är inte enkelt och heller inte den rätta vägen för att hjälpa Ukraina, säger Robert Limmergård till DN.

– I grund och botten är det mera effektivt att fortsätta tillverka det vi är bra på och göra det i större volymer. Om produktionen skulle ändras måste företagen veta att de kan få avsättning för sina varor. Några stora lager finns inte utan branschen jobbar med just-in-time. När man fått en beställning tar man in de delar som behövs för att montera det. Och här har alla västerländska länder stora behov, säger han. Svårigheten är att det tar tid att ta fram ett vapen. Delar ska köpas in, produkten ska monteras, testas och levereras. Dessutom råder det brist på vissa halvledare, vissa typer av gummi och vissa metaller. Och ska en tillverkning ställas om krävs nya kontroller och godkännanden. Dessutom är en rad länder inblandade i den långa processen, säger han.

– Det finns en kompetent industri i Sverige som skulle behöva göra investeringar och bygga upp lager för att kunna hålla igång de här flödena. Men har man inte en beställning så kan man inte bygga upp för stora lager, säger Robert Limmergård.

En granskning genomförd av brittiska BBC och Finance Uncovered visar att oligarker, som tillhör Putins inre cirkel, lyckas slussa sina pengar utomlands via brittiska skalbolag – där ägarnas identiteter är hemliga. Enligt granskningen handlar det om några få brittiska företag – vars specialitet är skapa skalföretag för kunder i före detta Sovjetunionen – som hittat ett kryphål i den brittiska lagstiftningen där de använder sig av en bolagstyp som nyttjas av kriminella och där de verkliga ägarna inte kan identifieras. Det handlar om så kallade ELP-bolag, English limited partnerships, som till skillnad från alla andra bolagsformer inte behöver registrera de verkliga ägarna.

Enligt BBC och Finance Uncovered har det startats runt 4 500 sådana bolag sedan 2017 när den brittiska regeringen införde en lag att alla bolag, ELP undantaget, måste redovisa sina ägare. Bolagen kan enligt BBC och Finance Uncovered kopplas till bedrägerier, pengatvätt och terrorism, men existerar också i fullt legitima sammanhang som i fastighets- och investeringsfonder då de bland annat har vissa skattefördelar.

Upprepade gånger har Socialdemokraterna öppnat för en ny beredskapsskatt. Men retoriken oroar företagare som redan nu påverkas av det tuffare ekonomiska läget. "Vi företagare klarar inte fler pålagor", säger Maud Spencer, vd på Svalson, till Tidningen Näringslivet.

Maria Mattsson Mähl, grundare och vd för utbildnings- och matchningsföretaget AlphaCE, understryker att det rådande kostnadsläget slår mot såväl privatpersoner som företag.

– Inflationen sticker iväg, precis som drivmedelspriserna, räntan och energipriserna. Allt det kommer att påverka ekonomin och det märker företagare redan av. Kostnadsökningen har dragit iväg. Men som företagare har man inte bara ansvar för sin egen privatekonomi utan man också för andras privatekonomi, i form av personal, leverantörer och kunder. Det vi behöver nu är att företag vill och vågar gasa trots det rådande läget, säger hon.

Christian Ekström, vd på Skattebetalarna, ser en risk för höjd skatt på kapital framöver.

– Om man vill få in betydande summor måste breda delar av skattekollektivet omfattas, eftersom höjd inkomstskatt har visat sig göra det olönsamt att jobba. Då återstår bara någon form av fastighetsskatt eller höjda kapitalskatter och det drabbar företagets finansiering. Sannolikheten för att vi får höjda skatter på antingen sparande och investeringar eller fastigheter bedömer jag som väldigt stor. Alternativt att någon värnsskatt återinförs igen, säger han.

Vecka 31

Återkommande effektbrist i Sverige innebär att vissa elanvändare kan få elen avstängd den kommande vintern, enligt Niclas Damsgaard, chefstrateg på Svenska kraftnät, intervjuad i Dagens Nyheter. Mycket hänger på vilka effekter kriget i Ukraina får på energimarknaden. Strömmen kan då brytas för vissa kunder för att inte systemet ska haverera. Avstängningen kan ske automatiskt, eller ske manuellt.

– Man släcker ner ett område helt enkelt, säger Damsgaard.

Hur länge ett elavbrott i så fall skulle pågå är oklart. Damsgaard tror att det i första skulle kunna bli aktuellt på morgnarna då elförbrukningen normalt sett är störst. Något liknande har aldrig tidigare hänt i Sverige. Mest utsatt är elområde Malmö som omfattar den sydligaste delen av Sverige. Energiminister Khashayar Farmanbar (S) säger sig ha fullt förtroende för Svenska kraftnät och dess förmåga att ta fram fungerande beredskapsplaner för olika scenarion.

– Jag förstår att det kan låta oroande för människor, men Rysslands krig i Ukraina har ställt Europas energiförsörjning inför en speciell situation, säger han till Sydsvenskan.

Svenska industrier kan tvingas ställa om till andra energikällor efter Rysslands beslut att strypa gasexporten, skriver SvD. Den svenska industrin kan tvingas ställa om till andra energikällor eller dra ner på

verksamheterna, framgår av en varning för gasbrist från Energimyndigheten redan för en månad sedan. Från den 27 juli ströp Ryssland sin redan reducerade exportvolym via Nord Stream 1. Det är på västkusten som Sverige är mest sårbart i händelse av gasbrist. Här står gasimporten för en femtedel av regionens energikonsumtion, skriver SvD.

Ryska Gazprom meddelade också att man stängt av gasen till Lettland för påstådda "avtalsbrott". Lettlands regeringen bedömer dock konsekvenserna av gasstoppet som hanterbara.

Enligt Politico ökar förbrukningen av kol som en konsekvens av gasbristen då ett antal länder, inklusive Österrike och Nederländerna, antingen återstartar gamla kolkraftverk alternativt ökar kapaciteten hos befintliga verk. Utmaningen är emellertid att EU snart kommer att berövas sin största kolleverantör Ryssland då de sanktioner som beslutades i april mot import av ryskt kol kommer träda i full kraft den 10 augusti. Detta betyder att de 2 miljoner ton kol som kommer importeras från Ryssland den här månaden kommer att vara den sista leveransen, enligt Alex Thackrah, senior kolanalytiker på marknadsunderrättelseföretaget Argus Media.

Indonesien, Sydafrika och Colombia är alla potentiella leverantörer av kol, men en omfattande prisökning har redan skett och bedöms än mer bli fallet. Kolpriserna på API2 Rotterdam, ett europeiskt riktmärke, nådde \$380 per ton förra veckan, innebärande en mer än fyrfaldig ökning jämfört med motsvarande tid förra året. EU kommer också att möta "hård konkurrens" från aktörer som Indien och Sydkorea, som har befintliga kolleveransavtal med många av dessa länder, enligt Mark Nugent, analytiker på skeppsmäklaren Braemar. Därtill föreligger stora logistiska problem med transporten av kol inom Europa.

Det första fartyget med ukrainskt spannmål lämnade i går hamnen i Odessa. Mikael Jeppsson, spannmålschef på Lantmännen, säger till SR att det här får positiva effekter både för Ukraina och länder som är beroende av exporten. Men priserna för spannmål har redan anpassats efter förväntningarna att handeln ska öppna och Mikael Jeppsson tror inte att det kommer bli några prissänkningar.

Dagens Industri skriver om att det i Ryssland frigörs mängder av europeiska och amerikanska patent, när bolagens årsavgifter förfaller. Därmed blir det fritt fram för ryska företag att använda innovation som utvecklats av konkurrenter i andra länder. "På sätt och vis får sanktionerna motsatt effekt. De hjälper Ryssland att överta utländsk teknologi", kommenterar Johan Båvhammar, vd och grundare av exportbolaget Safetrack. Om inte Safetrack lyckas betala in den sedvanliga årsavgiften

förlorar företaget sina patent i landet, konstaterar han och tillägger att det just nu ser ut att kunna lösas sig med bolagets inbetalning.

Patentproblematiken är dock inte helt enkel att ta ställning till, påpekar Christina Wainikka, policyexpert för området immaterialrätt på Svenskt Näringsliv. Hon manar företag till att fatta ett strategiskt beslut, som både tar hänsyn till etiska frågor och företagets långsiktiga mål. "På kort sikt skulle man kunna säga att man struntar i företagets patent. Problem uppstår om de är kommersiellt gångbara i många år till. Släpper man patenten upphör de att gälla för all framtid. Då är de 'up for grabs' för vem som helst."

Samtidigt tonar hon ned faran för en explosion av kopior i Ryssland. "Självklart skulle det kunna vara av stor nytta för ryska företag att fritt använda teknik som varit patentskyddad. Men man måste också ha den produktionskapacitet och kompetens som krävs. Moderna innovationer är inte heller som skiftnycklar, där en produkt motsvarar ett patent." En faktor att ta hänsyn till innan företag ger upp sina patent är risken för piratkopiering – ett gissel som drabbar alla branscher, understryker hon. "Det kan finnas skäl att upprätthålla patent om piratkopieringen på området är stor. Patent som släpps i Ryssland kan även öppnas upp för aktörer i andra länder som sysslar med piratkopior", säger Christina Wainikka. Hon tillägger: "En säkerhetsaspekt av piratkopiering är att företagen tappar kontroll över kvaliteten. Ingen vill att marknaden ska översköljas av undermåliga kopior."

Ryssland drabbas hårdare av sanktionerna från väst än vad som framkommer av medierapporteringen. Sanktionerna har tillintetgjort 30 år av utländska investeringar och företagsetableringar i landet, visar en ny studie av forskare vid Yaleuniversitet. Läs studien [här](#).

Krig och it-attacker har visat hur sårbart ett kontantlöst samhälle är. "I slutändan är det ett politiskt beslut om vi ska ha kontanter eller inte", skriver Loomis Sveriges vd Karin Stålhandske på DN Debatt. Rysslands invasion av Ukraina ledde till en rusning mot kontanter i Sverige bankomater. Om det ska finnas nog med sedlar och mynt i beredskap krävs det en fungerande infrastruktur. Men i ett alltmer kontantlöst samhället går vi i fel riktning, skriver Karin Stålhandske. Hon efterfrågar därför en sammanhållen politik som skyddar kontanter som betalningsmedel. Det är en fråga som politiken och näringslivet inte kan fortsätta ignorera. "Gör vi inget kommer kontanter som ett fungerande betalningssystem att fasa ut sig självt, varnar hon. "Gör vi inget kommer kontanter som ett fungerande betalningssystem att fasa ut sig självt, varnar hon.

Åtta av tio svenskar, 81 procent, vill kunna betala med kontanter även i framtiden. Det är en ökning med 3 procent sedan veckorna före Rysslands invasion av Ukraina och med 13 procent sedan 2018. Det visar en ny Sifundersökning beställd av Bankomat.

Försvarsminister Peter Hultqvist upprepar finansminister Dambergs tidigare uttalande och säger till TT/OMNI att han är öppen för att beskatta de mest välbeställda i samhället mer för att finansiera utbyggnaden av försvaret.

– Vi kan tänka oss någon form av beredskapsskatt. Hur en sådan skatt skulle kunna utformas är inte klart, men försvarsministern framhåller att det är "många, många miljarder" som ska in för att bygga ut försvarsförmågan under dessa oroliga tider.

– Det jag tycker är viktigt att säga i sammanhanget är att man kan inte bara leva på utgifter, man måste också ha inkomster, säger Hultqvist.

Han hänvisar också till att Socialdemokraterna kommer att presentera ett valmanifest före valet i höst. Skatten bör ha en fördelningspolitisk effekt.

– De som har de mest välbeställda förhållandena ska vara med och bidra. Det är en fråga om rättvisa. Jag tror att det finns möjlighet för att de mest välbeställda kan bidra i ökad utsträckning. Det är också så att de ekonomiska klyftorna i vårt land har ökat rätt så rejält, säger Hultqvist.

Elisabeth Svantesson, Moderaternas ekonomiskpolitiska talesperson replikerar att det är befängt att regeringen ens för en beredskapsskatt på tal.

– Svenska folket är ett av världens mest beskattade folk. Att staten inte kan finansiera och prioritera de mest viktiga uppgifterna utan att höja skatten ytterligare, det tycker jag är befängt.

Svenskt Näringsliv har en oförändrad position i frågan. Att finansiera försvaret med höjda skatter på företag och jobb är fel. Det är direkt kontraproduktivt. Det finns ett brett stöd i riksdagen för att snarast möjligt förstärka försvarsbudgeten så att den motsvarar två procent av BNP. Tyvärr finns i dagsläget inget som tyder på att regeringen inser behovet av att hitta en långsiktigt hållbar finansiering. I stället har idén om en "beredskapsskatt" kastats fram. Men vad den innebär har inte framgått. I en situation där tillväxten är hotad och inflationen hög måste allt fokus ligga på att driva investeringar, stimulera jobbskapande och öka arbetskraftsutbudet.

Kakan måste växa. Höjda skatter på företagande och jobb skulle försvaga svensk ekonomi långsiktigt. Investeringar skjuts på framtiden,

rekryteringsplaner ställs in, planerad expansion blir inte av och tillväxten bromsas. Att motverka företagande och försvaga arbetslinjen är direkt kontra produktivt om vi uthålligt vill kunna stärka vår försvarsförmåga. Den som försöker finansiera ett stärkt försvar med höjda skatter på företag och jobb saknar i realiteten seriös finansiering av det yttersta skyddet för Sverige.

Vecka 30

Den 21 juli antog Europeiska rådet det sjunde sanktionspaketet som tidigare annonserats. Genom sanktionspaketet införs ett nytt förbud mot att, direkt eller indirekt, köpa, importera eller överföra guld som har sitt ursprung i Ryssland och har exporterats från Ryssland till EU eller till ett tredjeland därefter. Förbudet omfattar även smycken. Paketet utvidgar också förteckningen över kontrollerade produkter, som kan bidra till militära och tekniska förstärkningar i Ryssland eller utveckling av försvars- och säkerhetssektorn, och skärper därigenom exportkontrollen vad gäller produkter med dubbla användningsområden och avancerad teknik.

De nya åtgärderna utvidgar dessutom det befintliga förbudet mot tillträde till hamnar till att gälla även slussar för att undvika att sanktionerna kringgås och utvidgar tillämpningsområdet för förbudet mot att ta emot insättningar till att omfatta insättningar från juridiska personer, enheter eller organ som är etablerade i tredjeländer och som ägs av ryska medborgare eller fysiska personer som är bosatta i Ryssland. För mottagande av insättningar vid gränsöverskridande handel som inte är förbjuden krävs förhandstillstånd från de nationella behöriga myndigheterna.

EU inför också ett antal förtydliganden av befintliga åtgärder, till exempel på områdena offentlig upphandling, luftfart och rättsliga åtgärder. Till exempel kommer förbudet mot att inleda transaktioner med ryska offentliga organ att ändras något för att säkerställa tillgång till rättslig prövning. För att undvika eventuella negativa konsekvenser för livsmedels- och energiförsörjningen runt om i världen beslutade EU att utvidga undantaget från förbudet mot att inleda transaktioner med vissa statsägda enheter när det gäller transaktioner med jordbruksprodukter och transport av olja till tredjeländer.

Europeiska Rådet har beslutade också att införa restriktiva åtgärder mot ytterligare 54 personer och 10 enheter. Bland de personer som är uppförda på förteckningen finns högt uppsatta medlemmar av det politiska och kulturella etablissemangen, t.ex. ledamöter i statsduman och ryska regionparlament samt lokalpolitiker som exempelvis Moskvas borgmästare.

I förteckningen finns även högt uppsatta militära ledare och militär personal, politiker som utnämnts på ukrainska territorium som invaderats av

Ryssland, medlemmar av den nationalistiska mc-klubben Nightwolves, propagandister och ledande personer i näringslivet. Bland de enheter som är föremål för sanktioner ingår bland annat Sberbank, ett stort finansinstitut, mc-klubben Nightwolves, företag som är verksamma inom den militära sektorn eller varvsindustrin eller som är inblandade i stöld av spannmål från Ukraina, och en rad enheter som har spridit Kremlvänlig och anti-ukrainsk propaganda. Mot bakgrund av att den syriska regimen tillhandahåller stöd, även militärt stöd, till Ryssland beslutade rådet att även föra upp sex personer och en enhet som deltar i rekryteringen av syriska legosoldater som ska strida i Ukraina tillsammans med ryska trupper.

Ryska Gazprom minskar exporten av naturgas från Ryssland till Europa. Detta då Gazprom kommer att stänga av ytterligare en motor vid Nord Stream 1. Bolaget anger "underhållsarbete" som skäl till stängningen. Gasexporten bedöms falla till 33 miljoner kubikmeter per dag, ned från dagens export av ca 42 miljoner. Gazprom avser minska kapaciteten för om den 27 juli och kommer då endast att leverera på 20 procent. Med en fortsatt minskning av gasexporten ökar trycket mot ett flertal europeiska länder, inte minst i form av en ökad oro inför vintern. Samtidigt är den ryska ekonomin till del beroende av gasexporten varför "gasvapnet" blir ett trubbigt instrument för Ryssland att använda sig av. En viktig faktor för Europa blir därmed i vilken omfattning USA kan öka leveranserna av LNG till de mest utsatta europeiska länderna inför hösten och vintern. Räkna med fortsatt höga och volatila priser ett tag framöver. Det säger Vattenfalls vd Anna Borg till Di i samband med bolagets delårsrapport. Den bakomliggande orsaken är osäkerheten kring fossilgas med koppling till Rysslands krig mot Ukraina. – Med tanke på hur situationen ser ut och med tanke på att vi inte ser någon snar lösning på kriget i Ukraina så är min uppfattning att vi kommer att fortsätta ha höga och volatila priser under ett tag framöver, säger Anna Borg till Tidningen Näringslivet. På sikt kan volatiliteten minska genom att tillföra ny fossilfri elproduktion. Men då det är tidskrävande åtgärder ser situationen dyster ut på kort sikt. – Det kommer att bli en tuff vinter på många sätt och vis. Osäkerheten kring gas kommer att finnas kvar. Det vi kan göra är att använda vår erfarenhet och kunskap för att stabilisera situationen för våra kunder, till exempel genom rådgivning, fortsätter hon.

Tidningen Näringslivet skriver om att Inflationen och gaskrisen skakar om den tyska ekonomin rejält. Det tunga Ifo-index för juli föll till 88,6 – ned från reviderade 92,2 i juni. "Tyskland befinner sig på gränsen till en recession", konstaterar Clemens Fuest, chef för det Münchenbaserade institutet. Analytiker hade i snitt räknat med att Ifo-index för juli skulle sjunka – men bara till 90,1, enligt en sammanställning av prognoser gjord av Reuters. För att hitta lika låga nivåer som det nu blev får man gå tillbaka till juni 2020 – det vill säga i det osäkra läget i början av covid-19-pandemin. "Företagen

räknar med betydligt sämre affärsaktivitet under kommande månader. Höga energipriser och hotet om gasbrist tynger ekonomin”, skriver Clemens Fuest.

Det dystra indexet kommer sedan Europeiska centralbanken (ECB) – för att få bukt med inflationen i eurozonen – stramade åt penningpolitiken med en oväntad så kallad dubbelhöjning på 50 punkter av de viktigaste styrräntorna förra veckan. Analytiker hade i snitt räknat med 25 punkter, när räntorna höjdes för första gången på elva år. Hur inflationen utvecklas framöver är dock oklart. En faktor som spökar är de ryska gasleveranserna. Tysklands centralbank Bundesbank – som ingår i ECB-systemet – varnade så sent som i förra veckan för att prisökningarna som präglat den tyska ekonomin en tid troligen kommer att bli ännu värre de kommande månaderna samtidigt som hotet om strypta ryska gasleveranser sprider stor osäkerhet.

Rysslands utrikesminister Lavrov har inlett en rundresa till flertal afrikanska länder med start i Egypten vilket är en av världens mest betydande veteimportörer. Resan ska ses i ljuset av den FN-frammedlade överenskommelse som Ryssland och Ukraina ingått om att Ryssland ska freda ukrainska spannmålsfartyg. Det är dock ytterst osäkert om Ryssland ens har för avsikt att leva upp till sitt åtagande att låta de ukrainska sändningarna ske. Den ryska attacken mot Odessas hamn dagen efter överenskommelsen är en tydlig signal på att Kreml sannolikt inte är intresserat av att leva upp till avtalet. Vid mötet med den egyptiska utrikesministern underströk Lavrov att de ryska spannmålsleveranserna kommer att fortsätta och att man avsåg att etablera ett fördjupat ryskt samarbete med Arabförbundet. Lavrov kommer fortsätta sin rundresa i Afrika med besök i Uganda, Etiopien och Kongo-Kinshasa.

Dagens Industri uppger att Kreditvärderingsinstitutet Fitch nedgraderat Ukrainas kreditbetyg till C från CCC. Det är det lägsta betyget på firmans skala innan ett land eller bolag anses oförmögna att betala av sina lån. Fitch skriver också att Rysslands invasion ser ut att pågå långt in i nästa år, vilket ytterligare bidrar till det sänkta betyget. Utsikterna till en diplomatisk lösning på kriget anser Fitch är låga. Angående tillväxten skriver Fitch att Ukrainas BNP väntas krympa med en tredjedel – 33 procent – i år, för att sedan återhämta sig fyra procent under 2023. Firman påpekar dock att ekonomin återhämtat sig något sedan krigets inledning.

DNs ledasida skriver under rubriken ”Håll i och håll ut – annars vinner Putin” bland annat följande. Putin räknar med att tiden är på hans sida och att han därför kan flytta fram sina positioner, precis som efter kriget i Georgien 2008 och annekteringen av Krim 2014. Till skillnad från ledare i västvärlden behöver han inte bry sig om opinionssiffror och val; de kan alltid riggas. Och på många håll i väst räds politiker en långvarig konflikt. Precis

som ryska styrkor nöter ut motståndet vid fronten kan Putin därför bryta ner väst psykologiskt, tills Ukraina inte framstår som så viktigt längre. Risken är mindre för det i Sverige än i Italien, men även här syns ett allt svagare engagemang från politiskt håll. "Ukrainas sak är vår" har bytts ut mot "Det är dyrt att vara svensk". Läs hela artikeln [här](#).

London håller på att förlora sin dragningskraft för korrupta ryska oligarker, hävdar den brittiska polisen. Staden har länge varit känd för att locka rika ryssar, vilket har gett den öknamnet "Londongrad". Myndigheter i Storbritannien har tidigare uppskattat att 100 miljarder pund smutsiga pengar tvättas i landet varje år av oligarker från bland annat Ryssland, skriver Reuters.

Enligt en pressrelease från det tjeckiska försvarsdepartementet har man beslutat att avbryta upphandlingen av nya infanteristridsfordon och istället inleda förhandlingar med Sverige om att upphandla svenska CV90-stridsfordon från BAE Systems Hägglunds. I releasen konstateras att förhandlingarna kommer samordnas med Slovakien som tidigare under sommaren fattat motsvarande beslut om upphandling.

Pär Malmberg har av regeringen utsetts till utredare för ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin. Regeringen beslutade i juni att tillsätta en utredning som ska kartlägga vilka varor och tjänster från industrin som har väsentlig betydelse för upprätthållandet av samhällsviktig verksamhet eller där allvarliga konsekvenser i övrigt riskerar att uppstå om varan eller tjänsten inte tillgängliggörs. I uppgiften ingår bland annat att lämna nödvändiga författningsförslag. Pär Malmberg, doktorand inom samhällsresiliens vid Handelshögskolan och överstelöjtnant i reserven inom totalförsvar vid försvarshögkvarteret, börjar arbetet som särskild utredare den 21 juli. Utöver att kartlägga vilka varor och tjänster som har väsentlig betydelse för upprätthållandet av samhällsviktig verksamhet kommer han att utreda hur regeringen kan ges möjlighet att besluta om undantag från Miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet (MKB-direktivet) och om tillfälligt tillstånd enligt miljöbalken för samhällsviktig verksamhet när sådan verksamhet är tidskritisk, för att tillgodose väsentliga allmänna intressen när behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt annat tillfredsställande sätt. – Näringslivet har en avgörande roll för att Sverige ska kunna motstå och hantera allvarliga fredstida krissituationer. En långsiktig samverkan mellan offentliga och privata aktörer är mycket viktig för Sveriges beredskap, säger näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson. Ett delbetänkande om uppdraget om ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin ska lämnas senast den 30 december 2022, i den del som avser uppdraget om miljötillstånd för samhällsviktig verksamhet. Övriga delar av uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2024.

Svenskt Näringsliv ser fram emot ett nära samarbete med Pär i denna viktiga utredning.

Slutligen kan läsning av följande rapport rekommenderas. Nationellt kunskapscentrum om Kina har släppt en ny rapport: Kinas syn på Nato och ett svenskt medlemskap. Studien ger en översikt av den omfattande rapporteringen om Nato som har skett i Kina under våren 2022. Detta inkluderar den kinesiska synen på vad Nato är, hur Nato styrs och vad Nato får för konsekvenser för säkerhetsläget i Europa och i Kinas närområde. Studien tar även upp vad Kina beskriver som sin egen vision för en framtida global säkerhetsordning. Rapporten kan laddas ned via NKK:s [hemsida](#).

Vecka 29

Den 15 juli antog EU-kommissionen ett gemensamt (höga representanten - kommissionen) förslag till ett nytt åtgärds paket för att upprätthålla och stärka ändamålsenligheten i EU:s sex tidigare sanktionspaket mot Ryssland. I detta "underhålls- och anpassningspaket" förtydligas ett antal bestämmelser för att stärka rättssäkerheten för operatörer och verkställighet från EU-länderna.

Paketet anpassar också EU:s sanktioner ytterligare till de sanktioner som tillämpas av allierade och partner, särskilt i G7. Paketet upprepar kommissionens hållning när det gäller att skydda livsmedelstryggheten i hela världen. I det sjunde paketet kommer ett nytt förbud mot import av ryskt guld att införas, samtidigt som exportkontroller stärks av produkter med dubbla användningsområden och avancerad teknik. Därigenom kommer paketet att stärka anpassningen av EU:s sanktioner till sanktionerna från G7-partner.

Rapporteringskraven för att skärpa EU:s frysning av tillgångar kommer också att stärkas. I paketet upprepas också att EU:s sanktioner inte på något sätt är inriktade på handeln med jordbruksprodukter mellan länder utanför EU och Ryssland. På samma sätt klargörs också den exakta omfattningen av vissa finansiella och ekonomiska sanktioner.

Slutligen föreslås att EU:s nuvarande sanktioner förlängs med sex månader, till nästa översyn i slutet av januari 2023. Förhoppningen är att beslut kan tas på ambassadörsnivå under innevarande vecka och därefter vidare för politiskt beslut.

Dagens Industri skriver om att för första gången sedan 2002 är euron och dollarn jämbördiga i värdering. Samtidigt värderas den svenska kronan mycket lågt mot index och mot dollarn. I den accelererande inflationen slår nu den svaga kronan hårt mot den svenska ekonomin. Att euron är rekordlåg mot dollarn beror delvis på att den amerikanska ekonomin går på

högvarv medan den europeiska kantats av krig och energichocker. I en intervju med CNBC bedömde Kristalina Georgieva, vd för Internationella valutafonden, att de globala räntorna kommer att fortsätta stiga fram till 2023, men därefter vända efter åtgärder från centralbankerna. ”I takt med att räntehöjningarna börjar verka kommer vi se att inflationen minskar”, säger internationella valutafondens chef Kristalina Georgieva till CNBC i samband med G20-mötet på Bali.

Råvarupriser har börjat falla under den senaste tiden och kan ha nått en plåtå. Oljan har sedan toppen i juni fallit från drygt 120 dollar fatet till omkring 100 dollar fatet. Dock säger Kristalina Georgieva att det inte nödvändigtvis beror på en lägre inflation, utan snarare ett svar på ökad recessionsrisk. ”Även om data som används för att fastställa inflationen släpar efter något, så pekar den på att inflationen inte har tyglats än. Inflationen måste kontrolleras, annars kommer inkomster att urholkas, vilket slår hårdast mot de fattigaste delarna av världen. För tillfället ser vi fortfarande att inflationen stiger, vi måste fortsätta att kyla ner den.”

Störningar i försörjningskedjan i spåren av pandemin har skapat flaskhalsar och kriget i Ukraina har förvärrat situationen. Resultatet har blivit prisökningar på varor – inklusive viktiga basvaror som mat, gödsel och energi. Globala livsmedelspriser nådde en rekordhög nivå mellan mars och april i år, enligt Världsbanken. Råvaruprisindex för livsmedel steg med 15 procent under perioden mars–april, och var mer än 80 procent högre än för två år sedan, enligt CNBC.

Som tidigare rapporterats meddelade H&M i mars att man pausade all verksamhet i Ryssland och den 18 juni meddelade H&M att man nu beslutat inleda en process för att permanent avveckla verksamheten i landet. Som en del av avvecklingsprocessen är avsikten att tillfälligt återöppna fysiska butiker under en begränsad tid för att sälja kvarvarande varulager i Ryssland. Hela avvecklingen förväntas leda till kostnader för H&M-gruppen på totalt cirka 2 BSEK, varav cirka 1 BSEK kommer att ha en kassaflödespåverkan. Hela beloppet kommer att ingå som engångskostnader i resultatet för tredje kvartalet 2022. Ukrainska Olga har fått jobb – men Skatteverkets krångel sätter stopp, enligt Tidningen Näringslivet. Numret behövs för att hon ska kunna ta det jobb på Scandic som hon erbjöds redan i april. Under Ukrainakrigets första veckor var staden Dnipro förskonad från angrepp men när den första bomben föll packade Olga Huzovata väskorna och flydde tillsammans med sina barn, 9 och 13 år gamla. Eftersom hennes syster bor i Sverige sedan snart tio år begav hon sig hit.

Den 13 april var Olga Huzovata på anställningsintervju för ett städjobb hos hotellkedjan Scandic. Hon fick snabbt besked om att hon fått jobbet och att hon kunde börja så snart hon fått sitt samordningsnummer, vilket motsvarar

ett personnummer och som är något som behövs för att hantera anställda i Scandics interna system. Tre gånger har Olga Huzovata ansökt om ett samordningsnummer hos Skatteverket. För Skatteverkets del måste inte en anställd ha ett samordningsnummer för att börja jobba men hos många arbetsgivare är det ett måste för att de interna rutinerna ska fungera. Dessutom har ukrainare som jobbar hos arbetsgivare där samordningsnummer inte behövs stött på andra typer av problem. Ett av dem är att de inte får ut sin lön eftersom det inte går att öppna ett bankkonto utan samordningsnummer och få företag har idag möjlighet att betala ut lönen i kontanter.

Olena Vorobyova, servicechef på Scandic Sjöfartshotellet, förklarar att hotellkedjan inte kan skapa nya anställningsavtal i sina system utan ett personnummer eller samordningsnummer. Nu har företaget väntat i mer än två månader på att flera av de ukrainare som erbjudits jobb ska få sitt samordningsnummer och börja jobba.

Amerikanska försvarskoncernen Northrop Grumman VD har i Financial Times gått ut och krävt att västvärldens regeringar tydliggör efterfrågebehovet långsiktigt för vapenleveranser till Ukraina. Detta då försvarsindustriernas lager i många fall inte dimensionerats för att långsiktigt tillhandahålla den mängd som nu skickas till Ukraina. Den 15 juli besökte USA:s president Joe Biden i Saudiarabien för ett tre timmar långt möte med landets kronprins Mohammed bin Salman. Biden träffade under helgen också ledare från Irak, Egypten och Förenade Arabemiraten. Relationerna med UAE har blivit något frostiga i och med Abu Dhabis ökade politiska relationer med Moskva. Biden underströk enligt media att USA även fortsatt kommer att vara djupt engagerade i Mellanöstern och konstaterade att "Vi kommer inte att lämna och skapa ett vakuum som kan fyllas av Kina, Ryssland eller Iran".

Biden meddelade också att han även förväntade sig att Saudiarabien ytterligare ökar oljeproduktionen, som ett sätt att sänka bränslekostnaderna på hemmaplan. Dagens Industri skriver att flera analytiker menar att målet med det på hemmaplan impopulära statsbesöket är att just få bukt med bränslepriset, vilket kan leda till ökat stöd för presidenten. I en gästkrönika i Washington Post skrev president Joe Biden att målet i stället var att möta Rysslands aggression, att kunna konkurrera ut Kina och att arbeta för ökad stabilitet i regionen.

TT/Dagens Industri rapporterar om att tyskarna kan få räkna med att gaspriserna trefaldigas nästa år. Och det kan bli värre än så, varnar chefen för landets infrastrukturmyndighet. "De som nu får sina gasräkningar ser att priset redan fördubblats, och då är hänsyn inte tagen till konsekvenserna av kriget i Ukraina. Från och med 2023 måste gaskunderna förbereda sig på att månadskostnaderna trefaldigas – minst, säger Klaus Müller, chef för Bundesnetzagentur, till nyhetsnätverket RND som citeras av The Local.

Enligt Müller har priserna för energibolagen i vissa fall sjufaldigats som en följd av den ryska invasionen och fortsatt gasbrist på den internationella marknaden.” Hela denna prisökning kommer inte att drabba konsumenterna på en gång, men förr eller senare måste någon betala”, säger Klaus Müller. Tyska energijätten Uniper, som också äger kärnkraftverk i Sverige, har nyligen hos tyska myndigheter ansökt om ett jättelikt räddningspaket. Bolagets förluster uppgår till flera hundra miljoner kronor – varje dag – under den rådande krisen.

Regeringen fattade den 14 juli beslut om att en särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet för uppföljning och utvärdering av totalförsvaret, Myndigheten för totalförsvarsanalys.

Myndigheten ska vara en enrådighetsmyndighet med ett vetenskapligt råd knutet till sig. Den ska vara lokaliserad i Stockholmsregionen och inleda sin verksamhet den 1 januari 2023.

Vecka 28

Årets Almedalsvecka fick ett sorgligt avslut med det fruktansvärda knivmordet på Ing-Marie Wieselgren. Ing-Marie Wieselgren var SKR:s samordnare för arbetet för psykisk hälsa och var en av de i Sverige med mest kunskap och längst erfarenhet inom områden psykisk ohälsa, psykiatri och social omsorg.

Hon var en nyckelperson i arbetet för att kraftsamla samhällets insatser för bättre psykisk hälsa. Hon arbetade med att stötta de svagaste och mest utsatta i samhället. Det finns ingen plats i vårt samhälle för våldsdåd och tankarna går till de anhöriga och till våra vänner på SKR som förlorat en kollega. När det dessutom sker i Visby under den vecka som kännetecknar ett öppet demokratiskt samhälle gör sig sårbarheten, och vikten av att ändå stå upp för det samhälle vi vill ha, än mer påmind.

Dagens Nyheter intervjuade SÄPO-chefen Charlotte von Essen under Almedalsveckan där hon deltog i flera seminarier om Sveriges totalförsvär. Hon konstaterade bland annat att svenskarnas intresse för säkerhetsfrågan har exploderat sedan Rysslands invasion av Ukraina. Men hotet mot Sverige från främmande makt har blivit större under flera år.

”Det pågår aktiviteter mot Sverige varje dag. Det gjorde det redan innan Rysslands invasion av Ukraina. Vi ser en bredare och mer komplex hotbild som främmande makt står för”, sa Charlotte von Essen.

”Än så länge har vi inte sett något som direkt påverkar Sveriges säkerhet. Men det här måste vi fortsätta följa väldigt noga. Vi vet att det finns ett större hot om påverkanskampanjer, smutskastning, att man riktar sig mot

media, politiker, beslutsfattare men också så klart en ökad risk för cyberangrepp”.

”Våra hemligheter i Sverige måste vi skydda nu. Det gör man bäst genom att man stärker det man kallar säkerhetsskyddet. Det handlar om informationssäkerheten runt it-system, men också runt lokaler där man har den typen av verksamhet. Och också att säkerställa att man har pålitlig personal”.

I ett seminarium om miljötillstånd under Almedalsveckan arrangerat av Svenskt Näringsliv, deltog bland andra chefen för Gotlands regemente överste Magnus Frykvall. Budskapet var tydligt, att politikerna gav motstridiga signaler. Å ena sidan, beslut om att rusta upp. Å andra sidan, en miljölagstiftning som sätter stopp för övningar – på försvarets egna skjutfält.

I Försvarmaktens hemställan till regeringen i början av juni konstaterades att Försvarmakten begränsas för närvarande i möjligheten att bedriva verksamhet i den omfattning som krävs för att snabbt förstärka försvarsberedskapen, realisera försvarsbeslutet samt för att skapa förutsättningar för att nå och sedan bibehålla en anslagsnivå som motsvarar två procent av bruttonationalprodukten (BNP). Detta beror på att gällande tillstånd och gjorda anmälningar enligt miljöbalken medför begränsningar avseende bland annat antal skott, skjutdagar, flygtider och flygrörelser vid Försvarmaktens verksamhetsplatser.

Rysslands utmaningar i kriget mot Ukraina fortsätter. Satellitbilder som finska public service Yle låtit ta fram visar att en stor del av Rysslands militära utrustning på militärbasen i Alakurtti försvunnit. Enligt militärexpert Marko Eklund motsvarar den försvunna mängden en bataljonsstridsgrupp. Sedan mitten av maj har över hundra fordon försvunnit från Alakurtti militärbas. Bland de försvunna fordonen finns bland annat tiotals pansarskyttefordon. Samtidigt har åtminstone en tredjedel, kanske till och med hälften av basens 2 000 soldater flyttats bort. Omgrupperingen beror troligen på att Ryssland behöver nya trupper till fronten. Landet har inte delgett förflyttningarna i offentligheten.

Bloomberg/Dagens Industri tar idag upp att Nord Stream 1 stängs av i tio dagar för ett planerat underhåll, men den franska finansministern Bruno Le Maire säger att Europa och Tyskland måste förbereda sig att Ryssland helt stänger av gasledningarna. Detta som en hämnd för det stöd som Europa har visat Ukraina under kriget.

”Låt oss förbereda oss på en total nedstängning av rysk gas, det är det troligaste scenariot i dagsläget”, sade Le Maire.

EU-länder ska hålla ett krismöte den 26 juli, där det ska säkerställas att det finns tillräckliga gasreserver för att klara efterfrågan på uppvärmning och el kommande vinter.

Dagens Industri skriver om att Scania är tillbaka i Ukraina. När ryssarna drevs ut ur Kiev minerade de Scantias huvudanläggning. Väggarna var sönderskjutna. Men verksamheten är i gång igen och nyligen öppnade Scania en verkstad till på andra sidan stan. Av Scantias tolv verkstäder är nu tio öppna. Merparten av de 180 anställda är tillbaka på jobbet.

I likhet med andra fordonstillverkare stoppade Scania sin tillverkning av lastbilar i Sankt Petersburg och man slutade leverera nya fordon och reservdelar. En hel del av lastbilarna som hade beställts till Ryssland har i stället gått till Ukraina. Alla Scantias lastbilar är uppkopplade vilket gör att tillverkaren kan se hur de används. Fyra månader efter krigsutbrottet rullar lastbilarna fortfarande i Ryssland.

”Det är inte är några stora skillnader vad vi kan se på makronivå. Det är varken mer eller mindre när det gäller aktivitetsnivån”, säger presschefen Erik Bratthall till Dagens Industri.

Man har inte siffror på om lastbilar står still på grund av reservdelsbrist. Det kan handla både om parallell import från länder som inte stödjer sanktionerna eller rena piratkopior. Även handel med stöldgods förekommer.

Som tidigare rapporterats pausade Ikea sin verksamhet i Ryssland den 3 mars, och i mitten av juni beslöt företaget att sälja sina fabriker och minska sina lager. Varuhusen i Ryssland är stängda sedan i början av mars. Nu rear Ikea ut produkter genom sin on-lineförsäljning i Ryssland, meddelar företaget på sin ryska hemsida, vilket DI var först att berätta. Försäljningen avser bara de varor som Ikea har kvar i lager i Ryssland, och kommer att pågå tills de är slutsålda. Ikea har nu börjat leta nya ägare till sina fabriker och planerar att minska personalen i Ryssland.

Enligt Dagens Industri/Reuters konstaterade Ukrainas premiärminister Denys Sjmyhal i veckan att landet behöver 750 miljarder dollar, vilket motsvarar 7,760 miljarder svenska kronor, i en återhämtningsplan för att börja bygga upp landet igen. Bland annat har den ryska invasionen orsakat skador på infrastruktur för 100 miljarder dollar, motsvarande 1 000 miljarder kronor.

Han sa att återhämtningsplanen ska delas upp i tre faser. Den första ska vara fokuserad på att direkt åtgärda saker som är viktiga för människors dagliga liv, som vattenförsörjning. Den andra fasen ska lanseras när

striderna tar slut och omfattar tillfälliga boenden, sjukhus och skolor, och den tredje fasen ska förändra landet på längre sikt. Denys Sjmyhal poängterade att den ukrainska regeringen anser att tillgångar som har konfiskerats från ryska oligarker ska vara en del av finansieringen av återhämtningsplanen.

Enligt en FOI-rapport som SvD skriver om ser hotet från spioner ut att ha ökat i Europa. Det senaste decenniet har flera fall av misstänkt spioneri uppmärksammas. Här finns såväl kriminella smugglare som insiders inom försvaret som värvats av Moskva, tekniska experter som anlitas för att hacka sig in i viktiga nätverk och högt uppsatta byråkrater och politiker som lämnat över hemlig information till både Ryssland och Kina.

Enligt Michael Jonsson, forskningsledare på Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), intervjuad av SvD, sker spionaget i dag både mer aggressivt och med större risktagande.

”Det reflekterar ett gradvis försämrat säkerhetsläge. Konflikten mellan Ryssland och väst har skärpts, vilket leder till ett ökat och mer aggressivt spionage. Men västerländska säkerhetstjänster har också blivit mer benägna att lagföra och publicera fall av spionage”, säger han.

Totalt finns 62 öppet kända spionfall i Europa där personerna åkt fast mellan 2011 och 2021, enligt en FOI-rapport. 42 av dem har fällts för spionage. Detta ska dock ses som ”toppen på ett isberg”, enligt rapportförfattaren Michael Jonsson.

Cheferna för brittiska säkerhetstjänsten MI5 och amerikanska FBI gick i veckan ut i ett unikt gemensamt uttalande och varnade för ett ökat hot från Kina, enligt brittiska BBC.

En tydlig målgrupp för uttalandet var bland annat näringsliv. FBI-chefen Christopher Wray sa att Kina var det ”största långsiktiga hotet mot vår ekonomiska och nationella säkerhet” och att Kina försökt påverka den interna amerikanska debatten, inklusive de senaste valen. MI5-chefen Ken McCallum konstaterade att den brittiska säkerhetstjänsten mer än fördubblat sitt arbete mot kinesisk aktivitet under de senaste tre åren och skulle fördubbla det igen. MI5 bedriver nu sju gånger så många utredningar relaterade till det kinesiska kommunistpartiets aktiviteter jämfört med 2018, tillade han.

Kristina Sandklef är oberoende Kinaanalytiker med bakgrund som analytiker och ekonom i näringsliv och Försvarsmakten skrev i veckan en [krönika](#) i Tidningen Näringslivet.

Det är nya tongångar från den officiella kinesiska rösten i Sverige. Vad innebär det i praktiken för den svensk-kinesiska relationen? I tider med bojkott av rysk olja och gas är förnybar energi givetvis en viktig komponent, men frågan är om vi gör oss själva en pandatjänst genom att ändra beroendet från Ryssland till Kina.

Regeringen fattade den 30 juni beslut om kommittédirektiv för en översyn av beredskapen i näringslivet. En särskild utredare ska föreslå en justerad arbetsrättslig beredskapslagstiftning, analysera behovet av anpassningar av arbetsmiljö- och arbetstidsregleringen samt ta ställning till skriftlighetskravet i medbestämmandelagen. Syftet med utredningen är att stärka beredskapen i arbetslivet. Utredaren ska bland annat:

- analysera behoven av en justerad arbetsrättslig beredskapslagstiftning och av ändringar i arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningens bestämmelser om beredskap
- föreslå hur en sådan lagstiftning ska utformas
- ta ställning till skriftlighetskravet vid ingående och uppsägning av kollektivavtal.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2023.

Sist, men inte minst, så lyfter Sveriges ÖB Micael Bydén i en intervju i Dagens Industri att det civila försvaret måste hänga med i samma utvecklingstakt som det militära försvaret. Nu gäller det för alla ansvariga aktörer att jobba på, enligt Micael Bydén.

”Ängsligheten att göra rätt och inte fel, vi har inte den lyxen”, säger han och påminner om att det pågår ett krig i Europa.

”Inte minst handlar det om inkluderingen av vårt näringsliv. Här vi en hel del att göra”, säger Micael Bydén vidare och påminner om det näringslivsråd som befinner sig i startgroparna.

Företagen borde ersättas för sin medverkan på samma sätt som K-företagen gjorde innan Sverige rustade ned sitt civila försvar, enligt överbefälhavaren.

”Det tecknades avtal mellan stat och företag på ett sätt som gjorde att det fanns en trygghet för leverans och en trygghet för företaget att veta att man får betalt”, säger han.

Vecka 27

Som tidigare kommunicerats, så pausade Sandvik sina affärsaktiviteter i Ryssland den 28:e februari som en följd av Rysslands krig i Ukraina. Sandvik har sedan dess löpande utvärderat och anpassat sig efter situationen, och har beslutat att genomföra en avveckling av verksamheten i Ryssland. Som en konsekvens av detta kommer Sandvik att rapportera en engångskostnad om runt SEK 1 miljard som belastar rörelseresultatet (EBITA) i det andra kvartalet, varav SEK 0,7 miljarder är en nedskrivning av tillgångar och SEK 0,3 miljarder är en reservering främst relaterad till personalkostnader. Dessa kostnader rapporteras inom jämförelsestörande poster. Efter nedskrivningen så uppgår totala kvarvarande tillgångar avseende Ryssland, exklusive kassa och likvida medel, till cirka SEK 0.7 miljarder per den 31 maj.

Avvecklingsprocessen pågår och fortskrider på ett kontrollerat sätt, och Sandvik strävar efter att agera ansvarsfullt mot de anställda, samtidigt som tillämpliga föreskrifter och sanktioner följs. Beroende på hur avvecklingen fortskrider kan vissa ytterligare kostnader uppkomma i kommande kvartal. Under 2021 stod försäljning till ryska kunder för cirka 3,6 procent av Sandvik-koncernens totala intäkter.

I en intervju med Dagens Industri under Natos toppmöte i Madrid, konstaterade statsminister Magdalena Andersson att "Många länder rustar nu upp och det är klart att där finns det nu möjligheter för svenska vapentillverkare att vara med i det. Vi är väl kända för att vi har hög kvalitet på det tekniska innehållet och bra prestanda på våra produkter". Statsministern sa vidare "att det återstår att se om Nato-medlemskapet kan leda till fler svenska vapenaffärer, men att det är möjligt att en del länder tycker att det känns "extra bra att köpa från ett annat Nato-land". Som ett exempel nämnde Magdalena Andersson det avtal som slöts tidigare i veckan med Slovakien för 152 exemplar av stridsfordon 90 från BAE Systems Hägglunds till ett värde av över 15 miljarder kronor.

Ett av fem tjänsteföretag har blivit utsatt för cyberattacker de senaste åren. De flesta attacker är riktade och kvalificerade. Samtidigt upplever företagen att det pågår ett konstant "brus" av attackförsök, i vissa fall dagligen. Det visar en ny rapport som 4C Strategies tagit fram på uppdrag av Almega.

Enligt Försvarsmakten är cyberhotet det allvarligaste hotet mot Sverige just nu, pådrivet av digitaliseringen och den försämrade säkerhetspolitiska situationen.

"Cyberattacker är inte bara ett hot, de är redan en realitet. Rapporten visar att vart femte tjänsteföretag har blivit utsatt för cyberattacker under de senaste tre åren. Och de flesta attackerna är riktade och kvalificerade", säger David Wästberg, näringspolitisk expert på Almega.

Dessvärre är detta med all sannolikhet inte hela sanningen. Cyberattacker är inte något man som företag direkt skyltar med.

”Rapporten visar att de flesta företagen upplever ett konstant ”brus” av attackförsök och det finns företag vars it-system dagligen utsätts för hackerattacker”, säger David Wästberg.

Rapporten är framtagen av säkerhetskonsultföretaget 4C Strategies på uppdrag av Almega och bygger på intervjuer med ledande befattningshavare som ansvarar för bland annat säkerhetsfrågor och säkerhetsskydd. Dessutom har en enkätundersökning bland Almegas medlemmar genomförts. Tjänsteföretagen i rapporten uttrycker såväl en vilja som ett behov av samverkan och stöd med myndigheterna i frågor rörande cybersäkerheten. Dessvärre tyder mycket lite på att ett sådant utbyte sker.

”Fler än nio av tio tjänsteföretag samarbetar överhuvudtaget inte med myndigheterna i cybersäkerhetsfrågan. De är dessutom osäkra på vilka myndigheter de kan eller bör samarbeta med eller vilka som kan ge dem rätt stöd”, säger David Wästberg.

Ett fåtal företag samarbetar dock med myndigheterna. I dessa fall tycks samarbetet fungera bra. Bland de aktörer som nämns återfinns exempelvis Polisen, MSB samt kommuner och regioner. Utifrån vad som har framkommit i dialogen med tjänsteföretagen i undersökningen och genom arbetet med rapporten vill vi lyfta fram följande förslag för att stärka cybersäkerheten:

1. Samverkansformer: Möjligheterna att utveckla nätverk för samverkan mellan företag och offentlig sektor behöver ses över och inkludera fler branscher.
2. Informationsdelning och kunskapsspridning: Upprätta fler forum där företag kan rapportera och ta del av relevant information. Det behövs mer kunskapsspridning i form av goda exempel på hur de kan arbeta förebyggande med cybersäkerheten.
3. Anpassade riktlinjer och råd: Utveckla sektorsspecifika riktlinjer för cybersäkerhetsarbetet, i synnerhet till företag som bedriver samhällsviktig verksamhet. Riktlinjer och vägledning behöver även anpassas till små- och medelstora företag i högre utsträckning.
4. Resurstöd: Nationellt cybersäkerhetscenter bör ges i uppdrag att erbjuda lämpligt stöd till de som arbetar med stödjande eller förebyggande insatser vid attacker. Det stöd som erbjuds av Sveriges

nationella Computer Emergency Response Team (CERT-SE) behöver också ses över så att det vid behov även inkluderar särskilt resurstöd, något som är i linje med det uppdrag som regeringen nyligen gav MSB om CERT-SE.

Cybersäkerheten är nödvändig för att näringslivet ska kunna utveckla och tillhandahålla konkurrenskraftiga varor och tjänster.

”I ett större perspektiv är en god cybersäkerhet en förutsättning för svensk tillväxt och konkurrenskraft”, säger David Wästberg.

Maria Rosendahl, Näringspolitisk chef på teknikföretagen, skriver i Tidningen Näringslivet att säkerhetsfrågor och geopolitik är i fokus för svensk industri efter kriget i Ukraina och Sveriges Nato-ansökan.

Industrin kommer att utgöra en vital och integrerad del av totalförsvaret och därmed blir kompetensförsörjningen även en samhällsangelägenhet. Med Rysslands invasion av Ukraina har världsläget förändrats snabbt. På kort tid har vi fått en situation som präglas av militära hot och en genuin osäkerhet. Därmed har säkerhetsfrågor och geopolitiken kommit in i centrum för politik och samhälle. Men också i fokus för svensk industri. Hållbarhet, resiliens och säkerhet. Det är tre stora utmaningar som överskuggar det mesta i vår nya verklighet. Det är också utmaningar där industrin har en helt avgörande betydelse, samtidigt som det för med sig stora möjligheter. Läs hela artikeln [här](#):

Med anledning av att regeringen beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar tillförs nu Post- och telestyrelsen (PTS) medel för sin nya roll som sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn, elektroniska kommunikationer och post. Sektorsansvariga myndigheter ska inom sin beredskapssektor leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer såväl som vid höjd beredskap. Regeringen tillför PTS ytterligare 80 miljoner kronor i syfte att genomföra materielinköp för att kunna upprätthålla och säkerställa funktionalitet i nät och tjänster inom områdena elektroniska kommunikationer och post, även vid kris och höjd beredskap.

Vecka 26

Ryssland har ställt in sina utlandsbetalningar för första gången på mer än hundra år. Enligt bedömare betyder det just nu lite i praktiken – men kommer att få konsekvenser i framtiden. Senaste gången Ryssland hamnade i så kallad ”default”, och ställde in sina utlandsbetalningar, var 1917. Det skedde i samband med att bolsjevikerna efter revolutionen vägrade ta ansvar för det ryska tsardömet skulder.

Under söndagskvällen löpte den 30 dagar långa tidsfristen ut för Ryssland att betala sina utlandsskulder. De har gjort betalningar i rubel – men chanserna att någon skulle ta emot de pengarna är låga, enligt flera bedömare. De inställda betalningarna innebär att Ryssland stängs ute från internationella kapitalmarknader – men så har redan varit fallet tidigare, på grund av de många sanktionerna riktade mot landet. Det som händer nu är att den ryska staten i stället börjar låna av ryska banker. Det finns en risk att man försöker utmäta rysk egendom utomlands. Ryssland har ungefär 40 miljarder dollar i utländska obligationer. Före kriget hade landet omkring 640 miljarder dollar i utländsk valuta och guldreserver, där en stor del nu är fruset och inte går att komma åt.

Enligt tyska Der Spiegel ska EU-kommissionen bistå Ukraina med utrustning för en eventuell rysk attack med massförstörelsevapen. Utrustningen avser både medicinsk utrustning och specialutrustning för kemiska, biologiska eller nukleära nödsituationer till ett värde av cirka 120 miljoner kronor. Leveransen kan ses som ett svar på att Rysslands president Putin den gångna helgen meddelade att vapensystem som kan bära kärnstridsspetsar placeras ut i Belarus. EU sänder 300 000 särskilda skyddsdräkter samt 850 anordningar för saneringsplatser till Ukraina. I leveransen finns också sådant som infusionspumpar och respiratorer.

EU:s energiministrar enades under måndagen att länderna måste fylla sina gaslager åtminstone till 80 procent före vintern. Om vi inte når 80 procent hamnar vi i en farligt, sårbar zon, sa EU:s energikommissionär Kadri Simson enligt nyhetsbyrån Direkt. Sammanlagt är EU:s gaslager nu fyllda till 56 procent – säsongsmässigt högre än tidigare år även om några EU-länder ligger efter, enligt Kadri Simson. I juli ska EU-kommissionen ha en handlingsplan om de ryska naturgasleveranserna minskar eller upphör. Planen går ut på att ersätta gas med andra energislag, energibesparing, styra efterfrågan och hitta andra säljare av gas. Hushållens behov av värme är prioriterat, men vissa industrier och andra företag kan inte garanteras gas. Handlingsplanen innebär en prioritering mellan branscher och skyddande av värdekedjor där fler EU-länder är inblandade.

Flera svenska företag satsar miljarder på att producera konstgödsel. Utvecklingen drivs på av höga priser och en vilja att minska beroendet av Kina och Ryssland, skriver Sydsvenskan. Sverige är ett av få europeiska länder som saknar egen produktion av konstgödsel, vilket innebär att landets lantbrukare är helt beroende av att importera, skriver Sydsvenskan, som talat med flera företag som ligger i startgroparna.

”Att kunna producera cirkulärt ger vårt projekt en enorm potential när hela gödselindustrin nu ställer om för att bli mer hållbar. Dessutom har det som händer geopolitiskt och Europas vilja att bli mer självförsörjande dramatiskt

ökat intresset för det vi gör. Det har också fått oss att snabba på våra planer”, säger Leif Boström, direktör för LKAB:s affärsområde för specialprodukter, till tidningen.

Under förra veckan höjde Tyskland larmnivån för landets gasmarknad till den näst högsta efter den senaste tidens strypta gasleveranser från Ryssland. ”Hela marknaden riskerar att kollapsa”, sa Tysklands närings- och klimatminister Robert Habeck under en presskonferens den 23 juni, enligt TT, och förtydligade allvaret med en jämförelse: ”Som en Lehman-effekt i energisystemet.”

Även Internationella energirådet, IEA, flaggar för att Europa omedelbart måste förbereda sig för ett totalstopp av den ryska gasexporten i vinter. IEA uppmanar regeringar att hålla liv i äldre kärnkraftverk och snabbt minska efterfrågan på gas, rapporterar TT. Tyskland, Österrike och Nederländerna har redan gläntat på dörren till att starta gamla kolkraftverk för att minska gasberoendet, trots ökade koldioxidutsläpp.

Under måndagen träffades företrädare för Sverige, Finland och Turkiet för nya samtal om Nato-medlemskap. Efter mötet konstaterade statsminister Andersson att hon hoppades att dialogen kan avslutas inom den närmsta tiden, förhoppningsvis redan innan veckans Nato-toppmöte. Nya samtal är redan planerade. På tisdagen ska Magdalena Andersson träffa Finlands president Sauli Niinistö och Turkiets president Recep Tayyip Erdogan i Madrid, där veckans Natotoppmöte äger rum.

Robert Limmergård, generalsekreterare på Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF), lyfter i en artikel i SvD fram fyra viktiga punkter både på hur samhällssäkerheten i Sverige kan bidra till Natos civila försvar och hur vi kan utveckla vår egen förmåga vid ett medlemskap;

- Ett medlemskap kan bidra till insyn, inflytande, stärkt politisk dialog, bättre operativ effekt, kostnadseffektivitet och ökad interoperabilitet. Det bidrar för uppbyggnaden av totalförsvaret och totalförsvarsplanering samt att fortsatt föra en utvecklad dialog på samhällssäkerhetsområdet.
- Sverige bör inom Natos civila beredskapsarbete främja den nordiska dimensionen. Inom de sju civila förmågeområdena finns redan goda statliga nordiska samarbeten, till del även sektoriellt med näringslivet. Att utveckla den privat-offentliga samverkan i den nordiska kontexten blir viktigt.
- Sverige bör öka vår närvaro i relevanta Natostrukturer. Bland annat genom fler sekonderingar och andra former av tidsbegränsad tjänstgöring, liksom bidrag till de civila expertpoolerna. Här är det viktigt att säkerställa att vi tar till vara näringslivets kompetens och kunskande.

- Nato investerar strategiskt för att tackla nya globala säkerhetsutmaningar (2030-initiativet), bland annat för framväxande teknologier och innovation. Sverige kan bidra till att trygga teknologi och värdekedjor inom exempelvis försvarsteknik, autonoma system, 5G och grafen.

Nyligen bjöd MSB in myndighetscheferna för de 60 myndigheter som regeringen har beslutat ska bli så kallade beredskapsmyndigheter till ett slags invigningsmöte. Det är första gången myndighetscheferna samlas för att prata om hur myndigheterna tillsammans kan förbereda sig för förändrade roller och ansvar som ska leda till en starkare krisberedskap och civilt försvar i Sverige. Givetvis ett bra initiativ men nu blir det också viktigt att så snart som möjligt få till ett mer strukturerat samarbete mellan myndigheterna och näringslivet.

Nina Wenning, vd på Bankomat, skriver på debattsidan i DVV, att regeringens myndighetsreform för stärkt krisberedskap inte säger något om hur privata företag som bedriver samhällsviktig verksamhet ska inkluderas i arbetet. MSB bör därför få i uppdrag att ta fram en tydlig vägledning som myndigheter bör använda för att utfärda föreskrifter för privata aktörer i Kalmar län och resten av landet, skriver Bankomats vd Nina Wenning. Det finns en otydlighet kring vilka privata verksamheter som klassas som samhällsviktiga, samtidigt som myndighetsstyrningen av de samhällsviktiga företagen också är otillräcklig.

En av Rysslands mest fruktade hackergrupper har opererat från en datahall i Stockholm, kan Di avslöja. I grupperingens hårddisk hittades spår av 25 000 hackerattacker över hela världen. Misstankar om företagsspionage, utpressning, narkotikahandel och sexövergrepp är en del av det som ingår i det enorma materialet. "TA505/FIN11 är en väletablerad rysk hackergruppering som begår grova dataintrång/hackerattacker mot privatpersoner, företag och myndigheter över hela världen. De ses främst som en finansiellt motiverad hotaktör, men bedöms även genomföra statligt sponsrade uppdrag", står det i en av de handlingar som tillhör ärendet.

Vecka 25

Den 17 juni höll Vladimir Putin ett tal vid en sammankomst kallad Internationellt ekonomiskt forum. Talet försenades en timme sedan evenemanget drabbats av en hackerattack, enligt Kremls talesperson Dmitrij Peskov. Enligt TT/Dagens Industri kommenterade Putin ett flertal frågor. Avseende aggressionen mot Ukraina sa han att beslutet att inleda det han kallar för militär operation var svårt. "Men beslutet påtvingades oss." Putin upprepade också det ogrundade påståendet att "vårt folk" i Donbassregionen i östra Ukraina "var utsatt för folkmord". Den ryske

presidenten kommenterade indirekt beskedet från EU-kommissionen om viljan att ge Ukraina kandidatstatus för medlemskap:

"Vi har ingenting emot det. Det är deras suveräna beslut om de vill gå med i en ekonomisk union eller inte. Det är en fråga för det ukrainska folket." Putin poängterade att "EU inte är en militär allians, till skillnad från Nato", rapporterar AFP. Därefter berörde han den globala livsmedelskrisen och hävdade att problemet "inte uppstod i dag". Putin riktade även här anklagelser mot Europa som enligt honom "försöker skylla problemet på någon annan". "Ryssland bär verkligen inte skulden även om (västländerna) försöker lägga skulden på oss, för allt som händer i världsekonomin."

Med hänvisning till oron för en global livsmedelskris utlöst av kriget i Ukraina hävdade Putin att Ryssland har kapacitet att avsevärt öka produktionen av spannmål, till 50 miljoner ton. Putin fortsatte dock att förneka att Moskva hindrar Ukraina från att skicka sina produkter utomlands eller att Ryssland är skyldigt till de stigande priserna på den globala spannmålsmarknaden. Putin spådde i sitt tal att EU kan förlora över 400 miljarder dollar på grund av sanktionerna och ansåg att unionen helt har tappat sin "politiska suveränitet". Han kommenterade också den stigande inflationen i EU-länderna och sade att ojämlikheterna bara kommer att öka på grund av sanktionerna. Putin avslutade med att säga att "Ryssland träder in i en ny era som en stark, suverän nation. Vi ska utnyttja de enorma möjligheterna i dessa tider för att bli ännu starkare."

För att minska gaskonsumtionen så måste mindre gas användas för att alstra elektricitet. Koleldade kraftverk måste användas i större utsträckning i stället", skriver det tyska finansdepartementet i ett uttalande enligt TT/AFP. Tidigare i veckan skar ryska Gazprom ner gasleveranserna via Nord Stream kraftigt. Enligt Gazprom ska det ha berott på tekniska problem. Men tyska myndigheter har förhållit sig skeptiska till den förklaringen. Tyska ekonomi- och klimatministern Robert Habeck beklagar åtgärden, men säger att den är nödvändig. Beskedet är en rejäl omsvängning från den styrande koalitionen Socialdemokraterna, De gröna och liberala FDP, som sagt att koleldningen ska fasas ut till 2030. Hittills har tyskarna lyckats reducera beroendet av rysk gas, från 55 procent före Rysslands invasion av Ukraina till dagens 35 procent av den totala gasimporten, tack vare ökade leveranser från Nederländerna och Norge och flytande gas från tankfartyg.

Ryssland kör om Saudiarabien och är nu Kinas största oljeleverantör. I maj exporterades 8,42 miljoner ton olja från Ryssland till Kina – upp från 6,55 miljoner i april, enligt kunddata från Bloomberg. Lyftet är på 28 procent och sammanlagt importerar Kina nu olja värt 7,4 miljarder dollar – motsvarande 75 miljarder kronor – från sin granne i norr, rapporterar Financial Times. Kinas oljeimport från Saudiarabien sjunker samtidigt och låg i maj på 7,82

miljoner ton. I april var det drygt en miljon mer, på 8,93 miljoner ton. Kina återupptog även oljeimporten från Iran, med 260 000 ton i maj.

Ikea meddelade förra veckan att man kommer minska sin verksamhet i Ryssland ytterligare genom att inte öppna upp sin retail-verksamhet utan minska antalet anställda, fortsätta skala ned på verksamheten och på sikt sälja ut delar av sin verksamhet i Ryssland. Parallellt avser man minska antalet anställda inom industriproduktion som ägs av Ikea med siktet inställt på att sälja samtliga fyra verksamheter. Import och export av Ikeaprodukter till och från Ryssland kommer fortsatt att vara stoppad och två Ikea kontor i Ryssland för handel och logistik kommer permanent att stängas.

SSAB har beslutat att åter öppna sin verksamhet i Ukraina. Flera anställda har återvänt och det är ett stöd för dem och samhället att hålla verksamheter öppna så gott det går, enligt SSAB. Efter att Ukraina invaderades av Ryssland meddelade stålföretaget att man stoppar all handel med Ryssland och stänger sin verksamhet i Ukraina. Stålkoncernen köper årligen varor för miljardbelopp från Ryssland, men säljer även en del. Framför allt slitstarkt stål, som används till grävskopor och lastbilsflak. SSAB äger indirekt ett bolag i Ryssland med 58 anställda. I Ukraina har Ryssland tagit stålverk i besittning. Hur SSAB:s verksamhet i Ryssland fortlöper är oklart.

Flera bolag, inkluderat både statliga och kommunala, har under de senaste månaderna intensifierat arbetet med att utveckla robusta beredskapsorganisationer, nu senast tex Tekniska Verken-koncernen. Detta är givetvis mycket positivt både för företagen liksom för samhället i stort. Vad som dock skapar vissa oklarheter är så kallade "krigsplaceringar" inom näringslivet. Denna möjlighet föreligger inte för näringslivet enligt den rättsliga definition som lagen ger möjlighet till. Däremot är det fullt möjligt att teckna frivilla avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare innebärande att man stärker förutsättningar för att rätt bemanning föreligger om det är så att regeringen vid höjd beredskap fattar beslut om att tillämpa allmäntjänsteplikt för en viss sektor. Här är det av betydelse att staten gör en rättslig tolkning av gällande lagstiftning och vid behov föreslår förändringar.

På Aftonbladets debattsida konstaterar Björn Hellman, vd Livsmedelsföretagen, och Carl Eckerdal, chefekonom Livsmedelsföretagen, att under våren har priserna på livsmedel gått upp kraftigt. I maj ökade priserna med 8,8 procent jämfört med 2021. Enligt författarna är detta bara början och priserna måste öka ännu mer, annars riskerar vi en omfattande utslagning av svenska livsmedelsproducenter. Att matpriserna ökar är till stor del en effekt av corona. Under pandemin sjönk efterfrågan globalt och många företag gick i konkurs eller minskade sin produktion. När vaccinet lanserades och coronarestriktionerna togs bort ökade konsumtionen

explosionsartat. Snart uppstod det brist på alla sorters rå- och insatsvaror, och företagens kostnader sköt i höjden. Det vi beskriver här ovan hände under 2021. Den ryska invasionen av Ukraina har förvärrat situationen ytterligare. Nästan allt som krävs för att producera livsmedel – råvaror, drivmedel, emballage, transporter, med mera – kostar i dag 50–200 procent mer än för ett år sedan. Utöver detta har priset på el gått upp enormt mycket. Sammantaget är detta de största kostnadsökningarna i modern tid. Allt pekar på att de kommer fortsätta.

På Expressens debattsida skriver två representanter från Boliden att möjligheten till klimatomställning vilar i hög utsträckning på större tillgång till metaller och mineral för användning i fossilfri teknik. De största tillgångarna av dessa finns i Norrbotten och Västerbotten. Dessa län är samtidigt dem med störst utpekade Natura 2000-områden. Effektiva och förutsägbara provningar för avvägningar i dessa frågeställningar är därför helt avgörande för att kombinera ett starkt miljöskydd med en mer trygg resursförsörjning i Europa. Sverige har ett ansvar att möta den ökade efterfrågan med ökad produktion, i stället för att förlita oss på en ökad import från andra kontinenter.

Sverige är ett av länderna som USA avser teckna Minerals Security Partnership (MSP)- överenskommelse med. Övriga partners är Australien, Kanada, Finland, Frankrike, Tyskland, Japan, Sydkorea, Storbritannien och EU-kommissionen. Målet med MSP är att säkerställa att kritiska mineraler produceras, bearbetas och återvinns på ett sätt som stödjer länders förmåga att optimera den ekonomiska fördelen med sina geologiska tillgångar. Efterfrågan på kritiska mineraler, som är nödvändiga för ren energi och annan teknik, förväntas öka avsevärt under de kommande decennierna. Inte minst i skuggan av de ökade försvarssatsningarna i Europa och avsikten att skapa mer robusta samhällen.

Sist men inte minst föreslog finansminister Damberg i Ekots lördagsintervju att Sverige bör överväga att införa en beredskapsskatt för höginkomsttagare så att försvarsutbyggnaden inte tränger ut satsningar på äldreomsorgen, skolan och välfärden. Det bör ses i samma kontext som Morgan Johanssons uttalande om att privata företag bör göra sin plikt och bekosta försörjningsberedskapen.

Staten bär ansvar för totalförsvaret och försörjningsberedskapen. Detta är och förblir en kärnuppgift för staten. Att gå efter annan försöka finna vägar för att låta någon annan stå för kostnaderna är inte att ta ansvar utan snarare tvärtom. Redan i julas sa Damberg att partiet kommer att gå fram med någon form, oklart vilken, av högre skatt för de mer bemedlade i samhället, att det är rimligt att de rikare bidrar mer till välfärden. Är denna ”beredskapsskatt” möjligen det förslag som nu kommer drivas?

Enligt Svenskt Näringslivet bidrar alla skattehöjningar på sparande och förmögenheter till sämre villkor för företagande och drivkrafterna för investeringar som skapar jobb och tillväxt. Se länk till tidigare inlägg från Svenskt Näringsliv i denna fråga.

[Nye finansministerns oroande "julkapp" \(svensktnaringsliv.se\)](#)

[Näringslivet: Dålig julkapp från finansministern | SvD](#)

[Näringslivet: En väldigt trist julkapp från finansministern | Tidningen Näringslivet \(tn.se\)](#)

[Arbetsbeskattningen har parkerat på för hög nivå \(svensktnaringsliv.se\)](#)

[Ingen "inkomstomvandling" när marginalskatten höjdes \(svensktnaringsliv.se\)](#)

Vecka 24

I april i år skickade Teknikföretagen ut en mejlenkät till medlemsföretagen om, och hur, de har engagerat sig för det ukrainska folket, i sviterna av kriget. Frågorna handlade dels om vad företagen har gjort för aktiviteter relaterade till Ukrainakriget, och vilka svårigheter de har fått hantera, dels hur kompetensmatchningen med ukrainska flyktingar fungerar och vilka svårigheterna har varit där.

Enligt Annika Arpfors, Teknikföretagens regionchef, blev responsen över förväntan – drygt 400 medlemsföretag över hela Sverige svarade. Det utgör ungefär tio procent av Teknikföretagens medlemmar.

Aktiviteter som har genomförts har varit allt ifrån donationer och insamlingar av pengar och kläder till ledighet för anställda för att kunna ägna sig åt volontärbete. Flera bolag har anställt folk som kommer ifrån Ukraina, och tagit emot praktikanter. De företag som har fabriker i grannländerna till Ukraina har också ställt upp. Ett bolag har anställt 200 flyktingar på dess fabriker i Polen och Estland. På frågan om vilka svårigheter företagen har mött när de har velat hjälpa ukrainska flyktingar svarar en del att de inte har haft tillräckligt god kännedom om vad den offentliga sektorn tillhandahåller, vilken typ av upplevelse som flyktingarna har varit med om och vilket stöd de får.

Westinghouse har tecknat avtal med Ukraina avseende bränsleförsörjning till samtliga ukrainska kärnkraftverk. Kärnkraften står för mer än hälften av Ukrainas energiproduktion.

Energimyndigheten publicerade nyligen en uppdaterad lägesbild över hur Rysslands krig mot Ukraina påverkar Sveriges energiläge. Bedömningen i nuläget är att risken för brist eller omfattande försörjningsstörningar i leveranser av el och drivmedel i Sverige är låg som en konsekvens av kriget. Däremot bedömer Energimyndigheten att det är en fortsatt risk för försörjningsstörningar på den dansk-svenska naturgasmarknaden. På tre till fyra månaders sikt bedöms energipriserna vara fortsatt höga. Lagersituationen i Europa gällande naturgas och förmågan att ställa om från ryskt energiberoende kommer att påverka bedömningen av försörjningstryggheten. På längre sikt bedömer Energimyndigheten att de största riskerna är uppfyllnadsgraden av naturgas för värmesäsongen 2022/2023 samt ett befarat underskott av drivmedelsprodukter.

Dagens Industri som refererar till Matpriskollen konstaterar att dagligvarubranschen är rejält pressad från livsmedelssektorn och lantbruket som lider av höga kostnader på i stort sett alla insatsvaror och snabbt vill få igenom prisökningar i butikernas hyllor. Priserna på till exempel energi, gödsel och foder har dessutom fortsatt att eskalera på grund av kriget i Ukraina vilket gjort att prisuppgången har växt, månad för månad. Det ser ut att fortsätta. Färska siffror visar att matpriserna i genomsnitt steg med 1,4 procent i maj, jämfört med månaden innan.

Enligt Ulf Mazur, vd på Matpriskollen, föreligger det en risk för en matinflation på upp till 12 procent under helåret. Enligt statistiken har prisuppgången varit störst på kedjornas egna märkesvaror (EMV). Det är vanligtvis produkter som ligger lägst i pris. Prisuppgången på EMV ligger på 6,8 procent mot alltså 5,2 procent totalt.

Som tidigare rapporterats under vecka 22 antog den ryska Duman i den första läsningen det kontroversiella lagförslaget om extern administration för utländska företag, som tillkännagivit att de avser lämna den ryska marknaden. Lagförslaget som lades fram för flera veckor sedan innebär i praktiken en rättsvidrig expropriering av utländska företags verksamhet, egendom och anläggningar. Den andra läsningen och därmed slutligt beslut kommer fattas den 22 juni. Det återstår dock att se huruvida ryska myndigheter de facto kommer använda sig av den nya lagen då konsekvenserna kommer vara omfattande för utländska företags långsiktiga vilja att åter etablera sig på den ryska marknaden.

FOI presenterade den 10 juni delresultat till UD inom uppdrag "Ryska investeringar och ekonomiska intressen (PowerPoint Presentation (foi.se). Resultatet av studien visar på följande:

- Totalt har studien identifierat 75 företag, inklusive dotterbolag, i Sverige med ryskt ägande. Av dessa är den ryske investeraren majoritetsägare i

48 företag (64 procent). Ytterligare 27 företag har ryskt minoritetsägande. De totala tillgångarna för dessa 75 företag uppgick 2020 till 13,5 miljarder kronor och de hade en omsättning på 10,9 mdr kronor. De 48 majoritetsägda företagen hade totala tillgångar på 6,8 miljarder kronor och de hade en omsättning på 3,9 miljarder kronor.

- Sedan 31 december 2021 har 9 (12 procent) av de kartlagda företagen upphört eller är inte längre i rysk ägo. I vissa fall kan dessa förändringar kopplas till EU:s sanktioner mot Ryssland.
- Uppgifter om tillgångar innebär inte alltid att dessa tillgångar finns i Sverige. Det finns flera svenska företag som verkar ha förvärvats eller startats enbart för att äga tillgångar utomlands. Även tillgångar i Ryssland.
- Ryssland är hemort för 47 (63 procent) av ägarna, 12 (16 procent) är bosatta i Schweiz och 4 i Spanien.
- Ungefär hälften av företagen har sitt säte i Stockholmsregionen. I övrigt är de ganska jämnt fördelade över landet.
- Företagen med ryskt ägande är verksamma framför allt inom följande branscher: Handel 12 st; Fastighetsverksamhet 12 st; Information och kommunikation (ICT) 12 st; Finans och försäkring 9; och Tillverkning 8 st.

Enligt TT-AFP slog 15 av McDonald's tidigare restauranger i Ryssland under söndagen upp dörrarna i Moskva i ny – och helrysk – tappning. Den nya snabbmatskedjan har fått namnet "Vkusno & tochka", som kan översättas med "Smaskens – helt enkelt", och ägs av den ryske entreprenören Alexander Govor, som tog över verksamheten efter att McDonald's i maj lämnat Ryssland på grund av anfallskriget mot Ukraina.

En av den nya ryska kedjans restauranger i den ryska huvudstaden öppnar i de lokaler vid Pusjkintorget, där den amerikanska snabbmatskedjan 1990 öppnade sin första restaurang inför kilometerlånga köer. Under måndagen väntas ytterligare 50 "Vkusno & tochka" att slå upp portarna på andra platser i landet – och i slutändan planerar kedjans ägare att öppna 850 restauranger, spridda över hela Ryssland. I fredags avslöjades också den nya restaurangkedjans logga, som pryds av en stiliserad bild av en hamburgare och två pommes frites.

Vecka 23

Detaljerna kring det sjätte sanktionspaketet har publicerats i EU:s officiella tidning.

Olja:

Förbud mot inköp, import eller överföring av råolja och vissa petroleumprodukter från Ryssland till EU. Utfasningen av rysk olja kommer

att ta från sex månader för råolja och åtta månader för andra raffinerade petroleumprodukter. Ett tillfälligt undantag föreskrivs för import av råolja via rörledning till de EU-länder som på grund av sin geografiska situation lider av ett särskilt beroende av ryska leveranser och inte har några genomförbara alternativ. Bulgarien och Kroatien kommer också att omfattas av tillfälliga undantag för import av rysk råolja sjövägen respektive vakuumgasolja.

Ytterligare banker som stängs ute från Swift. EU utvidgar det befintliga förbudet mot tillhandahållande av specialiserade finansiella meddelandetjänster (Swift) till ytterligare tre ryska kreditinstitut – Rysslands största bank Sberbank, Credit Bank of Moscow och Russian Agricultural Bank – samt ett belarusiskt (Belarusian Bank For Development And Reconstruction).

Radio- och tv-sändningar:

EU avbryter sändningsverksamheten i EU för ytterligare tre ryska statsägda mediekanaler: Rossiya RTR/RTR Planeta, Rossiya 24 / Russia 24 och TV Centre International. Dessa kanaler har använts av den ryska regeringen som instrument för att manipulera information och främja desinformation om invasionen av Ukraina och för propaganda i syfte att destabilisera Rysslands grannländer, EU och dess medlemsländer. I enlighet med stadgan om de grundläggande rättigheterna kommer dessa åtgärder inte att hindra dessa medieföretag och deras personal från att bedriva annan verksamhet i EU än radio- och tv-sändningar, till exempel forskning och intervjuer.

Exportrestriktioner:

EU utvidgar förteckningen över personer och enheter som berörs av exportrestriktioner när det gäller varor och teknik med dubbla användningsområden. Dessa tillägg till förteckningen omfattar både ryska och belarusiska enheter. Dessutom utökar EU förteckningen över varor och teknik som kan bidra till en teknisk förbättring av Rysslands försvars- och säkerhetssektor. Tilläggen inkluderar 80 kemikalier som kan användas för att tillverka kemiska vapen.

Konsulttjänster:

EU kommer att förbjuda tillhandahållande av redovisnings-, PR- och konsulttjänster.

Individuella sanktioner:

Rådet har dessutom beslutat att införa sanktioner mot ytterligare personer och enheter, inbegripet ansvariga för de illdåd som ryska trupper begått i Butja och Mariupol, kända personer som stöder kriget, ledande affärsmän

och förtecknade oligarkers och regeringstjänstemäns familjemedlemmar samt företag inom försvarssektorn och en finansiell organisation.

En perfekt storm håller på att blåsa upp globalt och slår hårt mot företagens leveranskedjor. Det visar en ny undersökning från Svenskt Näringsliv. 84 procent av företagen upplever svårigheter när de ska importera varor eller tjänster som de efterfrågar. Förseningar i leveranstider är det största upplevda problemet för importerande företag, strax därefter kommer stigande priser och brist på varor och tjänster. Orsakerna till den perfekta stormen är en kombination av vissa kvarvarande störningar från covid-pandemin, den kinesiska pågående hanteringen av covidutbrottet vilket har inneburit omfattande nedstängningar av bland annat industrier samt konsekvenser av Rysslands aggressionskrig mot Ukraina med fortsatta störningar i vissa handelsströmmar samt bland annat höjda gas- och oljepriser. Enligt undersökningen har 51 procent av alla importerande företag ökat, eller planerar att öka lagerhållningen. Procentsatsen stiger ju större företaget är. 35 procent av företagen hanterar problematiken genom att öka antalet leverantörer.

Trend Micro presenterade nyligen en undersökning som avslöjar att 89 procent av företagen inom el- och kraftnät, olja och gas, och tillverkningsindustrin har utsatts för cyberattacker som påverkat produktionen det senaste året. Nära tre fjärdedelar, 72 procent, av respondenterna uppger att man upplevde driftsstörningar till följd av cyberattacker mot kontrollsystem och driftsteknik minst sex gånger under det gångna året.

Av undersökningen framkom också att 40 procent av respondenterna inte kunde blockera den initiala attacken, 48 procent av dem som säger att det har förekommit vissa störningar gör inte alltid förbättringar för att minimera framtida cyberrisker. Framtida investeringar i molnsystem (28 procent) och privata 5G-installationer (26 procent) var de två främsta drivkrafterna för utökad cybersäkerhet bland respondenterna. Säkerhetsfunktioner för driftstekniska miljöer tenderar att vara mindre mogna än de för it-miljöer när det kommer till riskbaserad säkerhet. Respondenterna arbetar inom tillverkningsindustri, olja och gas-industri, samt elsektorn i Tyskland, USA och Japan.

Även om denna undersökning inte avsåg respondenter i Sverige så finns det all anledning för svenska företag att ta till sig dessa slutsatser och gå igenom sin cybersäkerhet och säkerhetsskydd. Även om det för närvarande inte föreligger några tydliga indikationer på ökade cyberattacker mot Sverige kopplat till den säkerhetspolitiska situationen så finns det all anledning att planera för ett ökat hot kopplat till Nato-ansökan och höstens riksdagsval.

Vattenverk ska klara av att producera dricksvatten under ett par månader vid en eventuell kris, och Sverige bör överväga att upprätta nationella beredskapslager av vattenreningskemikalier. Det är några av förslagen i en ny rapport från [Kemikalieinspektionen](#) till regeringen.

Enligt Pär Dalhielm, vd på Svenskt Vatten, finns en risk för brist i höst på nödvändiga kemikalier för vattenrening om inga långsiktiga lösningar tas fram. Råvarorna (pottaska) till kemikalierna som används för att rena dricks- och avloppsvatten kommer till stor del från Ryssland, Belarus och Ukraina. I och med kriget är leveranserna från Belarus och Ryssland stoppade, vilket innebär att kemikalieföretagen måste få leveranser från andra länder. Leveranserna av kemikalierna till Sverige är säkrade fram till och med efter sommaren. Men efter det är det fortfarande ett osäkert läge. Nu har leveranserna delvis ställts om och kommer från bland annat Nordamerika. Men det krävs en omställning för att få till logistiken och att få tillgång till varorna.

Kriget i Ukraina tvingade vård- och diagnostikbolaget Medicover att stänga ned hela sin verksamhet i landet. Sedan några veckor tillbaka har bolaget återstartat delar av verksamheten i de icke-krigsdrabbade områdena där tjänster inom blodprov och analys efterfrågas, rapporterar Dagens Industri.

Medicover har omkring 3 500 anställda i Ukraina. Bolagets vd Fredrik Rågmark bedömer att verksamheten på veckobasis är tillbaka mellan en tredjedel och 40 procent i områdena där kriget inte pågår.

Vecka 22

De näst intill månadslånga förhandlingarna om det sjätte sanktionspaketet kan liknas vid Samuel Becketts "i väntan på Godot" men igår kväll lyckades EU:s stats- och regeringschefer nå en överenskommelse om nya sanktioner.

Paketet inkluderar sanktioner mot råolja samt oljeprodukter, men med ett tillfälligt undantag för råolja som levereras via rörledning. Undantaget drevs igenom av bland andra Ungern, Tjeckien, Slovakien och Bulgarien, som därmed undantas, om än temporärt, från importstoppet av rysk olja. Importförbudet kommer gälla cirka 70 procent av den ryska oljeexporten till EU. Vid plötsliga försörjningsavbrott kommer därtill nödåtgärder att införas för att säkerställa försörjningstrygghet. Sanktionspaketet innehåller även nya inreseförbud och frysta tillgångar för flera ryska företrädare, åtgärder mot ryska tv-kanaler och att Rysslands största bank, Sberbank, stängs ute från transaktionssystemet Swift.

Nyligen antog EU-kommissionen en beredskapsplan för att göra EU:s transportsektor mer resilient i kristider. Planen drar lärdom av covid-19-pandemin och tar hänsyn till de utmaningar som EU:s transportsektor har ställts inför sedan början av Rysslands militära aggression mot Ukraina. Båda kriserna har allvarligt påverkat gods- och persontransporterna, men sektorns resiliens och den förbättrade samordningen mellan medlemsstaterna har varit avgörande för EU:s hantering av dessa utmaningar.

I planen föreslås en verktygslåda med tio åtgärder som ska vägleda EU och dess medlemsländer när de inför krishanteringsåtgärder. Bland annat betonas vikten av att säkerställa en miniminivå för förbindelser och skydd av passagerare, bygga upp resiliens mot cyberattacker och testa resiliensen. Vidare betonas betydelsen av principerna om gröna körfält, som säkerställer att landtransporter av gods kan passera gränser på mindre än 15 minuter, och stärka den roll som nätverket av kontaktpunkter i de nationella transportmyndigheterna spelar. Båda har visat sig vara avgörande under covid-19-pandemin och i den rådande kris som orsakats av Rysslands aggression mot Ukraina.

De tio åtgärdsområdena är följande: Anpassa EU:s transportlagstiftning till krissituationer, säkerställa tillräckligt stöd till transportsektorn, säkerställa en fortsatt fri rörlighet för varor, tjänster och personer. Dessutom hantera flyktingströmmar och hjälpa strandsatta passagerare och transportarbetare att återvända hem, säkerställa minimiförbindelser och skydd av passagerare, utbyta transportinformation, förstärkt samordning av transportpolitiken, stärka cybersäkerheten, testa beredskap inom transportområdet samt samarbeta med internationella partner.

Ryska Duman ska nu ha antagit det kontroversiella lagförslaget om extern administration för utländska företag, som tillkännagivit att de avser lämna den ryska marknaden. Lagförslaget som lades fram för flera veckor sedan innebär i praktiken en rättsvidrig expropriering av utländska företags verksamhet, egendom och anläggningar. Det återstår dock att se huruvida ryska myndigheter de facto kommer använda sig av den nya lagen då konsekvenserna kommer vara omfattande för utländska företags långsiktiga vilja att åter etablera sig på den ryska marknaden.

Dagens Industri rapporterade nyligen att den ryska centralbanken sänkte styrräntan till 11,00 procent från tidigare 14,00 procent och att den ryska centralbanken håller dörren öppen för fler räntesänkningar framöver.

Europeiska rådet har beslutat om tillfällig liberalisering av handeln med Ukraina för vissa ukrainska produkter. Det betyder att inga importtullar kommer att tas ut på ukrainsk export till EU under ett år. Förordningen är

antagen både av EU-parlamentet och Rådet, vilket betyder att den snart träder i kraft. Den tar bort alla tariffer och tullar på vissa produkter. Men sedan 2004 har det inte funnits några tariffer för massa, papper, kartong eller andra pappersprodukter vare sig för export från Ukraina eller export till Ukraina. Till viss del kan europeisk massa- och pappersindustri gynnas av liberaliseringen med koppling till kemikalier som produceras i Ukraina, exempelvis stärkelse som fram till nu har haft höga importtullar vid införsel till EU. Men i dagsläget är det oklart om det med tanke på den rådande krigssituationen kommer ske någon stärkelseproduktion i Ukraina den närmast tiden. Fortfarande gäller att det är förbud mot export av vedråvara från Ukraina.

Den 25 maj föreslog EU-kommissionen att överträdelse av EU:s restriktiva åtgärder ska läggas till i förteckningen över EU-brott. Kommissionen föreslog också nya skärpta regler för återvinning och förverkande av tillgångar, vilket också kommer att bidra till genomförandet av EU:s restriktiva åtgärder. Under den pågående ryska aggressionen mot Ukraina är det av största vikt att EU:s restriktiva åtgärder genomförs fullt ut och att överträdelser av dessa åtgärder inte får löna sig. Förslaget syftar till att säkerställa att tillgångar som tillhör personer och enheter som bryter mot de restriktiva åtgärderna kommer att kunna konfiskeras på ett effektivt sätt. Förslagen läggs fram inom ramen för arbetsgruppen "Freeze and Seize", som kommissionen inrättade i mars i år.

Samma dag tillkännagav kommissionen antagandet av det andra årliga arbetsprogrammet för europeiska försvarsfonden. I europeiska försvarsfondens arbetsprogram för 2022 kommer sammanlagt 924 miljoner euro att anslås. En vecka efter det gemensamma meddelandet om investeringsbrister på försvarsområdet frigör kommissionen nya medel för att investera i strategiskt försvar tillsammans och bättre. I arbetsprogrammet för 2022 införs dessutom en rad nya verktyg för att främja försvarsinnovation i ett nytt EU-system. EU-systemet kommer att ha ett nära samarbete med europeiska försvarsbyråns innovationsknutpunkt, vilket redan har aviserats i kommissionens försvarspaket den 15 februari 2022.

Media har den senaste veckan i ökad utsträckning rapporterat om brist på vete och spannmål. Omkring 22 miljoner ton spannmål i Ukraina väntar på export. Samtidigt ökar risken för svält och sjukdomar i världens fattiga länder när säden inte når fram.

Svensk-ukrainska it-företaget Sigma Software, som är en del av Sigma Group och som ägs av Danir Group, är tillbaka i Kiev, Ukrainas huvudstad. Tillsammans med Sveriges, Storbritanniens, Polens, USA:s och flera andra

länders ambassader, anslöt sig ett it-företag av ukrainskt ursprung till rörelsen och återupptog sin verksamhet i huvudstaden.

Enligt AVentures Capitals DealBook of Ukraine 2022 visade de exportorienterade it-företagen, trots avmattningen under de första veckorna av kriget på grund av flytten av anställda till säkrare territorier, fortsatt intäktstillväxt och dragkraft vilket indikerar sektorns antifragilitet mitt i den värsta krisen. Den ukrainska it-industrin, enligt IT Ukraine Association, tjänade två miljarder USD på export första kvartalet 2022, vilket är 28 procent högre än året innan.

Vecka 21

Efter 14 veckor av krig i Ukraina med nästan lika många veckor av omfattande sanktioner mot Ryssland från EU, USA, Storbritannien, Kanada med fler torde det vara tydligt för var och en att kriget och dess konsekvenser kommer bli utdragna i månader men kanske mer sannolikt över år framöver.

Efter fyra verkställda sanktionspaket från EU har det femte inte fullt ut verkställts och det sjätte inte antagits. Som tidigare konstaterats har en gräns, om än inte tydligt artikulerad, dragits vid sanktioner som inte fullt ut inkluderar energiområdet. Bilateralt sker dock vissa förändringar vad avser energiexporten från Ryssland. Vad som var väntat och som har rapporterats i media, så stoppade Ryssland gasleveranserna till Finland i helgen. Enligt finska Gasum är sommarsäsongen dock tryggad, men vintern kan bli utmanande. Enligt vd:n för Gasum har man redan en längre tid förberett sig för att gasimporten stängs av. Under sommarsäsongen kommer man leverera gas via Balticconnector-gasröret.

Vintersäsongen blir mer utmanande för den finländska gasmarknaden, då räcker inte Balticconnector-rörets överföringskapacitet för hela behovet. Enlig en prognos som den amerikanska banken Citigroup tagit fram, och citeras av bland andra DN, kan Ryssland komma att dra in mer än dubbelt så mycket i år på sin försäljning av gas och olja till Europa jämfört med förra året. Beräkningarna visar att de europeiska länderna som importerar rysk gas betalar så mycket som 200 miljoner dollar per dag till det ryska, statliga gasbolaget Gazprom. Kostnaden på gas har gått upp 300 procent jämfört med förra året. Ryssland tjänar stora summor, trots att allt fler länder drar sig ur. Det blir en mindre tillförsel av energi i Europa, vilket ger ett tryck uppåt på priserna. Enligt den litauiska operatören Litgrids stoppas all elhandel med rysk el i de baltiska länderna från och med 22 maj. Återstår att se vilka konsekvenserna blir men Litgrid gör bedömningen att de inte i någon större omfattning kommer att påverka elmarknaden negativt.

Enligt Dagens Industri/TT påstod Rysslands vice premiärminister Alexander Novak att hälften av Gazproms utländska gaskunder öppnat rubelkonton i Gazprombank. Enligt honom har runt 54 europeiska företag kontrakt med Gazprom för export av gas, och omkring hälften av dem har ordnat konton där de kan betala för gasen i rubel, som president Vladimir Putin begärt. Om denna information stämmer så bryter dessa företag mot sanktionerna mot Ryssland.

Vid ett möte i FN:s säkerhetsråd anklagade USA Ryssland för att medvetet förvärra den globala matbristen som ett led i invasionskriget mot Ukraina. USA:s utrikesminister Antony Blinken begärde att blockaden av hamnarna i Svarta havet upphör och att fartyg, tåg och lastbilar tillåts att röra sig fritt som fraktar mat från Ukraina. Från rysk sida tillbakavisade man anklagelserna, enligt sedan tidigare känt manér, och menade istället att det är Ukraina som ligger bakom blockaden till följd av att man placerat ut minor i Svarta havet och att bristen på mat har förvärrats sedan väst införde sanktioner mot Ryssland.

Konsekvenserna för livsmedelsmarknaden i stort och i synnerhet vad avser vissa strategiska råvaror har börjat bli tydliga och primärt börjat drabba hjälpsändningar. En allmän prisökning är den mest konkreta konsekvensen även om vissa varor, som tidigare rapporterats, har kommit att bli snäva sektorer. Det är emellertid svårt att bedöma i vilken utsträckning det är just Rysslands krig mot Ukraina som driver på den negativa utvecklingen och i vilken utsträckning det är en kombination av kriget, fortsatta störningar från pandemin i kombination med åtgärder som den kinesiska regeringen vidtagit genom Covid-nedstängningar av landet. En stigande inflation bidrar också till en oro på marknaden. I Sverige och i merparten av västvärlden föreligger emellertid ingen brist på varor i butiker med mera.

Jacob Wallenberg valdes till ny ordförande för Svenskt Näringsliv vid ordinarie stämman i torsdags. Vid det efterföljande Framtidsmötet pekade han ut flera centrala områden för att stärka Sverige och näringslivet: Det första är Sveriges säkerhet där Svenskt Näringsliv och dess motsvarighet i Finland, Finlands Näringsliv, har ställt sig bakom sina respektive länders ansökan om medlemskap i Nato. Det andra området är hållbarheten. Jacob Wallenberg menade att det är viktigt att öka takten i klimatomställningen. Det tredje prioriterade området var dialogen med politiken och att det är viktigt att näringslivsfrågorna lyfts fram i valrörelsen. Det fjärde området som lyftes fram var betydelsen av att jobba tillsammans med omvärlden.

Efter regeringens beslut om att söka Nato-medlemskap konstaterade Anna Hallberg, Sveriges handelsminister, att medlemskap också kan stärka handeln och öka konkurrenskraften genom att skapa ytterligare en nordisk plattform och även bidra till att locka investeringar till Sverige.

Förra onsdagen presenterade regeringen en rad åtgärder för att förstärka det civila försvaret. De konkreta formuleringarna i kommande regeringsbeslut är ännu inte tydliggjorda men övergripande så stödjer Svenskt Näringsliv regeringens ambition vad avser ökad tydlighet kring roller och ansvarsfördelning, stärkt motståndskraft i de viktigaste samhällsfunktionerna, stärkt samverkan med det privata näringslivet, bättre möjlighet till riktade geografiska insatser och kraftsamling kring arbetet inför och vid höjd beredskap.

Ett tydligare ansvar hos ett fåtal sektorsansvariga beredskapsmyndigheter innebär bättre förutsättningar för fördjupad dialog mellan det privata och det offentliga. Vad som dock är av vikt att understryka är att detta inte undantar behovet av en tydligare styrning av myndigheterna från regeringens sida. Det får inte råda något tvivel om vad myndighetens ansvar och mandat inkluderar och ambitionsnivån för den förmåga som kris- och totalförvarssystemet ska ha måste sättas av regeringen.

Slutligen så välkomnar Svenskt Näringsliv regeringens avsikt att nu inrätta en tvärssektoriellt näringslivsråd för totalförvar och krisberedskap och ser fram emot ett format som medger etablerande av en gemensam lägesbild, ömsesidig utbyte av information och med en flexibilitet att träffas med regelbundenhet om en kris så kräver.

Återigen lyfts dock frågan om företagens "plikt" upp. Det finns ingen "värnplikt" för näringslivet! Denna referens leder tanken till otillbörlig statlig inverkan i den fria marknaden och det är väl knappast det som åsyftas. Om det är så att man lägger uppgifter på företagen, som i fredstid innebär att man behöver ägna sig åt verksamhet som man normalt inte ägnar sig åt, då måste det ju givetvis vara så att om det innebär kostnader så ska staten rimligen kompensera företagen för kostnaderna.

Konstigare än så är det inte. Om en myndighet ges nya ytterligare uppgifter ökar myndighetens anslag. Varför skulle det vara annorlunda för privata bolag? Det privata näringslivet är en central del av vårt land och kärnan i vår ekonomi. Så därmed bör regeringen inte fråga vad näringslivet kan göra för regeringen, för vi är redan på plats och jobbar, utan i stället fråga sig själva vad de kan göra för att underlätta för oss att göra vårt jobb och därmed stärka Sverige beredskap.

Vecka 20

Tolv veckor in i det ryska anfallskriget mot Ukraina fortsätter brutaliteten i den ryska krigsföringen att sätta sina spår med en stor mängd civila offer som följd och regelbundna krigsbrott begångna av ryska förband. Detta sker parallellt med att de ryska framgångarna kraftigt minskar, och kriget

närmast är att betrakta som ett katastrofalt fiasko för Kreml, mätt i både personella och materiella resurser liksom i ekonomiska termer.

EU:s medlemsstater har inte lyckats nå en överenskommelse om det sjätte sanktionspaketet vad gäller importförbud av rysk olja. Förhandlingarna fortsätter, men svårigheterna att finna en gemensam linje visar på utmaningarna med att agera inom det område som skulle ha mest verkan på rysk ekonomi, energiområdet. I slutändan kan det komma att visa sig att enda vägen framåt är att EU-kommissionen går in med omfattande finansiella stödpaket till de länder som motsätter sig sanktionerna. Sanktionerna som hittills införts mot Ryssland är de mest omfattande mot ett land av Rysslands storlek och ekonomin påverkas, om än långsamt.

Konsumentpriserna har stigit med omkring tio procent och ekonomin krymper. Men rubeln har återhämtat sig och styrräntan sjunker. Hittills har Rysslands ekonomi visat sig mycket motståndskraftig. Förklaringarna är flera. Sedan invasionen inleddes har EU importerat ryska fossilbränslen till ett värde av nästan 600 miljarder kronor, inklusive olja för cirka 240 miljarder kronor och ett flertal icke-EU länder fortsätter att upprätthålla handel med Ryssland. Sist men inte minst, så är export av olja och gas inte föremål för sanktioner. Med detta sagt kommer den ryska ekonomin att successivt försvagas men tiden är en mycket viktig faktor i det hela.

SR Ekot konstaterade i helgen att i praktiken har Sverige, Norge, Danmark och Finland redan infört ett stopp mot rysk olja sedan de stora oljebolagen i Norden slutat med sin import. De nordiska länderna går därmed före EU. I Sverige har tre bolag sedan tidigare importerat rysk olja: Preem, ST1 och Nynas. Men efter den ryska invasionen har de slutat med sin import. Jessica Alenius, vd för branschorganisationen Drivkraft Sverige, konstaterar att sanktionerna redan har börjat träda i kraft eftersom många företag väljer att se sig om efter en annan leverantör i stället. I Norge och Danmark har ett totalstopp för importen redan införts. I Finland, det land som har importerat mest rysk olja, kommer ett stopp att införas från juli i år.

Bara knappt hälften av de svenska exportföretagen räknar med en ökad orderingång framöver, enligt Exportkreditbarometern från statliga Svensk Exportkredit. Det är en tydligt mer pessimistisk syn än förra året. I höstas räknade 56 procent, en mycket hög nivå, av exportföretagen med en ökad orderingång det närmaste året. Nu är samma siffra 48 procent, enligt Svensk Exportkredit (SEK). Förutom det osäkra omvärldsläget till följd av kriget i Ukraina påverkar kvardröjande pandemieffekter, som stängda hamnar i Kina, företagen negativt.

Enligt uttalanden från McDonalds vd Chris Kempczinski, så kommer McDonalds att sälja av all sin verksamhet i Ryssland. Sedan i början på

mars har de 850 restaurangerna i Ryssland hållits stängda men de 62 000 anställda har fortfarande fått sina löner utbetalda. En potentiell köpare har bolaget inte gått ut med än. Under försäljningens gång kommer McDonalds att ta bort alla skyltar och symboler med företagets logga i Ryssland. Den nya ägaren kommer inte heller att få använda McDonalds namn, logga eller meny, skriver bolaget i ett uttalande.

Cirka 600 000 ryska medborgare har fortsatt fått sin löner utbetalda av EU-företag, trots att flertalet bolag redan stoppat sin verksamhet i Ryssland. Detta i enlighet med de avtalsreglerade löneutbetalningsåtaganden som föreligger. Då löneåtaganden dock generellt gäller 2-3 månader är det troligt att fler företag kommer meddela att man skriver av verksamheten i Ryssland under de närmsta veckorna.

I en gemensam debattartikel i Dagens Industri och Helsingin-sanomat konstaterade Fredrik Persson, ordförande Svenskt Näringsliv, och Jaana Tuominen, ordförande Finlands Näringsliv EK, att den ryska invasionen av Ukraina har knutit Finland och Sverige ännu närmare varandra. När den europeiska säkerhetsordningen kastas över ända så behöver vi tillsammans vara med och bygga en ny. Både Finlands Näringsliv och Sveriges Näringsliv har landat i slutsatsen att våra respektive länder bör bli medlemmar i Nato. Med ett finskt och svenskt medlemskap i Nato skulle alla nordiska länder tillsammans utforma ett starkt nordiskt block som kan ge hela Östersjöområdet den trygghet som är förutsättningen för ett fungerande och starkt företagande.

Idag meddelade statsminister Magdalena Andersson (S) på en gemensam pressträff med Ulf Kristersson (M) att man fattat det formella beslutet om en Nato-ansökan. Regeringen har beslutat att meddela Nato att Sverige vill upptas som medlem, Sveriges Natoambassadör kommer inom kort att framföra det till försvarsalliansen. Därefter ska Sverige bekräfta sin vilja och förmåga att vara medlem i Nato med en skriftlig avsägelseförklaring. Regeringen har också beslutat om en proposition som gör det möjligt att ta emot militärt stöd från alla EU- och Natoländer. Bakgrunden är det utsatta läget under tiden medlemsansökan behandlas.

Vecka 19

Medan ett sjätte sanktionspaket förbereds i Bryssel, ökar friktionen mellan EU:s medlemsstater.

Avsikten var att beslut skulle fattats under helgen men förhandlingarna avslutades under söndagen utan en överenskommelse. Sanktionerna inkluderar att import av råolja fasas ut under sex månader och raffinerad olja, som exempelvis bensin, fram till årsskiftet. Slovakien och Ungern

motsätter sig sanktionerna, vilket har fått till följd att undantagsregler tagits fram för båda länderna. De ges ytterligare ett år för att ändra/anpassa importen. Ungern har dock signalerat att detta inte är tillräckligt.

EU-kommissionen vill porta flera ryska storbanker från det internationella betalningssystemet Swift, bland annat Rysslands största bank Sberbank. Vidare vill kommissionen förbjuda tre statskontrollerade ryska tv-bolag att verka i EU. Grekland, Cypern och Malta vänder sig mot beslutet att förbjuda ryska fartyg att anlöpa EU-hamnar, vilket var en del av det femte sanktionspaketet.

Svenskt Näringslivs senaste konjunkturrapport pekar bland annat på att världsekonomin på kort tid drabbats av två utbudschocker. Först kom pandemin med störningar i produktion och leveranskedjor och sedan Rysslands anfallskrig mot Ukraina som ytterligare minskar utbudet av energi, metaller och spannmål. Det pressar upp priserna varför inflationen i världsekonomin stigit kraftigt. Många av de råvarudrivna effekterna kommer att avta, vilket gör att inflationen ökar långsammare framöver. Osäkerheten om den framtida prisutvecklingen är dock fortsatt stor. Inflationen bedöms falla tillbaka till 2,6 procent 2023, KPIF, enligt konjunkturrapporten.

Vattenfall har tecknat avtal med företagen Westinghouse och Framatome för långsiktiga leveranser av kärnbränsle, efter att ha sagt upp avtal med Ryssland.

Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap, MSB, fick den 31 mars i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som kan vidtas för att stärka det civila försvaret åren 2023-2025. Redovisningen ska innehålla både redan planerade åtgärder som kan tidigare läggas och förslag på ytterligare åtgärder.

Åtgärderna ska redovisas i prioritetsordning och innehålla bedömningar av kostnader och tidsåtgång för genomförande. Myndigheten ges också i uppdrag att ta fram ett underlag för det civila försvaret från 2024 och framåt. Materialet ska bland annat innehålla analyser och bedömningar av aktörernas behov och förmågor inom det civila försvaret, förslag på åtgärder och prioriteringar samt kostnadsberäkningar.

En första redovisning av uppdraget sker 10 maj följt av en andra redovisning 1 november. Det återstår att se i vilken omfattning näringslivets roll inom det civila försvaret kommer omhändertas i redovisningen.

[Läs rapporten](#)

Vecka 18

Ryska Gazprom stoppar gasleveranser till Polen och Bulgarien eftersom länderna meddelat att de inte tänker betala notan i rubel. Polen får 46 procent av gasen från Ryssland och Bulgarien 90 procent. Gazproms åtgärd är ett resultat av att president Putin den 31 mars skrev under ett beslut om att gasimportörer i "ovänligt sinnade länder" måste betala i rubel.

Kraven innebär att kunder måste öppna två konton hos Gazprombank, ett för utländsk valuta och ett för rubel. Betalningen sker i US dollar eller euro, som sedan via banken växlas in till rubelkontot. Den ryska åtgärden har fördömts av merparten av EU:s medlemmar liksom EU-kommissionen som konstaterar att det bryter mot befintliga kontrakt, vilka endast stipulerar US dollar och euro. Därmed har gasfrågan aktiverats genom det ryska ågerandet. Till media meddelade Ungerns utrikesminister att man gått med på Rysslands krav att betala med rubel för att få köpa gas, vilket kan ses som att Ungern de facto bryter mot EU:s sanktioner.

Ett sjätte sanktionspaket är under diskussion i Bryssel. Trots de ryska åtgärderna mot Polen och Bulgarien är det inte troligt att rysk gasexport kommer inkluderas. Konsekvenserna av ett stopp av rysk gas får stor påverkan på den europeiska energimarknaden, inte minst prisökningar som även slår mot Sverige. Dessutom skulle det innebära brist på Urea som utvinns från gas. Urea är den aktiva delen av AddBlue som används i nyare dieselfordon. Om gasleveranserna skulle upphöra föreligger det en risk för att AdBlue tar slut inom cirka 6-8 veckor med problem för privata fordon liksom hela EU:s lastbilflotta.

Det är mer troligt att det sjätte sanktionspaketet inkluderar någon typ av EU-embargo för import av rysk olja då stödet bland EU:s medlemsstater för ett oljeembargo ökar. Flertalet EU-länder har redan tagit olika initiativ för att minska beroendet av rysk olja. De tyska initiativen inleddes redan innan kriget och har resulterat i ett minskat beroende från 35 procent till 12 procent.

Nyligen presenterade Svemin, branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige, en rapport kring Rysslands och Ukrainas metall- och mineralproduktion och dess betydelse för EU och världen. I Europa konsumerar vi ungefär en fjärdedel av världens metaller, men producerar endast tre procent. Kriget i Ukraina och sanktionerna mot Ryssland – ett av världens största gruvländer – har skapat en ny spelplan för EU:s råmaterialförsörjning. Rapporten ger bland annat en tydlig bild av hur Rysslands invasion av Ukraina påverkar handelsflöden av metaller på kort och lång sikt.

[Läs rapporten](#)

Vecka 17

Det femte sanktionspaketet genomförs som bäst. Parallellt diskuteras ett sjätte åtgärds paket i Bryssel. Ur innehållet noteras en finjustering av existerande sanktioner, inkludering av fler banker samt sanktioner mot rysk oljeexport. Ännu finns inget omfattande stöd för sanktioner mot rysk export av gas, metaller och mineraler.

Jämsides med EU-sanktioner fortsätter frivilliga sanktioner från länder, företag och organisationer att öka. Vissa unilaterala sanktioner går längre än EU:s sanktioner och inkluderar även olja och i vissa fall import av rysk gas.

Dagligvaruhandeln i Sverige och i ett flertal andra europeiska länder rapporterar om risk för omfattande prisökningar på livsmedel. I dagsläget råder ingen akut brist på varor.

Regeringen presenterade nyligen vårbudgeten för 2022. Som en konsekvens av att det är ett valår uppgår utgifterna till 35 miljarder kronor. 2,8 miljarder extra går innevarande år till det militära och civila försvaret.

Under maj månad avgörs om Sverige och Finland går med i försvarsalliansen Nato, runt den 13 maj bör det finnas en fingervisning om hur det går.

Frågan om krigsplacering inom Sveriges näringsliv har tagit fart som en konsekvens av enskilda dialoger mellan myndigheter, kommuner och företag. Viljan att bidra till samhällets beredskap är tydlig hos företag, men det är samtidigt viktigt att understryka att staten måste tydliggöra behovsbilder, prioriterade områden och sektorer och ha en tydlig enhetlig tillämpning om hur upphandling av dessa tjänster ska genomföras.

EU och Indien inleder förhandlingar om ett frihandelsavtal i juni, trots fortsatt oenighet om Ukrainakriget.

Vecka 16

Rysslands aggressionskrig mot Ukraina har pågått i cirka sju veckor. De humanitära lidandena i Ukraina är enorma, ryska förband har gjort sig skyldiga till omfattande brott mot krigets lagar och brott mot mänskligheten.

Ryssland har deklarerat att Donbass, där regionerna Luhansk och Donetsk ingår, är det främsta målet i kriget, sedan försöken att inta huvudstaden Kiev misslyckats.

Som rapporterades i förra veckans uppdatering införde EU det femte sanktionspaketet den 8 april. På grund av den svåra humanitära situationen i Ukraina meddelade EU den 13 april att vissa undantag görs från sanktionerna för organisationer och aktörer, såsom Röda Korset och FN:s olika organ. Det innebär att transaktioner, som normalt inte är tillåtna, får genomföras om det bedöms som nödvändiga ur ett humanitärt perspektiv. Samma dag införde Storbritannien ytterligare sanktioner mot Ryssland i form av frysning av tillgångar för ytterligare drygt 200 personer samt förbud av import av bland annat järn och stål.

Vad gäller förbudet att ge ryskflaggade fartyg tillträde till hamnar har EU-kommissionen förtydligat att ankarplats definieras på samma sätt som i hamnstatsdirektivet 2009/16/EG (fartyg vid ankarplats: ett fartyg i en hamn eller ett annat område under en hamns jurisdiktion, men inte vid kaj, som utför samverkan mellan fartyg och hamn). Påbörjad lastning före den 16 april får avslutas. Sanktionerna ska läsas som att anlöp är förbjudet vilket innebär att allt som hör till ett anlöp är nekat ryska fartyg (ex lotsning). Ett undantag att anlöpa en hamn gäller enbart i den hamnen det är utfärdat. Det gäller alltså inte exempelvis bunkring i annan hamn på vägen till den hamn där undantaget gäller. I Sverige är det Kommerskollegium som har det juridiska ansvaret att bedöma om ansökningar om undantag från sanktionerna är förenliga med EU:s regelverk. Hamnen (alla hamnar, dvs offentliga och industrihamnar eller små privata hamnar) har i praktiken ansvaret att neka tillträde till hamnen.

Ukrainska parlamentet har antagit en ny lag som möjliggör beslagtagning av tillgångar från icke-ryska företag/organisationer som fortsatt är verksamma i Ryssland. Hur den ska tillämpas, under vilka förutsättningar är inte klarlagt.

Från näringslivsorganisationer inom EU rapporteras om störningar inom transports- och logistiksektorerna. Andra problem är tillgången till och ökade priser på strategiska råvaror samt stora utmaningar, vad avser fullföljande av kontrakt och avtal (med rättsliga följd effekter), för de företag som fortsatt bedriver verksamhet i Ryssland eller håller på att skala ner eller lämna Ryssland. Dessutom leder olika tulltillämpningar inom EU till viss förvirring i verkställandet av sanktioner.

Slutligen kan nämnas att finska regeringens utredning "Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön" lämnades till riksdagen den 13 april. Utredningen konstaterar bland annat att "Om Finland och Sverige båda skulle ansluta sig till Nato, kunde försvarsarrangemangen i Nordeuropa granskas som en helhet, som en del av Natos kollektiva försvar. På motsvarande sätt, om endast det ena landet ansluter sig till

Nato, återspeglar det sig eventuellt i ländernas bilaterala försvarssamarbete och också i ländernas utrikes- och säkerhetspolitiska samarbete”.

Nu återstår det för den finska riksdagen och regeringen att under maj månad lägga fram förslag för vägen framåt, och parallellt för Sverige att fatta beslut om kommande strategiska vägval, det vill säga Natoansökan eller ej.

Vecka 15

8 april införde EU sitt femte sanktionspaket. Det innebär följande:

Förbud att köpa, importera eller överföra kol och andra fasta fossila bränslen till EU, om de har sitt ursprung i Ryssland eller exporteras från Ryssland. Förbudet gäller från augusti 2022.

Förbud att ge ryskflaggade fartyg tillträde till hamnar i EU. Undantag beviljas för jordbruks- och livsmedelsprodukter, humanitärt bistånd och energi.

Förbud för ryska och belarusiska vägtransportföretag att transportera gods på vägar inom EU, även transit. Undantagna är läkemedel, medicinska produkter, jordbruksprodukter och livsmedel, inklusive vete, och vägtransporter för humanitära ändamål.

Fortsatt och skärpt exportförbud för flygbränsle, kvantdatorer och avancerade halvledare, avancerad elektronik, programvara, känsliga maskiner och transportutrustning. Dessutom gäller nya importförbud för produkter som trä, cement, gödselmedel, fisk och skaldjur samt alkoholhaltiga drycker.

Generellt förbud för ryska företag att lämna anbud i offentliga upphandlingar i EU:s medlemsländer, stopp för finansiellt stöd till ryska offentliga organ, ett utvidgat förbud mot insättningar i plånböcker för kryptotillgångar och mot försäljning av sedlar och överlåtbara värdepapper som är utställda i officiella europeiska valutor till Ryssland och Belarus, eller till fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ i Ryssland och Belarus.

Fullständigt förbud mot transaktioner för de fyra ryska storbankerna, som tillsammans står för 23 procent av marknaden i den ryska banksektorn. Efter att ha stängts av från betalnätverket Swift blir dessa banker föremål för frysning av tillgångar.

EU-parlamentet röstade i början av månaden ja till att stoppa all import av rysk kol, olja, gas och uran. Beslutet har ingen formell status utan är endast

ett ställningstagande. Men det är en fingervisning om det ökade trycket mot EU:s medlemsstater att införa ett sjätte sanktionspaket.

Enligt uppgifter i media lyfte även Frankrikes ekonomiminister Bruno Le Maire behovet av att nå en samsyn kring stopp av import av rysk olja.

Tidigare rapporterad risk för brist på Urea (addblue) kvarstår men blir akut först efter att rysk gas eventuellt stoppas. Frågan har uppmärksamats av Sveriges regering och riksdag med bland annat ett utskottsinitiativ i Miljö- och jordbruksutskottet.

Störningar i det europeiska transportnätet är oförändrat sedan förra veckan.

Finska regeringen överlämnar sin säkerhetspolitiska rapport ”Redogörelsen om det aktuella säkerhetsläget” till finska riksdagen den 13 april.

Vecka 14

Veckan som gått har präglats av fortsatt hög konfliktnivå i Ukraina. Ryska omgrupperingar och fasanfulla vittneskildringar om krigsbrott begångna av ryska styrkor i staden Butja utanför Kiev har rapporterats.

Det förväntade femte sanktionspaket har ännu inte antagits av EU men i och med att situationen i Ukraina inte har förbättrats ökar sannolikheten för fler sanktioner. Som tidigare aviserats kommer nya sanktioner troligen innebära en finjustering av tidigare sanktioner och möjligen sanktioner mot rysk sjöfart (förbud att anlöpa EU-hamnar) och sanktioner/restriktioner mot rysk export av olja och gas. Utvidgade sanktioner kan också innebära såväl oljeembargo som ett totalt handelsembargo mot Ryssland. Litauen har som första EU-land förbjudit all import av rysk gas.

Ryssland har svarat med finansiella motåtgärder och kräver bland annat betalning i rubel för att leverera gas från och med 1 april 2022. Hur det ska hanteras är fortsatt oklart. Det ryska hotet om att exproprieras (utan ersättning...) utländska företag samt immaterialrättigheter, har inte verkställts, men hotet ligger kvar och ska tas på allvar.

Svenska Hamnarbetarförbundets blockad mot ryska fartyg i svenska hamnar har aktiverats. Motsvarande åtgärd från Transportarbetarförbundet träder i kraft den 1 maj och innebär blockad av ryska, ryskflaggade och ryskkontrollerade fartyg.

Flera svenska it-företag försöker upprätthålla verksamhet i Ukraina. Det rör sig om arbete som sedan tidigare är förlagd till, eller nu flyttats till, främst Lviv i västra Ukraina.

Tidigare rapporterad risk för brist på Urea (addblue) kvarstår men blir akut först efter att rysk gas eventuellt stoppas genom sanktioner eller ryska motåtgärder. Störningar i det europeiska transportnätet är oförändrat sedan förra veckan.

KI:s konjunkturbarmeter visar på pessimistiska hushåll men mer optimistiska företag. KI och regeringens prognoser visar på små BNP-effekter men höga inflationstal i år.

En finländsk Nato-ansökan rycker närmare. Under april månad lämnar finska regeringen sina rekommendationer, "Redogörelsen om det aktuella säkerhetsläget", till finska riksdagen. I tisdags meddelade Sannfinländarnas ordförande Riikka Purra att hon stöder ett finländskt medlemskap i Nato.

Vecka 13

Ett femte sanktionspaket dröjer. Ärendet är delegerat till EU-ländernas utrikesministrar som fattar beslut. I dagsläget är det oklart när ett besked kommer, eftersom diskussioner pågår om vilka områden som ska inkluderas. Bland annat råder det oenighet om vilka sanktioner som ska sättas in mot rysk sjöfart och energiområdet generellt, även ett handelsembargo mot Ryssland diskuteras.

Vid förra veckans toppmöte mellan EU och USA beslutades om en energipakt, så att EU:s energiberoende av rysk gas minskar. Inriktningen är att USA levererar mer gas till EU, samtidigt som EU gör sig mindre beroende av gas generellt. Samtidigt ska beroendet av rysk gas och olja minska med 2/3 till årsskiftet, enligt EU-kommissionen.

Det ryska hotet om att exproprierar utländska företag samt immaterialrättigheter, har inte genomförts fullt ut. Ryssland har hittills undertecknat en lag som ger ryska flygbolag rätten att omregistrera internationella leasade plan till att bli ryska plan. Enligt medieuppgifter har uppenbara plagiat av Ikeas och McDonald's varumärken lämnats in till det ryska patentverket. Några beslut har ännu inte fattats av det ryska patentverket och det är inte säkert att de kommer att godkännas. Om så sker, skadar det tilltron till den ryska marknaden och gör det svårare att komma tillbaka dit i framtiden.

Förra veckan ökade antalet "unilaterala" restriktioner, åtgärder från till exempel enskilda företag och organisationer, mot ryska intressen som går

längre än beslutade sanktioner. Bland annat har finska rederier bannlyst lastbilar från Ryssland och Belarus på sina färjor.

Fortfarande råder ingen brist på livsmedel eller andra varor i Sverige. Kraftiga prisökningar på drivmedel, el, insatsvaror till lantbruk samt vissa mineraler och metaller är att vänta. Vissa kemikalier har blivit trånga sektorer såsom urea (används bland annat inom AdBlue för fordon) och ammoniak. Störningar i det europeiska transportnätet fortsätter men har inte förvärrats sedan förra veckan.

Danmark folkomröstar om sin EU opt-out om försvarsfrågor i juni. Danska DI har tagit ställning till att denna opt-out bör tas bort. Finska EK har uppmanat alla företag med kopplingar till sanktionerade ryssar att bryta sina affärsförbindelser med dessa.

I den nya Di-barometern, där Ipsos intervjuat närmare 1 800 näringslivschefer, bedömer hälften, 48 procent, att kriget i Ukraina har en ganska stor eller mycket stor negativ påverkan på deras företag. Mest pessimistiska är företagen inom transportsektorn, där 68 procent spår att kriget kommer att ha en stor inverkan. För tillverkningsindustrin och byggsektorn ligger motsvarande siffra på strax under 60 procent.

Vecka 12

EU godkände ett fjärde sanktionspaketet under förra veckan. Nu planeras ett femte. Vad det består av är inte kommunicerat men det innebär troligen att fler namn läggs till sanktionslistan liksom fler bolag och organisationer. Även om exportförbud av olja/gas inte kan uteslutas är det inte troligt i detta läge. Ryska lagförslag om att beslagta bolag som ägs (mer än 25 procent) av utlänningar i så kallat "ovänliga länder" och även ta över immateriella tillgångar som patent och varumärken, har till viss del antagits. Åtgärderna har ännu inte verkställts av den ryska staten, hotet bör dock tas på allvar.

Endast ett fåtal svenska företag är delvis fortsatt verksamma i Ryssland, men även de överväger att lämna landet då förutsättningarna för handel med och/eller i Ryssland inte längre finns. En annan minst lika viktig faktor som anförs är att man inte längre vill bedriva verksamhet i Ryssland utifrån moraliska argument. Flera företag vittnar om en svår situation för de ryska medarbetarna i Ryssland, som på olika sätt drabbas av något som närmast kan liknas vid trakasserier och dylikt från ryska myndigheter. Även i Sverige har det förekommit hot och trakasserier mot ryska och andra medarbetare vid svenska företag och organisationer som handlat med Ryssland, vilket givetvis är mycket allvarligt och fullkomligt oacceptabelt.

Handel- och transportvägar är i olika grad påverkade av Rysslands krig i Ukraina. Det är brist på chaufförer inom lastbilsflottan, främst i östra Europa, då en stor andel av chaufförerna är från Ukraina men också kringliggande länder påverkas. Flygförbudet över EU för ryskt flyg liksom Rysslands stopp för bland annat EU-flyg påverkar flygrutterna mellan Europa och Asien. Även järnvägsrutterna påverkas, då det inte längre är möjligt för transit genom Ryssland. Därmed behöver fler transporter ske sjövägen vilket skapar en trång sektor och riskerar störningar i handelsflödena, inte minst då det fortsatt finns en återhämtningsfaktor från pandemin. Viktigt att understryka är att det inte råder brist på livsmedel eller andra varor i Sverige. Kraftiga prisökningar kan dock inte uteslutas framöver.

Slutligen kan nämnas att EU-rådet för utrikesfrågor, idag måndag, fattar beslut om EU:s Strategiska Kompass: identifiering av en gemensam hotbild, som kan bidra till att föra EU:s säkerhets- och försvarssamarbete framåt samt skapa en gemensam strategisk kultur.

Kompassen är organiserad utifrån fyra olika "korgar" – förmågeutveckling, motståndskraft, krishantering och partnerskap". Arbetet har pågått under en längre tid och är inte kopplat till Rysslands krig mot Ukraina men konsekvenserna är att ambitionsnivån liksom investeringsviljan nu höjts avsevärt.

Vecka 11

EU har under veckan utvecklat sina sanktionspaket gentemot Ryssland och bland annat stängt av flera ryska företag från det internationella betalningssystemet SWIFT och satt upp fler individer på sanktionslistan, vilket bland annat innebär att ryska oligarker får sina tillgångar beslagtagna eller frysta. Fler än 700 personer finns nu på EU:s sanktionslista.

Bland de nya sanktioner/restriktioner som EU beslutat införa återfinns förbud att exportera/tillhandahålla vissa varor och tjänster till Ryssland, till exempel varor med dubbla användningsområden (civila/militära), förbud att exportera insatsvaror och teknologi till bland annat ryska oljeraffinaderier och flyg och rymdindustri, exportförbud på lyxvaror liksom nya investeringar i Rysslands energisektor. Därtill skärps exportbegränsningar ytterligare för varor och teknik som kan bidra till Rysslands tekniska förbättring av dess försvars- och säkerhetssektor. Slutligen införs importförbud mot vissa stål- och järnvaror och Rysslands tillgång till kreditvärderingsföretag i EU blockeras.

Från rysk sida har man ännu inte vidtagit några konkreta motåtgärder men ett nytt lagförslag från den ryske presidenten Putins parti gör gällande att

bolag som ägs (mer än 25 procent) av utlänningar i så kallat "ovänliga länder" och planerar att lämna landet ska försättas under extern administration, det vill säga tas över. På den ryska listan över "ovänliga länder" finns bland annat samtliga EU-länder och USA. Ryssland hotar även med att ta över immateriella tillgångar så som patent och varumärken.

De branscher och varor som främst riskerar att drabbas av sanktionerna är jordbruksprodukter och insatsvaror inom industrin samt mineraler och metaller. Dessa sanktioner eller motsanktioner har dock inte verkställts av Ryssland ännu så hittills märks inga större störningar i handeln för svenska företag.

Ett orosmoln är dock fortsatt Rysslands relation med Kina och huruvida Kina aktivt kommer att stödja Ryssland eller om Kina kommer att hålla sig mer avvaktande. I skrivande stund pågår högnivådiskussioner mellan USA och Kina, där Kina troligen försöker balansera mellan att å ena sidan behålla den enormt viktiga handelsrelationen till USA och till EU och undvika extra territoriella sanktioner och å andra sidan finna ett sätt att åtminstone informellt stödja Ryssland i vissa delar.

Svenskt Näringsliv har bildat ett antal krisgrupper, både internt inom organisationen och gemensamt med medlemsorganisationerna, för att analysera effekterna av olika sanktioner och hur de påverkar företagen. Svenskt Näringsliv har även en nära dialog med ansvariga departement och myndigheter. På det internationella planet jobbar Svenskt Näringsliv tätt tillsammans Business Europe och med våra nordiska grannländer och deras näringslivsorganisationer. I detta läge är det väldigt viktigt att EU:s enade front mot Ryssland ligger fast.